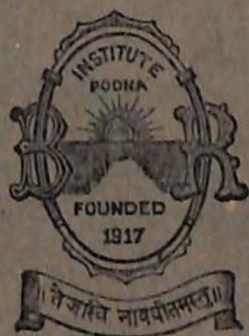

GOVERNMENT
COLLECTIONS OF MANUSCRIPTS

BHANDARKAR ORIENTAL
RESEARCH INSTITUTE

Published by

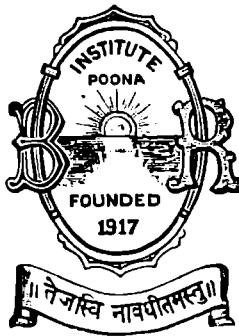
Bhandarkar Oriental Research Institute

1937

S
016
B469. XIV D

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF
MANUSCRIPTS
IN THE
GOVERNMENT MANUSCRIPTS LIBRARY

PREPARED UNDER THE SUPERVISION OF
THE MANUSCRIPTS DEPARTMENT OF
THE BHANDARKAR ORIENTAL
RESEARCH INSTITUTE,
POONA

Bhandarkar Oriental Research Institute

POONA

1937

Copies can be had direct from the
Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona 4 (India).

Price : Rs. 4 per copy, exclusive of postage

Printed and published by Dr. V. S. Sukthankar, M. A., Ph. D., at the
Bhandarkar Institute Press, Bhandarkar Oriental
Research Institute, Poona No. 4.

Descriptive Catalogue of the
Government Collections
of Manuscripts

deposited at the

Bhandarkar Oriental Research Institute

COMPILED BY

PARASHURAM KRISHNA GODE, M. A.

Curator

Bhandarkar Oriental Research Institute

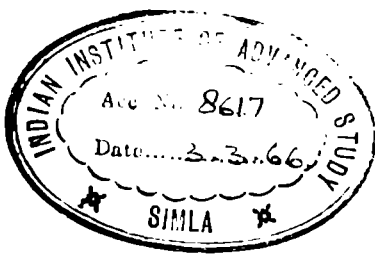
Volume XIV :

NĀTAKA

Bhandarkar Oriental Research Institute

POONA

1937

S
OIC
B-16, XIX D

Library

IIAS, Shimla

S 016 B 469.11.1 D-B 463 XIX.2

00008617

CONTENTS

	PAGES
PREFACE	ix—x
RULES FOR THE GOVT. MANUSCRIPTS LIBRARY	xi—xiii
LIST OF CATALOGUES AND REPORTS	xiv—xvi
SYSTEM OF TRANSLITERATION	xviii

NĀṬAKA.

No.		
1	Anṅadanāṭaka	1-2
2	Anṅuliyakāṅkavyākhyāna from Abhiṣekanāṭaka	2-3
3	Atandracandrikā	3-4
4-5	Aditikuṇḍalāharaṇa	5-8
6-8	Anarghyarāghava	8-12
9	„ with Ṭikā	13-15
10-14	Anarghyarāghavaṭikā	15-20
15	Anarghyarāghava with Ṭippanaka	20-22
16-17	Anarghyarāghavaṭikā	22-25
18	„ Called Yaśodarpaṭikā	25-26
19-30	Abhijñānaśākuntala	27-38
31	„ with Ṭippana	38-40
32	Abhijñānaśākuntalaṭippana	40-41
33-34	Abhijñānaśākuntalaṭikā called Arthadyotanikā	41-43
35-36	Abhijñānaśākuntalaprakṛtachāyā	43-45
37	Abhijñānaśākuntalachāyā	45-46
38	Āścaryacūḍāmaṇī	46-47
39	Uttararāmacarita	47-48
40-42	Kaṁsavadha	48-52
43	Kaṁsavadha with a gloss	52-53

No.		PAGES
44	Kaṁsavadhaṭikā called Padakaumudī	 53-54
45	Kaṁsavadhaṭikā	 54-55
46	Karpūramañjarī with Chāyā (in Sanskrit)	 55-57
47-50	Karpūramañjarī	 57-61
51-52	„ with Bhāṣya Karpūrakusuma	 61-63
53-54	„ with Ṭikā	 63-66
55	Karpūramañjarināṭikā	 66-67
56	Kārpūramañjarichāyā	 68
57	Kalyāṇasaugandhikā	 69-70
58	Kāleyakutūhala	 70-71
59-64	Kṛṣṇabhakticandrikā	 71-77
65-69	Caṇḍakauśikā	 77-83
70	Dānakelikāumudī with commentary	 83-85
71	Dāmacarita	 85-86
72-76	Dūtāṅgada	 86-91
77	„ with commentary (in Gujarāṭī)	 91-92
78-80	Dhanañjayavijaya	 93-96
81	Dharmavijaya	 96-98
82-83	„ with Ṭikā Arthadīpikā	 98-101
84	Dharmavijayaṭikā called Arthadīpikā	 101-103
85	Dharmavijayavyākhyā called Arthadīpikā	 103-104
86	Dhūrtaviḍambana	 104-105
87	Dhūrtasamāgama	 105-107
88	Nāṭakamelana	 107-108
89	Nāṭakamelakaprahasana	 108-109
90	Narakāsuravadhavyāyoga	 109-110
91	Narakāsūravijaya	 110-112
92	Nāgānanda	 112-113
93	Pañcāyudhaprapañcabhāna	 114
94-96	Pārthaparākrama	 115-118
97	Pārvatīparīṇaya	 118-120

No.		PAGES
98-112	Prabodhacandrodaya	 120-135
113-115	„ with Ṭikā Ciccandrikā	 135-140
116	Prabodhacandrodayaṭikā called Ciccandrikā	 141
117-122	Prabodhacandrodaya with Prakāśa	 142-150
123	Prabodhacandrodayaṭikā called Prakāśa	 151-152
124-128	Prasannarāghava	 152-156
129	Bhāṇanāṭaka	 157
130	Mattavilāsaprahasanaṭikā	 158
131	Madanasamjivana	 159-160
132	Mantrāṅka Nāṭaka	 160-161
133	Mantrāṅkaṭikā	 161
134	Mahānāṭaka or Hanumannāṭaka	 162-163
135	Hanumannāṭaka also called Mahānāṭaka	 164-165
136-142	Mahānāṭaka	 165-172
143-146	„ with Ṭikā Bhāvārthadīpikā	 172-178
147	Mahānāṭaka with Ṭikā Kavyakaumudī	 178-179
148-149	Mahānāṭaka with Ṭikā	 180-183
150-152	Mahāvīracarita	 183-186
153-156	Mālatimādhava	 186-191
157-158	„ with Ṭikā	 191-195
159-161	Mālatimādhavaṭikā	 196-198
162-163	Mālatimādhavasamkṣiptaṭippaṇa	 199-200
164	Mālatimādhavaprākṛtavivṛtti	 200-201
165	Mālatimādhavaprākṛtacchāya	 201-202
166-167	Mālavikāgnimitra	 202-204
168-171	Mithyājñānakhaṇḍanā	 205-208
172-173	Mukundānandabhāṇa	 208-210
174	Muṇḍitaprahasana	 211-212
175-179	Mudrārākṣasa	 212-217
180-182	„ with Ṭikā	 217-222

No.		PAGES
183	Mudrāsakṣasaṭikā called Mudrādīpikā	 223-224
184	Mudrārākṣasapṛākṛtachāyā	 224-225
185	Mudrārākṣasachāyā	 225-226
186	Mudritakumudacandra	 226-227
187	Mṛcchakaṭīkavṛtti	 228
188	Mṛcchakaṭīkaṭīkā	 229
189	Mṛcchakaṭīkavivṛtti	 230
190-202	Ratnāvalī	 230-244
203	Ratnāvalīpṛākṛtachāyā	 244
204	Ratnāvalīpṛākṛtavākyā	 245
205	Rambhāmañjarī with Ṭippaṇa	 246-247
206	Rādhāmādhava	 247-248
207	Rāmāyana	 248-250
208	Lāṭakamelanānāṭaka	 250-251
209-210	Lalitāmādhava with Ṭīkā	 251-255
211	Vasantatīlaka (bhāṇa)	 255-256
212	Vasumatīcitrasena	 256-257
213	Vasumatīparīṇaya	 258-259
214-215	Vikramorvaśīya	 259-261
216-217	Vidagdhamādhava	 261-263
218	„ with Ṭīkā	 264-265
219-220	Viddhaśālabhañjīkā	 265-267
221	Vidyāparīṇaya	 268-269
222	Vivekacandrodaya	 269-270
223-234	Veṇīśāmhāra	 271-282
235	Veṇīśāmhāraṭīkā	 283-284
236	Veṇīśāmhāra (Pṛākṛtachāyā)	 284-285
237	Ṣaṇmatanāṭaka	 285-286
238	Sāndrakutūhala	 286-288
239	Sitāsvayamvara	 288-289
240	Hāsyacūdāmaṇī	 289-290

P R E F A C E

I have great pleasure in presenting to the world of scholars this volume of the Descriptive Catalogue of the Nāṭaka Mss in the Govt. Mss. Library at the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona. In this connection I have to invite their attention to a brief history of the entire scheme of the Descriptive Catalogue of Govt. Mss, given in the preface to Volume XII (containing Alaṅkāra, Saṁgīta and Nāṭya MSS.), published in 1936. As in the preparation of that volume I have followed also in this volume the lines on which the first volume in this series was brought out by the Government of Bombay in 1916. Every attempt has been made to make the description of each MS as objective as possible consistent with the lines already laid down by Govt. in the preparation of the first volume of this Catalogue referred to above. Much as I would have liked to read all unpublished works represented by Mss described by me and record the references found in them to earlier authors and works I was prevented from doing so owing to the limits imposed upon me by the model volume already published by Government. None is more conscious than myself of the utility of these references for historical studies but in view of the inordinate delay that may have resulted from the adoption of such a course I had to forego the temptation of recording and incorporating all historical data of the above nature.

In the preparation of this volume I have availed myself of numerous manuscripts catalogues (descriptive or otherwise) and printed editions of the works described, whenever available. I am particularly indebted to Prof. Keith's '*Sanskrit Drama*' published in 1924.

I take this opportunity of thanking the Executive Board of the Institute for allowing me to continue my work on the Descriptive Catalogue of Mss., the first tangible result of which was the publication of Volume XII of this Catalogue in 1936. I have also to thank Principal R. D. Karmarkar, M. A., Superintendent of the Pub-

lication Department and Dr. V. S. Sukthankar, M. A., Ph. D. the present Honorary Secretary of the Institute and the Superintendent of the Mss Dept. through whose genuine regard for the work carried on by me I have been encouraged to apply myself wholeheartedly to a quick preparation of the descriptive catalogue of Mss. I have to thank Messrs, M. M. Patkar, B. A. and S. N. Savadi, B. A. the two cataloguing assistants for their conscientious and efficient discharge of all work entrusted to them as also the entire office staff of the Institute including Mr. G. N. Shrigondekar, B. A., who spared no pains in the prompt disposal of all press-work connected with the present volume.

P. K. Gode.

Regulations of the Manuscripts Department

1. "The Government Manuscripts Library" formed and maintained by the Government of Bombay, and formerly deposited at the Deccan College, Poona, is now, subject to the general control of the Department of Education, Bombay, placed under the direct charge of the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona.

2. The Department is administered by a Superintendent appointed by the Executive Board of the B. O. R. Institute subject to the approval of Government.

3. The Manuscripts are available at the Institute, during working hours, for purposes of *bona fide* study.

4. The Manuscripts in the Library, if, in good condition, and subject to the requirements of the Department, are lent out to *bona fide* scholars on their applying for them in writing to the Superintendent of the Department or to the Secretary of the Institute. Such scholars shall, however, execute a bond for the value of the manuscripts required, this value being fixed by the officers in charge of the Library.

5. In the case of scholars from outside India, all requisitions for loans of manuscripts shall be made to the Secretary of State for India in Council, through whom also the transactions in manuscripts shall take place. Such scholars shall execute the necessary bond with the Secretary of State for India in Council, at his discretion.

6. In the case of scholars in India the execution of the bond shall be necessary before the manuscripts are lent out. When the applicant is not sufficiently known to the Superintendent of the Department, this latter officer shall have the power to call upon the applicant to produce a certificate as to his interest in the study of Sanskrit Literature, and of his being a fit person to be entrusted with Government manuscripts. Such a certificate shall have to be

signed by Orientalists of recognised position, or by Government officers of the Provincial or other highest service, not below the rank of a Deputy Collector or Extra Assistant Commissioner. The certificate should contain a reference to works or essays published by the applicant.

N. B. — In the case of scholars residing within the jurisdiction of a Native State, the certificate may be signed either by the Chief Sahib or the Divan or the Administrator of the State.

7. All applications for manuscripts shall state the reasons for which the manuscripts are required and the period for which the loan is sought.

8. If any manuscripts belonging to this Library have been used in the publication of an edition, or in any other learned disquisition, the author should present to the Manuscripts Library a copy of the work or works so published.

9. The number of manuscripts to be lent out at a time to a scholar, and the period of loan, is determined by the officers in charge of the Library. Usually, however, in the case of Indian scholars, not more than five manuscripts are allowed to remain with them at a time, and the period of loan shall not normally exceed six months.

10. Immediately on receipt of manuscripts, the scholars are requested to examine them carefully before signing and returning the receipt-form accompanying the manuscripts, as no complaints will be entertained thereafter.

11. When the manuscripts are returned to the Library they are duly examined, and if found in their original condition, the receipt formerly signed for them is returned and the bond cancelled. The liability of the borrowers ceases only after the return of this receipt.

12. If scholars find that, owing to the work on the manuscripts not being completed within the stipulated period, they cannot return the manuscripts when due, they shall, sufficiently in advance, apply in writing to that effect to the Superintendent of the Department, or to the Secretary of State for India in Council, as the case may be. The period of loan will be extended at discretion. In no case, however, shall any manuscripts be allowed to remain with a scholar longer than two years in India, and five years outside India.

13. The Manuscripts Department reserves to itself the right of refusing to lend out any manuscript to any scholars at any time, and in the case of manuscripts lent out, of demanding their return before the expiry of the stipulated period, if the manuscripts be required for library or other purposes.

14. All postal charges shall be borne by the applicant except in the case of foreign applicants applying for the loan of Govt. Mss. through the Secretary of State for India in Council.

15. The Department undertakes to procure on loan, for the members of the Institute, manuscripts from other lending Libraries.

A LIST OF
PRINTED CATALOGUES AND REPORTS
ABOUT MANUSCRIPTS

The following is the list of works (Catalogues, Reports, etc.) already published embodying the results of the search and preservation of Sanskrit manuscripts in the Bombay Circle from 1868 to 1915. All lists published up to 1884 have been incorporated in our consolidated catalogue prepared by Mr. S. R. Bhandarkar, M. A., in 1888. The lists for the subsequent years are to be found embodied in the various Reports published therefore. These Reports are of considerable value, in as much as they give in many cases the history of individual manuscripts, personal details of authors, their chronology, and such other items. All these works are therefore here put together in one place for ready reference.

Papers relating to the Collection and Preservation of the Reports of ancient Sanskrit Literature, edited by order of Government of India, Calcutta, 1878, by Mr. E. A. Gough. This is a useful work for the general history of the Search during the earlier period upto 1878 and contains, among other things, lists of manuscripts brought for Government during the years 1868-69, 1869-70, 1870-71, 1871-72, 1872-73 and 1874-75. All these lists, originally published at different times, were also included in our consolidated catalogue (to be mentioned below) published in 1888.

Report on results of the Search for Sanskrit Manuscripts in Gujarat during 1871-72, by G. Bühler, Surat, 1872, 11 pages in folio.

Report on Sanskrit Manuscripts 1872-73, by G. Bühler, seven and seventeen pages. Bombay, 1874.

Report on Sanskrit Manuscripts 1874-75, by G. Bühler, 21 pages. Girgaum, 1875.

Detailed Report of a Tour in Search of Sanskrit Manuscripts made (in 1875-76), in Kashmir, Rajputana and Central Indian, by G. Bühler. Extra No. XXXIVA, Vol. XII of the Journal of the Bombay Branch of the Royal Asiatic Society, 1877, Bombay.

Lists of the Sanskrit Manuscripts purchased for Government during the years 1877-78, and 1869-78, and a list of the Manuscripts purchased from May to November 1881, by F. Kielhorn, Poona, 1881.

A Report on 122 Manuscripts, by R. G. Bhandarkar, Bombay, 1880, 37 pages in folio.

Report on the Search for Sanskrit Manuscripts in the Bombay Presidency during 1880-81, by F. Kielhorn, Bombay, 1880.

A Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Library of the Deccan College (being lists of the two Viśrāmabāg collections) Part I prepared under the superintendence of F. Kielhorn; Part II and Index prepared under the superintendence of R. G. Bhandarkar, 1884, 61 pages in folio.

A Report on the Search of Sanskrit Manuscripts during 1881-82, by R. G. Bhandarkar, Bombay, 1882.

A Report on the Search for Sanskrit Manuscripts in the Bombay Presidency during 1881-83, by R. G. Bhandarkar, Bombay, 1884.

A Report on the Search for Sanskrit Manuscripts in the Bombay Presidency during 1883-84, by R. G. Bhandarkar, Bombay, 1887.

A Report on the Search for Sanskrit Manuscripts in the Bombay Presidency during 1884-87, by R. G. Bhandarkar, Bombay, 1894.

A Report on the Search for Sanskrit Manuscripts in the Bombay Presidency during 1887-91, by R. G. Bhandarkar, Bombay, 1897.

A Consolidated Catalogue of the Collection of Manuscripts deposited in the Deccan College (from 1868-1884) with an Index, by S. R. Bhandarkar.

A Report on the Search for Sanskrit Manuscripts in the Bombay Presidency during 1891-1895, by A. V. Kathawate, Bombay, 1901.

Detailed Report of Operations in Search of Sanskrit Manuscripts in the Bombay Circle, August 1882 to March 1883, by P. Peterson. Extra No. XLI, Vol. XVI of the Journal of the Bombay Branch of the Royal Asiatic Society, 1883, Bombay.

A Second Report of Operations in Search of Sanskrit Manuscripts in the Bombay Circle, April 1883 to March 1884, by P. Peterson. Extra No. XLIV, Vol. XVII of the Journal of the Bombay Branch of the Royal Asiatic Society, 1884, Bombay.

A third Report of Operation in Search of Sanskrit Manuscripts in the Bombay Circle, April 1884 to March 1886, by P. Peterson. Extra No. XLV of Vol. XVII of the Journal of the Bombay Branch of the Royal Asiatic Society, 1887, Bombay.

A Fourth Report of Operations in Search of Sanskrit Manuscripts in the Bombay Circle, April 1886 to March 1892, by P. Peterson. Extra No. XLIX A of Vol. XVIII of the Journal of the Bombay Branch of the Royal Asiatic Society, 1894, Bombay.

A Fifth Report of Opetations in Search of Sanskrit Manuscripts in the Bombay Circle, April 1892, to March 1895, by P. Peterson. Bombay. 1896.

A Sixth Report of Operations in Search of Sanskrit Manuscripts in the Bombay Circle, April 1895 to March 1898, by P. Peterson. Bombay, 1899. This contains also a list of manuscripts purchased by Perofessor Peterson from 1898-99.

Lists of Manuscripts Collected for the Government Manuscripts Library by the Professors of Sanskrit at the Daccan and Elphinstone Colleges containing the following Collections :—

(i) 1895—1902, (ii) 1899—1915, (iii) 1902—1907, (iv) 1907—1915, (v) 1916--1918, (vi) 1919--1924 and (vii) 1865--68.

SYSTEM OF TRANSLITERATION

अ a आ ā इ i ई ī उ u ऊ ū

ऋ ṛ ॠ ṛि ल l ए e ऐ ai ओ o औ au

क k ख kh ग g घ gh ङ ṅ

च c छ ch ज j झ jh ञ ṅ

ट t ठ th ड d ढ dh ण n

त t थ th द d ध dh न n

प p फ ph ब b भ bh म m

य y र r ल l व v श ś

ष ṣ स s ह h

visarga h, anusvāra ṁ.

NĀṬAKA MANUSCRIPTS

NĀṬAKA

अङ्गदनाटक

Angadanāṭaka

No. 1

69.
1907-15.

Size.— 5 in. by 10 $\frac{1}{4}$ in.

Extent.— 7 leaves ; 20 lines to a page ; 16 letters to a line.

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear and legible ; contents are written on a long paper and on one side of the folio only ; the folios are folded.

Age.— Saṁvat 1746.

Author.— Bhūbhṭaṭṭa (?). 'Aufrecht ascribes the authorship to Bhūbhṭaṭṭa—see Cat. Cat. i, 4^b.

Begins.—

॥ श्रीरामप्रसन्न ॥

॥ अथ अंगदनाटकप्रारंभः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीअद्वैतस्वामिने नमः ॥

॥ रामः अंगदं प्रति उवाच ॥

अज्ञानादथवाधिपत्यरभसादस्मत्परोक्षे हृता

सीतेयं परिमुच्यतामिति श्रुत्वा गत्वा दशास्थं वद ॥

—नोचेल्लुक्ष्मणमुक्तमार्गगणच्छेदोऽल्लङ्घेणीत--

उत्रच्छन्नादिगतमंतकपुरीं पुत्रैर्वृत्तो यास्यसी ॥ १ ॥ etc.

Ends.--

ब्रह्मांडस्पृष्टनं ध्रुवस्य पतनं वारांनिधिः कंपनं

कुर्माद्रेस्खलनं कुनाकामिलनं खभागविध्वंसिनं

देवैर्नानरपुंगवयुवधौरेरित्येन मां शंकितं

श्रीरामे धनुषि प्रसारितकरे हंतुं सुरारोशिरः ॥ २८ ॥

इति अंगदनाटक समाप्त ॥ श्रीरामार्पणमस्तु ॥ शके १७४६ तारणनाम
संवत्सरे माहे श्रावण शुं॥ ७ ससंपूर्णमस्तु ॥ हररअक्षर नरहरिणा स्वयं
लोकार्थं स्वार्थां सलिख्यते ॥ श्रीसांचार्पणमस्तु

References.— 1 Mss— Aufrecht Catalogus Catalogorum i, 4^b.

अङ्गुलीयकाङ्कव्याख्यान
from अभिषेकनाटक

Anguliyakāṅkavyākhyāna
from Abhiṣekanāṭaka

No. 2

73.

1919-24.

Size.— 7 $\frac{1}{8}$ in. by 1 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 63 + (2 blank) leaves ; 6 lines to a page ; 26 letters to a line.

Description.— Palm-leaves ; Malyālam characters ; hand-writing very small but clear and legible ; the leaves have two holes to pass the string through ; leaves protected by two wooden planks and the Ms preserved in a wooden box.

Age.— Old.

Author.— Not mentioned.

Begins.—

हरिः श्रीगणपतये नमः । अंशुलीयाकं पुरप्पा टिनविठ्ठकवच्च अष्ट मंगल्यं वेच्च
भिन्ना (५०) व ओच्च प्पेट्टुनि गोष्टिकोट्टि अरुत्तत्तिच्च येवनीयविटिच्च
वायिच्च मरयिलपटत्तिच्चाटिनटन्न अंवरयोनेकत्ति (५) उन्न कितिन्तएन्न
चविट्टितिरि उन्नकत्तकत्तवायमाटि जातियाटि पिन्नयुं कितिन्तएन्नचविट्टि
कत्तकत्त वायमा टि तप्पिएरडिप्पट्टुनिल्ल चोत्तानि ताणाटि मेय्यकाट्टि
तट्टुकत्ति (५) त वरिक्कमंकत्ति (५) त्तमुटिच्च अणि अरायिल्लवन्नसुखत्तनीर
तेत्तिच्च चारिरण्डान्नट कोण्ड त्त चारिकेटितिरिउन्न श्लोकं मुरिच्चपाटि प्पु
विनेनमरुत्तरिच्च मेय्य कोण्डुं क्रिययाटि याशि याशि पुल्लिरि क्कयुं माट मेह
क्कयुंवरिक्कमयुं तट्टु रक त्ति (५) उन्नाल्लकेशादिपावं आटिकोळ्ळु । हरिः ।
श्रीगणपतये नमः । अविप्लमस्तु । अरुत्तित्तेय्यतान् अमृतकिरणशेखर प्रियतनयन्
अञ्जुतानुभावन् अञ्जानानन्दनन् मारुत्तमात्मजन् श्रीहनूमान् अंभोजसंभवोरु-
वनल्ल संभावितनयि. etc.

Ends.— लांगूलाग्रिकोण्ड लङ्कादाहं चेत्यवि भीषणमुटे अर्चनागृहवुं मतिपिः रिकृन्न उया नवुं वे न्तिह्लाएन्नरिञ्ज समुद्रानिच्चाटितीक्रे द्वात्ति समुद्र त्तिनुटेमरुकरये प्रा- पिच्च ब्रह्मपुत्रनाकिन जांबवानेप्रणमनं चेत्य वृत्तान्तनिवेदनं कोण्ड सन्नुष्ट हृदयन्माराकिनवानन्मारो हुंक् टिम घुवनत्तेप्रापिच्च मधुपानमत्तमुदितन्माग किन अंगदादिवानर वीरन्मारो हुक्कि मानयेन्द्र समीपं नोक्कि ए (५) कुन्नरु- ङ्गिनान् मारुताःमजन् श्रीहनुमान् । अंयुळीपाङ्क त्तिन्नेतमिदु (५) किशामये शाय वा.....तिपतये नमः ।

अतन्द्रचन्द्रिक

Atandracandrika

No. 3

71
A 1883-84

Size.— 14½ in. by 5½ in.

Extent. — 36 leaves ; 12 lines to a page ; 48 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writ- ing, clear and uniform but incorrect ; complete.

Age.— Śaṃvat 1941.

Author.— Jagannātha. Aufrecht makes the following remarks about the author. He observes “जगन्नाथ son of Pitāmbara, a Maithila Brahman, grand-son of Rāmabhadra, wrote by order of Phatesāh: Atandracandrika nāṭaka”. Cat. Cat. i. 196^a.

Begins.— fol. 1^b.

श्रीगणेशाय नमः श्रीसीतापतये नमः

श्रीयुरुपरमात्मने नमः श्रीसरस्वतीये नमः श्री हरि

या विया कपिलाक्षपादभरतद्वैपायनादीन् पुरा

संश्रित्य न्यवसन् जहर्न विरहप्रारब्ध द्रुषं व (दुःखं?) मिथः ।

ता निर्धृत्तवियोगदुःखमवसन्(य)स्मिन्सुभद्रोदये

तं वियान्निधिमाद्रेण कलये भद्राय पितावरं

अपि च

श्रीरामभोमनिधि मध्वसुप्तमधुजिद्विचच्छटांबधुर-

स्सम्पूर्णमलशीतरदिमविलसल्लुःमप्रभासोदरः

उन्मीलन्नपुण्डरीकाविहरन्मत्तालिलीलाधरः

पार्वत्या तरलात्कमीक्षितरुचिः श्रीकण्ठकंठोज्वलु

नान्दी अन्ते सूत्रधारः १ अलमति विस्तरेण अहो रमणीयताप्सरस्तमयस्य
फुल्लारविन्दमकरन्दपरितदेहाससप्तद्वन्द्वरितरेण्डविभिन्नपक्षाः मन्यो विचित्र-
तरवर्णमहोत्सवेन गायन्ति मञ्जुमधुयातमत्ताः

fol. 2^a आसित्कविर्विद्वद्वन्द्वंधमानचरणो विद्यानिधिपदलाञ्छनष्पीतांबरो नाम
मैथिलः सूत्रः सकलजनविदित एव सः कवे रामभद्रस्यात्मजः यस्य दुष्करां
प्रतिज्ञामुदाहंति न सदाचरितादर्पमि मार्गात्परजायां जननीसमामवैमि गुण-
मात्रमुपैमि रामभद्राःसुकृतागाधमहोदधेरुदेमीति पारि आम्नाया इव लोके
सन्पुरुषार्था इवेश्वरात् तस्मादजायंत स्वताश्चत्वारो गुणावन्तराः तेषु विद्या-
भिष्कलाभिवर्षसा च कनीयसो जगन्नाथस्य कवेः कृतिः

सूत्रः—(ससंभ्रमं) रम्यं तर्हि अतंद्रचंद्रिकं नाम प्रकरणम् तत् सज्जीभवत्
२ etc.

fol. 6^b—आत्मप्रतिकृतिदान(नंना)न्नाम प्रथमोङ्कः

fol. 10^b— संवेशो नाम द्वितीयोङ्कः

Ends.-- fol. 36^a

अपि च

यावद्देवी भवानी श्रपतीरसवती श्रीगिरीशाब्देदेहं

यावच्च चंद्रो निषक्ता विलरुति गगने निर्मला चंद्रिकाऽपि

यावद्धात्री भुजंगाधिपसुकुटतुलामेति तावत्कर्वाणा-

माहादयप्रकाशं प्रकरणमवनीमंडले चाकसीत् छ

इति निष्क्रान्ता सर्वे चंद्रिका प्रत्यानयनन्नाम स(प्त)मोङ्कः समाप्तं चेदम-
तंद्रचंद्रिकं नाम प्रकरणम् ॥ आश्विने मासे शुक्लपक्षे गुरुवासरो(रे) यां ६
सष्टि ॥ संवत् १९४१ का लिखितं नानु रामब्राह्मण दाय मा शुभं भवतु ॥

यादृशं पुस्तकं.....मम दोषो न दीयते ॥

श्रीगामचंद्राय नमः श्रीसीतापतये नमः छ छ ॥ गुरवे नमः

References— Aufrecht records only two Mss of this work, viz. the
present one and a Ms. (No. 988) from the Ulwar Mss.
Library.

अदितिकुण्डलाहरण

Aditikuṇḍalāharana

No. 4

120
1866-68.

Size. — 12½ in. 5 in.

Extent.— 51 leaves; 13 lines to a page; 36 letters to a line.

Description.— Modern paper with watermarks; blue in appearance; Devanāgarī characters; hand-writing clear, legible and uniform; the Ms is a bound copy and well-preserved.
Contains 1-7 acts.

Age.— A modern copy.

Author.— Kādamba Rāmakṛṣṇa.

Subject.— Stealing away of Aditi's ear-rings by a demon called Narakāsura and their reacquisition by Kṛṣṇa.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ सत्यज्ञानस्रखान्मकोपि वसुधाक्षेमार्थसद्दिग्रहो

नित्यश्रीरपि सस्पृहो रिपुगतश्रीसंग्रहे सादरं ॥

एकोप्युल्लसदंगनातिविशदस्नेहैरनेकीकृतो

नानाचित्रचारित्रंरजितसुरः श्रीमान्हारिः पातु नः ॥ १ ॥

नायंते सूत्रधारः ॥ श्रीमन्नवनवोज्ज्वलभितप्रतापतरणि प्रकाशीकृताखिलभुवन-
कोशजनताजेगीयमानकीर्तिनिवहश्रीदाशरथिरथोत्सवनिरीक्षणसमागतविबुध-
कदंबेन संदिष्टोस्मि ॥.....

एवं सहृदयप्रेमविपुषाद्रोक्तमनासि अभिनवरूपकाभिनयांकुरः समज्जुंभते
मम ॥ तत् गृहिणीमाहूय वर्द्धयामि ॥

—नेपथ्याभिमुखमवलोक्य आर्ये इतिस्तावत् ।

... ..
आर्ये आज्ञापितोऽनया विबुधपरिषदा किमप्यपूर्वं रूपकमभिनेतव्यमिति ॥
तदप्रैतेषां दुर्हद्वैरुच्यमपनेतुं त्वत्साहाय्यमिच्छामि । तवाप्यत्राभिज्ञतां मन्मनो
गोचरी करोत्येव ॥ तत्किं संप्रति प्रयोक्तव्यमभिनवरूपकं ।

न० ॥ अजरखु असाहु दमणाग्निपबुत्तरस मअधदो जैतयातादि अहोत्तिष्ठणी
असन्वाहि इत्थि अहिघरं रलाजकुप्फदुषांकुरो बायणा हिं विज असउणाहं
बिरह हाहं तंजेवकादुपं वृत्ता एमहविकहं वेहिटुरंगप्यसाहणे अवकासो भवे

॥ सू० ॥ सत्यं तथापि किं न खलु विद्वधपरिवृढानुशासनं वैजयिकोपकरणं ॥
यतः

जंगमाजंगमा चेति मूर्ती द्वे परमेशितुः ॥

तयोराराधनं तुल्यमभीष्टार्थप्रसाधने ॥ ४ ॥

तत्सुमनोभिर्यथाज्ञप्तं परिपालयावः ॥

किं च । विद्वधेन्द्रनियोगस्तु न कैश्चित्प्राप्यते भुवि ॥

प्रातेस्मिन् यद्युपेक्षा स्वाच्चातुरी क प्रदृश्यतां ॥ ५ ॥

न० ॥ जुक्तं कतुए इंसं पदं ॥ जइ अज्जउत्तस्स सुहोदकता कोण
आराधणिज्जम्ह ॥

सू० विभक्त्यः स्मृतिमभिनीय ॥ सुगृहीतनाम्ना कविकांदनेनाचिरविराचिता
दितिकुंडलाहरणनाटकप्रदर्शनेन ।

न० ॥ ण वीणो कतुएसो कइ ॥

सू० ॥ श्रुतियोग्ये रसवति सुवर्णपरिरंजिते ॥

साभिलासुमनसो ग्रंथे किसलये नवे ॥ ६ ॥

न० ॥ तह इति गातुं प्रवन्ते etc.

fol. 8^a इत्यदितिकुंडलाहरणे नाटके प्रथमोः ॥ १ ॥

fol. 14^b इति etc. ... द्वितीयोः ॥ २ ॥

fol. 21^a इति etc. ... तृतीयोः ॥ ३ ॥

fol. 28^b इति ... चतुर्थोः ॥

fol. 35^b इति अदितिकुंडलाहरणनाटके पंचमोः ॥ ५ ॥

fol. 42^a इति etc. षट्ठोः ॥

Ends.-- fol. 51^a

तथापीदमस्तु भरतवाक्यं ।

विप्रावेद्वितानकर्मनिपुणा नंदंतु संपद्युताः

सर्वर्तुद्भवपुष्पसःफलकुलैरामोदिनी मेदिनी ॥

कूर्वंतु श्रुतिपाहुगात्मसुपरं शार्दूलविक्रीडितं ।

संतस्ते शरदां शतं त्वविकलं जीवंतु लक्ष्मीभुजः ॥ ६८ ॥

इति निष्क्रान्ताः सर्वे । इत्यदितिकुंडलाहरणे सप्तमोः ॥ ७ ॥

समाप्तमिदं नाटकं ॥ ॥ कविवाक्यं ॥

द्विध्याःकविभ्यः प्रतिभां भगवानिदुशेखरः ॥

आदिकाव्यलसत्कीर्तिः पुष्पात् चरधृद्बद्धः ॥ १ ॥

कदंबरामकृष्णः कृत्वादितिकुंडलाहरणसंज्ञं ॥

नाटकमिदं नवीनं श्रीकृष्णपदाब्जयोः समर्पितवान् ॥ २ ॥ छ ग्रंथ-
संख्या १९०० एकोणविंशतिशतं ॥ छ ॥

References.— (1) Mss.— Aufrecht's Catalogus Catalogorum i, 8^a ;
ii, 2^a.

अदितिकुण्डलाहरण

Aditikuṇḍalāharṇa

No. 5

104.
1875-76.

Size.— 8 in. by 4½ in.

Extent.— 150 leaves; 7 lines to a page; 24 letters to a line.

Description.— Modern blue paper with water-marks (1873); Deva-
nāgarī characters; hand-writing, clear, legible and uniform;
complete.

This Ms is a copy of some other Ms. copied in Śaka 1750.

Age.— A modern copy.

Author.— Kādamba Rāmakṛṣṇa.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

सत्यज्ञानसुखान्मको etc. as in No. 4

fol. 21^a इत्यदितिकुंडलाहरणनाटके प्रथमोऽंकः ॥ १ ॥

श्रीसीतारामचंद्राय नमोनमः ॥

fol. 40^b इति etc. ... द्वितीयोऽंकः

fol. 59^a अदितिकुंडलाहरणनाटके तृतीयोऽंकः ॥

Ends— fol. 150^a

तथापीदमस्तु । भरतवाक्यं ।

त्रिप्रावेदत्रितानकर्मनिपुणा etc. up to जीवन्तु लक्ष्मीभुजः ॥ १ ॥
as in No. 4

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे ।

इत्यदिति कुंडलाहरणनाम्नि नाटके सप्तमोऽंकः ॥ कविवाक्यं
दिदपात्कविभ्य etc. up to समर्पितवान् ॥ १ ॥

as in No. 4

followed by सर्वधार्यद्भगनभोमासादिम तिथौ विधौ

खेष्वादिभूमि ते शाके समाप्तिं प्राप नाटकं ॥ १ ॥ श्रीरूप्यात्

श्रीरामं पादाज्वाभ्यां नमः

References.—Sec No. 4.

अनर्घ्यराघव

Anarghyarāghava

No. 6

318

1884-87.

Size.—10½ in. by 4¼ in.

Extent.—35 folios; 16-18 lines to a page; 40 letters to a line.

Description.—Country paper; old and brittle; Jaina Devanāgarī characters with पुष्टमात्राः; hand-writing, clear and legible but not uniform; borders ruled in triple red lines; blank squares in the centre of folios; red pigment used for marking the colophons; folios 3-5 missing and fol. nos. 7 and 8 repeated; moth-eaten.

Complete in seven acts.

Age.—Samvat 1544.

Author.—Murāri, son of Varāhamāna and Tantumati.

Subject.—A drama, by Murāri, based on the story of Rāmāyaṇa.

Begins.—fol.^a

॥ १० ॥ ॐ नमो भग (व) ते ॥

निःप्रत्यूहसुपास्महे भगवतः क्रौमोदकीलक्ष्मणः ।

कोकप्रीतिचकोरपारणपद्भ्योतिष्मती लोचने ।

याभ्यामर्द्धविबोधमुग्धमधुरश्रीरर्द्धनिद्रापितो ।

नाभीपल्लवलपुंडरीकसुकुलः कंचोः सपत्निकृतः ॥ १ ॥

अपि च ॥

विरमति महाकल्पे नाभीपथैकनिकेतन —

स्त्रिभुवननुनः शल्पीयस्य प्रतिक्षणमात्मसूः ।

कमधिकरणा कीदृक्तस्य व्यवस्थितिरित्यमा ।

शुद्धमविशत् द्रष्टुं तस्मै जगन्निधये नमः ॥ २ ॥

नायंते सूत्रधारः ॥

... ..
... ..

तत्रापि तावन्निरूपयामि रूपकमऽभिरूपमीदृशे । सुहृत्तमिव स्थित्वा
स्मरणमऽभिनीय सोल्लासं ॥ अस्ति मौद्गल्यगोत्रसंभवस्य । महाकवेर्भट्ट-
श्रीवर्द्धमानतदुज्ज्वलनास्तंतुमतीनदनस्य मुरारेः कृतिरभिनवमऽनर्घ्यराघव
नाम नाटकं ॥ तत्प्रयुजानाः सामाजिकान्पास्महे ।

fol. 9^a इति मुनीन्द्रसंवादो नाम प्रथमोऽङ्कः । संपूर्णः ॥ छ ॥

fol. 12^b इति कुमारविक्रमो नाम द्वितीयोऽङ्कः संपूर्णः ॥ छ ॥

fol. 16^b त्रिनायकभंगो नाम तृतीयोऽङ्कः ॥ श्रीः

... ..

Ends:— fol. 36^a

वशिष्टः । सहर्षे । रामभद्र किं ते भूयः प्रियस्युपकरोमि ॥

रामः । भगवन्नतःपरमपि प्रियमस्ति ।

ताताज्ञामधिमौलिमौक्तिकमणिं कृत्वा महापोत्रिणो ।

दंष्ट्रा विध्यविलासपञ्चशबरी वृष्टवा भृशं मेदिनी ।

सेतुर्दक्षिणपश्चिमौ जलनिधी सीमंतयन्निर्मितः ।

कल्पान्तं च कृतं च विश्वमदश ग्रीवोपसर्गं जगत् ॥ ४४ ॥

तथापीदमस्तु ।

समुन्मीलसूक्तस्तबकमकरंदैः श्रवणयो- ।

रविश्राम्य द्वारामवनस्युपचिन्वंतु कवयः ।

न शब्दब्रह्मोत्थं परिमलमनाघ्राय च जनः ।

कवीनां गंभीरे वचसि गुणदोषौ रचयतु ॥ ४५ ॥

इति निःक्रांताः सर्वेपि ॥ छ

इति श्रीमहाकविमुरारिविरचितेऽनर्घ्यराघवाभिधाननाटके ।

नायकानंदो । नाम सप्तमोऽङ्कः ॥ समाप्तः संपूर्णः ॥

सम्यक् संबोधसिद्धां जनविमलमनो दृष्टवस्तुस्थितीना ।

मास्ते किंचिन्मुनीनामभणितमिति मे नैष काव्यावतारः ।

वाल्मीकेरेव वाचामवनितलनवां गंतुं वैदेशिकीनां ।

कालेनायं विवर्त्तः किमपि लिपिकर केवलोऽहं मुरारिः ॥ १ ॥

अधिर्लघित एव वानरभटैः किंत्वस्य गंभीरता ।
 मायातालनिमग्नर्षीशरवपुर्जानाति मंथाचलः ।
 देवीं वाचसुपासते हि बहवः सारं तु सारस्वतं ।
 जानीते नितगमसौ गुरुकुलकृष्टो मुरारिः (कविः) ॥ २ ॥
 अयं नीलस्त्रिगधोय इह शिहरत्यंघ्रुजघने ।
 विनिद्रे व्यागुंजन् मधुप इति तं जल्पति जनः ।
 अहं शंके पंकेरुहकुहरवासव्यसनिनीं ।
 श्रियं भृंगच्छद्मामुररिपुरुपेतो रमयितुं ॥ ३ ॥
 यादृशं पुस्तके दृष्टं । तादृशं लिखितं मया ।
 यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ॥ १ ॥

इति श्रीमुरारिनाटकं समाप्तं संपूर्णं ॥ लिखितं ॥ संवत् १५४४ वर्षे
 श्रावण वदि १४ गुरपुष्ये ॥ श्रीगच्छनायकप्रभुश्रीसोमसुंदरस्वरि । श्रीसुधा-
 नंदनसुरिसूख्यशिष्य पं. श्रीसुमतिरत्नगणिशिष्यसुजिष्य संयमरत्नगणिना ।
 स्वपरोपकाराय ॥ श्रीरस्तु ॥ शुभं भवतु । श्रीश्रमणसंघस्य ॥ श्रीरस्तु लेखक-
 पाठकयोः । कल्याणमस्तु ॥ छ ॥ छ ॥ श्री ॥ छ ॥ श्री ॥ श्री ॥

References.— 1 Aufrecht's Catalogus Catalogorum Part I, page 15^b; part II, page 3^b, 186^b; part III, page 4^a.

2 A. B. Keith— Sanskrit Drama, p. 226-31.

3 Descriptive Catalogue of Mss., Madras. Vol. XXI Nos. 12432-41 and A. S. B. Cat. Vol. VII, Nos. 5302-3; I. O. Cat. pt. VII Nos. 4151-55; Keith (I. O. Cat.) Vol. II, ii Nos. 7371-5.

4 Printed Editions.—

1 Edited by Premacandra Tarkavāgīśa, Calcutta. 1860-3.

2 Printed in Kāvya-mālā 5, Ed. by Durgaprasad and Parab, with the commentary of Rucipatyupādhyāya.

अनर्घ्यराघव

Anarghyarāghava

No. 7

426.
1884-87.Size.— 11 $\frac{3}{4}$ in. by 3 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 36 leaves ; 11 lines to a page ; 65 letters to a line.

Description.— Modern white paper with water-marks, but slightly discoloured ; Davanāgarī characters ; very small but beautiful and uniform hand-writing ; yellow pigment occasionally used for corrections , folios 1-4 missing ; incomplete.

Age.— A modern copy.

Author.— Murāri.

Begins—abruptly on fol. 5^a

.. रथः सवैलक्ष्यस्मितं विश्वामित्रः राजर्षे प्रत्यासीदति दीक्षाप्रवेश-
समयस्तदेवंविधे मधुरगोष्ठीभंगनिष्ठुराणां प्रथमे वयमेव तावद्भवितुमिच्छामः
etc.

Ends—fol. 40^a

सहर्षे रामभद्र किं ते प्रियमुपकरोमि etc. up to केवलोऽहं सुरारिः ५१
as in No. 6

followed by

देवीं वाचासुपासते हि बहवः सारं तु सारस्वतं
जानीते नितरामसौ गुरुकुलक्लिष्टो सुरारिः कविः ।

अधिर्लघित एव वानरभटैः किं तस्य गंभीरता-

मापातालनिमग्नपीवरतनुर्जानाति मंथाचलः

यद्वाल्मीकिनिबद्धत्रास्तवमधुच्छन्नान् निबद्धैरसैः

सृष्टं नाथमनर्घ्यराघवमिदं स्वाहाश्रुतिभ्यः सतां ॥ ५२ ॥

पदपदीयं इति निःक्रांतः सर्वे रामाभिपेकाभ्युदयो नाम सप्तमोःकः

समाप्तः महाकाव्ये सुत्रलगोत्रसंभवस्य नरभटश्रीमुरारिरुतमनर्घ्यराघवं नाम
नाटकं समाप्तं श्रीरामार्पणमस्तु ग्रंथाग्रस्तुत्रश्लोकाः २५०० शुभमस्तु लेखक-
देवभट कासीकर शुभं (भ)वतु श्रीराम रामचंद्राय नमः

References.— See No. 6

अनर्घ्यराघव

Anarghyarāghava

No. 8

240.
Viśrāma (i)

Size.— 11¼ in. by 5 in.

Extent.— 78 leaves ; 10 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing not quite legible and also not quite uniform ; red pigment used for marking some portion and yellow pigment for corrections ; borders carelessly ruled in double black lines ; many folios contain marginal notes ; on the fly leaves is written ‘सुरारीनाटकप्रारंभः “and” सुरारीनाटकं समाप्तं’ ; fol. 78 appears to be a later addition ; edges slightly injured ; complete.

Age.— The Ms is fairly old.

Author.— Murāri.

Begins—fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

निष्कण्डहस्तुपासने etc. as in No. 6

fol. 10^b इति अनर्घ्यराघवे विश्वामित्रागमनं नाम प्रथमोऽंकः ॥fol. 21^b कुमारविक्रमो नाम द्वितीयोऽंकः समाप्तः ॥Edds—fol. 78^a

वसिष्ठः सहर्षं । रामभद्र किं ते श्रूयः प्रियमुपकरोमि etc. up to शुण-
द्वोषौ रचयतु ॥ ४० ॥ as in No. 6

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ सप्तमोऽंकः

References.— See No. 6.

अनर्घ्यराघव
with टीका

Anarghyarāghava
with commentary

No. 9

144.
1902-7.

Size.— 12½ in. by 6⅔ in.

Extent.— 166 leaves ; 12-14 lines to a page ; 35-40 letters to a line.

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī characters ; hand-writing, clear and legible ; modern paper used for 1-2 and 5-10 folios and the characters also are in the modern Devanāgarī ; last folio pasted with paper slips.

Age.— The Ms appears to be old.

Author (of the text).— Murāri.

„ („ comm.)— Rucipatyupādhyāya.

Begins—(text) fol. 2^b

ॐ ॥ छ ॥ श्रीः ॥

निष्प्रत्यहसुपास्महे etc. as in No. 6

„ (Com.) fol. 1^b श्रीगणेशाय नमः

दोर्द्वद्वितयेन खंडपरशोः कोदंभमारोपयन्
कुर्वाणः सहसा विदेहचृपतिं पूर्णप्रतिज्ञाभरं
सानंदं कुशिकात्मजेन सुदृशां वृंदेन कौतूहलात्
सत्रीढं प्रिययावलोकितसुखो रामोस्तु नः श्रेयसे ॥ १ ॥
अश्रुदधृतप्रतिपक्षभीतिः सदासमासादितश्चरिनीतिः
चिरं कृतार्थी कृतधूमिदेवः स्फुरत्प्रतापो नरसिंहदेवः ॥ २ ॥
स्रुस्तस्य वसुंधरा परिवृढः स्यानंदकंदः क्षिते-
राधारो जगतामशेषविदुषां विश्रामकल्पद्रुमः
दाने कर्णकथाविलोपनिपुणः संसाररत्नांकुरो
श्रीमीपालशिरोमणिर्विजयते श्रीभैरवेंद्रो नृपः ॥ ३ ॥
अर्थिप्रार्थितपूरकोपि रमतां स्वीये बलिर्मंदिरे
नाकेनेकफलान्वितेपि स सुखेनास्तां च देवद्रुमः ॥
श्रीमान् संप्रतिभैरवेंद्रनृमणिः सर्वार्थिचिंतामणिः
जातो लोचनगोचरो यदि तदा किं तेन तेनापि वा ॥ ४ ॥

अस्मिन् राजनि राजनीतिचतुरे पाथोपितीरावधि-
 प्रख्यातप्रचितप्रतापनिचये पृथ्वीमिमां शासति ॥
 कोकं राजकरो न लोकनिकरं संतापयत्युन्नतो
 विख्यातः सुदृशां महोत्सवविधौ कांतेन पाणिग्रहः ॥ ५ ॥
 खौआलवंशजजातस्तस्या देशान्महेशस्य ॥
 श्रीरुचिपतिरतिगूढाः स्पष्टीकरुते मुरारिकविवाचः ॥ ६ ॥

... ..
 fol. 2^a अत्र च विशिष्टशिष्टाचाराद्भूमितश्चुतिबोधितकर्तव्यताकं विघ्नो-
 न्सारणसाधारणकारणं मंगलं आचरन्नेव ।

देवद्विजन्तृपादीनामाशीर्वादसमन्विता ।
 अष्टभिर्वा द्वादशभिः पदैः सम्यग्भिर्भयोजिता ।

नांदी कार्यातिथ्यनेन बुधैर्बिभ्रोपशांतय इति । तत्र भगवान्मुरारिमिश्रः
 पयद्वयेनाष्टापदां नादीमादां निर्दिशति ॥ ॥ निःप्रत्यहमिति ॥ भगवतो
 लोचने चक्षुषी उपास्महे अराधयाम इति संबंधः । यत् लोचने इत्यस्य पूर्वं
 इति तस्यद व्याहर्तव्यं यत्पदाकाराक्षत्वादिति । etc.

fol. 3^a इति समस्तप्रक्रियाविराजमानरिपुराजकंसनारायणभवभक्ति-
 परायणश्रीहरिनागयणपद्मसमलकृतमहाराजाधिराजश्रीमद्भैरवार्सिंहदेवपोस्ता-
 श्रीरुचिपतिमहोपाध्यःपविरचितायां अनर्घ्यराघवटीकायां प्रथमोः ॥

fol. 6^b इति श्रीवैलोजीग्रामवास्तव्यखौआलवंशप्रभावश्रीरुचिपति-
 महोपाध्यपविरचितायामनर्घ्यराघवटीकायां द्वितीयोः ॥ ॥ श्रीपरम-
 गुरवे नमः ॥ ॥

Ends—(text) fol. 165^b

वसिष्ठः—सहर्षं रामभद्रं किं ते पियसुपकरोमि etc. up to मुरारिः
 कविः ॥ as in No. 6
 followed by

इति निष्क्रांताः सर्वे ॥ इत्यनर्घ्यराघवनाटके मुरारिरुक्तौ नायकानंदो
 नाम सप्तमोः ॥ समाप्तमिदं वर्द्धमानतनूजस्य मुरारोर्नाटकं महत् ॥ ॥
 शुभमस्तु ॥

Ends--(Com.) fol 166^a

वीरः प्रकृतेरामस्तस्य यज्ञ एव रसायनं नित्यं क्रियमाणमौषधं तस्य
 मधुसूदो मधुद्रवः वीरबद्धोवर्णनेन मधुसूदं एवेति भावः मंदाकिनी विप-
 द्भंगेत्यमरः ॥

दोषाकरं समवधीर्यं गुणानशेषा-
नास्तु प्रकाशयति सूर इवांशुमाली ।
यस्तं प्रति प्रणिहितोऽजलिरेव नित्य-
मालोऽनान्मनकृतेर्दुदमादधातु ॥

इति श्रीसमस्तप्रक्रियाविराजमानहरिनारायणपदसमलंकृतिमहाराजाधि-
राजश्रीमद्भैरवसिंहदेवनिदेशप्रोत्साहितवैजुलीग्रामवास्तव्यखौआलकुलोद्भवश्री-
रुचिपतिमहोपाध्यायविरचितायामनर्घ्यराघवटीकायां सप्तमोऽंकः समाप्तः ॥
॥ शुभमस्तु ॥ श्रीनारायणाय नमः ॥

References.— 1 Mss— Aufrecht Catalogus Catalogorum, i, 16^a;
ii 3^b, 186^b; iii, 4^a.
Described Mss— I. O. Cat. Pt. VII. Nos. 4156-57; A. S. B.
Cat. Vol. VII No. 5304; Des. Cat. Madras Vol. XXI, No.
12442.
Published in the Kāvya-mālā, 1887.

अनर्घ्यराघव-
टीका

Anarḡhyarāghava-
tikā

No. 10

427.
1884-87.

Size.— 9 $\frac{4}{5}$ in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 214 leaves; 10 lines to a page; 35 letters to a line.

Description.— Country paper; old in appearance; Devanāgarī ch-
aracters; hand-writing, clear and legible; borders ruled with
double red lines; red and yellow pigment occasionally
used for corrections folios numbered in both margins;
complete; folios 6-8 missing; fol. 1 slightly damaged.

Age.— Appears to be old.

Author.— Rucipati Upādhyāya.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
दोर्बद्धद्वितीयेन संबर्षशोः etc., as in No. 9.

fol. 46^b इति समस्तप्रक्रियाविराजमानारिपुराजकंसनारायणभवभक्तिपरायण-
श्रीहरिनारायणपदसमलंकृतमहाराजाधिराजश्रीमद्भैरवसिंहदेवप्रोत्साहितश्री-
रुचिपतिमहोपाध्यायविरचितायामनर्घ्यराघवटीकायां प्रथमोऽंकः ॥ १ ॥

fol. 89^b प्रतिवैजौलीयामवास्तव्यखौआलवंशप्रभवश्रीरु(चि)पति-
महोपाध्यायविरचितायामनर्घ्यराघवटीकायां द्वितीयोऽंकः ॥ २ ॥

Ends.—216^b वीरः प्रकृते रामः etc. up to ममकृतेर्हृदमादधातु ॥
as in No. 9.

followed by

इति समस्तप्रक्रियाविराजमानहरिनारायणपदसमलंकृतमहाराजाधि-
राजश्रीमद्भैरवसिंहदेवनिदेशप्रोत्साहितवैजौलीयामवास्तव्यखौआलकुलोद्भव-
श्रीरुचिपतिमहोपाध्यायविरचितायामनर्घ्यराघवटीकायां सप्तमोऽंकः समाप्तः
॥ छ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ छ ॥ ॥ शुभं भवतु ॥ श्रीरस्तु ॥ छ ॥

References:— See No. 9.

अनर्घ्यराघव-
टीका

Anarghyarāghava-
tikā

No. 11

428.
1884-87.

Size.-- 11³/₄ in. by 3³/₄ in.

Extent.-- 96 leaves ; 11 lines to a page ; 65 letters to a line.

Description.-- Modern paper with water-marks ; discoloured ;
Devanāgarī characters ; small but beautiful and uniform
hand-writing ; corrections recorded in margins ; red pigment
occasionally used ; complete.

Age.— A modern copy.

Author.— Rucipati.

Begins.—fol. 1^a

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥

श्रीदुरवे नमः ॥ श्रीकृलदेवतायै नमः ॥

दोर्बडद्वितीयेन खंडपरशोः etc., as in No. 9.

fol. 21^a इति समस्तप्रक्रिया... ..

... .. श्रीरुचिपतिमहोपाध्यायविरचितायामनर्घ्यराघवटीकायां
प्रथमोऽंकः १

fol. 39^a इति... ..द्वितीयोऽंकः २

Ends.—96^b वीरः प्रकृतः राम etc., up to मम कृते सुदमादधातु as in No. 9
followed by

इति समस्तप्रक्रियाविराजमानहरिनारायणपदसमलंकृतमहाराजाधि-
राजश्रीमद्भैरवदेवसिंहदेवनिदेशप्रोत्साहितवैजोलीग्रामवास्तव्यखौआलकुलोभव
श्रीरुचिपतिमहोपाध्यायविरचितायामनर्घ्यराघवटीकायां सप्तमोऽंकः
समाप्तः श्रीदुर्गापणमस्तु शुभं भवतु श्रीदत्तार्पणमस्तु
भद्रपुष्टकटिग्रिवा etc.... .. एवं वदति पुस्तके श्रीरामः
शरणम् स्वार्थं परार्थं च

श्रीरामस्नेहमूलानि दुःखानि रसमूलानि व्याधयः

लोभमूलानि पापानि त्रयः स्युक्ता सुखी भवेत् ?

उरवरीवापितं बीजं बंधयानारीयु मैथुनं

भस्मना आहुतिं दद्यात् मूर्खदानं निरर्थकं ? छ

ग्रंथसंख्या ५०००२०० श्रीविश्वेश्वरसमर्थश्रीसूर्यप्रत्यक्षविष्णुप्रत्यक्ष-

अस्तारदेवभटकाशीकरतदिने मार्गशीर्षे येकादशी स०

References.— See No. 9.

अनर्घ्यराघवटीका

Anarghyarāghavatīkā

No. 12

369.

1895-98.

Size.— 10 in. by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 97 leaves ; 9 lines to a page ; 28 letters to a line.

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī ch-
aracters ; hand-writing, bold clear and legible ; borders
ruled in double red lines ; folios 1-182 missing.

The Ms contains acts 5 (inc)-7.

3 [Nāṭaka]

Age.— Appears to be old.

Author.— Rucipati.

Begins—abruptly on fol. 183^a

प्रभावोत्साहमंत्रजाः ॥ अभिषिच्य आरोप्य कोशो धनं दंडो राज्यं उप-
युज्यमानः सु(उ)पयुक्तो भवंत ॥ इंद्रसूनुवालिनं ॥ उपयोक्ष्यमाणेनोपयुक्ती
भविष्यत् । etc.

fol. 190^a इति बैजौलीयामवास्तव्य खौआलकुलोद्भवश्रीरुचिपति-
महोपाध्यायविरचितायामनर्घराघवटीकायां पंचमोः ॥ ५ ॥

Ends.—279^a

वीरः प्रकृते रामः etc. up to मम कृते सुदमादधातु ॥
as in No. 9

followed by इति समस्तप्रक्रियाविराजमानहरिनारायणपदसमलं-
कृतिमहाराजाधिराजश्रीमद्भैरवसिंहदेवनिदेशप्रोन्साहितवैजोलीग्रामवास्तव्य-
खौआलकुलोद्भवश्रीरुचिपतिमहोपाध्यायविरचिताया(म)नर्घराघवटीकायां
सप्तमोः समाप्तः ॥ ७ ॥

शुभं भवतु ॥ ॥ श्रीरस्तु ॥ ॥ कल्याणमस्तु ॥ ग्रंथाग्रं ५८८१ ॥

भद्रपृष्ठिकटिग्रन्था etc....

followed by यावद्दुषणसमुद्रो ॥ ता(या)वन्नक्षत्रमंडितो मेरुः(ः)॥

यावच्चंद्रादित्यौ ॥ तावद्धिदं पुस्तकं जयतु ॥ ३ ॥

लेषकपाठकयो शुभं भवतु श्रीरस्तु ॥

हरितकीहरिश्रैव गायत्री च पुनपुनः ।

अतर्मलविनाशाय ॥ स्मरणाद्भक्षणा

References.— See No. 9.

अनर्घ्यराघवटीका

Anarghyarāghavatīkā

No. 13

441.

1887-91.

Size.— 10 in. by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 15 leaves ; 9 lines to a page ; 32 letters to a line.

Description.-- Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing bold, clear, legible and uniform ; borders ruled in double red lines ; corrections made with white chalk ; fol. 1 missing ; incomplete.

Age.-- Appears to be old.

Author.-- Rucipati.

Begins.--abruptly on fol. 2^a

श्रीमान् संप्रति भैरवैन्द्रमणिः सर्वार्थिञ्चितामणि-
जातो लोचनगोचरो यदि तदा किं तेन तेनापि वा ॥ ४ ॥
etc. as in No. 9

Ends.--abruptly on fol. 16^b

उद्वेगंश्चायं सप्तस्त्रंकेषु बोधव्यः यथा अपि कथमसाधिति प्रथमांके अष्ट-
मिष्टामखानिति द्वितीयांके कन्यामपोनिजन्मानमिति तृतीयांकादा

References.— See No. 9.

अनर्घ्यराघवटीका

Anarghyarāghavaṭikā

No. 14

204.
Viśrāma (1).

Size.-- 13 in by 4½ in.

Extent.— 170 leaves ; 9 lines to a page ; 45 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks, 1819 ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear, legible and uniform ; borders ruled with double red lines ; corrections made with yellow pigment ; folio, following fol. 158, is not numbered ; name of the work written in the margins and on the fly-leaves ; complete.

Age.— A modern copy.

Author.— Rucipati.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥
दोर्दण्डद्वितयेन खंडपरशोः etc., as in No. 9.

fol. 38^a इति सप्तमस्तप्रक्रियाविराजमानरिपुराजकंसनारायणभवभाक्ति-
नारायणश्रीहरिनारायणपदसमलंकृतमहाराजाधिराजश्रीमद्भैरवसिंहदेवप्रोत्साहि-
तश्रीरुचिपतिमहोपाध्यायविरचितायां अनर्घ्यराघवटीकायां प्रथमोः ॥

fol. 69^a इति श्रीवैलोजीग्रामवास्तव्यखोजा(आ)लवंशप्रभवश्रीरुचिपतिमहो-
पाध्यायविरचितायामनर्घ्यराघवटीकायां द्वितीयोः ॥ २ ॥

Ends.—fol. 168^b

बीरः प्रकृते रामस्तस्य यज्ञ एव etc. up to ...कृतेर्हुदमादधातु ॥

as in No. 9

followed by इति श्रीसप्तमस्तप्रक्रियाविराजमानश्रीरुचिपतिमहोपा-
ध्यायविरचितायामनर्घ्यराघवटीकायां सप्तमोः

श्रीसांबार्पणमस्तु ॥

तैलाद्रक्षेत्रजलाद्रक्षेत्रक्षेत्रच्छिथिलबंधनात् ॥

सूरर्बहस्ते न दातव्यं एवं रक्षेत्रवपुस्तकं ॥ १ ॥

श्रीरस्तु सदा इयं

References.— See No. 9.

अनर्घ्यराघव

with

टिप्पणक

No. 15

Anarghyarāghava

with

Ṭippaṇaka

238.

1880-81.

Size.— 10 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{2}{3}$ in.

Extent.— 64 leaves ; 12 lines to a page ; 42 letters to a line.

Description.— Country paper ; old and discoloured ; Devanāgarī characters with षष्ठमात्राs ; hand-writing, clear and legible ; borders ruled in two double black lines with red pigment between them ; moth-eaten in the margins ; folios contain designs and red dots in the centre and in the margins ; this is a पञ्चपाठी Ms having text in the middle and the ṭippaṇaka on all sides ; red pigment used for marking the portion.

Age.— Śaṃvat 1526.

Author (of the text)— Murāri.

,, (,, ,, comm.)— Naracandrasūri, pupil of Maladhāri.

Subject.— A glossary on the drama Anarghyarāghava of Murāri.

Begins.— (text) fol. 1^a

॥ ५० ॥ ॐ नमः शारदायै ॥

निःप्रत्यूहसुपास्महे etc. as in No. 6.

,, — (Tippanaka) fol. 1^a

॥ ६० ॥ निप्रत्यूहमित्यादि ॥ कौमोदकीलक्ष्मणः कौमोदक्यभिधानचिह्नस्य निःसाधारणविशेषणाद्वासुदेवस्य भगवतः पूज्यस्य लोचने नेत्रे निर्विघ्नं विघ्नानामभावाय वयं उपास्महे etc.

fol. 6^a मुनीन्द्रसंवादो नाम प्रथमोऽङ्कः ॥ छ ॥

इति मलधारिशिष्यनरचन्द्रसूरिकृतानर्घ्यरा(घ)वाटिप्पनके प्रथमोऽङ्कः ॥ छ ॥

Ends.— (text) fol. 63^b

वासिष्ठः— सहर्षं किं ते श्रुयः प्रियमनुकरोमि । etc. up to गुणदोषौ रचयतु ॥ as in No. 6

followed by इति निःक्रान्ताः सर्वे नायकानंदो नाम सप्तमोऽङ्कः ॥ छ ॥ श्री ॥

सम्यक् संबोधसिद्धां etc. up to केवलोऽहं सुरारिः ॥

as in No. 6

followed by देवी वाचासुपासते etc., up to श्रुतिभ्यः सतां ॥ श्री ॥

as in No. 7

followed by समाप्तमितिमनर्घ्यराघवं नाम नाटकं ॥ श्री ॥

सुरारे सुकवेर्वाचो विन्नरसरंजिताः ॥

समर्थयति कस्यापि दक्षस्य हृदयं मनः ॥ शभं भवतु ॥ श्री ॥

Ends.— (tippanaka) fol. 64^a

देवीं वृत्तं ॥ वाग्देवतां हयः । परिशीलयति ।

सरस्वत्या सुसंबधितत्वं । गुरुकुलेऽनुसृतोस्ति पालेशो सुरारिरेव बेनि हनुमदादयो ह्यभोधिरुपयैच परिप्लुतास्तद्गाधं तु निखिलमापि तलनिलीनपीनवेहो

मंदरगिरिरेवावगच्छति । जानाति रफलवति । कर्त्तरि परस्मै पदं । फलवति बुजो-
नुपसर्गादित्यनेनात्मनेपदं सिद्धं ॥ समाप्तमिदमनर्घ्यराघवटिप्पनकं ॥ छ ॥

५० ॥ जज्ञे हर्षपुरीयगच्छसविता श्रीमान्मुनीन्द्रप्रभु-
देवानद इति प्रभुः । स विजयी देवप्रभश्च प्रभुः ।
तन्यादाब्जनखांशुभिः प्रशमिते ध्वांते मरेंदोर्मति-
मार्न्नेस्मिन्पदपद्धतिं व्यपगतव्यासगर्भस्तत्र यत् ॥ १
मुरारिवाचासुच्चेयो माहिमानहिमादृशैः ।
किं तु किञ्चिन्नबन्धोयं । यथाबुद्धि व्यधीयते ॥ २
शब्दप्रमाणसाहित्यत्रिवेणासंगमश्रियां ।
श्रीमद्विमलघूरीणां ॥ इदमद्यमवैभवं ॥ ३

समाप्तमिदं टिप्पनकं । छतिरियं श्रीनरचंद्रसूरीणां ॥ ग्रंथार्थं ६६ ॥
छ ॥ ग्रंथाग्रं २७५० ॥ एवं अंके ॥ संवत् १५२६ वर्षे रजोत्सवदिने छरौ
वाचनाचार्यवर्यजयाकरगणीनां शिष्येण धर्मविलामगणिना लिखितं ॥ शुभं
भवतु कल्याणमस्तु श्रीसंघस्य ॥ श्री ॥ छ ॥

अनर्घ्यराघवटीका

Anarghyarāghavatīkā

No. 16

239.

1880-81.

Size.— 10½ in. by 4½ in.

Extent.— 38 leaves ; 17 lines to a page ; 48 letters to a line.

Description.— Country paper; old in appearance; Devanāgarī characters with **पुस्तमात्रा**s; hand-writing, small but clear, legible and uniform; borders ruled in black lines but thick red lines are to be seen over them; big red dots in the centre and in the margins of folios; red pigment is frequently used for marking the portion while yellow pigment is used for corrections; complete.

Age.— Śaṅhvat 1523.

Author. Naracandrasūri.

Begins.—fol. 1^a

॥ ६० ॥

... *प्रणिधाय विधीयते ।

इदं झुरारिमाहात्म्यव्याख्यानोत्साहसाहसं ॥

नमस्तेभ्यो मतिर्येषां जगपु(दु)ल्लुंघ्य वर्त्तते ।

मादृशः संति ये केचित्तदर्थमयस्यमः ॥ २

उच्छायत्सरध्वातं विवेका लोकसंपदा ॥

अस्मिन् गुणांश्च दोषांश्च वितन्वतु सचेतस ॥ ३ ॥ छ ॥

रामावतारस्य विष्णोश्चरितसंदर्भारंभे अधिकृतत्वात्कवियोंतिर्मयत्वेन नि-
खिलांगप्रधानयोस्तल्लोचनायारूपास्ति प्रस्तौति । निष्पत्सुहं निर्विघ्नं यथा भव ॥
ति etc.

fol. 6^a इति मलधारिशिष्यनरचंद्रसूरिरुतानर्घराधवाटिप्पनके
प्रथमोऽङ्कः ॥ छ ॥ ३३०

fol. 12^a इति etc.... ...द्वितीयोऽङ्कः ॥ छ ॥ ३६२ ॥

Ends.—fol. 38^a

विकसतां सत्काव्यानां पुरूष्यरूपाणां ये सूचका गुच्छास्तेषां रसैः । कर्ण-
योः प्रस्तावाजनानां निरंतरं धारास्नानं कवयउ एव यं नयंतु । शब्दब्रह्मभयं
च तत्प्रमज्ञात्वा । अलब्धमध्ये कवीनां वचने जनस्तथाविध प्रतिभाविकलो
लोको गुणं वा दोषं वा न रचयितुमाकार्षीदित्यर्थः ॥ छ ॥ इति मलधारि-
शिष्यनरचंद्ररुतानर्घराधवाटिप्पनके सप्तमोऽङ्कः ॥ छ ॥

अथ कविरौद्रव्यं परिहरति । समवृत्तं ॥ यथावस्थितत्वागम एव सिद्धा-
जनं तेन निर्मलं ॥ नमस्त्वभ्युः प्रायं ते ज्ञानवस्तुस्वरूपैर्वाल्मीकिप्रभृतिभिरनुक्तं
मया वक्तव्यमिति कारणान्न ममेयं काव्यरचना अप्रवार्थं भणनार्थमियं मम
कृतिरित्येवं नास्येवं । किंतु...ति क्षितौ नूतनप्राधुणकीभूतः नामत एव वैदे-
शिकीनां वाल्मीकिगिरामेव बहुना कालेनायमनर्घराधवप्रबंधरूपः । किमप्य-
नुपलक्षणीयं पूर्वावस्थः । परिणामो जातः ननु तर्हि कथमत्रतस्यापारो दृश्यत
इत्याह लिपिकर इति । एतत्संबंधरूपाया लिपेरेव कर्ताहमिति । एवमौद्धत्यं
परिहरता वाल्मीकिरार्षभणितरेव प्रया व्युत्पन्नत्वेन सिद्धेत्यभिप्रायीकृतं ॥ छ ॥
देवीं वृत्तं etc. up to श्रीमद्विमलसूरीणामिदमस्यमवैभवं ॥ ३ ॥

as in No. 15

followed by समाप्तमिदं टिप्पनकां । कृतिरियं श्रीनरचंद्रासूरीणां
ग्रंथाग्रं ६६१ ॥ छ ॥ ग्रंथाग्रं २४५० ॥ एवं अंके ॥ संवत् १५२३ वर्षे ॥
प्रथमभाद्रपदशुद्धि १० सोमे ॥ इदं पुस्तकं लिखितं ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

References.— See as No. 15.

* Portion not legible.

अनर्घ्यराघवटीका

Anarḡhyarāghavaṭikā

No. 17

655.

1886-92.

Size.— 10½ in. by 4¼ in.

Extent.— 93 leaves ; 13 lines to a page ; 38 letters to a line.

Description.— Thin country paper ; old but well preserved ; Deva nāgarī characters with पुष्टमात्रः hand-writing clear, legible and uniform ; borders ruled in triple red lines : square blank space in the centre of folios ; the post-colophon is written in red ink.

The Ms is complete in 7 acts.

Age.— Saṁvat 1535.

Author.— Jinaharṣagaṇi.

Begins.— fol. 1^a

६० ॥ ॐ नमः सर्वज्ञाय ॥ श्री ॥
 षण्मय परमात्मानं । सर्वज्ञं पुरुषोत्तमं ।
 अनर्घ्यराघवस्यार्थो लिख्यते स्पष्टताकृते ॥ १ ॥

मुरारिनाटकावचूर्णिः ॥ तत्र निःप्रत्यहसुमास्महे इत्यादि । नांदिश्लोकः ॥
 कीमौदकीगदैवलक्ष्मचिह्नं यस्य स तथा ॥ तस्य असामान्यविशेषणत्वात्
 पुरुषोत्तमस्य भगवतः पूज्यस्य । लोचने नयने । निःप्रत्यहमिति । प्रत्यहानाममाषां
 निःप्रत्यहं तस्मै । etc.

fol. 15^b प्रथमोऽङ्कः ॥
 fol. 31^a इति द्वितीयोऽङ्कः ॥

Ends.— fol. 92^b

तथा शब्दब्रह्मोत्थं वामद्वयं समुद्भवं तत्त्वं अनाघ्रायाऽबुधना कवीना गभीरे
 परिच्छेत्तुं अज्ञाक्ये वचसि जनः प्रतिभाङ्गन्यां गुणदोषो न रचयतु । एणदोषो-
 द्भावनें माकार्षीत ॥ ४९ इति मुरारिनाटके सप्तमोऽङ्कः ॥ १ ॥

... ..

यद्वाल्मीकीति । यत् यस्मात् वाल्मीकिनिश्चयवाङ्मयं रामायणरूपमेव-
 मधु=छत्रं मधुमेढकस्तता गृहीतैरसैः इदं नाटकं सतां श्रुतिभ्यः कर्णेभ्यः स्वाहा
 सुधातर्पणं मुरारिणा सृष्टं रचयान्चक्रे । कृतधियः ये विद्वांसः त्रिदंति ते इदं
 पठंतु ॥ ७ ॥

इति श्रीमुरारिकवीश्वरविरचितानर्घ्यराघवनाटकटीका विरचिता
तपागच्छनायकश्रीसोमसुंदरसूरिराजशिष्यश्रीमुनिसुंदरसूरिर्भाजयचंद्र-
सुरिशिष्यमुख्यैः सकलकविकुलकमलप्रोलासनसहस्रपादैः पं०जिनहृषंगणि-
पादैः ॥ छ ॥ ॥ एवं ग्रं० ३२५५ ॥ छ ॥

सं० १५३५ वर्षे राजपुरवासि हीसावालज्ञातेर्मुंखमंडलमं० आत्ताभा०
शाणीपुत्रपरमनैष्टिकशिरोमणि मं० सायरभार्यरिंगीपुत्ररत्नराजसभाशृंगारहार
सकैलव्यवहारिवर्गपुरंदरानुकारश्रीजिनशासनप्रभावक । सुभ्रावकसंघमुख्यमं०
तुं(?)भचकेन भार्या डाही प्रहृषकुटुंबनुतेन निजभ्रेयोर्थं ज्ञानाराधनकृते
श्रीमुरारिनाटकपुस्तकामिदं लिखापितं विबुधैर् पं० इंद्ररत्नगणीनाहृषदेशेन ॥
॥ श्री ॥

This is the only Ms. of Jinaharṣagaṇi's commentary
on the Anarghyarāghava, recorded by Aufrecht.

अनर्घ्यराघवटीका
called
यशोदर्पणिका

Anarghyarāghavatikā
called
Yaśodarpanikā

No. 18

319.

1884-87.

Size.— 10 in. by 4 $\frac{2}{3}$ in.

Extent.— 42 leaves; 12 lines to a page; 32 letters to a line.

Description.— Country paper; not very old in appearance; Deva-
nāgarī characters; incorrect and careless hand-writing,
borders in single black lines.

The Ms is fragmentary.

Age.— Does not appear to be very old.

Author.— Dhaneśvara.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगणपतये नमः । श्रीअंबिकायै नमः ।

प्रणत निजभक्तसमस्तकमधुकरसुलभप्रसादमकरदं ।

निजजनस्वकचि किं ... लंकं लंबोदरपादपंकजं नमस्त ॥ १ ॥

१ [Nāṭaka]

प्राकृतेनापि वितरिणयितुं शक्येयं गीतिं । etc.

... ..
 यस्मात्तीरनिधेरजायत पुरा चंद्रः तुरंगान्वितः
 क्षीणक्षोभवतो विमार्गनिरतः शुभ्रैकपक्षाविलः ।
 अक्षोभ्यः कथमेष तं न हि हसेत्सूतेधिरंगान् कला
 पूर्णा सत्यधगान्सितो भयलसत्यक्षान् द्विजेशान् हि यः ॥ ३ ॥
 भारद्वाजीय गोत्राः तत्र जातः कलानिधिः ।
 धर्मोद्गदो योभ्युदये व्यधात्कुवलयोत्सवं ॥ ४ ॥
 शीलसत्येरव ततः सुतौ सुचरिताशुभौ ।
 विजयोदयशार्माणावभूतां विबुधप्रियौ ॥ ५ ॥
 प्रायो ठो(?)दयसवाक्षः सत्यवृक्षः सुतां त्वरान् ।
 धर्मार्थकामानवमीन्मत्सरग्रहवर्जितान् ॥ ६ ॥
 विषमा लोकसंपातदग्धवेरिपुरव्रजः ।
 भूतिमाहुरसर्वांगो ज्यायानत्र त्रिलोचनः ।
 यथोदयाचितो भास्वदनिरुद्धोदयप्रियः ।
 अनंतभोगसंविष्टपद्मनाभोत्र मध्यमः ॥ ८ ॥
 तयोः कनीयानवरोवसासद्गणैरपि ।
 चतुरास्योपि वादीमपंचास्यः श्रीधनेश्वरः ॥ ९ ॥

... ..
 धनेश्वरोयं शिशुबोधहेतोर्मुंरारिटांकां तनुते स्फुटार्था ।
 अबोधवे''व्यपरिच्युतार्थो बुधेः सुबुध्यात्र गवे रर्षायः ।

... ..
 इदं चिकीर्षितस्य संदर्भस्य निर्विघ्नपरिसमाप्तिप्रचयगमनाभ्यां शि(ष्टा)-
 चार प्राप्तामेष्टासाधारण्युचितेति त्रिविधदेवतामध्ये इष्टोचितदेवतास्मरणलक्षणं
 मंगलाचरणं प्रमाणयन् महाकविर्मुंरारिर्नादीश्लोकमुपक्षिपति ॥ निःप्रत्युहमिति ।
 नन्वेतस्य शोकस्य संदर्भेस्मिन्नंतर्भावत्वमिष्यते । न वा । आये एवस्यापि
 संदर्भातः पातित्वात्तसिध्यर्थं श्लोकांतरं रचनीयं । etc.

fol. 26^a

इति श्रीअनर्घ्यराघवटीकायां यशोदर्पणिकायां प्रथमोः ।

Ends.—(abruptly) fol. 42^b

आसाविति । सीरध्वसंभरानानृपो सावयं असाविति कः यां सौकमणेः
 सूर्यात् देवात् याज्ञवल्क्यस्य मुखेन ब्रह्मसंहिता उपनिषद् अध्येष्टा अपाठीत् ।
 सूर्यायाज्ञवल्क्या तस्या असाविकव्यवहिततस्मात्तन्मुखेना इ पाठीदिति युक्तं ।
 तस्येत्यादि रूपतिथा ॥

अभिज्ञानशाकुन्तल

Abhijñānāśākuntala

No. 19

106.
1919-24.Size.— 10 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{1}{8}$ in.

Extent.— 46 leaves ; 7 line to a page ; 50-55 letters to a line.

Description.— Modern country paper ; Devanāgarī characters ; borders ruled with double black lines with a thick line between them ; folios 18 and 19 missing ; fol. 1^a and 49^b contain ornamental designs ; almost complete.

The Ms is a printed copy, printed at the Induprakāśa Press, Bombay.

Age.— Śaka 1783.

Author.— Kālidāsa.

Subject.— A well-known drama in seven acts by Kālidāsa.

Begins.— fol. 1^a

श्रीगणेशाय नमः ॥

या सृष्टिः स्रष्टुराया. वहति विधिद्वृतं या हविर्या च होत्री
ये द्वे कालं विघ्नतः श्रुतिविषयगुणा या स्थिता व्याप्य विश्वं ॥

यामाहुः सर्वभूतप्रकृतिरिति यया प्राणिनः प्राणवन्तः

प्रत्यक्षाभिः प्रपन्नस्तनुभिरवतु वस्ताभिरष्टाभिरिज्ञः ॥ १ ॥

नांघंते सूत्रधारः ॥ नेपथ्याभिमुखमवलोक्य ॥ आर्ये यदि नेपथ्यविधान-
भवसितं तर्हि इतस्तावदागम्यतां ॥ प्रविश्य नदीं ॥ अज्जउत्त इअह्नि आणवेदु
अज्जो को णओओ अणुच्चिट्ठिअहुनि ॥सूत्रधारः ॥ आर्ये अभिरूपसूयिष्ठा परिषदियं ॥ अथ खलु कालिदास-
ग्रथितवस्तुना नवेनाभिज्ञानशाकुन्तलाख्येन नाटकेनोपस्थातव्यमस्माभिः ॥
तं प्रतिपात्रमाधीयतां यत्नः ॥ etc.fol. 7^b प्रथमोऽंकःfol. 12^b द्वितीयोऽंकः ॥Ends.— fol. 48^b

मारीचः । वत्स । किं ते श्रूयः प्रियसुपहरामि ।

राजा । अतः परमपि प्रियमास्ति । यदिह भगवान् प्रियं कर्तुमिच्छति तर्हि

इदमस्तु भरतवाक्यं ।

प्रवर्ततां प्रकृतिहिताय पार्थिवः सरस्वतीश्रुतिमहतां महीयतां ॥
 ममापि च क्षपयतु नीललोहितः पुनर्भयं परिगतशक्तिरात्मभूः ॥
 इति निष्क्रांताः सर्वे ॥ ॥ सप्तमोऽङ्कः ॥ ॥ समाप्तमिदं
 अभिज्ञानशाकुन्तलं नाम नाटकं ॥ ॥ शुभं भूयात्
 ॥ रामाष्टसप्तैदुमिते शाके सुबाह्यपत्तने ॥
 इन्द्रप्रकाशसदने छत्रितोयमयोक्षरैः ॥

References.— (1) Mss.— A — Aufrecht's Catalogus Catalogorum: i, 23^b ; ii 5^a, 187^a ; iii, 6^a.

B—Descriptive Catalogues : I. O. Cat. Pt. VII, Nos. 4110-13 ; A. B. Keith (I. O. Cat.) Nos. 7338-41 ; Mad. Des. Cat. Vol. XXI Nos. 12465-81 etc.

A. B. Keith—Sanskrit Drama, pp. 152-3.

(2) Printed Editions :— Ed. by M. R. Kale ; French trans. by Deveza G. ; Ed. by Haridās Siddhāntavāgiśa ; Ed. with a Sanskrit comm. by S. D. Gajendragadkar and notes etc. by Prof. A. B. Gajendragadkar ; by Cappeller ; The Bengali recension, critically ed. by Pischel ; Eng. trans. by S. Ray ; Essay on the application of a few canons of textual and higher criticism to Kālidāsa's Śākuntala etc.

अभिज्ञानशाकुन्तल

Abhijñānaśākuntala

No. 20

583.

1891-95.

Size.— 8 $\frac{1}{8}$ in. by 4 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 55 leaves ; 14 lines to a page ; 25 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible but not quite uniform ; portion marked with red pigment ; borders ruled in black lines ; complete.

Age.— Saṁvat 1806 (?).

Author.— Kalidāsa.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

या सृष्टिः ब्रह्मराया etc. as in No. 19.

fol. 10^b इति श्रीकालिदासकवीकृते अभिज्ञानशाकुन्तले प्रथ-
मोऽंकः ॥

fol. 16^b द्वितीयोऽंकः समाप्तः ॥

Ends.—fol. 55^a

मारीचः । किं ते शूयः प्रियसुपहरामि etc. up to पुनर्भवं परिगत-
शक्तिरात्मसूः ॥ as in No. 19

followed by इति निःक्रान्तां सर्वे ॥ सप्तमोऽंकः समाप्तः ॥

श्लोकसंख्या २४०० ॥ छ ॥ संबद्ध अष्टादशषष्टप्रवर्तमाने द...र्णयन
रवौ अश्विनमासेऽ

References.— See No. 19.

अभिज्ञानशाकुन्तल

Abhijñānaśākuntala

No. 21

584 (a).
1891-95.

Size.— 10½ in. by 4½ in.

Extent.— 47 leaves ; 8-9 lines to a page : 25 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; very old in appearance ; hand-writing illegible and careless, borders ruled in black lines ; red and yellow pigment used ; folios 2, 5, 17, 19, 23, 25, 48-51, 56 and 57 missing ; incomplete ; fol. 59 pasted with paper slips.

The Ms contains acts. 1-5.

Age.—Appears to be old.

Author.— Kālidāsa.

Begins.— fol. 1^a

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

या सृष्टिः ब्रह्मराया etc. as in No. 19

fol. 10^b प्रथमोः ॥

fol. 18^b शकुंतलायां द्वितीयोः श्री ॥ २ ॥

fol. 59^b शकुंतलायामंकोगम पंचमः ॥ श्री ॥ ५ ॥

Ends.— fol. 59^b

हंहो कुंभीलक कथय एतन्मणिबंधनोत्कीर्णं नामधेयं राजकीयं अंगुली-
यकमासादितं ॥ १ ॥

पुरुषः ॥ भीतिं नाटयति ॥ पत्नीद्वयं भावमिस्ते ॥ प्रसिद्धं भावमिभ्राः १

References.— See No. 19.

अभिज्ञानशाकुन्तल

Abhijñānaśākuntala

No. 22

584 (b).
1891-95.

Size.— 8½ in. by 4½ in.

Extent.— 26 leaves ; 9 lines to a page ; 28 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ; borders ruled in double black lines ; folios 1-58, 60, 61, 63, 69, 70, 71, 82, 89 missing ; the Ms contains only two acts, viz. 6th (inc) and 7th.

Age.— Samvat 1773.

Author.— Kālidāsa.

Begins (abruptly) :— fol. 59^a

ति तक्रयामि । तस्सदस्सणेन को विअभिरुक्खो जणो भट्टिणो सुम-
रिदो । etc.

fol. 78^a ॥ षष्ठोऽः ॥

Ends.— fol. 91^b

मारीचः ॥ वच्छ किं ते ह्यः प्रियसुपहरामि etc. up to पुनर्ममं परिगत-
शक्तिरात्मन् ॥ as in No. 19

followed by ॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ इति सप्तमोः समाप्त ॥ ७ ॥

श्रीरस्तु । संबत् १७७३ वरषे असाढसुदि षष्टमी ६ वार-गुरुवासरे
लीपतं रामदासवैष्णवः पठनार्थं भट आत्मारामजी । यादृशं पुस्तकं.....मम
दोषो न दीयते ॥

मंगलं च पाठकानां लेषकानां च मंगलं
मंगलं सर्वदेवानां शुभिसुपातिर्मंगलं ॥ श्रीरस्तु ॥

References.— See No. 19.

अभिज्ञानशाकुन्तल

Abhijñānaśākuntala

No. 23

521.
1887-91.

Size.— 9½ in. by 4½ in.

Extent.— 51 leaves ; 11 lines to a page ; 30 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters : very old in appearance ; hand-writing illegible and carelessly written ; borders ruled with double black lines ; white chalk used for corrections ; complete ; fol. 51 pasted with a paper-slip.

Age.— Śaka 1586.

Author.— Kālidāsa.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीसणेष्टाय नमः ॥

या सृष्टिः अष्टुराणा etc. as in No. 19

fol. 10^a प्रथमोक्तः समाप्तः ॥

fol. 15^a द्वितीयोक्तः ॥ २ ॥

Ends.— fol. 51^a

मारीचः ॥ किं ते शूयः प्रियलुपहरामि etc. up to पुनर्भवं परिगतशक्ति-
रात्मसुः ॥ ३५ ॥ as in No. 19.

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे सप्तमोक्तः समाप्तः ॥ शके १५८६ मार्ग-
शीर्षे षड्दि ८ बुधे समालिखितं ॥ इदं पुस्तकं लक्ष्मणात्मजसखारामज्योति-
र्बिदा सदाशिवशास्त्रिणः सकाशातन्मौल्येन क्रीतं श्रीमद्भागवतपतिर्जयद्व
॥ श्री ॥ छ ॥

अभिज्ञानशाकुन्तल

Abhijñānaśākuntala

No. 24

463.
1884-87.

Size.— 12 in. by 6 in.

Extent.— 61 (43 + 18) leaves ; 10 lines to a page ; 30 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; not very old in appearance ; hand-writing bold, clear and legible ; borders ruled in two double red lines ; daṇḍas marked with red ink : the Ms is divided into two parts, acts 1-5 containing 43 leaves and acts 6-7 containing 18 leaves ; complete.

Age.— Not very old.

Author.— Kālidāsa.

Begins.— fol. 1^b

भागणेशाय नमः ॥ श्रीनकुल्ये नमः ॥

श्रीमोहिनीराजाय नमः श्रीनिधेश्वर

या सृष्टिः स्रष्टुराधा etc. as in

fol. 12^a इति शाकुन्तले प्रथमोऽंकः ॥ १ ॥fol. 19^a इति शाकुन्तले द्वितीयोऽंकः ॥ २ ॥Ends.— fol. 61^bमारीचः किं ते शूयः प्रियमुपकरोमि etc. up to पुनर्भवं प्रतिहित-
शक्तिमात्मशुः १ as in No. 19

followed by इति निष्कांताः सर्वे

इति अभिज्ञानशाकुन्तले सप्तमोऽंकः ७ श्रीरामचंद्रायै नमः

References.— See No. 19.

अभिज्ञानशाकुन्तल

Abhijñānaśākuntala

No. 25

193.
1875-76.

Size.— 10½ in. by 4½ in.

Extent.— 58 leaves ; 10 lines to a page ; 32 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible but not uniform ; borders ruled in two double red lines ; marginal notes and additions are to be seen on first few folios ; colophons and some portion marked with red pigment and corrections made with yellow ; borders of last few folios ruled in two double black lines.

The Ms is slightly discoloured, the folios being soaked with water previous to its aquisition.

Age.— Saṁvat 1588.

Author.— Kālidāsa.

Begins.— fol. 1^b

[१० ॥ ॐ नमो भगवते गौरीकांताय ॥ कृष्ण ॥

॥ या सृष्टिः ऋष्युराया etc. as in No. 19.

fol. 11^a प्रथमोऽङ्कः ॥

fol. 17^b द्वितीयोऽङ्कः ॥

Ends.— fol. 57^b

मारी(च) । किं ते भूयः प्रियमुपहरामि etc. up to पुनर्भवं परिगतशक्तिरात्मसूः ॥ छ ॥ as in No. 19

इति निष्क्रान्ताः सर्वे सप्तमोऽङ्कः समाप्तश्च ॥ ॥ संवत् १५८८ वर्षे भाद्रपद शुद्ध एकादश्यां गविवातरे लिखितमिदं पुस्तकं ॥ श्री ॥ श्रीयोशीरायस्य धर्म-मूर्तिना धमवितारेण दार्तुर्यकुलचक्रद्वामणिना ईसरदासेन लिखापितं ॥ ॥ पोद्ध्येन यशवंताख्येन लिखितं ॥

॥ यस्य पुस्तकं तस्य कल्याणं भवतु ॥ ॥ चापरमविघ्नमस्तु ॥ श्रीकृष्णाय तुभ्यं नमः ॥ ॥ छ ॥ श्री ॥ ॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥ श्री ।

References.— See No. 19.

अभिज्ञानशाकुन्तल

No. 26

Size.— 9¹/₃ in. by 4¹/₆ in.

5 [Nāṭaka]

Abhijñānasākuntala

80.

1907-15.

Extent.— 101 leaves ; 7 lines to a page ; 28 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters ; hand-writing bold, clear and legible ; folios 77-80 only have ruled borders ; red pigment used only in the beginning ; complete.

Age.— Samvat 1836.

Author.— Kālidāsa.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ नमो भगवते ॥

या सृष्टिः स्रष्टुराया etc. as in No 19.

fol. 18^a प्रथमोऽंक

fol. 27^b द्वितीयोऽंकः

Ends.— fol. 100^b

मारीचः किन्ते शूयः प्रियस्रुपहरामि etc. up to पुनर्भवं परिगतशक्ति-
रात्मसूः as in No. 19

followed by मारीचः एवमस्तुः इति निःक्रांताः सर्वे सप्तमोऽंकः समाप्त-
मिदमभिज्ञानशाकुन्तलं नाम नाटकं काविचक्रवर्तिकालिदासविरचितं
संवत् १८३६ मिति अगहनसुदी ११ वार सनीचके पोथी समाप्त गरतं
संथा १२.४ श्रीरामराम

References.— See No. 19.

अभिज्ञानशाकुन्तल

Abhijñānāsākuntala

No. 27

87.

1883-84.

Size.— 12 in by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 49 leaves ; 10 lines to a page ; 42 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ; fol. no. 31 repeated ; written part of the folios is discoloured ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Kalidāsa.

Begins.—fol. 1^b

ॐ श्रीगणेशाय नमः परमेश्वराय नमः

ॐ या सृष्टिः सृष्टुराद्या etc., as in No. 19

fol. 10^a प्रथमोऽंकः ॥

fol. 14^b द्वितीयोऽंकः ॥ २

Ends.—fol. 48^a

मारीचः किं ते श्रूयः प्रियसुपहरामि etc. up to पुनर्भवं परिगतशक्ति-
रात्मसूः as in No. 19
followed by इति निःक्रान्ताः सर्वे सप्तमोऽंकः ॥ इति श्रीकविवरकालिदास-
विरचितं शाकुंतलं नाटकं समाप्तमगमत् ॥ शुभं सूयात् ॥ अथास्य लक्षणं॥
यदाह भरतः

देवानां च मनुष्याणां राज्ञां लोके महात्मनां
पूर्ववृत्तानुचरितं नाटकं नाम तद्भवेत्

अथास्य प्रभेदानाह

सप्तमं नाटकं प्रोक्तं नवां रूपकं सृष्टं,
दशाकं तु महत्पूर्वं तदर्थं (ना)टकं विदुः २
नाटिका चतुरंकास्यात्ते च गोपुच्छसंनिभाः
अन्येषु च देशांतरसमानीता नायिका यत्र कल्पिता ३
तस्याः प्राधान्यमाश्रित्य नाटिकां तद्विदो विदुः ।
सट्टकं साटकं केचिद्वायनृत्ययुतैव सेति ४
अथ प्रासंगिकत्वादन्यस्य प्रवेदः

उक्तं च नाट्यदर्पणे

सीमंतांत्समारभ्य यावत्पादरुहस्य च
आख्यायते यत्र गयेन सैत्रमाख्यायिका मतेति ५
गयपथमयी वाणी राजवर्जनपूर्विका
चंपूरित्युच्यते तत्रैः ऋषिभिर्भरतादिभिः ॥
धना शकुंतलादि । रु. मुरार्यादि म. मालत्यादि त्रौ
विक्रमोर्वस्यादि ना. रत्नावल्यादि । आ. वासवदत्तादि ।
च. नलादि ॥ ॥

References.— See No. 19.

अभिज्ञानशाकुन्तल

Abhijñānaśākuntala

No. 28

145.
1902-07.Size.— 9 $\frac{3}{8}$ in. by 4 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 46 leaves ; 10-13 lines to a page ; 30-36 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible but not uniform ; red and yellow pigment used ; borders ruled in triple black lines ; edges of folios moth-eaten ; folio 45 missing ; almost complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Kalidāsa.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ।

या सृष्टिः स्रष्टुराद्या etc., as in No. 19

fol. 9^b प्रथमोः ॥fol. 15^a द्वितीयोः ॥Ends.—fol. 47^aमारीचः वत्स किं ते भूयः प्रियमृगपहरामि etc. up to पुनर्भवं परिगतम-
(श) किरात्महः ॥ २ ॥ as in No. 19followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे सप्तमोः ॥ ॥ समाप्तं चेदं कालि-
दासमहाकविरचितमभिज्ञानशाकुन्तलं नाम महानाटकं ॥ श्रीरामायणमस्तु
॥ ह्यमस्तु (स) र्वजगतः ॥ श्रीवासुदेवाय परमात्मने नमः ॥

References.— See No. 19.

अभिज्ञानशाकुन्तल

Abhijñānaśākuntala

No. 29

51.
1898-99.Size.— 11 $\frac{1}{8}$ in. by 5 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 42 leaves ; 11 lines to a page ; 42 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ; marginal additions on some folios ; borders ruled in triple red lines and edges in single ; names of characters written in red ink ; yellow pigment used for corrections ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Kālidāsa.

Begins.—fol. 1^b

श्रीमङ्गलधूर्तये नमः ॥

या वृष्टिस्त्रपुराया etc., as in No. 19

fol. 7^b शकुन्तलायां प्रथमोऽंकः ॥

fol. 11^b द्वितीयोऽंकः ॥ २ ॥

Ends.— fol. 41^b

मारीचः किं ते भूयः प्रियमुपहरामि etc., up to पुनर्भवं परिगतशक्ति-
रात्महूः ॥ as in No. 19

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे सप्तमोऽंकः ॥ १ ॥

References.— See No. 19.

अभिज्ञानशाकुन्तल

Abhijñānasākuntala

No. 30

52.

1898-99.

Size.— 9 $\frac{3}{8}$ in. by 4 $\frac{1}{4}$ in.

Extent.— 72 leaves ; 8 lines to a page ; 28 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; very old in appearance ; hand-writing clear and legible ; additions noted in margins ; borders ruled in two double black lines ; names of characters written in red ink ; yellow pigment used for corrections ; folios 1-4 missing.

Age.— Śaka 1543.

Author.— Kālidāsa.

Begins.—abruptly on fol. 5^a

॥ आपि च ॥

कुल्यांभोमिः प्रसृतिचपलेः शाखिनो धीतमूला
भिन्नो रागः किसलयरुचामाज्यधूमोद्गमेन ।
एते चार्वाण्यपवनभुवि छिन्नदर्भाङ्कुरायां
नष्टातं हारिणशिशवो मंदमंदं चरन्ति ॥ २ ॥

fol. 13^a प्रथमोः ॥

fol. 20^b द्वितीयोः ॥

Ends.—fol. 75^b

मारीचः ॥ किं ते भूयः प्रियसुपकरोमि ॥ etc. up to पुनर्भवं परिगत-
शक्तिरात्मसुः ॥ १ ॥ as in No. 19

followed by :— श्रीः इति निष्क्रान्ता सर्वे सप्तमोः ॥

॥ श्रीः ॥ इति श्रीकविकालिदासाविरचितमभिज्ञानशाकुंतलं नाम
नाटकं समाप्तिमगमत् ॥ श्रीः ॥

शाकेऽग्निवेदेषुशाशांकतुल्ये
१५४३ ज्यैष्ठ्यां १५ ष्टमी वृत्रहमे च साध्वे ॥

श्रीमाधवो देवविदीशपुष्यां

शाकुन्तलं नाटकमन्वलेखीत् ॥ १ ॥ श्रीः ॥

श्रीगोविन्दज्योतिर्विपुत्रमाधवस्येवं पुस्तकं ॥

on fol. 76^b we have the following endorsement:—

प्रथमचतुर्पत्रं न ॥ इति श्रीकविकालिदासाविरचितमभिज्ञानशाकुंतलं
नाम नाटकं समाप्त ॥ पत्र ॥ ७६ ॥ राम ॥

References.— See No. 19.

अभिज्ञानशाकुन्तल

with

टिप्पण

No. 31

Abhijñānaśākuntala

with

Ṭippaṇa

409.

1884-87.

Size.— 9 $\frac{1}{2}$ in. by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— (text) 27 leaves; 13-14 lines to a page; 50 letters to a line.
(comm.) 6-8 „ „ „ 62 „ „ „

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing of the commentary very small but clear and legible ; on 1st folio the text is bounded by the commentary on all sides while on the other folios the comm. is above and below the text ; names of characters marked with red pigment and corrections made with yellow ; right-hand edges of first few folios slightly damaged ; folios 25-27 pasted with paper-slips ; complete.

Age.— Śaṁvat 1798.

Author (of the text.)— Kālidāsa.

„ („ comm.)— Not mentioned.

Begins.— (text) fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

या सृष्टिः स्रष्टुराद्या etc. as in No. 19

„ — (टिप्पण) fol. 1^b

१ तनुः । जलमित्यर्थः । अप एव सप्तर्जादौ तासु बीजमवासृजदिति स्मरणात् etc.

fol. 5^b शकुंतलायां प्रथमोकः

fol. 8^a इति शकुंतलायां द्वितीयोकः ॥

Ends.— (text) fol. 26^b

मारीचः किं ते भूयः प्रियसुपकरोमि etc. up to पुनर्भवं परिगतशक्ति-
रात्मसुः ॥ as in No. 19

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे शकुंतलाख्ये नाटके सप्तमोकः समाप्तं
चेदम् ॥

वसुनवमुनिचंद्रे वत्सरे पौषमासे

शशिकरतपक्षे सप्तमीसीरियुक्ता

सकलभुवनरम्ये पत्तने कामशत्रो-

रलिखदतिमनोज्ञं नाटकं कृष्णदासः १

श्रीमद्रामकृष्णाभ्यां नमः ॥ श्रीरस्तु ॥ शुभमस्तु ॥

Ends.— (टिप्पण) fol. 27^a

जन्मांतरश्च नाशयतु आत्मना भवतीति आत्मभूः परिगता व्याप्ता शक्तिः
सामर्थ्यं यस्य

References.— See No. 19.

अभिज्ञानशाकुन्तलटिप्पण

Abhijñānaśākuntalaṭippana

No. 32

200.
1879-80.

Size.— 7½ in. by 3¼ in.

Extent.— 43 leaves ; 7-8 lines to a page ; 22 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible ; borders ruled with black lines ; folios 10, 11, 31, 33, 34 and 48 missing.

Age.— Appears to be old.

Author.— Not mentioned.

Begins— fol. 1^b

श्रीसरस्वत्यै नमः ।

अथ नाटकादौ पूर्वैरंगांश्रुतामाशिरुपां चतुस्रतालालुसारिणीमष्टपदां
सूत्रधारो नांदी पठति । या सृष्टिरिति । etc.

fol. 15^a इति द्वितीयोः ॥

fol. 18^b इति तृतीयोः ॥

fol. 25^b इति शाकुन्तलटिप्पणे चतुर्थोः ॥

Ends.—fol. 48^a

वक्रानुब्रसमेहठादथिवसत्वं वाणिवक्त्रं मतो
गीशानां तव चक्रधा भजतु मां लक्ष्मीरिमानुज्जतु
पश्वान्तेषु पत्सु(?)मां प्रति यज्ञोगाथावलंकुष्टया
वक्त्रंमप्यनुवक्रयत्यनुभवं चेतेपि तां यातनां ॥ छ ॥ श्री । ॥ छ ॥ सत्
ससा॥श्री ॥ शुभमस्तु ॥ सु । ससु

The following stanza is written in a different hand in the left-hand margin of folio 48^b

जल्पन्त्यभ्यस्तनंदिप्रभृतिविरचितं ग्रंथतःत्वाः कर्वात्रा
भिन्नामंगेष्वनंगस्थितिमनुदिवसं सुभ्रुवोऽस्मन्मते तु
त्रिंशोष्टे पक्षमलाक्षपारतिपातिवसुधाधीश्वरो नित्यमास्ते
तासा भूषाय देशाद्विलसति यदिदं छत्रमस्थोपरिष्टात् ॥ १ ॥

अभिज्ञानशाकुन्तलटीका
called
अर्थद्योतनिका

Abhijñānaśākuntalāṭikā
called
Arthadyotanikā

No. 33

522.
1887-91.

Size.— 10 $\frac{2}{3}$ in. by 4 in.

Extent.— 119 leaves ; 10 lines to a page ; 44 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing small but clear, legible and uniform ; borders ruled with two double black lines ; the written portion often marked with red pigment ; yellow pigment frequently and white chalk occasionally used for corrections ; folio 1 missing ; incomplete.

The Ms breaks off at the beginning of the 7th act.

Age.— Appears to be old.

Author.— Rāghavabhaṭṭa.

Begins.— (abruptly) fol. 2^a

शयोध्वनितः । अथ च बह्निरिग्यौणादिकेति प्रग्यये सिद्धं तदपि
सूचितं । या च होत्री यजमानरूपा । etc.

fol. 36^a इति श्रीमदभिज्ञानशाकुन्तलटीकायां अर्थद्योतनिकायां प्रथ-
मोऽंकः समाप्तः ॥

fol. 51^a इति...

...द्वितीयोऽंकः ॥

Ends.— (abruptly) fol. 120^b

त्रिदिवं सुखे स्वर्गे च त्रिदिवं...मिति हैमः ।...

References.— See No. 34 below.

अभिज्ञानशाकुन्तलटीका
called
अर्थद्योतनिका

Abhijñānasākuntalāṭikā
called
Arthadyotanikā

No. 34

156.
1866-68.

Size.— 12½ in. by 4¾ in.

Extent.— 119 leaves ; 11 lines to a page ; 46 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; bluish in colour ; hand-writing clear and legible ; folios 102-119 appear to have been written by a different hand ; colour of some folios faded ; complete.

The Ms is a bound copy.

Age.— A modern copy—Śaka 1786 (cf. the chronogram at the end).

Author.— Rāghavabhaṭṭa.

Subject.— A commentary on Kālidāsa's Śakuntala.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

यस्त्रेधाजनि दशधा द्विधागतं यद्यज्जातं दशविधमेति षोडशत्वं ॥
यद्रीतं सममहदादिकस्य चार्थं तेजस्तजयति हिमोष्णरूपमग्न्यं ॥ १ ॥
उद्विद्यामरनिष्पन्नां गतवतोः श्रुत्वा कलिशैशवे
यः साक्षात्करवाणि तामिति जटाजूटोपकंठं गतः ॥
पत्न्या पुष्कलपुष्करेण न किमप्यत्रेति विस्मापयन्
पित्रोर्विग्रहवग्रहं विहितवान् पायाद्गजास्यः स वः ॥ २ ॥
नाट्यवेदाब्धिमालोक्य तांढवं यो विनिर्ममौ ॥
स्वात्मनाभिनयतं तं प्रणमामि महानटं ॥ ३ ॥

या लारयसंप्रयोगेण शिवाराधनतत्परा ॥

भवतां भूतये भूपात्सा सदा सर्वमंगला ॥ ४ ॥

वाचिकाद्यभिनयोपमनाट्याचार्यमत्र भरतं मुनिमहिडे ॥

लास्यतांढयनियोजनलीलाकोशलेन परितोपितभर्गं ॥

अथ नाटकादौ पूर्वैरंगांगभूतामाशीरूपां चतुरन्नतालाहुसारिणीं अष्टपदां
सूत्रधारो नांदां पठति ॥ या सृष्टिरिति etc.

fol. 33^a इति श्रीमदभिज्ञानशाकुंतलटिकायां अर्थद्योतनिकायां प्रथ-
मोक्तः समाप्तः ॥

fol. 47^a इति... .. द्वितीयोक्तः ॥ २ ॥

Ends.— fol. 119^a

नाट्यालंक्रतिशास्त्रतत्त्वविदुषाभिज्ञानशाकुंतला

व्याख्येयं सरसा निशातपतिना श्रीराघवेण स्फुटा ॥

अर्थद्योतनिकाभिधा ध्वनितदर्शालंक्रिया निर्भरा

श्रीवि(श्वे)श्वरपत्ने विरचिता तद्भक्तियुक्तात्मना ॥ १ ॥

सत्कृतदयहृदयाः सृजना निपुणा नित्यं विलोकयत्वेनां ॥

स्यात्प्रवृत्तिरेव हि न हिं न वरतुक्कतिविषयोन्वेषां ॥ १ ॥

इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीण भट्टश्रीपृथ्वीधराम्जश्री-

मत्पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीण साहित्यरत्नाकरसकलाशास्त्रप्रवीणभट्टश्री-
राघवविरचिताभिज्ञानशाकुंतलव्याख्या अर्थद्योतनिकाभिधा संपूर्णा ॥

अंगाष्टाद्विवसुंधरामितशके विभवनामसंवत्सरे भाद्रपदमासे शुक्रपक्षे
अथ १५ भौमवासरे तृतीयप्रहरे समाप्तः ॥ ग्रंथसंख्या ४०००

References.— 1 Mss— Aufrecht's Catalogus Catalogorum:— i, 24^a ;
ii 5^a, 187^a ; iii, 6^a.

For other Mss of this comm. cf. Mad. Des. Cat. Vol.
XXI. No. 12482 ; B. B. R. A. S. Cat. II, Nos. 1298-9.

This commentary is published by the Nirnaya Sagar Press,
Bombay.

अभिज्ञानशाकुन्तल-
प्राकृतछाया

No. 35

Abhijñānāśākuntala-
prakṛtachāyā

523.

1887-91.

Size.— 10½ in. by 2½ in.

Extent.— 8 leaves ; 6-8 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible ; folios slightly discoloured ; borders ruled in black lines ; red pigment used ; the Ms breaks off in the beginning of the 4th act.

Age.— Appears to be old.

Author.— Not mentioned.

Subject.— Sanskrit rendering of the Prakrit passages from Śākuntala.

Begins.— fol. 1^a

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

नत्वा रामेशाखरये द्विपास्यस्यापि भक्तिः ॥

शाकुंतलप्राकृतस्य संस्कृतिनाथ इर्यते ॥

नटी ॥ आर्यपुत्र इयमरिम आज्ञापयत्वार्यः ॥ को नियोगः अनुष्ठीयता-
मिति । etc.

fol. 4^b इति शाकुंत(ल)प्राकृतविवृतौ प्रथमोक्तः समाप्त ॥

fol. 6^b इति द्वितीयोक्तः समाप्तः ॥

fol. 8^b इति शाकुंतलप्राकृतविवृतौ तृतीयोक्तः ॥

Ends.— (abruptly) fol. 8^b

अ. य(अ)थ राजर्षिरिति परिसमाप्य ऋषिभिर्विसर्जितं आत्मनोगरं प्रवि-
श्यांतःपुरसमागतः ॥

अभिज्ञानशाकुन्तल-
प्राकृतछाया

Abhijñānaśākuntala-
prākṛtachāya

No. 36

472.
1887-91.

Size.— 10½ in. by 7½ in.

Extent.— 9 leaves ; 13-14 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing legible but not quite clear ; borders

ruled in double black lines ; colophons marked with red pigment; the Ms contains acts 1-5 and a portion of the 6th.

Age.— Appears to be old.

Author.— Not mentioned.

Subject.—Sanskrit rendering of the Prākṛit passages from Śākuntala.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीकालिदासकविना प्राकृतमप्राकृतं कृतं । कृतिना ॥

तस्याहममरबाणीं लिखामि बाणीं प्रणम्याहुं ॥ १ ॥

नटी० आर्य० ॥ इयमस्मि नटीं सुविदितप्रयोगतया आर्यस्य न किमपि परिहास्यते etc.

fol. 3^a इति श्रीमच्चतुर्दशितटीटीकमानाविप्राटयशोराजहंस हंससप्रभ-
प्रतापतापितारातिगेहिनीनयने नीरपूररितसमस्तजगत्रयश्रीमद्वृष्यतवर्णनानिपुण-
श्रीकालिदासरचितप्राकृतस्यामरबाणीलेखे प्रथमोक्तः ॥ १ ॥

fol. 4^b द्वितीयोक्तः ॥

Ends.—fol. 9^b

ननु तस्मिन् महाहर्त्तनं भर्तुर्बहुमतं इति तर्कयामि कृतमघस्य इति वा
पाठ

अभिज्ञानशाकुन्तलछाया

Abhijñānaśākuntalachāyā

No. 37

79.

1907-15.

Size.— 9½ in. by 4½ in.

Extent.— 30 leaves ; 8 lines to a page ; 30 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; not very old in appearance ; hand-writing bold, clear, legible and uniform ; daṇḍas in red ink.

Age.— Not very old.

Author.— Not mentioned.

Subject.— Sanskrit rendering of the Prakrit passages from Śakuntala.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

नटीवाक्ये ॥ आर्यपुत्र इयमस्मि ॥ आज्ञापयस्तु आर्याः को नियोग

अनुष्ठीयतामिति etc.

fol. 5^a प्रथमोऽंकः समाप्तः ॥

fol. 8^a द्वितीयोऽंकः ॥ २ ॥

Ends.— fol. 30^b

शकुं० ॥ मनोरथः ॥ खलु मे भणितो भगवत्या ॥ ॥ छ ॥

॥ इति सप्तमोऽंकः छायायां शाकुंतले नाटके संपूर्णः ॥ ७ ॥

आश्चर्यचूडामणि

Aścaryacūḍāmaṇi

No. 38

77.

1919-24.

Size.— 13³/₄ in. by 1³/₄ in.

Extent.— 33 leaves ; 10 lines to a page ; 60 letters to a line.

Description.— Palm-leaves ; *Malyālam* characters ; old in appearance ; hand-writing very small but clear and legible ; square blanks in two places on the leaves with holes to pass a string through ; edges of leaves worn out ; letters inscribed on the leaves ; complete ; leaves are protected by the wooden planks and the whole Ms is preserved in a wooden box.

Age.— Appears to be fairly old.

Author.— Śaktibhadra.

Begins.—fol. 1

श्रीगणपतये नमः ॥

अविघ्नमस्तु । नान्यन्ते ततः प्रविशति सूत्रधारः ।

सूत्रः—बीचिस्थाने सहस्रं मरतकपरिघः स्पर्धि etc.

Ends.— fol. 33

आचन्द्रतारमाश्रयचूडामणिरयं दृढम् ।
शक्तिभद्रेण कविना कृतो विजयतेतराम् । शुभम्

उत्तररामचरित

Uttararāmacarita

No. 39

15.
1872-73.

Size.— 8½ in. by 4¾ in.

Extent.— 33 leaves ; 15-16 lines to a page ; 30-32 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing closely written and not quite clear and legible ; borders ruled in double black lines ; yellow pigment occasionally used for corrections.

Age.— The Ms appears to be old.

Author.— Bhavabhūti.

Subject.— A well-known drama by Bhavabhūti in seven acts.

Begins:— fol. 1^b

॥ श्रीचृषिहाय नमः ॥

इदं गुरुभ्यः पूर्वैभ्यो नमो वाकं प्रशारमहे ॥

विदेम देवतां वाचमसृतामात्मनः कलां ॥ १ ॥

नायते सूत्रधारः । अलमति विस्तरेण । अथ खलु भगवतः कालप्रिया-
नाथस्य यात्रायामार्यामिश्रान्विज्ञापयामि । एवमत्र भवंतो विदांकुर्वन्तुऽ अस्ति-
खलु तत्र भवान् काश्यपः श्रीकण्ठपदलाञ्छनो भवभूतिर्नाम ।

यं ब्रह्मणमियं देवी वाग्ब्रह्मेवानुवर्त्तते ।

उत्तरं रामचरितं तत्प्रणीतं प्रयोक्ष्यते । etc.

fol. 6^a चित्रदर्शनो नाम प्रथमोऽंकः

fol. 9^a द्वितीयोऽंकः ॥

Ends.— fol. 33^b

बाल्मी ॥ रामभद्र उच्यते । स्युः किं ते प्रियहृषकरोमि । रामः । अतः
परमपि प्रियमास्ति । तथापीदमस्तु ॥

पापेभ्यश्च पुनाति वर्द्धयति च श्रेयांसि येयं कथा-
मंगल्या च मनोहरा च जगतो गंगेव मातेव च ॥

तामेतां परिभावयंत्वभिनयैर्विन्यस्तरूपा बुधाः

शाब्दब्रह्मविदः कवेः परिणतप्रज्ञस्य वाणीमिमां ॥

इति निष्क्रांताः सर्वे गर्भो नाम सप्तमोः ॥ समाप्तं चेदं भवभूतिरचित
मुत्तररामचरितं नाम नाटकं ॥

भवभूतिना विरचितं जगदीशात्मजकेन नाटकमिदं लिखितं च ॥

महतां शुभं रुचिकरं रविवारे प्रतिपत्तियो सकललोकहिताय ॥ १ ॥

References.— (1) Mss—A—Aufrecht's Catalogus Catalogorum:— i, 63^b; ii, 12^b; iii, 14^b.

B—Descriptive Catalogues:—This work is described in various Catalogues.

(2) Printed Editions— 1 Ed. by Siddhanta Vāgiśa ; 2 ed. by Haripada Chattopadhyaya ; 3 with com. of बीरराघव pub. by Nirnaya Sagara Press ; 4 ed. by P. V. Kane and trans. by C. N. Joshi ; 5 trans. by V. S. Patawardhan ; 6 Ed. by Dr. S. K. Belvalkar in the Harwaad Oriental Series ; etc.

कंसवध

Kaṁsavādha

No. 40

210.
Viśrāma (i).

Size.— 13½ in. by 4¾ in.

Extent.— 45 leaves ; 9 lines to a page ; 40 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing, clear, legible and uniform ; borders ruled in double red lines ; yellow pigment occasionally used for corrections ; marginal corrections also to be seen in some places : complete.

Age.— A modern copy.

Author.— Kṛṣṇapaṇḍita.

Subject.— A drama in 7 acts, describing the destruction of Kaiśa by Śrīkṛṣṇa.

Beginning.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रारंभः शुभकर्मणश्चिभुवनह्लेशाभिचारागम-
कांताऋषणकर्मकारणाविधिः कामा द्वितीयः श्रुतिः ॥
हुंकारो मदनस्य निर्वृतिवधुमंजरीसिंजाध्वनिः
श्रेयः संपदमातनोतु भवतः कंसारिबंशीरवः ॥ १ ॥

अपि च ॥

दुंदारण्ये चरंती विधुरपि सततं भूर्भुवः स्वः वृंजंती
नंदोद्भूताप्यनादिः शिशुरपि निगमैर्लक्षिता वीक्षितापि ॥
विशुल्लेखाधनद्धोन्नमदमलमहांभोदसच्छायकाया-
मायापायादपायादाविदितमहिमा कापि पैतांबरी वः ॥ २ ॥ etc.

fol. 9^a कंसवधे प्रथमोक्तः ॥ १ ॥

fol. 12^b इति कंसवधे द्वितीयोक्तः ॥ २ ॥

Ends.— fol. 45^a

किं ते शूयः प्रियसुपकरोमि

राजा

वासुदेव किमतः परमपि कर्तव्यमवशिष्यते यतः
उत्पत्तिप्रसूतिक्रमेण दितिजाः सर्वेपि नः शोचिताः
स्वर्षेयः पितरौ वयं च निगडैर्बद्धाश्चिरान्मोचिताः
त्रातं गोकुलमिंद्रतः प्रकुपिता उष्टृत्य गोवर्द्धनं
प्राज्यं राज्यमकंटकं धुजबलेनावर्ज्यं मय्यपितं ७०

तथापीदमस्तु

सूपालाः परिपालयंतु विधिवद्धर्मेण वर्णाश्रमात्
पृथ्वी कामफला भवत्वाविरतं वर्षंतु काले घनाः
इर्ष्यासुद्वेषतु दुर्जनः परगुणेष्वासज्जतां सज्जनः
सत्कान्यासुतवाणीनी ऋषिसुखे वाणी चिरं नंदतु ७१

अपि च

साहित्यासृतसिंधुसांभ्रलहरी निर्व्याजमज्जमनो
मज्जानः परिशीलितामलकलामोदेन मोदस्विनः

उद्यतत्काव्यकथाप्रबंधमधुरव्राक्षा सदृक्षाक्षराः
 स्त्रैरं कंसवधं बुधाश्विरतरं गापंतु कृष्णानुगाः ७२
 इति निष्क्रांताः सर्वे
 इति कंसवधे नाटके कृष्णपंडितकृतौ संपूर्णमिदं ॥ छ ॥

References.-- 1 Aufrecht's Catalogus Catalogorum, i, 77^a ; ii 262^a ;
 iii, 17^b.

He remarks that the drama was composed at the instance
 of Giridhārin, son of Ṭoḍara, by Kṛiṣṇa or Śeṣakṛiṣṇa.
 (Cat. Cat. iii, 17^b).

See Oxf. Cat. No, 271 and I. O. Cat. Nos. 4175-76.

A. B. Keith— Sanskrit Drama, p. 247.

Printed Editions-- Printed in Kāvya-mālā, 1888.

कंसवध

Kamsavadha

No. 41

11.
 1874-75.

Size.— 9³/₄ in. by 4¹/₄ in.

Extent.— 37 leaves ; 13-14 lines to a page ; 32 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in app-
 earance ; hand-writing careless, illegible and not uniform ;
 borders in double black lines ; moth-eaten in some places ;
 corrections made with yellow pigment ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Kṛiṣṇapaṇḍita.

Begins.— fol. 1^b

ॐ नमो गणेशाय ॥

प्रारंभः शुभकर्मण etc. as in No. 40

fol. 8^a प्रथमोऽंकः । छ ॥

fol. 11^b इति द्वितीयोऽंकः ॥ २ ॥

Ends.— fol. 37^a

किं ते दूयः प्रियसुपकरोमि etc. up to गायंतु कृष्णानुगाः ॥
as in No. 40

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे सप्तमोऽङ्कः ।

समाप्तमिदं कंसवधाभिधं नाटकं । श्री ।

References.—See No. 40.

कंसवध

Kaṁsavadhā

No. 42

16.
1872-73.

Size.— 10 in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 35 leaves ; 11 lines to a page ; 42 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing small but clear and legible ; borders ruled in two double black lines ; red pigment frequently used ; some folios slightly moth-eaten ; complete.

The contents of the present Ms are exactly identical with those of No. 40 except a small portion of the 7th act. It is, therefore, a work of Kṛṣṇapaṇḍita and not of Damodara as stated in the colophon of the 7th act.

Age.— Appears to be old.

Author.— Damodara(?)

Begins— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

प्रारंभः शुभकर्मणा etc. as in No. 40

fol. 7^b प्रथमोऽङ्कः ॥

fol. 10^b द्वितीयोऽङ्कः ॥

Ends.— fol. 34^b

राजा सहर्षे । वासुदेव भवदनुग्रहीतानां भवन्सहायानां कियदेतत् ।
तथा हि ।

येषां त्वं दयसे हरे कियदिदं तेषां कृपायाः फलं
राज्यप्राज्यगजादि संपदियती खद्योतबिद्योतिका ॥
ब्रह्मेन्द्रादि पदानि यस्य करुणा लेशानुपक्तेः फलं
यस्याः सर्वपुमर्थमस्तकमणोर्विघ्नाय सिद्धघटकं ।

अपि चाशीतं चंदनचंद्रिकापरिचयात्स्फीतं नभोमंडला-
द्रीतं किन्नरकामिनीपरिषदाशीतं सुधांभोधिना ।

उद्धीतं सकलोपकारकरणाद्रीतं परीवादतः

श्रीदामोदर किं भणाभि भवतः सौजन्यजन्यं यशः ।

तद्भवानेव सर्वानेतान्समागतान्यकंसवधमाचष्टे कंसं धातितवान्मित्यर्थः ।
तत् करोति तदचष्टे इति सूत्रेण तद्धितप्रत्ययः ॥ कंसं हत्वा स्वमातुः पितुराज्यं
दत्त्वा स्वयं सुखि बभूव ॥ तद्वत् सवेजनः सुखि भवत ॥ इति श्रीदामोदर
मुरिणा विरचितं कंसवधनाटकं समाप्तं ॥ श्रीलेखकपाठकयोः शुभमस्तु ॥

वाचस्पति सभावक्ता लेखको गणनायकः

लिखन् संन्मूढ्यते सोपि कीं पूनः स्वल्पबुद्धयः १ ॥

संवत् १७२१ एकोर्विससतिमेवसे भाद्रपदमासे शुक्रपक्षे प्रतीपवर्षौ
स्माप्तं चायं पुस्तकं ॥ शुभं भवतु ॥

References.— See No. 40

कंसवध with
a gloss

No. 43

Kamsavadha with
a gloss

177.
1879-80.

Size.— 10½ in. by 4¾ in.

Extent.— 10 leaves ; 10 lines to a page ; 32 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanagari characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible ; borders ruled in double red lines ; gloss above and below the text ; incomplete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Kṛṣṇapaṇḍita.

Begins.—fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

प्रारंभः शुभकर्मण etc. as in No. 40

आशीर्षत्र नमस्क्रिया च शशिनः संकीर्त्तनं वस्तुनो

निर्देशो यरुसंस्थितिर्मपुलिहां मोदाय पुष्पांजलिः ॥

भन्वैर्द्वादशभिः पदैरथसमैर्यद्वाष्टाभिर्निर्मिता

सद्दृष्टेन सुसंधिना च कथिता नांदीति सर्वांगमे ॥ c

fol. 9^b प्रथमोक्तः ॥ छ छ ॥

Ends— abruptly fol. 10^a

ताल० ॥ सातंक्रं ॥ तावैतौ नारदशापशादवाप्ततरुभावौ नलकूबरमणि-
श्रीधौ भगवत्सन्निधानैकापनेयशापांतौ कुञ्चैरतनयौ पुनः स्वगतं ॥ तन्नूनमयमेव
भगवतोवतारो बाललीलामनुभवन् भविष्यति । भवतु ज्ञास्यामि तावत्प्रकाशं ॥
अथापरमातारो

References.— See No. 40.

कंसवधटीका

called

पदकौमुदी

Kainsavadhaṭikā

called

Padakaumudī

No. 44

13.

1874-75.

Size.— 10 $\frac{2}{8}$ in. by 3 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 71 leaves ; 11 lines to a page ; 36 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, small but clear, legible and uniform ; borders ruled in double black lines ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Not mentioned.

Begins.—fol. 1^a

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

सांबाय नमः । गुरुचरणस्मरणं ममास्तु नित्यं । अविघ्नमस्तु ।

ॐ सृगणपतिपदारविंदे प्रसृतमरंदे सुधास्यंदे ।

मधुपति मदीयमेतच्चपलं चेतः परं तृष्ण(?)कृ ॥ १ ॥

श्रीशेषविद्वत्कविकृष्णसृष्टौ विस्तार्यते तुल्यकलावता मया ।

वृत्तानुवृत्त्या विविधार्थ सिद्धयै टीकार्यनाम्ना पदकौमुदी...

इह खलु निःप्रत्यहमीहितफलसिद्ध्यर्थमत्यर्थसृष्टीसार्थकीकृतसकलपुरु-
षार्थः कविकुलशेषात्कृतकीर्तिवृत्तिसिंहधूर्तिः श्रीमान् कृष्णपंडितकविः स्वेष-
देवतावर्णनरूपमासीर्वादमंगलमादौ निबध्नाति । प्रारंभ इति । कंसारि वंशीरवः
कंसस्य अरिः शत्रुः श्रीकृष्णः तस्य वंशीवादनवेणुः तस्याः रवः etc.

fol. 15^b प्रथमोऽंकः ॥

fol. 21^a द्वितीयोऽंकः ॥

Ends.—fol. 71^a

परिशीलिताः अभ्यस्ताः अमलाः याः कलास्तासां मोदेन मेदस्विनः
मेदवंतः पृष्ठा इत्यर्थः मेदोपि धातुविशेषः तदुक्तं शारीरे देहे सप्तधातवः रक्तं
मज्जावसा । मांसास्थि मेद इति । पुनः उच्यंति काव्यकथानां प्रबंधः प्रकृतबंध
रचनाविशेषः तेन ब्राह्मणसदृक्षाणि ब्राह्मणतुल्यानि अक्षराणि येषां ते तथा ।
छंदस्तदेव ॥ २५ ॥ इति कंसवधटिप्पणसमाप्तमगात्

कंसवधटीका

Kamsavadhatikā

No. 45

12.

1874-75.

Size.—10 $\frac{3}{4}$ in. by 4 in.

Extent.—26 leaves ; 10 lines to a page ; 40 letters to a line.

Description.—Country paper ; Devanāgarī characters ; old in ap-
pearance ; hand-writing, clear, legible and uniform ;
borders ruled in two double black lines ; red pigment occa-
sionally used ; complete.

Age.—Sāmvat 1756.

Author.— Not mentioned.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ।

सूत्रधारः पठेन्नांदीं मध्यसंस्वरमाश्रितः ॥

नांदीपदैर्द्वादशभिरष्टाभिर्वाथलंछतेति भरतोकेर्नाटकादौ पूर्वैरंगांगश्रुता-
माशीरूपां द्वादशपदां नांदीं पठति ॥ प्रारंभ इत्यादि ॥ शुभस्य कर्मणो जन्मांतरा-
र्जितस्य मुकृतस्य प्रारंभः फलं नह्यकृतपुण्याः प्राकृता भगवदधरसुधासारात्मकं
तावद्ब्रह्मानंदमयमपरोक्षीकर्तुमर्हति ॥ etc.

fol. 13^a प्रथमोः ॥

fol. 20^b द्वितीयोः ॥

Ends:— fol. 26^a

कृष्णैकशरणास्तत्कृतं कंसस्य वधं गायंतु कंसं हत्वा कृष्णे नवपं राक्षिता
आनंदिताश्चेति । सर्वदा स्तुवंतु । अथ च कृष्णातुगाः कृष्णेत्यंतानुरक्ताः बुधाः
पंडिता अपि कंसवधनामनाटकं चिरतरं भगवत्प्रीतये गायंतु गायन् विलज्जो
विचनेदसंग इति वचनादित्यर्थः ॥ सप्तमोः ॥ कंसवधटीका संपूर्ण ॥
॥ श्रीनृसिंहार्पणमस्तु ॥
संवत् ॥ १७५६ समये मार्गशीर्ष वदी चतुर्वशी पुस्तक लिखिष्यतं हरीनारायण-
कायस्थं ॥ काशीमध्ये सीवपुरी ॥

कर्पूरमञ्जरी with
छाया (in Sanskrit)

Karpūramañjarī with
Chāyā (in Sanskrit)

No. 46

424.
1892-95.

Size.— 10 $\frac{1}{2}$ in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 23 leaves ; 10 lines to a page ; 40 letters to a line.

Description.— Smooth country paper ; Devanāgarī characters ; old
in appearance ; hand-writing, of the text bold and of the
Chāyā very small but clear and legible ; chāyā, written
above the lines and in the margin ; borders ruled in double
black lines ; yellow pigment used for corrections ; fol. 1
slightly injured ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Rājasekhara.

Subject.— A Prākṛta drama in four acts. This form of drama is classed as a saṭṭaka simply because it is in Prākṛta.

Begins.—fol. 1^b

॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥

महं भोदु सरस्वईइ कइणो नंदंदु वासाइणो
अन्नाणपि परं पयट्टुदुपरावाणी छयल्लपिया
बच्छामी तह मागधी कुरदु णोसा किं पि पंचालिया
रीदी आउलिहं तु कच्चकुशला जुहं चओरा इव ?
अपि य अकलिय परिरंभविज्झमाइ
अजणिअजुंघनदंभराइदूरं
अघडि अघणताइणा इनिच्चं
णमह अनंगरईण मोहणाणि २ etc.
छाया महं भवतु सरस्वत्याः कवयः नंदंतु व्यासादयः अन्येषामपि त्वर्थे
प्रवर्त्ततां उरुष्टा वाणी थयल्लोदेवयपंडितवाचकः वैदर्भी तथा मागधी
स्फुरतु अस्माकं प्रसिद्धा पांचालिकारीतिः आलिहंतु आस्वादपंतु
काव्यचतुरा जोत्तां चकोरा इव ॥ १ ॥ etc.

fol. 8^a पहमं जवनियंतरं समत्तं

fol. 14^b द्वितीयं जवनियंतरं सम्मत्तं

Ends.— fol. 23^a

विदु मो वयस्स भामणीओ दिज्जंतु दुआसणे लज्जामुखं कीरवुणे तथा
नाटयति राजा योगिनं प्रति

स्वामित्वंचरणप्रसादवशातः शृंगारसञ्चिञ्चनी
लब्धापंचशरप्रियातिहायिनी कर्पूरमंजय्यसौ
तल्लामेन तु चक्रवर्त्तिपदवीविख्यातये योगिनां
किं वा नेह करोति हंत महतां सवर्शनं जंतुषु ?

सोत्साहः सन्न विवाहमंगलं निवर्त्य यथार्हमभ्यर्च्य च विसर्ज्य सर्वात् । चक्रवर्ती
सुखा तथा सह विषयान् भुंक्ते इति परिक्रम्य निष्क्रान्ताः सर्वे इति चतुर्थे अष-
निकांतरं समाप्तं इति महाकविणो सिरिरायसेहरो तस्य कवं सट्टयं समत्तं

ज्यायान् यः कविराजशब्दमवहत्कृष्णोपि सुमंढले

श्रोतस्विम्य इवांहुषीनधिगता यस्योज्वलाः कीर्त्तयः

तस्येयं भुवि राजशेखरकवेः कर्णासुतोद्गारिणी
 फल्पातं कविचक्रपंकजवने हंसायते भारती १
 लसच्छृंगारसौरभ्या रागिभृंगिगणोचिता
 पुष्पमालेव सततं नंथात्कर्पूरमंजरी ॥ २

इति कर्पूरमंजरी समाप्ता ॥

References.— 1 Aufrecht's Catalogus Catalogorum i, 82^b; ii 15^b, 191^b; iii, 18^a. For described Mss. see I. O. Cat. Pt. VII No. 4162-63; Raj. Mitra, Notices Vol. I, No. 84 (He gives the author's name as Rajanivallabha).

2 A. B. Keith—Sanskrit Drama, pp. 232, 233, 234, 235, 239, 342, 350.

3 Printed Editions.— 1 Edited in Kāvya-mālā with a comm. of Vāsudeva) 4, 1887; 2 Ed. konow. Trans. Lanman Kars and Erzeroum, 1828-29.

कर्पूरमंजरी

Karpūramañjarī

No. 47

419.

1882-83.

Size.— 9 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{1}{4}$ in.

Extent.— 10 leaves; 8 lines to a page; 30 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; ink slightly diffused on folios; hand-writing, clear and legible; borders ruled in double red lines; fol. 3 missing; the Ms. contains only the 2nd act. As regards the author see remarks on No. 48 below.

Age.— Appears to be old.

Author.— Vāmanācārya (?).

Begins.— fol. 1^b

॥ श्री ॥ ततः प्राविशति राजा । प्रतिहारी च । प्रतिहारी परिक्रम्य । इदो र
 महाराओ...। राजा । कतिचित्पदानि गत्वा । तथातुसंधाय । तर्हि सुभवसरे ॥
 etc.

Ends.— fol. 11^a

राजाह । संणिहिदा संज्ञासमओ बद्दि ॥
विट्टु० । संकेनकालोहिदो मंतीहिं । कर्पूर० वाक्ति ।
सहिवियक्खणे गमिस्संदाव । वियालो संबुत्तो ॥

विचक्षणा प्राह । सहि एवं कीरद्दु । इति परिःक्रम्य निष्क्रान्ताः सर्वे ॥
॥इति॥ श्रीखुगताननभोगणश्रीजिनसागरक्षरिशिष्यवाचनाचार्यविरचितायां
कर्पूरमंजरीयां द्वितीयं जयनिकांतरं वृत्तम् । श्री चिद्दुएदं लिखिदं दाव-
दिणेत्सोदियो महिओ । एहि पयट्टुसंतो सच्चं सच्चं हुणंतोव्व ॥१॥ रायपुर-
द्धिदेण उदीयजादिसिरोरत्तिसिरिनरसिहसूणुजादेण लिखिदं ज्जेव । कर्पूरमंजरी
नाढअं ॥ श्री श्री ॥

References.—See No. 46.

कर्पूरमञ्जरी

Karpūramañjarī

No. 48

418.
1882-83.

Size.—9½ in. by 4¼ in.

Extent.— 8 leaves ; 10 lines to a page ; 30 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible but not uniform ; borders ruled in double black lines ; red pigment frequently used.

The Ms contains only the 1st act. Although the colophon at the end of the 1st act states the author to be Vāmanācārya (cf. वामनाचार्यविरचितायां कर्पूरमञ्जरीनाटिकायां etc.) the contents are identical with Rājaśekhara's karpūramañjarī.

Age.— Appears to be old.

Author.— Vāmanācārya (?) Rājaśekhara.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्री गणपतये नमः ॥

महं भोदु etc. as in No. 46.

Ends.— fol. 8^a

द्वि० वैतालिकः ॥

उरधाडिज्जंति लीला मणिमयवलही चित्तभीत्ताणि वेसा-
पऽलं का किं करीहि उडुसमयसुहा पछरिअंति जत्ति ।
सेलंधी गंधद्वयं गुलिचलणवसा पट्टसद्धो षपट्टो
हुंकारो मंडवेसं विलसदि सुधुरो रुद्धतुहंगणाणं ॥ ३३ ॥

राजा ॥ ॥ अहो विसंत्रां । वंदिदुं गामिस्सामो । ॥ इति परिक्रम्य निष्कांताः
सर्वे ॥ ॥ इति श्रीखरताणवभोगणादिनमणिश्रीजीवसागरसूरिशिष्य वाचना-
चार्यविरचितायां कर्पूरमंजरीमहानाटिकायां प्रथमं जवानिकांतरं
निवृत्तमिदम् ॥ श्री ॥ श्री ॥ राजन्युरे लिखितं ।

References:— See No. 46.

कर्पूरमंजरी

Karpūramanjari

No. 49

22.

1873-74.

Size.— 10½ in. by 4¾ in.

Extent.— 8 leaves; 15 lines to a page; 45 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing, clear, legible and uniform; borders ruled in two double black lines with red pigment in the intervening space; ink diffused in some places; complete.

Age.— Śaṅvat 1600.

Author.— Rājasekhara.

Begins.— fol. 1^a

॥ ६० ॥ भद्रं भोक्तु etc. as in No. 46.

Ends.— fol. 8^b

विद्वृ । भो वयस्य । तामामरी उदिज्जउ । हुयवहेलाजाक्षिप्यंउ । भो वयस्य ।
तद्भामर्यादीयतां हुतवहेलाजाक्षिप्यउतां । भ्रामर्या नाटयंति । नायकाधूमेन
व्याट्जल्लुखी । राज्ञी सपरिवारा निःक्रांताः । इति चतुर्थं जवनिकांतरं २००
॥ इति श्रीकपूर्मंजरीनाटिकाकथा समाप्ता ॥
सं० १६०० वर्षे श्रीमहिमनगरे ॥ पं० कुसलाभपठनार्थे ॥ शुभं ॥

References.— See No. 46.

कपूर्मंजरी

Karpūramañjarī

No. 50

423.
1892-95

Size.— 12½ in. by 4½ in.

Extent.— 20 leaves; 11 lines to a page; 40 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing, legible and uniform but not quite clear; borders ruled in double red lines; right-hand corner of folios moth-eaten and contents damaged to a certain extent; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Rājasekhara.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

भहं भोदु etc. as in No. 46.

fol. 7^a प्रथमं जवनिकांतरं ॥ छ ॥

fol. 12^b द्वितीयं जवनिकांतरं ॥ छ ॥

Ends.— fol. 20^b

तथावीदं होउ दाव ।

सत्थोणं दउस । जुणाण सअलो वग्गोरखलाणपुणेणिव्वं

खिज्जउओ दुवग्गणजणो सच्चासिहो सच्चदा ।

मेहो ह्यंचदु सचिअंपि सलिलं । सस्तोचिअं भूअले
 लोओ लोअपरम्ह होणु दिअह धम्मे मतिं भाअदु ॥
 इति निःक्रांताः सन्ने ॥ चतुर्थ्यजवनिकांतरं ॥
 समाप्तमिदं कर्पूरमंजरी साटकं ॥

References.— See No. 46.

कर्पूरमंजरी

with

भाष्य कर्पूरकुसुम

Karpūramañjarī

with

Bhāṣya karpūrakusuma

No. 51

23.

1873-74.

Size.— 12 in by 5½ in.

Extent.— 46 leaves; 15 lines to a page; 40 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; whitish in appearance; hand-writing, clear, legible and uniform; borders and edges of folios ruled in triple and single red lines; corrections frequently made with yellow pigment; complete.

Age.— Śaṃvat 1931.

Author (of the text).— Rājāśekhara.

„ („ „ comm).— Premarāja. Aufrecht mentions him as Kāmarāja also.

Begins.— fol. 1^b

॥ ६० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

कर्पूरमंजरी नाम नाटिका राजशेखरी तद्व्याख्या प्रेमराजेन कर्पूरकुण्डमे
 कृत १

महं भोक्वु etc.as in No. 46.

सरस्वत्याः महं भवतु कवयो व्यासादयो व्यासादयो नवंतु etc.

fol. 15^a इति श्रीमत्पर्यवंशोद्भवसहिगिलकुलावतंसश्रीमत्प्रयोगदासांगश्री-
 मत्प्रेमराजविरचिते कर्पूरकुसुमनाम्नि कर्पूरमंजरीभाष्ये प्रथमं यवनि-
 कांतरं समाप्तः ॥ छ ॥

fol. 26^b इति. etc.... ... द्वितीययवनिकांतरं समाप्तं ॥

Ends.— fol. 46^b

विदूषकः वामरिया उदि जंतुहृया सेलज्जमोषकं कीरदु
 भो वयस्स भामर्यो दीयतां हुता शेलाजा मोक्षः क्रियतां
 भ्रामर्यो नाटयतः नायिका धूमेन विमृखी राज्ञीपरिवारा
 निःक्रांता राजा सर्वे करोति विवादं निषर्त्य सौत्साहं
 सन्वानपि यथाहमभ्यर्च्य विसर्ज्य चाचक्रवर्त्ती भूत्वा तयासह
 आसांचक्रे सहर्षो इति निःक्रांताः सर्वैश्छदाः ॥

॥ इति श्रीमत्सूर्यवंशोद्भवसहिगिलकुलावतंसश्रीमत्प्रयागदासांगलश्री-
 प्रेमराजविरचिते कर्पूरकुसुमनाम्नि कर्पूरमंजरीभाष्यचतुर्थे यवनिकांतरं
 समाप्तमिति ॥ ॥ श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु ॥ ॥ शुभं भवत् ॥ ॥ संबत्
 १९३१ प्रथम आषाढ शुक्लपक्षे तिथौ षष्ठ्यां शनीवारे लिखितमिदं व्यास-
 गोपीदासात्मजेन ॥ मलाख्यनाम्ना ॥ ॥ श्रीजयशीलनगरे ॥

कर्पूरमञ्जरी
 with
 भाष्य कर्पूरकुसुम

No. 52

Karpūramañjarī
 with
 Bhāṣya Karpūrakusuma

700.
 1899-1915.

Size.— 11 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 15 leaves ; 21 lines to a page ; 60 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters with पुष्टमात्राः ; very old in appearance ; hand-writing, very small and closely written but clear, legible and uniform ; borders ruled in two double black lines ; square blanks in the centre of folios ; portion marked with red pigment and corrections made with yellow pigment ; complete.

Age.— Śaṁvat 1489-90.

Author (of the text).— Rājaśekhara.

„ („ „ comm).— Premarāja.

Begins.— fol. 1^a

॥ ५० ॥ भवं भोदु etc. as in No. 46.

सरस्वत्याः भद्रं भवतु ॥ कवयो व्यासादयो नन्दंतु ॥ etc.

fol. 5^b इति प्रथमं जवनिकांतरं ॥ समाप्तं ॥ छ

fol. 9^b द्वितीयं जवनिकांतरं समाप्तं ॥ छ

Ends.—fol. 15^b

विदूषकः ॥ भो वयस्त etc. up to निःक्रांताः सर्वे ॥ छ ॥

as in No. 51.

followed by इति श्रीमत्सूर्यवंशोद्भवसहिगिलकुलावतंस । श्रीप्रयागदा-
सांगजश्रीप्रेमराजविरचिते कर्पूरमंजरीभाष्ये कर्पूरकुसुमनाम्नि
चतुर्थे जवनिकांतरं समाप्तं ॥

इति महाकवेः श्रीराजशेखरस्य कृतं कर्पूरमंजरीत्याभिधानं साटकं ।
संपूर्णं लिखितं देवचंद्रेण मुनिना ॥ छ ॥ सं० १४८९ आषाढादि ९० वर्षे ।
कार्तिकमासे । शुक्रपक्षे । दशम्यां तिथौ । शुक्रवारे । श्रीरुद्रपत्नीयगच्छे ।
भट्टा० श्रीहर्षसुंदरसरि तच्छिष्य उपा० श्रीदेवानंद तच्छिष्य वा० नरचंद्र ।
तच्छिष्य देवचंद्रेण लिखितेयं कर्पूरमंजरी ॥ शुभं भवतु ॥

यावन्मेरुमहीपीठे यावच्चंद्रदिवाकरौ ।

तावदेव महीपीठे नंदत्वेयं च पुस्तिका ॥

ऋद्धिरुद्धिर्भयात् ॥ श्रीजिनप्रसादात् ॥

कर्पूरमंजरी

with

टीका

No. 53

Karpūramāñjarī

with

commentary

278.

1884-86.

Size.— 14 in. by 5 $\frac{2}{3}$ in.

Extent.— 67 leaves ; 8 lines to a page ; 38-40 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters, white in appearance ; hand-writing, clear, legible and uniform ; comm. above and below the text ; folios after fol. 60 are numbered as 1, 2 etc. ; complete.

This commentary is noticed in the Notices of Sanskrit Mss. Vol. X. No. 3288, by Haraprasad Sastri.

Age.— Does not appear to be very old.

Author (of the text).— Rājasekhara.

„ („ „ comm). — Vāsudeva.

Begins.— (text) fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

महं भोदु etc. as in No. 46.

„ (com.) fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ।

दशास्योयदास्यच्छिदं जानकीशं

कुलोपास्यमानम्य साष्टांगपातं

गणेशं च गंडोल्लसद्भ्रंगसंगं

हरोच्चांगसंगांश्च गंगात् रंगात्

तातं प्रभाकरं नत्वा मातरं गोमतीमपि

कर्पूरमंजरीटीका वासुदेवेन तन्यते etc. ,

fol. 30^a इति श्रीमद्विद्वद्दृष्टन्द्वंदितारविंदसुंदरपवत्रंदकुंदप्रतिमयशः प्रकर-
प्रखरकठोरकिरणकरप्रभप्रतिभप्रभाकरतदात्मजवासुदेवविरचितकर्पूरमंजरी-
प्रकाशे प्रथमं जवनिकान्तरं समाप्तिमियाय

fol. 51^a इति etc. ... .. दितियं जवनिकांतरं समाप्तिमियाय

Ends.— abruptly (text)

हत्ये महामंसवली धराओ हुंकार फेक्कारखाउ रुहा णिसाअरीणं पडिसी
सएहिं अणमसाणा ढिणअंकरेति

„ (com.)

इमामसीकज्जलकालदेहास्त्रिकांडचापाविलासिन्यः पुल्लिदरूपेण जनस्य
हासं मधूरषित्फेकाररवा रौद्राः निशाचरीणां प्रतिशीर्षकरैरन्या प्रमशा नाभिनयं
करोति ॥ ९ ॥

कर्पूरमञ्जरी
with टीका

Karpūramañjarī
with commentary

No. 54

662.
1886-92.

Size.— 12¼ in. by 5¼ in.

Extent.— 36 leaves ; 13-14 lines to a page ; 46 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing bold, clear and uniform ; text in the middle with the comm. above and below it ; borders ruled in double black lines ; red pigment very frequently used ; complete ; foll. 35 and 36 much injured ; yellow pigment used for corrections.

Age.— Appears to be old.

Author (of the text. — Rājasekhara.

,, (,, ,, comm.) — Vāsudeva.

Begins.— (text) fol. 1^a

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

महं भोदु etc. as in No. 46.

,, (com.) fol. 1^b

॥ श्रीकृष्णाय परमात्मने नमः ॥

तातं प्रभाकरं नत्वा मातरं गोमतीमपि ॥

कर्पूरमञ्जरीटीका वासुदेवेन तन्यते ॥ १ ॥

तत्र सूत्रधार आशीरूपां नांवीं पठति । भद्रमिति । भद्रं भवतु सरस्वत्याः
etc.

fol. 15^b इति श्रीमद्विद्वद्वंद्वदितारविंदसुंदरपदद्वंद्वकुंदप्रतिमयशः प्रकरप्रखर-
कठोरकिरणकरप्रभप्रतिभप्रभाकरभट्टात्मजवासुदेवविरचिते कर्पूरमञ्जरी-
प्रकाशे प्रथमं जवनिकांतरं ॥ १ ॥

fol. 24^b इति वासुदेशविरचिते कर्पूरमञ्जरीप्रकाशे द्वितीयं जवनिकांतरं । २ ।

Ends.—(text) fol. 36^a

तथावीदं होदु दाव ।

सत्थोणं etc., up to धम्मे महं आअदु ॥ २२ ॥ as in No. 46

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे चतुर्थे जवनिकांतरं ॥ ४ ॥

इति श्रीराजशेखरकृतं कर्पूरमंजरीनाम साटकं समाप्तं ॥

श्रीगोपालकृष्णाय स्वेष्टदेवतायै नमः ॥

Ends.--(com.) fol. 36^a

स्वस्थो नंदतु सजनानां सकलोपवर्गाः खलानां पुनर्नित्यं खिद्यतां भवतु
ब्राह्मणजनः सत्याशीः सर्वदा मेयोष्ठं.. चित्तमपि सलिलं सस्योचितं धृतले
लोको लोभपराङ्मुखोनुदिषसं धर्मे मतिर्भातु ॥ २२ ॥

इति श्रीमद्विद्वद्वंशपादारविंदश्रीप्रभाकरभट्टात्मजवासुदेवधिरचिते
कर्पूरमंजरीप्रकाशे चतुर्थे जवनिकांतरं ॥ ४ ॥ समाप्तश्चायं ग्रंथः ॥ श्री-
परमात्मने नमः ॥

कर्पूरमंजरीनाटिका

Karpūramāṅjarīnāṭikā

No. 55

422.

1895-1902.

Size.— 13 $\frac{3}{4}$ in. by 5 $\frac{1}{4}$ in.

Eztent.— 11 leaves ; 15 lines to page ; 54 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters with **पुठमात्रा** ;
hand-writing clear, legible and uniform ; folios very old
and discoloured ; borders ruled with two double black
lines having thick red line between them ; red spots in the
margins and in the centre of folios ; names of characters
marked with red pigment ; explanatory notes in Sanskrit
written in margins and between the lines ; complete.

Age.— Saṁvat 1532 (= A. D. 1476).

Author.— Rājāśekhara.

Begins.—fol. 1^b

१५० ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः १ १

भवं भोवु सरस्वहृय etc. as in No. 46.

Ends—fol. 11^a

विद्वेषकः भो वयस्स भामरीओ दिज्जेतु ।

दुषणहेलाजाषिपिज्जतं अमर्या नाटयंति । नायका धमेन १५ व्यावृत्तुखीराज्ञी

सपरिवारा निःक्रांता सन्वाणं पञ्चदशं । परणीदा कप्पूरमंजरी । इति निःक्रांता
सर्वेयवनिकांतरामिति । सम्मत्ता ॥ छ ॥ श्री ॥ श्री ॥ छ ॥ इति कप्पूरमंजरी
नाम नाडिया । महा कइणो सिरिराय सेहरससकिदा ॥ छ ॥ इति कप्पूर-
मंजरीनाटिका समाप्ता ॥ छ ॥ श्री० ॥ ग्रंथाग्र० ॥

प्रत्यक्षरं निरूप्याथ ग्रंथमानं विनिश्चितं ।

अनुष्टुभसहस्रौ एकं ज्ञेयं गणनतो भृशं ॥ १ ॥ १०००० ॥

अथ प्रशस्तिश्चेत्क्रीयते ॥

॥ ६० ॥ नयनशिखिशरैश्चै (१५३२) वःसरे विक्रमाक्रीत् ।

वरतरुविषमासे शुक्रपक्षे त्रिदश्यां

वननिधिस्तपुत्रेददशुक्राभिधाने ।

पुरिवरमिहशास्त्रं नाटकाख्यं लिलेप ॥ १ ॥

अपि च ॥ इंद्रः सुराणां नृपतिर्नराणां । मेरुर्गिरीणां शशभृद्ग्रहाणां ।

मृत्कीपमोभातुरिवापरेषां वृहत्पागच्छ इति प्रभाति ॥ २

स्वच्छे श्रीमत्पागच्छे । हेमहंसशुरोः क्रमात्

बभ्रुश्वारुच्चारित्रपात्राः सद्गुणशालिनः ॥ ३

मूर्तिर्गभीरवीरप्रशमरसमयी श्रीमयःपादपांशु-

ज्ञानं तिग्मांशुतेजोम्रयमशनिमयः सत्वतत्त्वप्रकर्णः ।

आलापः क्षीरनीरालपलहरिमयो श्रीमयं ज्ञानकृत्यं

चेतः कारुण्यसंपन्नमयमद्युतमयो दृष्टिपातश्च येषां ॥ ४ ।

श्रीमद्वेमसमुद्राहसूरीणां गुणवर्णना ।

क्रियते लोलया बाढं क्रियती जिह्वयैकया ॥ ५

ततश्च ॥ अंधः पश्यति पश्य जीवति गिरः प्रोलाघते रोगवान् ।

शूको वक्ति तथा गृणोति बधिरः पंगुर्नरी नर्त्तति

ग्रावा विद्ववति स्फरात्किशलपः स्थाणुः सपर्यास्पदं

लेट्टुः सद्गुणपादपंकजरजः संस्पर्शमात्रादपि ॥ ६

तेषां गणीश्वराणां । विशदगुणानां सुदेव सागराह्वानां

शिष्यः क्षमा समुद्रो न्यतिषत्कर्पूरमंजरीं सकलां ॥ ७

यावन्मेरुगिरीर्हि हिमद्युतिर्भानुवस्तुमतीपीठं

नंदति तावन्नयात्पठितामेषा सुसाधनां ॥ ८

इति कप्पूरमंजरी नाम नाटिकाप्रोत्यर्थं देवकल्लोल । य लिपिःवा-

क्षमासमुद्रेण प्रदत्ता ॥ चिरं नयात् ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥

References.— See No. 46.

कर्पूरमञ्जरीछाया

Karpūramañjarīchāyā

No. 56

242.
1880-81.

Size.— 10¼ in. by 3¾ in.

Extent.— 22 leaves ; 11 lines to a page; 38 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing very small and clear but not quite legible ; right-hand corners of many folios torn ; borders ruled in double black lines ; complete ; corrections made with pigment ;

Age.— Appears to be fairly old.

Subject.— A Sanskrit rendering of Rājasekhara's Prakrit drama (Sattaka) Karpūramañjari.

Begins.— fol. 8^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

भद्रं भवतु सरस्वत्याः । कवयो नन्दन्तु व्यासादयः ।

अन्येषामपि परमत्यर्थं प्रवर्त्ततां घरा उत्कृष्टाराणी विदग्धप्रिया ॥ etc.

fol. 8^a (इ)ति निःक्रांताः सर्वे प्रथमजवनिकांतरं ॥fol. 13^b इति परिक्रम्य निःक्रांताः द्वितीयं जवनिकांतरं ॥ छ ॥fol. 18^a इति सर्वे निःक्रांतास्तृतीयं जवनिकांतरं ॥ छ ॥Ends.— fol. 22^aविदुः । भो वयस्य भ्रयोद्दीयतां । छतभुजिजाजाः क्षिप्यंतां । भ्रमर्यानाथं
नाटनाटयति ।नायिका । धूपेनव्यावृत्तहृत्सी राज्ञी सपरिकरा निःक्रांता । सर्वेषां प्रत्यक्षं
परिणीता कर्पूरमंजरी । इति निःक्रांता सर्वे

कुत्रापि कविराजशेखर इति क्वासौ वसंतोऽसवो

येनोद्वासतृपः क्व च प्रियतमा कर्पूरमंजर्यसौ ॥

योगिन्द्रः क्व च भृत्यवेशरचना कालः क्व चासौ द्विजः

शुद्धप्राकृतभारतीपथगताकीर्त्तिः स्थिरा शाश्वती ।

ननु संस्कृतबंधतोयुना कविपीतांबरचारुसरस्वती ॥

इति जल्पति रत्नमंजरी रचिता साधनसारमंजरी ॥ इति कर्पूरमंजरी-

साटके चतुर्थं जवनीकसंस्कृतछाया ॥ छ ॥ छ ॥ शिवाभ्यां नमः ॥ छ ॥ छ ॥

References.— See No. 46.

कल्याणसौगन्धिक

Kalyāṇasaugandhika

No. 57

79.
1919-24.

Size.— 8 $\frac{1}{4}$ in. by 13 $\frac{1}{8}$ in.

Extent.— 37 leaves ; 10 lines to a page ; 15-20 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing, clear, legible and uniform ; complete. This is a copy of a Ms. from Madras recently acquired. This Ms. and the Ms. No. 1282 in the possession of the B. B. R. A. Society appear to have been copied from the same Ms. discovered by Veṅkaṭanātha Vidyābhuṣaṇa. The present Ms. contains the synopsis of the play at the beginning.

Age.— A new copy.

Author.— Nilakanṭha kavi.

Subject.— A drama in one act which describes the exploit of Bhima at the capital of Kubera to obtain the Saugandhika flowers for Draupadi.

Begins.— fol. 1

कल्याणसौगन्धिकं

(नान्यन्ते ततः प्रविशति सूत्रधारः)

आसीयः स्वनिवासशैलतुलनात्प्रीतः प्रसादोन्मुखो

लंकेशस्य ससम्भ्रमाचलसुतासंश्लेषसौख्यप्रदात् ।

हृद्यं यस्य शरोद्भवे हुतवहे जातं पुराणां त्रयं

सोयं मृगधशांकांमाण्डितजटाभारो हरः पातु वः ॥

(परिक्रम्य नेपथ्याभिमुखमत्रलोक्य) आर्ये इतस्तावत् ।

प्रविश्य नदी—अंअ ह्य्यङ्गि

सूत्र अहं खल्वार्यमिञ्चैरादिष्टः

नदी कहं विअ आदेसाण्णगहो अंअमिस्ताणम् ।

सूत्र आज्ञायणेन गुणवद्भिरभिष्टुतानां

कात्यायनीचरणपंकजभक्तिभाजाम् ।

षट्कर्मिणां निवसतौ परमाग्रहारे

प्राप्तप्रसूतिरूपसेवितवान् गुरुर्नः

तदस्य नीलकण्ठनाम्नः कल्याणसौगन्धिकं नाम निबन्धनशरीर-
मिदमभिनयालंकारालंकृतमनुसन्दर्शयेति etc.

Ends.— fol. 36

हनु कुमार किन्ते भूयः प्रियमुपहरामि ।
भूमिः प्रियं प्रियाया विहितं वशीकृता
विजित्य सर्वे परिपन्थिनः पाथे ।
त्वदंगसंगाच्च तनुर्विशोधिता
कृतार्थभूतैः किमिवान्यदिष्यते ॥
(भरतवाक्यं)

तथाप्येतावदस्तु ।

दोषाश्च नाशस्तुपयान्तु कृतावमुष्यां
भूयो भवं क्षययतां मम नीलकण्ठः ।
निर्घातंराष्ट्रनियतिं निखिलां धरित्रीं
पायान्मृषः सविजयोयमजातशत्रुः ॥
कल्याणसौगन्धिकं समाप्तम् ॥

The Ms. contains some additional folios containing different readings.

For a described Ms. see B. B. R. A. S. Cat. Vol. II. No. 1282.

कालेयकुतूहल

Kāleyakutūhala

No. 58

116.
1875-76.

Size.— 8½ in. by 4¾ in.

Extent.— 49 leaves ; 8 lines to a page ; 26 letters to a line.

Description.— Blue paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; new in appearance ; hand-writing, clear, legible and uniform ; borders ruled in double red lines ; folios numbered in both margins ; fol. 26 missing ; complete.

Age.— Śaṅvat 1932.

Author.— Bhāradvāja.

Subject.— A prahasana.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

जीनच्छातवृषाधिरूढसुरगालंकारमाशां वरं
 झडा बालशृगांकमंघरसरिज्जटं त्रिलोकीश्वर ॥
 दीनातंकवती न ताज्जुतमयी सेष्या सच्चिनोन्नतिः
 पश्यती पतिमद्विराजतनया निःश्रेयसायास्तु वः ॥
 ... ..
 नाचंते सूत्रधारः ॥
 ... ..

पुरतोषलोक्य सप्रमोदं अत्याहं महत्येवोवसि बहुमानमाहुयाज्ञप्तोस्मि
 सामाजिकैः यथा किल सुगृहीतनाम्नः सरस्वतीपादलाञ्छनस्य कवेर्भारद्वाज-
 स्य कृतिः कालेयकुतुहलं नाम प्रहसनमिति श्रोत्रपन्परातः श्रुतं न च प्रयो-
 गतो इष्टं ब्रष्टव्यं च तत्प्रयोगतः कीदृगिति कुतुहलनीयमस्माकं वासंतिकानां
 परिषत् तदेतद्यथा प्रयोगमभिनीयं सभा जयतुः भवानिमांमिति etc.

Ends.— fol. 50^a

पुरो. किं ते भूयः प्रियसुपकरोमि
 विर. अतः परमपि प्रियमस्ति तथापीदमस्तु
 भरतवाक्यं
 राजानः परिपालयंतु धरणीमन्व्याहताज्ञाजनैः
 काले वारिसुचो भवंतु च घना अन्वर्थशब्दोर्वरा
 कान्यज्ञाश्च सभासदः कत्रिगुणान विज्ञाय निर्मत्सरा
 भूयासुः कमलासखस्य पदयोर्भक्तिः सतां निश्चला ॥ ५४
 इति निष्क्रांताः सर्वे इति कालेयकुतुहलं नाम प्रहसनं समाप्तं ॥ संवत्
 १९३२ ॥ ग्रंथसंख्या ॥ ६७५ ॥ ॥

कृष्णभक्तिचन्द्रिका

Kṛṣṇabhakticandrikā

No. 59

432.

1884-87.

Size.— 11 $\frac{3}{4}$ in. by 4 in.

Extent.— 27 leaves ; 8 lines to a page ; 33 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing, bold, clear, legible and uniform ; corrections occasionally made with yellow pigment.

The name कृष्णभक्तिचन्द्रिका नाटक is written on fol. 1^a and 27^b. A Kāvya of the same title is composed by the same author.

Age.— A modern copy.

Author.— Anantadeva, son of Āpadeva.

Subject.— A drama describing the fruit of Kṛṣṇa-worship.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगणपतये नमः ॥

कोपि स गोपकुमारः स्फुरति समाजे व्रजस्त्रीणां ।

नवजलधर इव मध्ये तद्धितां परितः स्फुरंतीनां ॥ १ ॥

अपि च । प्रत्येकं तनुरोमसुभ्रितजगज्जालापगोटे शितु-

र्वालाय प्रतिनाशिताति विपुलन्यालाय वृंदाबने ॥

गोपालाय महीभरक्षितिभ्रुता कालाय पद्मस्फुर-

न्मालाय स्फुटपीतदावदहनज्वालाय नित्यं नमः ॥ २ ॥

नांयते सूत्रधारः

... ..
नटः । सविनयं एवं तर्ह्यारभ्यतां परंतु किमारभ्यतां ।

सूत्रः । श्रुणु ।

एतस्मिन्समये कलिः किल बली कामादिभिः संवृत्तो

वेदांतश्रवणादिसर्वमकरोन्निर्वीर्यसुर्वीतले

तेन न्यासपराशरप्रभृतिभिर्दीने दयासिंधुभिः

श्रेयः साधनमभ्यधायि बहुधा श्रीकृष्णभक्तिः परा ॥ १ ॥

तमिमं श्रुतिस्मृतिपुराणार्थमवबुध्य श्रीकृष्णभक्तिचन्द्रिकाभिधान-

निबन्धं स एव कविर्निर्मितवान् । तमिममस्यां सभायामभिनीय प्रदर्शयावः ।

etc.

Ends.— fol. 27^b

श्रीकृष्ण० । एषं तर्ह्यगच्छावः श्रीमथुरायामाराधयिष्यावः श्रीभगवंत-
मिति निष्क्रांतौ ।

कल्पलतेव फलानां ज्योत्स्नेव च भक्तचित्तकुसुदानां ।

खनिरिव मुक्तिमणीनां हरिभक्तिरियं समुल्लसति ॥ १७७ ॥

श्रीकृष्णं समुपैति कोपि विपुलकेशैस्तपस्यादिभिः
 सद्यः सौख्यधनेन कश्चन पुनः संसेवने नैति तं ।
 पद्भ्यामध्वनि कोपि याति निरुपाद्भ्यामसि(ती)वातये
 काश्चिन्मत्तमतंगजो परिगतच्छत्रेण चालंकृतं ॥ १७८ ॥
 क्लेशान्विनाशयति केशव एव पुंसा
 संतोषमेव च स संततमातनोति ।
 शीलं त्विदं भगवतः सहजं विबुध्य
 जाता वयं जगति सांप्रतमस्य भूत्याः ॥ १७९ ॥

इति श्रीमदापदेवसुनानानंतदेवेन कृतं श्रीकृष्णभक्तिचंद्रिकाभि-
 धानं नाटकं समाप्तं ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

References.— 1 Mss—Aufrecht i, 121^b ; ii, 24^a ; iii, 27^a. See also.
 Rajendralal Mitra, Notices Vol. I No. 64 and A. S. B. Cat.
 Vol. VII Nos. 5365-67. Peterson observes that Ananta-
 deva styled himself as the son of Mahādeva. (Report II,
 p. 23.).

कृष्णभक्तिचन्द्रिका

Kṛṣṇabhakticandrikā

No. 60

294.
1884-86.

Size.— 12½ in. 4 in

Extent.— 15 leaves ; 9 lines to a page ; 45 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; white in appearance ; hand-writing, clear, beautiful and uniform ; fol. 1 missing ; incomplete.

The name of the work is written in the left-hand margin of the folios.

Age.— Does not appear to be very old.

Author.— Anantadeva.

Begins— (abruptly) fol. 2^a

...तललनादिषिषयविषयकप्रवृत्तीनां निरतिहाययदुपतिपदारविदपरिचितन-
 जमितानंदमिर्दिष्टिर्न कृत्तिषिषयाभिलाषनिवृत्तानां महापुरुषाणां संगतिमात्र-

॥० [Nāṭaka]

समधिगम्य सुखं भगवद्भजनमेघ कर्तव्यत्वेन सततं निरुपयतानेन कविनानंद-
 देवाव्हयेन सक्तलोकसंकोचमेव मुक्तोरिभ यद्भुत सखे पद्यामि बहुशः सखेदं
 त्वामहर्निशं संसारे तेन कंसारेरागाधनमुदाचरेति ३ तदहमस्यामेव सभायाम-
 स्यैव कवेरिममेव निबंधमधुनैव निनीय प्रतिपाद्यामीति
 तावन्नटः प्रथिद्य साटोपं । अये

सभायाश्रुपविष्टायां किं मौनमवलंब्यते
 उत्तमासनप्राप्तौ न युक्तं वाकसीवनं ४

सूत्रधारः त्वामेव प्रतीक्षमाणस्य कथमधिकक्षेपः क्रियते
 नटः सविनयं etc. as in No. 50.

Ends.-- fol. 16^a

अपि च यद्दर्शनाय विदधति द्वास्थानुनयं चतुर्मुखप्रसूखाः
 मदनविमोहनमेनं ब्रजवासिजना यथेष्टमीक्षंते ४२
 किं च सरसिजनिलया शिलासचर्याविधिषु सदा हृदि यस्य
 निरुपहृत्वं त्रिभुवनगुरुरेव गोपिकाभिः सह
 परिहासकथाः स्वयं तनोति ४३
 तस्मात् रूपयति केवलमेव स्वीयजनेषु स्वभो सतो भगवान्

References.— See No. 59.

श्रीकृष्णभक्तिचन्द्रिका

Srīkrṣṇabhakticandrikā

No. 61

436.
 1892-95.

Size.— 9⁷/₁₆ in. by 5²/₈ in.

Extent.— 28 leaves ; 10 lines to a page ; 26 letters to a line.

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī characters ; hand-writing, bold, clear, legible and uniform ; red pigment used for marking the portion and the colophons ; complete.

Age.— Śaivāt 1904.

Author.— Anantdeva.

Begins.— fol. 1^b

ॐ स्वरित श्रीगणेशाय नमः

कोपि स गोपकुमारः etc. as in No. 59.

Ends— fol. 28^a

श्रीकृष्णभक्तः etc. up to सांप्रतमस्य भृत्याः १ as in No. 59.

followed by इति श्रीमद्वापदेवसुतनाऽनंतदेवेन कृतं श्रीकृष्ण-
भक्तिचंद्रिकाभिधानं नाम नाटकं समाप्तं शुभं संवत् १९०४ आखांड
कृष्ण द्वादश्यां भृगुवासरे लिपीकृतमिदं ग्रंथं

References.— See No. 59.

कृष्णभक्तिचन्द्रिका

Kṛṣṇabhakticandrikā

No. 62

493.
1887-91.

Size.— 9 $\frac{3}{4}$ in. by 5 $\frac{1}{4}$ in.

Extent.— 26 leaves ; 11-12 lines to a page ; 25 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writ-
ing, beautiful, clear and uniform ; borders ruled in double
red lines.

Age.— Śaka 1707.

Author.— Anantadeva.

Begins.— fol. 1^b.

श्रीगुरुजयरामो जयति ॥

कोपि स गोपकुमारः etc., as in No. 59.

Ends.— fol. 25^b

श्रीकृष्णभक्तः ॥ एवं तर्ह्यागच्छावः etc. up to सांप्रतमस्य भृत्याः १७९
as in No. 59.

followed by इति श्रीमद्वापदेवसुतनाऽनंतदेवेन कृतं श्रीकृष्णभक्ति-
चंद्रिकाभिधानं नाटकं समाप्तं ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ शके १९०७
विश्वामित्र नाम संवत्सरे श्रावण शुक्लतृतीयायामिदुवासरे समाप्तं ॥ नारायण-
रायेण लिखितमिति ज्ञेयं ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

References.— See No. 59.

कृष्णभक्तिचन्द्रिका

Kṛṣṇabhakticandrikā

No. 63

380.

1887-91.

Size.— 6 $\frac{2}{3}$ in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 28 leaves ; 13-14 lines to a page ; 20 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, legible but not quite clear and uniform ; white chalk and yellow pigment used for corrections ; ink on some folios diffused.

Age.— Appears to be old.

Author.— Anantdeva.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥

कोपि स गोपकुमारः etc. as in No. 59.

Ends.—fol. 28^b

॥ श्रीकृष्णभक्तः ॥ एवं तर्ह्यगच्छ गच्छावः etc. up to

उत्रेण चालंकृतः ॥ १ ॥ as in No. 59.

followed by इति श्रीमद्वापदेवखलुनाऽनंतदेवेन पूतं श्रीकृष्णभक्तिचन्द्रिकाभिधानं नाम नाटकं समाप्तं ॥

References.— See No. 59.

कृष्णभक्तिचन्द्रिका

Kṛṣṇabhakticandrikā

No. 64

152.

1902-07.

Size.— 10 in. by 4 $\frac{1}{8}$ in.

Extent.— 22 leaves ; 10 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, clear, legible and uniform ; borders ruled in double black lines ; red pigment frequently used ; yellow pigment used for corrections.

Age.— Appears to be old.

Author.— Anantadeva.

Begins— fol. 1^b

॥ श्रीगणपतये नमः ॥

कोपि स गोपकुमारः etc. as in No. 59.

Ends.— fol. 21^b

कृष्णभक्तः एवं तर्ह्यागच्छावः etc. up to सांप्रतमस्य भृत्याः ६८
as in No. 59.

followed by इति श्रीमदापदेवसुतना विरविरचितमनंतदेवेन कृष्ण-
भक्तिचंद्रिकाभिधानं नाम नाटकं समाप्तं ॥ राम ॥

References— See No. 59.

चण्डकौशिक

Caṇḍakausika

No. 65

125 (ii).
1866-68.

Size.— 12½ in. by 5½ in.

Extent.— 23 leaves ; 12 lines to a page ; 40-45 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; blue in colour ;
Devanāgarī characters ; hand-writing, clear, legible and
uniform ; the Ms. is a bound copy ; complete.

The Ms. contains another work viz. मालविकाग्निमित्र besides the present one.

Age.— A modern copy.

Author.— Kṣemiśvara.

Subject.— The story of Hariścandra who was cursed by Kauśika
Viśvāmitra.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

देवस्त्रेगुण्यभेदान्मृजति वितनुते संहरत्येव लोका-

स्यैव व्यापिनीभिस्तनुभिरपि जगद्व्याप्तमष्टाभिरिव ॥

बंधो नास्येति पश्यन्निव चरणगतः पातु पुष्पांजलिर्बः
शंभोर्युत्यावतारे बलयफणिफणा फूत्कृतैर्विप्रकीर्णः ॥ १ ॥

अपि च अरुणनयनं सभ्रभंगं दररुक्तिरितापरं
सुतनुशशिनः क्लिष्टां कांतिं करोतु तवाननं ॥
कृतमनुनयेः क्रोपोयं ते मनस्विनि वर्धता—
मिति गदितया श्लिष्टो देव्या शिवाय शिवोस्तु नः ॥ २ ॥

... ..
नाथेति सूत्रधारः ॥ अलमिति विस्तारेण ॥

आविष्टोऽस्मि अष्टामात्यबुद्धिवायुरालंघ्यसिंहरंहसाभ्रभंगलीलासमुद्भृतावं
शेषकंटकेन समरसागरांतर्भ्रमज्जुजदंडं मंदराकृष्टलक्ष्मीस्वयंवरप्रणयिना श्री
महीपालदेवेन ॥ यस्येमां उरा विदः प्रशस्तिगाथासुदाहरति ॥ यः संमित्य
प्रकृतिगहनामार्यचागणक्यनीतिं जित्वा नंदान् कुसुमनगरं चंद्रयसो ज्जिभ्राय ॥

कर्णाटत्वं भुवसुपगतानय तानेव ईतुं
बोर्दपाद्यः स पुनरभवच्छ्रीमहीपालदेवः ॥ ४ ॥

प्रविश्य पारिपार्श्वकः ॥ अज किंउण तेण रयिणा समादिष्टं ॥

स ॥ इदमादिष्टं ॥ यथा किल विजयप्रकोटप्रणमः

कवेरार्यक्षेमी(श्व)रस्य कृतिभिरभिनवं चंडकौशिकं नाम

नटकं नाटयितव्यं स किल कविर्नाट्यवेदविशारदान्

विद्याकलाविदो लोकज्ञान सभासदः प्रत्येकमुक्तवान् ॥

दृष्टं किमपि लोकेरिमन्ननिर्दोषं न निर्गुणं ॥

आवृष्टध्वमतो दोषान्विवृणध्वं गणान् बुधाः ॥ ५ ॥ etc.

fol. 5^b इति श्रीमच्छंडकौशिकनाटके प्रथमोऽंकः ॥

fol. 9^b इति चंडकौशिकनाटके द्वितीयोऽंकः ॥

fol. 14^b इति ,, तृतीयोऽंकः ॥

fol. 18^b इति ,, चतुर्थोऽंकः ॥

Ends--- fol 23^a

धर्म । सविस्मयं अहो लोकोत्तरं चरितमस्य राजपेः राजन् अने(क)पुण्य-
वानसंभावितेन परेण पुण्यसंभारेण च प्रजानात्मनश्चोपासजिताः शाश्वताः लोक-
प्रतनुव्यताः किं ते भूयः प्रियसुप्रकरोमि ॥

रा. भगवन् अतः परमपि प्रियमस्ति तथा हि ॥

विद्यालामान्सुनिरयमपि त्यक्तमिध्याभिमुखो

लब्धा प्राणानयमपि शिशुश्रद्धावर्तित्वमाप्तः

दृष्टः साक्षात्त्वमपि भगवन् ब्रह्मसालोक्यमाप्तं

किं वा स्तेषुदपरमतो यत्प्रियं प्रार्थयिष्ये ॥ ३० ॥

तथापीदमस्तु ॥ भरतवाक्यं ।

प्रमुदितसुजना समृद्धसस्या भवतु मही विजयी च क्षमिषालः ॥
कविभिरुपहिता निजप्रबंधे गुणकणिकणिकाप्यलुगृह्यतां रसज्ञैः ॥ ३१ ॥

अपि च ॥ येनादिद्य प्रयोगं घनपुलकभ(भृ)ता नाटकस्यास्य हर्षा-

द्वलालंकारहेम्नां प्रतिदिनमरुशा राशयः संप्रदत्ताः ॥

तस्य क्षत्र(प्र)भृतेभ्रंमतु जगदिदं कार्तिकेयस्य कीर्त्तिः

पारैः क्षीराख्यासिंधोरपि कवियशसा सार्धमग्रेसरेण ॥ ३२ ॥

इति निष्क्रांताः सर्वे पंचमोंकः ॥ ५ ॥ इति श्रीमदार्यक्षेमीश्वरकृत

चंडकौशिकं नाटकं संपूर्णं श्रीशंकरार्पणमस्तु सं. ७५० ड. ॥

References.— 1 Aufrecht's Catalogus Catalogorum i, 175^b; ii, 35^b; iii, 38^a.

2 A. B. Keith— Sanskrit Drama, pp. 239, 240, 241.

This work is described in (1) the Mad. Des. Cat. Vol.

XXI. No. 12514 and (2) the A. S. B. Cat. Vol. VII.

Nos. 5315-17. See also J. A. S. B. 1893 pp. 250-252.

3 Printed Editions— Ed. Calcutta, 1884; trans. by L.

Fritze, Leipzig, 1883.

चण्डकौशिक

Caṇḍakaūsika

No. 66

353.

1884-87.

Size.— 9½ in. by 3½ in.

Extent.— 30 leaves; 9-10 lines to a page; 35 letters to a line.

Description.— Country paper; old in appearance; Devanāgarī characters; hand-writing, clear and legible; borders ruled in two double black lines; complete.

Age.— Saṁvat 1815.

Author.— Kṣemīśvara.

Begins.—fol. 1^b

श्रीकृष्णाय नमः

देवशैयण्यभेदात्सृजति etc. as in No. 65.

fol. 6^b स्वर्षिन्नागमो नाम प्रथमोंकः ॥ १ ॥

fol. 11^b द्वितीयोंकः ॥ २ ॥

Ends. fol. 29^b

धर्मः सविस्मयं अहो लोकोत्तरं चरित्रमस्य राजर्षेः etc. up to सार्ध-
मग्रेसरेण ३१ as in No. 65.

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे

विमानरोहणं नाम पंचमोक्तः ५

इति श्रीमहाकविराजक्षेत्रीश्वरविरचितं चंडकौशिकं नाम नाटकं
संपूर्णं द्युमं भवतु संवत् १८१५ समये मार्गशीर्ष कृष्ण १२ सोमे लिखितं
ब्रजनाथेन पंचनदान्वयेन श्रीहरिः ॥ छ ॥ ॥ श्री ॥

References.— See No. 65.

चण्डकौशिक

Caṇḍakaūsika

No. 67

158.

1902-07.

Size.— 12½ in. by 4¼ in.

Extent.— 12 leaves ; 8 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing, careless and illegible due to the diffusion of ink.

The Ms is fragmentary.

Age.— A modern copy.

Author.— Kṣemiśvara.

Begins.— fol. 1^a

॥ श्री परिता अध अज्जा परिता अध ॥

एदाओ अणवरइस्रमाणाओ अणा अघाओ असरणा ॥ ओद्धुदव हे परि
रिख बियाओ मंद् भाइणी ओतापपरिता अध अज्जा परिताअध ॥

छाया ॥ परित्रायतार्याः परित्रायत ॥ एता अनपराध्यमानाअनाथा अहा-
रणाहुतवहे परिक्षिप्यामहे मंद्भाग्यास्तस्मात्परित्रायतार्याः परित्रायत ॥ etc.

Ends.— fol. 12^a

बियालाभान्हुनिरपि etc. up to सार्धमग्रेसरेण ॥ as in No. 65.
followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ ३० ॥

इति श्रीआर्षक्षेत्रीश्वरकृते चंडकौशिकनाटके पंचमोक्तः ॥ ५ ॥
श्रीगणपतिर्जयति ॥

आस्तीर्यतामृपांते वनवृत्तिनिपुणैर्जालकैर्जालबन्धान्
 मृच्यंतां शृंगलाभ्यः श्वगणिभिरटवी गःहरे सारमेयाः ॥
 आकीर्यतां स्थलानि श्रमशिक्षिलहयैः सादिभिः पाशहस्तै-
 र्घ्याघ्र्यंतां कृतांतैरिव महिषवरैः(ः)द्विभिः काननानि ॥२ ॥
 दूरं कुतूहलवशात् क्षणदृष्टनष्टमायामिवाश्रितवतापहृतस्वपाहं ।
 पंथा मेपि यदि मेघदृशोस्तदानींमथनासि दुष्ट न पुनर्नलिनीवनानि ३
 प्रथमौ—

References.— See No. 65.

चण्डकौशिक

Caṇḍakaūsika

No. 68

442.

1895-1902.

Size.— 9½ in. by 3½ in.

Extent.— 30 leaves ; 10-12 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī characters ; hand-writing, clear but not quite legible and uniform ; borders ruled in black lines ; fol. 1^a contains a careless sketch of God Gaṇapati ; complete.

Age.— Śaṁvat 1699.

Author.— Kṣemīśvara.

Begins. fol. 1^b

श्रीमत्त्वडीपते नमः ॥

देवक्यैगुण्यभेदात्सु(ज)ति etc. as in No. 65.

fol. 6^a प्रथमोक्तः

fol. 11^b इति द्वि(ति)पौक्तः ॥ २ ॥

Ends.— fol. 30^a

धर्मः साविस्मयं ॥ अहो लोकोत्तरं चरितमस्य राजर्षेः etc. up to सार्धं
 मयेसरेण ॥ ३० ॥ as in No. 65.

followed by इति निःक्रान्ताः सर्वे पञ्चमोक्तः ॥

इति श्रीआर्यक्षेमीश्वरकृतं चंडकौशिकं नाम नाटकं ॥ समाप्तमगमत
 निधिगृहरसचंद्रे (१६९९) वासरं विक्रमाख्ये
 गुरुवरदिनशुद्धौ मासि माघे च कृष्णे ॥
 शशधरपुरमध्ये रंगनाथो व्यलम्ब-
 द्विद्वयदयसारं नाटकं कौशिकाख्यं ॥ छ ॥ छ ॥
 शुभमस्तु ॥ श्रीमद्भवानी कुशलं दिशतु ॥

References.— See No. 65.

चण्डकौशिक

Caṇḍakaūsika

No. 68

299.

1884-86.

Size.— 11 in. by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 32 leaves ; 10 lines to a page ; 32 letters to a line.

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear and legible ; borders ruled in black lines ; complete.

Age.— The Ms appears to be old. Saṁvat 1674.

Author.— Kṣemīśvara.

Begins.— fol. 1^b

॥ ॐ ॥ स्वस्ति श्रीवल्लभ राजयतु ॥

देवस्त्रीगुण्यभेदान्मृजति etc. as in No. 65.

fol. 6^b प्रथमोऽंकः

fol. 12^a द्वितीयोऽंकः ॥

Ends.— fol. 32^a

धर्मः सविस्मयं अहो लोकोत्तरं चरितमस्य राजर्षेः । etc., up to
 सार्द्धमग्रेसरेण ॥ २९ ॥ as in No. 65.

followed by इति निःक्रान्ता सर्वे पञ्चमोऽंकः ॥

॥ इति श्रीआर्यक्षेमीश्वरकृतं चंडकौशिकं नाम नाटकं समाप्तं ॥
 शुभं भूयात् ॥

युगमुनिरसचंद्रैः संमितेभ्यै च मासि
 पौषे पक्षे सिते वै हरनयनमितौ भव्यदायां तिथौ च ।
 गोत्रानंदनवासरे शुभदिने ताम्राकरा यत्र हि
 तत्रेदं पुरि नाटकं च लिखितं नागावली नामनि ।
 भूयात् श्रीदमिदं मनोहरलिवि...पाठाय संतुष्यतु ॥
 शुभं ॥

References.— See No. 65.

दानकेलीकौमुदी
 with टीका

Dānakelikaumudī
 with commentary

No. 70

404.
 1887-91.

Size.— 11 in by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 50 leaves ; 12 lines to a page ; 36-40 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, legible and uniform but careless ; portion occasionally marked with red pigment ; yellow pigment and white chalk used for corrections ; folios 1 and 50 slightly injured ; incomplete ; fol. 2^b practically blank.

The date of composition of the दानकेलीकौमुदी as given is the colophons of the Mad. Govt. Ms and the A. S. B. Ms. is Śaka 1471.

Age.— Appears to be old.

Author (of the text).— Rūpagoswāmin.

„ („ „ comm.)— Viśvanāthacakravartin.

Cf. A. S. B. Ms. No. 5349.

Subject.— A short play, known as Bhāṇika, describing the dalliance between Rādhā and Kṛṣṇa.

Begins.— fol. 1^b

नमो ब्रजयुवराजाय ॥
 अंतःस्मेरतयोज्यलालकणन्याकीर्णपक्ष्माङ्कुर

किञ्चित् पाटलितांचला रसिकतोऽसिक्ता पुरः कुञ्चती ।

रुद्धायाः पथि माधवेन मधुरव्याभुश्रुतागोत्तरा

राधायाः किल किञ्चित्स्तवकिनी दृष्टिः श्रियं वः क्रियात् ॥ १ ॥

अपि च

विभुरपि कलयन् सदाभिवृद्धिं गुरुरपि गौरवचर्ययाविहीनः ।

सुहृरुपचितवक्रिमापि शुद्धो जयति सुरद्विषि राधिकानुरागः ॥ २ ॥

नाथंते सूत्रधारः । अलमति विस्तरेण ॥ ३ ॥.....

fol. 3^a प्राविश्य नटः सानंदं ।

अवगणितसंधिषुयानाट्यकलेयं बालिष्ट सप्तांगा ।

परमसुदृत्तियुगाढ्यावरराज्यश्रीरिव स्फुरति ॥ ८ ॥

सूत्र भोस्तांडवचर्यापांडित्यपारंगतसम्यग्गभिज्ञातं ।

यदेव नियोगेन सुहृदाहरूपकभिदां दानकोलिकौमुदी

नाम भाणिकामाभनेतुसुद्यतोस्मि । तदत्र निजाभीष्टदेवतानुस्मरणमंगलमाचरेयं ।

इत्यंजलिं कृत्वा ॥

नामारुष्टरसज्ञः शीलिनोद्दीपयन्सदानंदं ।

निजरूपोत्सवदायी सनातनाऽमा प्रभुर्जयति ॥ १० ॥ etc.

Begins.—(com.) fol. 1^b

श्रीकृष्णो जयति ॥

दानकेलिकलौ लुप्तधर्ममर्यादयोर्भजे ।

राधामाधवयोः कामलोभदंभ मदानृतं ॥

अथ सोऽयं रसिकसुकुटमणिरभिनी...ग्धमाधवादि ॥ न नाटकार्थरत्नो यत्नो-

रीकृत राधामाधवलीलाविलासाधिरामरामणीय क पीपूषपरिवेषणव्रतः परम-

भागवताननुरागे...य सुहृदोऽनुरंजयन्निखिलकविमंडलाखंडलः श्रीरूपनामा-

द्युततरंगिणीमिव दानकोलिकौमुदी भाणिकां निर्मिमाणः प्रवरनांदीहृष-

श्लोक...यन् मंगलमाचरति । अंतः स्मेरतयेति ॥ etc.

Ends.— (text) fol. 50^b.

कृष्णः रूपणे विषणायितासौ स्ववशा भवत्या

शुल्केन तदत्र विक्रीते करिणि किमंकुशे विवादः ।

इति मंत्रं मवं पादं स्पंदयति । ललिकपंहजणहिणो जासि ललिदा बुद्धा-

लिच्चाणं । ताकिन्ति अप्पणो माहप्यं पेक्खा विहुं प उत्तोसि ॥ ७ ॥

Ends.— (com.) fol. 50^b

विषणायिता विक्रीता स्ववशा स्वाधीना पक्षे करिणी । किमंकुशे इ

यदीयं मह्यं विक्रीतैव ततोऽस्याः स्वर्णं किं विप्रतिपद्यसे इति भावः ॥ ७ ॥
 कृष्ण आनाभेद्रो नामि ललिता दुर्लालिन्या । तव किमिति आन्भनो महान्म्यं
 प्रेक्षयितुं प्रवृत्तोसि ॥ ७ ॥

References.— 1 Mss—Aufrecht's Catalogus Catalogorum ii 53^b,
 205^b (text); iii, 54^a.

For described Mss cf. (1) A. S. B. Cat. Vol. VII;
 Nos. 5348-49; (2) Harprasad Śāstri's Notices, Second
 Series Vol. I No. 164; Mad. Des. Cat. Vol. XXI.
 No. 13521 (text).

वामचरित

Dāmacarita

No. 71

508.
 1891-95.

Size.— 8 $\frac{2}{5}$ in. by 4 $\frac{1}{5}$ in.

Extent.— 79 leaves : 7-8 lines to a page ; 20 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, bold, clear, legible and uniform ; borders ruled in double black lines ; folios 74 to 79, however, appear to have been written by a different scribe corrections made with yellow pigment ; incomplete.

Composed in 1681 (Aufrecht).

Age.— Appears to be old.

Author.— Sāmarāja Dikṣita.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

जलधरसदृशो मुकुन्दवक्षस्य चिरकाचिप्रतिभाससुद्वहन्त्याः ॥

इदि कमलधुवः श्रियं वितन्वनारुढमणेर्हरतादशर्मकृष्णः ॥ १ ॥

नांघंते सूत्रधारः । विभाव्य ॥

चिन्ते नित्यं च कान्ता नृपवररचनारंभविध्वंसहेतु

बेदांतज्ञेयतन्वो बह्वतरगह्वनामेयवृत्तप्रपंचः ।

यस्या मोघान्गुणौघान् कविवररसना वर्णितुं नैवशक्ता
यं दृष्टुं योगिपंक्तिरुमतिरसधनागंदसंदोहकंदा ॥ २ ॥

... ..

fol. 3^b सूत्र० स्मृत्वेव सहर्षं प्रिये साधूपलन्धमेतेषां रंजकं प्रेक्षणकं ॥ स्मरति
नरहरिदीक्षितस्तुना दिक्षितसामराजेन आनंदरायरंजनाय श्रीदाम-
चरितं नाम नाटकं स्वयं विरच्य तदग्रेभिनेतुं महामर्षितमासीत् ॥
नटी० क्षणं स्मृत्वा ॥ सो सामराजो जेण धुत्तणत्त अपहसणं कट्ट
अबअण्डा विदा ॥

सूत्र० अथ किं ॥ etc.

fol. 14^a प्रथमोऽंकः ॥

fol. 29^a द्वितीयोऽंकः

fo. 64^a तृतीयोऽंकः ॥ ३ ॥

Ends— abruptly fol. 79^b

गालत्र ॥ भगवन्यावत्प्रवृत्तिमुपलक्ष्ये ॥ तं प्रति ॥

अपि भोः किमभिधाना तवार्था ॥ कच्चु० वहुमत्यभिघासूनोः पद्माकरस्येदं
on fol. 1^a we have

महाध्वरिधुरीणस्य रत्नाकरमनीषिणः ॥

पुत्रस्य गंगारामस्य जगज्जानातु पुस्तकम् ॥ श्रीदामचरित्र

References.— 1 Aufrecht's *Catalogus Catalogorum* i, 250^a ; ii, 160^a ;
iii, 54^b. Cf. *Oxf. Cat. No.* 273.

दूताङ्कद

No. 72

Dūtāṅgada

363.

1864-87.

Size.— 8½ in. by 3½ in.

Extent.— 5 leaves ; 8-10 lines to a page ; 36 letters to a line.

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī characters ; hand-writing, small but clear, legible and uniform ; right-hand edges of all the folios appear to have been cut off ; complete.

The work is also called अङ्कद्विष्टि Cf. B. B. R. A. S.
Ms. No. 1279.

Age.— Śaivvat 1832.

Author.— Subhāṭa.

Subject.— Embassy of Aṅgada at the court of Rāvaṇa on the eve of war between Rāma and Rāvaṇa.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीमते रामानुजाय नमः ॥

॥ पायात्स वः कुमुदकुंदसृणालगौरः

शंखो हरेः करतलांबरपूर्णचंद्रः ।

नादेन यस्य सु...लासिनीनां

कांच्यो भवन्ति शिथिला जघनस्थलीषु ॥ १ ॥

अपि च । शंभोः कोदंडभंगादविदिताविभवः शक्रसूनोर्विनाशः

सेतुबंधादपि न परिचितः कैकसीनंदनेन ।

संवादादंगदस्याप्यनधिगतगतिः कारणान्मर्त्यसूर्जन-

धूयात्.....नानां जयति रघुपतेर्वैष्णवः कोपि भावः ॥ २ ॥

नांयंते सूत्रधारः । २ । परिक्रम्य । नेपथ्याभिसुखमवलोक्य । प्रि. भवति
इतस्तावत् । etc.

Ends.—fol. 5^b

बिभीषणो ब्रूते ।

बालत्वेपि हता सुकेतुतनया भद्रं धनुः शांभवं

स्वर्गावासर्गुर्वाज्ञया मेदिनी ।

त्यक्ता बालिरपि क्षतः कपिपतिः सुग्रीव एवाभवत्

पौलरूपं विनिहत्य येन युग.....कृतः ॥ ४६ ॥

इति परिक्रम्य निष्क्रान्ताः सर्वे

सुमटकविवरचितं दूर्तांगदनामकं नाटकं संपूर्णं संवत् १८३२ माघ

कृष्ण ३ चंद्रे लिखतः पूर्णं नाटकं श्रीगोपालकृष्णार्पितमस्तु

References.— 1 Mss—Aufrecht's Catalogus Catalogorum, i 257 ;
ii, 55^a, 205^b ; iii, 55^b.

For described Mss. see I. O. Cat. Pt. VII No. 4188-89
and Aufrecht, Cat. Bodl. Nos. 276-78.

2 Printed Editions— Published in the Kāvya-māla,
28 (1891).

“ According to the editors, the author flourished
under Kumārāpāladeva of Gujarat (A. D. 1088-1172) in
whose honour this work was composed.” I. O. Cat.
p. 1604.

दूताङ्कव

Dūtāṅgada

No. 73

362.
1884-87.

Size.—10¼ in. by 4½ in.

Extent.— 7 leaves ; 8-9 lines to a page ; 25 letters to a line.

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī characters ; hand-writing, bold, clear, legible and uniform ; borders ruled in black lines ; red pigment frequently used ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Subhāṭa.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

पायात्स वः etc. as in No. 72.

Ends.— fol. 7^a

रावणः सकोपं आः पाप दुर्मुखमौषर्यदर्शनेन राघवमर्षेर्यासि न पुन निदर्शनेन ॥
 अंगदः किमपरमृदाहरणे विलोकय श्रुणु ममं प्रतिज्ञया येन तीर्त्वा दुरतरमर्णवं
 वनद्रुमाः सुवेलस्य भज्यते त्वजारव ॥ ४३ ॥ इति श्रीदूताङ्गं संपूर्णं ॥
 सुमटकविकृतम् ॥ शुभंभवतु ॥

References.—See No. 72.

दूताङ्कव

Dūtāṅgada

No. 74

307.
1884-86.

Size.— 7½ in. by 3¾ in.

Extent.— 11 leaves ; 6-7 lines to a page ; 16 letters to a line.

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī characters ; careless hand-writing and correction frequently made with yellow pigment ; red pigment also used ; folios slightly moth-eaten ; incomplete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Subhāṭa.

Begins.—fol. 1^a

श्रीगणेशाय नमः

पायात्स वः etc. as is No. 72.

Ends.— fol. 11^a

मैथिली उवाच ॥ वस्तु अंगद ॥ मद्वचनेन प्रतिबोधय राघवं ॥ किल शिबज्ज...
वणेन ॥ पढीवो ही ही ॥ राहवं ॥ तु...ज्जसी ॥ राघवं ॥ लज्जयसे ॥ निज-
पितरं ॥ दंताहं ॥ नजह दयेना । राहव ॥ लज्जयस्तिणिय पिबरंदिक्काहं
नियहणं वे ॥

References.— See No. 72.

दूताङ्क

Dūtāṅgada

No. 75

37.

1869-70.

Size.— 10½ in. by 5½ in.

Extent.— 6 leaves ; 11-12 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing,
clear, legible and uniform ; borders and edges of folio no. 5
only ruled ; incorrect.

Age.— Sarthvat 1910.

Author.— Subhāṭa.

Begins.— fol. 1^b

राम प्रति लक्ष्मण ॥

यावत्तुलाट सिस्वरं भृकुटि न याति

यावन्न कार्मुकशिखामधि रोहिति ज्या

तावन्निशाचारपतेः पटिमानमेतु

त्रैलोक्यमल विभुजेषु(भु)ज्जेषुवर्षः ॥ ५ ॥ etc.

Ends.— fol. 6^b

विभीषणः रामासुखो विजापयति देव भव अतापोद्गावन्विधै चतुराननोष
चतुरः तथा हि

बालत्वेपि हता सुकेतुदुहिता भग्नः धनुशांभवं

स्वर्गा वा सर्गवासगतिः कृता भृगुवधर्गुर्वाज्ञया भेदिनी

त्यक्ता बालिरतः क्षतः कृपिपतिः सुग्रीव एव भवतां

पौलस्त्यं विनिहन्य येन युगपल्लुकेश्वरोहं कृतः ॥ ६६ ॥

सुनिर्मित किञ्चनगधबधकृतकियःप्राक्तनसत्कवीरैः

श्लोकं प्रगृह्य...प्रविरच्यतेरमर साध्यमेतत्सुभटैर्ननाथं ॥ ६७ ॥

इति दूतांगवृत्तनाम नाटकं समाप्तं ॥ संवत् १९१० वर्षे समाप्ते कृष्णपक्षे
द्वितीयातिथौ चंद्रवारे लिखि । जंनिनाराणगोवंदरामगां मल्लणावाढनीत्रणगनति
अवधि च

References— See No. 72.

दूताङ्क

No. 76

Dūtāṅgada

15.

1874-75.

Size.— 10 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{1}{4}$ in.

Extent.— 18 leaves ; 12 lines to a page ; 36 letters to a line.

Description.— Country paper ; very old but well preserved ; Deva-
nāgarī characters ; hand-writing, clear, legible and uniform ;
borders ruled in triple red lines ; portion marked with red
pigment ; fol. 18 slightly torn and some portion lost.

This Ms is identical with I. O. Ms No. 4189.

Age.— 1684.

Author.— Subhāṭa.

Begins.—fol. 1^b

॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

कौशल्यालसवालवालजनितः सीतालतालिंगितः

सिक्तः पांक्तिरथेन सोदरमहाशाखाभिरभ्युन्नतः ।

रक्षस्तीक्ष्णानवाघपाटनपटुः छाया श्रियानंबद्ध-

शुष्मद्वान्छितसत्फलानि फलतु श्रीरामकल्पद्रुमः । १ । etc.

Ends.— fol. 16^a

मार्गे देहि विभो क यास्यति भवान् कस्मादिहायातवान्
 सीतां दास्यमिचेत्प्रयाहि भयता सम्पग् चोक्तं मुनेः ।
 युद्धं देह्यथवा वृथैव क्लहे को वा विधत्ते रतिं
 रामो दाशरथिर्भुवि त्रिभुवने रामोथवा भार्गवः ॥ ५७ ॥
 इति श्रीसुभटेन विरचितं दूतांगदं नाम नाटकं समाप्तं ॥ दूतांगदग्रंथः
 समाप्तः ॥ ॥ रामाय नमः ॥
 Then follow three more folios

Beginning— अंगद उ ॥ यदाज्ञाप(य)ति देवः ॥

हंतारं हन्मि नोचेत् पितुरपि परमात्मान्तसंपूर्णकार्यं
 तस्माद्युद्धे वधिष्याम्याखिलकपिभटैरुत्कटो हंतुमेकः ।
 ज्ञात्वा संत्यज्य वैरं गमनमिति समुत्पत्यलंकाभटस्य
 प्रौढः पट्टाधिरूढः सुरपतिसुतज तन्महोपात्यकेतुः ॥ ३ ॥ etc.

Ends.— fol. 18^b

शूले पंचततश्वतुष्टयमिति भ्रूंसंति वेशैः शिरः
 पुष्पैरन्यतमात्रलोकनमितैरुच्छोणितैरर्चितौ ।
 हस्तस्पर्शवशेन मूर्ध्नि दशमं मूर्ध्निमालोकयन्
 शंभोरद्भुतसाहसैकरसिकः कैर्न स्तुतो रावणः ॥ ५१ ॥
 इदं शोधपत्रं श्लोकसंख्यया दूतांगदमध्ये ज्ञातव्यं ॥
 इयमियं मयदानवनांदिनी त्रिदशाराजजितप्रसवस्थली ।
 किमपरं दशकंधरगेहिनी तव करोति करं ह्यसंपुटं ॥ १ ॥
 संवत् १६८४ वर्षे जैष्ठ्ये वादि १४ वार शुक्रदिने some portion
 after this is lost.

References.— See No. 72.

दूताङ्गद with टीका (in Gujarāṭi) No. 77 Size.— 10 in. by 4½ in. Extent.— 7 leaves ; 10 lines to a page ; 26 letters to a line (text). 4 „ „ „ „ ; 30 „ „ „ „ (comm.)	Dūtāṅgada with commentary (in Gujarāṭi) 306. 1884-86.
--	---

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī characters ; bold hand-writing for the text and small for the comm. ; borders ruled in double red lines ; this is a पञ्चपाटी Ms having text in the middle of the folios and the commentary all round ; folios 1-3 missing.

Age.— Appears to be old.

Author.— Subhāṭa.

Begins.— (text) abruptly on fol. 4^a

...गारते चंद्रहासेन । शिरः पातयामिति संरंभते ॥ विर्भाषणः । प्रतिभय-
मपसरति । etc.

,, (com.) fol. 4^a

तिवारै अत्यंतराषनो क्रोध जाणीने विर्भाषणजे ते । भय पांमीने पाछो
उसस्वो तिवारै माल्यवान् प्रधानवचै पढीने मारतो राष्यो तिवारै माल्यवान्
प्रधानराषणने कहे छे etc.

Ends.—(text) fol. 10^b

अत्रासीत्कणिपाशबंधनविधिः शक्या भवद्देवरे
गाढं वक्षसि ताडिते हनुमता द्रोणाद्रिरत्राहृतः
दित्र्यैर्गिद्धजिदत्र लक्ष्मणशरैर्लोकांतरं लंभितः
केनाप्यत्र सुगाक्षि राक्षसपते कृता च कंठावली

इति नव २ गीर्भिर्जानकी प्रीणयन् वः
पुलकितलालितांगः पैतृकं प्राप्तधाम
सुखमनुकुलराज्यं पालयन् नुक्तपारः
प्रकटितबहुभद्रः क्षुद्रसंहन्तिकीर्त्तिः ॥

इति कविना सुभटेन निर्मितं दूतांगद नाम नाटकाभासः समाप्तः

,, com.— हवे ग्रंथसमाप्ति करतो कहछें जें जे एह चीन वनवीचाणी इकरीने
सीताप्रते संतोष पमाडता छता जे रामचंद्रः ते वः युष्मान तुम सेवको सुव-
करो केहना छे रामचंद्र रोमोत्कंट धीकश्वरथ इने न मुंछे ललीत छें अंग
जेहनुं पुनः केहवा छे रामपिता नाघर मते पांम्या छें पुनः केहना छे रामकुल-
गत राज्ये पालता छता नुक्तपारः पुनः केहवा छे रामः प्रगटकस्याहे । बहु-
कल्याण जेणे अने टालीछें मीठी कीर्त्ती ॥

धनञ्जयविजय

Dhanañjayavijaya

No. 78

452.
1899-1915.

Size.— 10½ in. by 4½ in.

Extent.— 4 leaves ; 18 lines to a page ; 48-50 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters with पुष्टमात्राः; hand-writing, small but clear, legible and uniform ; borders ruled in triple red lines ; red pigment frequently used ; square blanks in the centre of folios.

Age.— Śamvat 1487.

Author.— Kāncana.

Subject.— Triumph of Arjuna over Duryodhana.

Begins.—fol. 1^a

॥ ६० ॥ हरेर्लीला वराहस्य । दद्रादंडः स पातु वः ।

हेमाद्रिकलशा यत्र धात्री छत्रभ्रियं दधौ ॥ १

तद्वः प्रमाट्ट्विपदः प्रणतार्तिहंश्या

न्यस्तं पदं महिषसूर्द्धनि चंडिकायाः ।

वैरी यदीय नखरांशुपरीतभृंगः ।

शक्रायुधांकितनवांबुधरप्रभोभृत् ॥ २

अपि च ॥ तद्वः सारस्वतं चक्षुः । समुन्मलितु सर्वदा ।

यत्र सिद्धां जनायति गुरुपादाब्जरेणवः ॥ ३

नाथंते सूत्रधारः ॥ समंतादवलोक्य । अहो रमणीयता प्रभातसमयस्य ॥

... ..

तदिदानीं किमपि भारतं नाटकं वीररसौधुररूपकमभिनीय गदाधरमिश्र-
प्रसुरबास्मत्परिषदानंदनीयेति ॥

किं नाम तादृशं ॥

पुरुषः स्मृतिमभिनीयः ॥

कुलंकपि मुनेरस्ति । पुत्रान् पं(प)त्र सरस्वती ।

संशिक्षयति धात्री च । नितान्तं मधुरा गिरः ॥ १०

तत्राभवदुपाख्यायो । नारायण समाह्वयः ।

जितवादि सहस्राक्षः । प्राशवादीश्वराभिधां ॥ ११

अपि च लोकांतरश्रुतप्रज्ञा । तस्य नारायणः सुतः ।

य एकां प्रति जग्राह । कन्यकामेव नापरां ॥ १२

अपि च कृत्य संन्यसनात्प्रयच्छतोप्यभयं श्रुतगणाय योगिनः ।

निजमंडलभेदशंकिनो ॥ भयमेकस्य रवेरभूद्यतः ॥ १३

तत्त्वदुः कांचनो नाम । समस्तगुणवत्सलः ।

गोष्ठीशालेव विद्यानां । यस्य जिह्वा विराजते ॥ १४

तेन कृतो धनंजयविजयो नाम त्र्यायोगोऽभिनेतव्यः । etc.

Ends.— fol. 4^b

विराटः । किं ते भूयः समुपकरोमि ।

नायकः राजन् ॥

निस्तीर्णाज्ञातवासो रणभुवि विजिता धार्तराष्ट्रा सकर्णाः ।

स्त्रीरत्नं त्वन्नृजा समजनि तनयस्याभिमन्योः कलत्रं ।

गावः प्रत्याहृताग्ता सुहृदपि परमस्त्वं च नः श्लाघनीय-

स्तज्जाने नैव किंचिच्चिरमपि विमृशेन्(त)यन्मया प्रार्थनीयं ॥ ८७

तथापीदमस्तु ॥

सौजन्याश्रुतसिधवः परहिताया(प्रा)रब्धवीरव्रता ।

वाचालाः परधर्षणे निजगुणालापेषु मौनव्रताः

आपस्वप्यविलुप्तधैर्यनिधयः संपत्स्वनुःसेकिनो

माशुचन खलवक्रनिर्गताविषम्लानाननाः सज्जनाः ॥ ८८

अपि च

सारस्वतं स्फुरतु चेतमि सत्कवीनां

चक्षुर्भवंतु कृतिनो गतमन्सराश्व

श्रुपाश्व संतु कथितारससानुरागाः ।

संयज्य दंभनिरतप्रणयानुबंधं ॥ ८९

इति निःक्रांता सर्वे इति धनंजयविजयो नाम त्र्यायोगः । रंगमंगलं

नाम नाटकं समाप्तं ॥ छ ॥ बहुकाव्यमंजितमिति ॥ शुभं भवतु श्रीभ्रमणसंधस्य

संवत् १४८७ वर्षे आ० शु० १४ लिखितं ॥ छ ॥

साहाश्रीवच्छा भार्या बाई गुरुदेसु० साहसकरिणेन भंडारे गृहीत्वा
सुतवर्द्धमानं शांतिदाशपरिपालनार्थं

References.— I Mss —Aufrecht Catalogus Catalogorum, i 266^a ;
ii, 57^b ; iii, 58^a.

Cf. also A. S. B. Des. Cat. Vol. VII. Nos. 5335-37.

2 A. B. Keith—Sanskrit Drama, p. 266.

3 Printed in Kavyamāla, 1885.

धनञ्जयविजय

Dhanañjayavijaya

No. 79

160.
1902-07.

Size.-- 8½ in. by 4 in.

Extent.-- 13 leaves; 9-10 lines to a page; 30-35 letters to a line.

Description.— Modern paper: Devanāgarī characters; hand-writing, clear and legible; borders ruled in double black lines: complete.

The present Ms appears to be a copy of some other Ms written in Śaka 1681.

Age.— A modern copy.

Author.— Kāñcana.

Begins— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

हरेर्लीला वराहस्य etc. as in No. 78.

Ends.— fol. 3^b

विराटः राजपुत्र किं ते भूयः प्रियमृषकरोमि etc. up to प्रणयानुबंधं ॥ ८७ ॥ as in No. 78.

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ छ ॥ इति श्रीधनञ्जयविजयव्यायोगो नाम नाटकं संपूर्णं ॥

श्रीगजाननार्पणमस्तु ॥ छ

शके १६८१ प्रमाथी नाम संवत्सरे सप्तम्यां गुरुवासरे सार्द्धयामह्वये काठविं...पनाम्ना सोपरोपतेन लिखितं तत्पुस्तकं विज्ञेयं ॥ छ ॥

छवेने भेवने चैव पैतृके रौद्रराक्षसे ।

आत्मायिमर्शनं चैव निरस्याप उपस्पृशेत् १

References.— See No. 78.

धनञ्जयविजय

Dhananjayavijaya

No. 80

19.
1872-73.

Size.— 11 in. by 5½ in.

Extent.— 10 leaves ; 10 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; extremely worn out : hand-writing, at times clear but in some places very careless ; borders in single black lines ; the Ms is very much injured and all the folios are pasted with paper-slips to preserve the mutilated leaves ; yellow pigment used for corrections.

Age.— Appears to be very old.

Author.— Kāñcana.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणपतये नमः ॥

हरेर्लीला वराहस्य etc. as in No. 78.

Ends.—fol. 71.

विराटः किं ते श्रुयः प्रियमुपकरोमि । etc., up to प्रणयानुबंधं
as in No. 78.

followed by इति श्रीमहाकविश्रीकाञ्चनविरचितो धनञ्जयविजयनामा
व्यायोगः समाप्तः ह्युभं

References.—See No. 78.

धर्मविजय

Dharmavijaya

No. 81

248.
1880-81.

Size.— Not uniform.

Extent.— 31 leaves ; 13 lines to a page ; 36 letters to a line.

Description.— Country paper; old in appearance; Devanāgarī characters; careless and illegible hand-writing, many folios contain endorsements in Gujarāṭī on one side; much of the portion scratched out; corrections made with yellow pigment; folios are not of uniform size; complete.

Age.— Saṁvat 1837.

Author.— Bhūdeva Śukla.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

प्रकटितनिजरूपो द्वादशाराभिरामे
विभुरपि हृदयाब्जे दीपवदिव्यस्मृतिः ।

त्रिभुवनमिदमोतप्रोतमेवास्ति यस्मि-

न्स जयति जगदीशः शास्त्रसिद्धांतगम्यः ॥ १ ॥

नायंते सूत्रधारः । अलमतिविस्तरेण अथ तावदाहूय समादिष्टोस्मि
दिल्लीदयितवेतनदानामाभ्येन महितचरितश्रीमहता केशवदासेन यद्वयं धर्म-
शास्त्रानुसारिप्रयोगाभिनयेनात्मानं विनोदयितुमिच्छामस्तद्भूदेवशुक्लप्रथितेन
धर्मविजयनाम्ना नाटकेन संभावनीयेयं स्मार्त्तसभेति । सदनस्यपेव्य कांता-
माहूय सांगीतकमनुतिष्ठामि etc.

fol. 7^b इति श्रीभूदेवशुक्लधिरचिते धर्मविजयनाम्नि नाटके प्रथमोक्तः ॥

fol. 17^a इति श्रीमच्छुक्लभूदेवविरचिते धर्मविजयनाम्नि नाटकेऽधर्मयोगो
नाम द्वितीयोक्तः ॥

fol. 21^b इति etc. ... .. तृतीयोक्तः

fol. 25^a इति etc. ... .. व्यवहारविहारो नाम चतुर्थोक्तः

Ends.— fol. 31^a

विद्याः । वत्स वयं तावदेतैस्तवसुचरितैः संतुष्टाः स्म स्तच्छ्रियतां तावद-
भीप्सितं ।

राजाः । देवीनां दर्शनादेव फलितमनोरथोरिम । यतः

गुण्यत्प्रसादवशातः प्रियमक्षतं मे यातः क्षणाक्षयमशेषविषयक्षयः ।

साक्षात्कृतौ स्फुरति दक्षस्यताधिनाथः क्षौणीभूवावृततला वशागा क्षमा च ।

तथापीदमेवास्तु

आयासाद्वाहदेवोवतु भवतु भवो भव्यदः पद्मिनीनां
 प्राणाधीशः प्रियाणि प्रथयतु हरताद्विघ्नराशिं गणेशः ।
 हन्याकन्या हिमाद्रेः कलित्रलमखिलं किं च वर्णाश्रमाणां
 श्रौतस्मार्त्तकनिष्ठा हृदिहरपदयोर्भक्तिरव्याहतास्तु ।

विद्याः । यत्स जगत इव तवापीशीः । यथा
 विष्णुर्घापकतां दधातु जगतामैश्वर्यमीशो गिरे-
 स्तेजस्तीव्रकरस्तनोतु विपुलां शक्तिश्च शक्तिं परां ।
 विघ्नं विघ्नहरो हरत्वविरतं रात्रीशखंडोल्लस-
 द्भाले भक्तिरचंचलास्तु भवतो देवे च लक्ष्मीपती ॥

राजा । पुनः काशीदर्शनकामुकोस्मि यदि भवेदभिमतं भवतीनां ।

विद्याः । तदेहि वःस सहैव तावत्पापयाम इति नाट्येन निःक्रांताः सर्वे
 इति श्रीमच्छुक्लभूदेवविरचिते धर्मविजयनाम्नि नाटके नायकनन्दनो
 नाम पंचमोऽंकः ॥

सप्तत्र्यष्टेदु संख्येन्दे कृष्णे भाद्रेष्टमी दिने ।

नाटकं धर्मविजयमलिखन्मधुसूदनः ॥ संवत् १८३७ समाप्तं नाटक-
 मिदम्

References.— 1 Mss—Aufrecht's Catalogus Catalogorum, i 269^b ;
 ii 58^a, 206^a ; iii, 58^b.

See also I. O. Cat. No. 4182.

Printed Editions—Printed in the Grantharatnamālā,
 Bombay, 1889.

धर्मविजय

with

टीका अर्थदीपिका

No. 82

Dharmavijaya

with

Commentary Arthadīpikā

225.

Viśrāma (i).

Size.— 14 in. by 7 in.

Extent.— 53 leaves ; 6-8 lines to a page ; 38 letters to a line (text).

4-6 „ „ „ „ ; 48 „ „ „ „ (com.).

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing, beautiful, clear, legible and uniform ; text in the middle with the commentary above and below it ; borders ruled in double red lines ; corrections made with yellow pigment.

This commentary is described in the I. O. Ms. No. 4183.

Age.— A modern copy.

Author (of the text).— Bhūdeva Śūkla.

„ („ „ comm.).— Bhavanī Śaṅkara.

Begins.— (text) fol. 1^b

॥ श्री ॥ प्रकटितनिजरूपो etc. as in No. 81.

„ (com.)— fol. 1^b श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीभूदेयुरून्वा सांबशंभुस्वरूपिणः ॥

भवानीशंकरेणास्य क्रियते ह्यर्थदीपिका ॥ १ ॥

अथात्रभवतः श्रीमद्भूदेवगुरुधर्मविजयाख्यनाटकन्याजेन धर्मशास्त्रार्थे विषयवस्तुग्रचर्यति स्म । यत्रायपये । नादीसंज्ञकेऽविघ्नसमाप्तये कृतं मंगलं शिष्याशिक्षायै निबध्नति प्रकटितेति तेजोमयमूर्तिव्यापकोपि द्वादशदलसुन्दरे-
हृत्पद्मे दीवत्प्रकाशितस्वरूपः शास्त्रनिर्णायार्थं प्राप्यो यः स विश्वेशः सर्वो-
त्कर्षेण वर्तते यस्मिन्जगदीशे त्रैलोक्यं तंतौ पटवत्प्रोतं स्वयं च तंतुवदनुस्यूतः
ऋत्रधरो वदतीति शेषः etc.

fol. 11^a इति धर्मविजयार्थदीपिकायां प्रथमोऽंकः ॥

इति धर्म० दीपिकायां द्वि । तीर्थोऽंकः ॥ २ ॥

Ends.— (text) fol. 52^a

विद्याः वत्स वयं तावदेतैस्तव सुचरितैः संतुष्टाः etc. up to निष्क्रान्ताः
सर्वे ॥ as in No. 81.

followed by इति श्रीमच्छुक्लभूदेवविगञ्जिते धर्मविजयनाम्नि नाटके
नायकनन्दने नाम पंचमोऽंकः ॥ समाप्तः । छ ॥ श्री ॥

Ends.— (com.) fol. 56^a

रात्रीशाखंडेन चंद्रकलया उष्णसद्विराजमानं भालं यस्य तस्मिन् दिवि
लक्ष्मीपतौ विष्णौ च भवतस्तथाविरतं सततमचंचला व्यभिचारिणी भक्तिररुह
श्रीमद्भूदेवगुरुतो ज्ञान धर्मश्रुतादिकं इति ज्ञापितमस्मान्निबधं नात्र प्रकल्पितं छ

अर्थः शब्दश्च सर्वोपि ब्रह्मात्मानौ बभूवतुः
 ययोस्तथापि चक्राते नाटकं दीपिकां च यत् १
 सर्वथा व्यवहारस्य निषेधं नार्हतायतः
 लोको धर्मस्य विजयं बुद्ध्वा धर्मे प्रवर्ततां २
 न प्रातिपादिकं किञ्चित् स्याद्ययोः प्रतिपादकं
 तौ शूदेव भवानीशंकराख्यौ नाम कीर्तनात् ३
 असंबद्धमिमं लोकं कुर्वाणेहतकिल्बिषं
 तौ ब्रह्मं कूटस्थां वीशोतरात्माहं तु जीवकः ४
 इत्येवं चिच्चतुर्द्धेति ससराद्भिर्विभाव्यतां
 नवत्वंष्टस्रुपांश्वब्दे शंभुनैतद्विभावितं ५
 मार्गमस्तककृष्णायां पंचम्यां पुस्तकं मुदा ६
 इति श्रीमद्भट्टभवानीशंकरविरचितायां धर्मविजयव्याख्यायामर्थ-
 दीपिकाख्यां पंचमोः समाप्तमिदं नाटकं ॥ छ छ

References.— I Mss—Aufrecht's Catalogus Catalogorum, i 269 ;
 ii, 58^a.

धर्मविजय

with

टीका अर्थदीपिका

No. 83

Dharmavijaya

with

Commentary Arthadīpikā

453.

1899-1915.

Size.— 10 in. by 5 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 36 leaves ; 11-12 lines to a page ; 28 letters to a line.

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī characters ; hand-writing, bold, clear and legible but not uniform ; incomplete.

Age.— The Ms appears to be old.

Author (of the text).— Bhudeva Śūkla.

„ („ „ comm.).— Bhavani Śaṅkara.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रकटितनिजरूपः etc. as in No. 81.

,, — (com.) ol. 1^b ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीभूदेवगुरुत्वा etc. as in No. 82.

[ol. 13^b इति श्रीच्छुक्रभूदेवविरचिते धर्मविजयनाम्नि नाटके आरविचारो
नाम प्रथमोऽंकः ॥

fol. 25^b इति.. ... ..अधर्मोयोगो नाम द्वितीयोऽंकः ॥

Ends.— abruptly (text) fol. 36^b

व्यव^० अवलोक्य संक्रोधं । आ^० का पुरुष शतशोपि शासितः किमिति
पापात्त विरमसे

पंचमहा^० । सुरापानादाविरामे तु सोमपश्वरितमेव हरुः ।

व्यव^० कथमिव ।

पंचम^० पश्य स्वर्गाय ह्यष्ट चमत्स मिलितैर्निपीतः

सोमः कदुर्यादि भवेत्किल याज्ञिकानां ॥

किं पीयते न मधुरा विधुरैर्धियात्-

त्सार्द्धं सुखाय मदिरा मदिरक्षणाभिः ॥ १५४ ॥ दंढ^० ॥

,, — (com.) fol. 36^b

ह्यष्टचमसे यज्ञपात्रे मिलितैः स याज्ञिकैर्निपीतः कदुः सोमो यदि
याज्ञिकानां स्वर्गाय भवेत् । तर्हि बुद्धिश्च्यवैः पुरुषैः स्त्रीभिः सह मधुरा मदिरा
किमिति न पीयते ॥ हेयमिति ॥ निपुणबुद्धिभिश्चौर्यं त्याज्यं शिरच्छेदेपि
अविधेयं here the Ms breaks off.

References.— See No. 82.

धर्मविजयटीका

called

अर्थदीपिका

No. 84

Dharmavijayatīkā

called

Arthadīpikā

249.

1880-81.

Size.— Not uniform in size.

Extent.— 26 leaves ; 14 lines to a page ; 36 letters to a line.

Description.— See No. 248 of 1880-81.

The two Mss viz. 248 and 249 have been written by the same scribe whose name was Madhusūdana.

Age.— The Ms is old-Samvat 1837.

Author. — Bhavānīśānkara.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीग(णे)शाय नमः ॥

श्रीमंतं परमेश्वरं परसुखप्राप्त्येकहेतुं सुहु-
नत्वा श्रीगुरुपादपंकजमथ ध्यात्वा तयोरेकतां ।
श्रीभूदेवकृतेत्र धर्मविजयाख्ये नाटके शंकरो
व्याख्यामल्पपदां करोति सुगमामीशस्य संतुष्टये । १ ।

अथात्रभवंतः etc. as in No. 82.

fol. 4^b इति श्रीभूदेवशुक्लविरचितधर्मविजयव्याख्यायां प्रथमोःकः ॥

fol. 12^a इति धर्मविजयव्याख्यायां द्वितीयोःकः ॥

Ends.— fol. 26^a

रात्रीशखंडेन चंद्रकलया etc. up to भक्तिरस्तु as in No. 82.
followed by

यच्छास्त्राणि विलोक्य पंडितसभामध्यं प्रवेशोत्र मे
वेदातैर्जगतीतले पुनरहं ज्ञानं परं प्राप्तवान् ।
कामक्रोधमदादिशत्रुनिचयैश्च तं न मे संश्रितं
श्रीभूदेवगुरुप्रसादमहिमा सोयं समुज्जृम्भते ॥ १ ॥
श्रीमच्छंभुस्मरणरसिकान् ज्ञानविज्ञाननिष्ठान्
श्रौतस्मार्तांचरणनिपुणान्सूरिधुर्यान्प्रणम्य ।
भूयो भूयो निजकण्ठ्युगं संपुटीकृत्य मद्भि—
र्ग्रथो दृश्यो विमलमतिभिः प्रार्थनेयं मदीया ॥ २ ॥
भारद्वाजकुले महामतिरशुद्धीमाधवस्तःसुतो
विख्यातो रणछोडजीः कुरज्जीःसुनुरामीच्च मे ॥
तातस्तत्कृपयेह शंकरबुधः कृष्णांत्रिकायाः सुतः
श्रीभूदेवकृतेऽकरोत् सुविशदां व्याख्यां शिवप्रीतये ॥ ३ ॥

इति श्रीमद्भूदेवशुक्लविरचित धर्मविजयव्याख्यायां भवानी-
शांकरकृतायां नायकनन्दनो नाम पंचमोऽंकः ॥

सप्तत्रयष्टैदुसंख्येव्दे इप शुक्लाष्टमीदिने ॥

व्याख्यामिमां सुविशदामलिखन्मधुसूदनः ॥ १ ॥

संपूर्णोऽयं धर्मविजयव्याख्या ॥

References.— See No. 82.

धर्मविजयव्याख्या

called

अर्थदीपिका

No. 85

Dharmavijayavyākhyā

called

Arthadīpikā

710.

1686-92.

Size.— 9 $\frac{1}{8}$ in. by 4 in.

Extent.— 37 leaves : 9-10 lines to a page ; 28 letters to a line.

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī characters ; hand-writing legible but not quite clear ; borders and edges ruled in double red lines ; complete ; red pigment used for colophons etc.

Age.— Śaṁvat 1832, Śaka 15(16)97.

Author.— Bhavānīśāṅkara.

Begins.—fol. 1^a

श्रीमन्महागणाधिपगुरुसरस्वतीभ्यो नमः ॥

सकलसिद्धिकरः शिवनन्दनो भवति भक्तमनोरथकृत सदा ॥

तमहमत्र विधींरसुरस्तु तं गणपतिं हृदये प्रभुमाश्रये ॥

श्रीसूदेवगुरुन् नत्वा etc. as in No. 82.

fol. 9^a इति श्रीमद्भूदेवशुक्लविरचितधर्मविजयनाटकस्यार्थदीपिकायां
प्रथमोऽंकः समाप्तः ॥

fol. 16^a इति etc.... ... द्वितीयोऽंकः समाप्तः ॥

Ends.— fol. 36

रात्रीशखंडेन चंद्रकलया etc. up to नात्र प्रकल्पितं ॥
as in No. 82.

followed by इति श्रीमद्भट्टभवानीशंकरविरचितायां धर्मविजय-
व्याख्यायामर्थदीपिकाख्यायां पंचमोः समाप्तः ॥ श्री ॥ श्री ॥

भट्टदेवशंकरेण लिखितेयमर्थदीपिका ॥ संव० १८३२ शके १५(६)८१
प्रवर्तमाने आपाडसितषष्टयंतरसप्तमी ७ भौमवासरे लिखितेयं ॥ श्री ॥

भारद्वाजकुले महीमतिरसूलीमाधवस्तन्सुतो

विख्यातो रणछो(ड)जीः कुअरजीस्तन्सुरासीच्च मे ॥

तातस्तत्कृपयेह शंकरबुधः कृष्णांबिकायाः सुतः

श्रीशुद्धेश्वरुतेऽकरोत्सुधिशदां व्याख्यां शिवप्रीतये ॥ १ ॥

References.— See No. 82.

धूर्तविडम्बन

Dhūrtavidambana

No. 86

510.

1891-95.

Size.— 11½ in. by 7½ in.

Extent.— 20 leaves ; 8-10 lines to page ; 22 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, careless and illegible ; borders ruled in double black lines ; yellow pigment used for corrections ; fol. No. 20 pasted with paper-slips.

Age.— Śaivāt 1888.

Author.— Amareśvara (Cf. A. S. B. Ms. No. 5339).

Subject.— A prahasana.

Begins.— fol. 1

अग्निशाय नमः

गौरीरूपबिभीषणांबरधरां कृत्वा परां कन्यकां

प्रस्तावांचितहासकालिचतुरैराजीजनैर्वंचितः ॥
 तत्कालं कुलपालिकाविहासितं श्रुत्वा विवाहोत्सवं
 विश्वेषामभिवाञ्छितं वितनुतां सत्री(त्री)डहासां हरः ॥ १ ॥

अपि च

चारिकाविहरणे क्रवो. . . घरा फुलितहंसकस्त्रनं
 श्रुत्ये भवतु तत्समासदां चंद्रशेखरपदांबु(ज)द्वय(यं) ॥ २ ॥

नांयते सूत्रधारः ॥

अलमतिविस्तरं ॥ आज्ञापितास्मि परिषदा यत्बया भरतवंशावतंसं
 धूर्तचिडंबनं नाम प्रहसनं प्रयोक्तव्यमितेऽतदधुना कुडुंभिनीमाहूय संगीतक-
 मनुतिष्ठामि etc.

fol. 12^b प्रथमोः १

Ends—fol. 20^a

तथापादमस्तु

विप्राः संतुःसुखाच्चि(न्वि)ताः सुकृतिनां नंदंतु विदंतु शं
 पापिष्ठाः परवंचका निरुतिनः सीदंतु गर्वाचिताः
 धर्मो दृधि(द्धि)सुपैतु संमतिकवि. प्रभो(प्राप्रो)तु कीर्ति परां
 सभ्याः संतु निरामयाः सुतसुहृद्दात्रादिभिः संततं
 इति निष्क्रांताः सर्वे द्वितीयोः २
 समाप्तं १ लेह किं तेमि यमः । न्यत्करोमि कुमा.
 किमतः परीमियं इति धूर्तचिडंबनं समा(प्तं) ॥
 म० १८८८ का पौस बदी १२ श्रीकृष्णनमा

This work is described in the A. S. B. Decs. Cat.
 Vol. VII. 5339.

धूर्तसमागम

Dhūrtasamāgama

No. 87

80.
 A. 1883-84.

Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in. by 5 in.

Extent.— 7 leaves ; 12 lines to a page ; 45 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters : not very old
 in appearance ; hand-writing, clear, legible and uniform ;
 complete, incorrect.

14 [Nāṭaka]

Age.— Samvat 1940.

Author.— Jyotirīśvara Kaviśekhara.

Subject.— Rogues meeting rogues and trying to deceive one another.

Begins.—fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः श्रीरुष्णाय नमः

हर्षादभोजजन्मप्रभृति दिविषदां संसादि प्रीतिमन्या
श्वभ्रामौलौ पुरारेर्हृदितृपरिणये साक्षतं चुंव्यमाने
तद्वक्त्रं मौलिवक्त्रे मिलितमिति भृशं वाक्ष्य चंद्रः सहासो
द्रष्ट्वा तद्वृत्तमाशु स्मितसुभगमुखः पातु वः पंचवक्त्रः १

अपि च ॥

वक्रांभोरुद्दि विस्मिताः स्तवकिता वक्षारुहिस्फारिता
श्रोणी सीमनि गुंफिताश्रर(ण)धोरक्ष्णोः पुनर्बिस्तृताः
पार्वे(र्व)न्याः प्रतिगात्रभिज्ञगतयस्तन्वांति भद्राणि वो
विद्धस्यांतिकपुष्पशायकशरैरीशस्य दृगभंगयः २

नायंते सूत्रधारः अलमतिविस्तरेण यद्य

नानापोधू(ध)निवद्धनिर्जितसुरत्राणत्रसद्वाहिनी

नृत्यद्दीमकबंधभेलकरलद्भूमिभ्रमद्भ्रुधरः

अस्ति श्रीहरसिंहवेवृपातिः कार्णाटचूडामणि-

दृ(र्दृ)प्यन्याधि(र्थि)वसार्थमौलिमुकुटन्यस्ताप्रिपंकेरुहः

तस्योद्भूजप्रतापदहनज्वालानिरस्तापदो

राज्ञः सर्वगुणानुरागपदवीवियोजना चार्चकः

योद्ये(धी)रेश्वरवंशमौलितिलको दातावदाताशय-

स्तस्य श्रीकविशेखरस्य कविता मच्चित्तमालंबते ४

अनेन सकलसंगीतविद्यानवयवियोजनाभिनवभरतेन पुरमथनपदारविद्-
वंदारुकरपल्लवपुटेन निखिलभायो(वो)पभाषामुभगमावुकसरस्वतीकंठाभरणेन
अनवानवरतसोमरसास्वादकषायकंठलुठन्मीमांसामहत्सवस्य रामेश्वरस्य पौत्रेणः
(ण)तत्रभवतः पवित्रकीकीर्त्तेश्वरेश्वरस्यात्मजेन महरशासनश्रेणिशेखरश्रीमत्य-
लीनन्मधुमिना कविशेखराचार्येण श्रीज्योतिरोश्वरेण निजकुतुहलविरचितं
धूर्तसमागमं नाम प्रहसनभिनेतुमादिष्टोस्मि etc.

Ends. — fol. 7^a

तथापीवमस्तु

काले सैततवर्षिणां जलमुत्रः सस्येसमुद्धा धरा

श्रुपाला निजधर्मपालनपरा विप्रास्त्रयीनिर्भरा

स्वाङ्गीरनतोपसः प्रतिदिनं गावो निरस्तापदः
संतः शांतिपरा भवन्तु कृतिनः सौजन्यभाजो जनाः

इति निष्क्रान्ताः सर्वे द्वितीयसंधिः इति श्रीकविशेखराचार्यश्रीज्यो-
तिरीश्वरविरचितं धूर्त्तसमागमामिधं प्रहसनं समाप्तं श्रीहरिः संवत् १९४०
फाल्गुण कृष्ण ३० भौमवासरे श्रीहरिः श्री श्री

References.— I Mss—Aufrecht Catalogus Catalogorum, i 272^b ;
ii 59^a.

For details cf. A. S. B. Des. Cat. Vol. VII No. 5341.

नटकमेलन

Nāṭakamelana

No. 88

408.
1887-91.

Size.— 9 in. by 3½ in.

Extent.— 20 leaves ; 7 lines to a page ; 32 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible but not uniform ; portion on many folios scratched out ; borders ruled in triple black lines ; edges of folios damaged ; fol. 1 missing ; red pigment used.

Another name for this work is लटकमेलन.

Age.— Śaṁvat 1608.

Author.— Śaṅkhadhara.

Subject.— A Prahasana enacted before Govindadeva.

Begins.— (abruptly) fol. 2^a

मंडलिकाधिराजः । कविप्रियो नाटकनर्तनार्थमादेशयन्मां रणरंगमल्लः ॥
यद्य बसससमयसमृच्चितेन कविराजश्रीशंखधरविरचितेन नटकमेलनाम्ना
प्रहसनेनास्मात्विनोदयेति । etc.

fol. 13^a लज्जाधिक्रयो नाम प्रथमोः ॥ छ ॥

Ends.— fol. 21^a

श्रुदेवास्वस्तिवाञ्चस्निग्धतु दुरितं नीरुजः सन्तु संतः ।
 सन्तु प्रौढारिबीरव्रजतिलककलाशालिनः क्षोणिपालाः ।
 आस्तां विद्वत्प्रकाण्डश्रवणपुटचमत्कारिकाव्यं कवीना-
 मस्तु व्यामोहशान्तिः सृजतु हृदि मुदं निश्चलां चंद्रचूडः ॥ छ ॥
 इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ दन्तुरापारिणयननाम द्वितीयोकः ॥ समाप्तमिदं
 नटमेलकं नाम नाटकं ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥ संवत् १६०८
 पौषे मासि १२. . । गोपालेन लिख्यापितं । कृष्णदासेनालेखि ॥

References.— Mss Aufrecht's Catalogus Catalogorum i, 542^a ;
 ii, 128^a ; iii, 115^a.

Cf. Mad. Des. Cat. Vol. XXI No. 12642 and A. S. B.
 Cat. Vol. VII No. 5334.

Printed in Kāvya-mālā 20, 1889.

नटकमेलकप्रहसन

Nāṭakamelakaprahasana

No. 89

21.
 1872-73.

Size.— 10 $\frac{1}{4}$ in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 12 leaves ; 8-9 lines to a page ; 38 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters with वृष्टमात्राः ;
 hand-writing clear, legible and uniform ; borders ruled in
 triple black lines ; red pigment used ; white chalk used for
 corrections ; marginal notes ; right-hand edges worn out
 and moth-eaten ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Śaṅkhadhara.

Begins— fol. 1^a

॥ ॐ नमः श्रीगणेशाय नमः ॥

गौरीचुंबनचंचलं चलचलच्चंद्रप्रभामंडलं

व्यावल्पात्फणिकुंडलं रतिरसप्रस्थिन्नगंडस्थलं ।

प्रौढप्रेमपरं परापरिचयप्रोत्कल्लनेत्रांचलं ।

शंभोरस्तु विभूतये त्रिजगतामुन्मत्तमंगं शिरः ॥ २

... ..

नायंते सूत्रधारः अलमतिविस्तरेण ॥ यतः

गोविन्ददेवः प्रथितः पृथिव्यां श्रीमन्महामंडलिकाधिराजः ॥

कविप्रियो नाटकनर्तनार्थमादेश्यन्मां रणरंगमल्लः ॥ ४

यद्य वसंतसमयसमुचितेन महाकविराजश्रीमन्महामतिशंखधरविरचितेन
लटकमेलकनाम्ना प्रहसनेनास्मान्विनोदयेति । etc.

Ends.— fol. 21*

सुबंतः सरसीस्रुवांबुजवनं पांथ प्रमोथच्छिदः

प्रोन्मीलन्नवमल्लिकासुरभयः श्रीखंडसंबंधिनः

संभोगाश्रमवैरिणः स्मरशरन्वापारविस्तारिणः

कार्णाटीभुजवल्लिबंधाधिकलाः सर्पति मंदानिलाः

अपि च

सूदेव स्वस्ति वाचास्तिरयन्तु दुरितं निर्जराः संतु संतः

संतु प्रौढारिवीरवृजविजयकलाशालिनः क्षोणिपालाः ।

आस्तां विद्वच्चकोरश्रवणपुटचमत्कारिकाव्यं कवीना-

मस्तु व्यामोहशांतिः सृजस्रुद्वि स्रुदं निश्चलां चंद्रचूडः । ४१

इति निष्क्रान्ता सन्त्रे ॥ इति कविशंख(ख)धरविरचितं नाटकं संपूर्णं ॥

॥ श्रीकल्याणमस्तु ॥ छ ॥

References.— See No. 88.

नरकासुरवधव्यायोग

Narakāsuraavadhavyāyoga

No. 90

624.

1882-83.

Size.— 9 $\frac{7}{8}$ in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 11 leaves ; 11 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; not very old in appearance ; hand-writing bold and clear but not uniform ; borders ruled in double black lines ; incomplete.

Age.— Not very old.

Author.— Dharma, son of Parvateśvara.

Subject.— Fight between Kṛṣṇa and the demon Narakāsura.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

कस्तूरीपरिदिग्धमुग्धकमलावक्षोयबुध्या दृढं
नीलाब्जेः शिखरेषु नित्यकुतुकीदैत्यारिरव्यात्स नः ॥
प्रत्यंगामरणेषु दीप्तवपुषो सेवास्यदेवारकुटं
यस्याशेषस्यरात्मतां विदधते चंद्रार्द्धचूडादयः ॥ १ ॥
... .
... .

विख्याते जनि पर्वतेश्वरसृष्टीः क्रीडारुणस्यान्वये
षण्णां दर्शनकारिणां सुमनसामेकात्मलीलापितं ।
घर्मास्थेन मनीषिणा विरचितस्तम्भुना तादृश-
ज्यो(ऽध्या)योगोरसङ्गमितोस्ति नरकच्चंसाभिषो नूतनः ॥१३॥ etc.

Ends.— fol. 11^b

ना० ॥ छग्धे मा भैषीः ॥ तान्यखंडयदखंडचंडिमापंडितः म युधि कांडमंडलैः
॥ ५९ ॥ पु. ॥ ततः २ ॥ ना० ॥ तदनु ॥ हरिणांकांक्षपरिणामबंधुरं प्रहितं
प्रदीप्तिपहितं सुदर्शनं ॥ तरसा जग्नार शिरसामरे मृशं

References.— Aufrecht's Catalogus Catalogorum, i 277^a ; ii, 60^a ;
iii, 59^b.

For described Ms. see I. O. Cat. No. 4185.

नरकासुरविजय

Narakāsuravijaya

No. 91

441.
1684-87.

Size.— 8½ in. by 3¼ in.

Extent.— 30 leaves : 7 lines to a page ; 30 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in
appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ;

borders and edges ruled with red, and yellow lines ; yellow pigment used for corrections ; fly leaf decorated with beautiful designs.

Age.— The Ms appears to be old.

Author.— Dharmasūri.

Subject.— A Vyāyoga.

Begins.—fol.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीवागीश्वर्यै नमः ॥ श्रीगोपालकृष्णो विजयतेतराम्

जयति जयति देवो देवकीनन्दनोयं
जयति जयति कृष्णो वृष्णिचक्राप्रदीपः ॥
जयति जयति मेघदयामलः कोमलांगो
जयति जयति पृथ्वीभारनाशो मुकुन्दः ॥ १ ॥

श्रीराधारमणो विजयतेतराम् ॥

fol. 1^a ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥

कस्तूरीपरिदिग्धसुग्धकमला etc. as in No. 90.

Ends.— fol. 29^b

„ 30 -

कृष्णः ॥ किं ते शूयः प्रियमुपकरोमि ॥

पुरंदरः ॥ इतःपरं किमुपकर्त्तव्यं ॥

दुर्धारासमरे सुरेण सहिता सर्वापि रक्षश्चम्—

गर्बाधो गलितश्च सोपि नरकः पूर्वामराणां प्रभुः ॥

निर्वाणं गमितश्च शोकदहनो गीर्वाणमातुस्ततो

सर्वाण्यस्मदपेक्षितानि भगवन्निर्वाहितानि त्वया ॥ ८३ ॥

तथाप्येतदस्तु भरतवाच्यं ॥

मामत्युल्लासिताः रता विवरणे तत्रे निरूढिं गता

संचितामणयः समुज्ज्वलयशो लीलावतीवल्लभः ॥

सांख्यान्धापत्रिचारचुंचुमतयः प्राभाकरप्रक्रिया

—धौरेयस्फुरणा भवंतु सततं धिप्राश्च नित्योच्छ्रवाः ॥ ६४ ॥

आत्रिभ्रताश्रियसुरस्यथत्रा क्षिरोघा—

वज्रं च नाभिसुषिरे यदि वा कपर्दे ॥

पाणौ सुदर्शनवताप्यथवा ललाटे

वेबेन केनश्चिद्विषं जगद्देतु मोक्षं ८५

इति श्रीवारणास्यन्वयसंभृतसुधाकरश्रीधर्मसूरिविरचितो नरकासुरावेजयो
नाम त्रयायोगः ॥ ॥ श्रीगोपालकृष्णार्पणमस्तु ॥

श्रीरस्तु मंगलं जगतः

भाग्याभिधाननगरे वासुदेवेन शास्त्रिणा ॥

लिखिता नरकध्वंसव्यायोगोऽस्य पुस्तकात् ॥ १ ॥

श्रमेण बालकृष्णस्य पठनार्थमयं मुदा ॥

वृषाब्दे श्रावणे कृष्णद्वादश्यां भृशुवासरे ॥ २ ॥

अद्वैतवादी कुचमंडलस्ते मध्यश्वकोराक्षि च शून्यवादी

तयोर्विवादं परिहर्त्तकामा श्रुत्यंचलं पश्यति दृष्टिरेषा ॥ १ ॥

References.— Same as in No. 90.

नागानन्द

Nāgānanda

No. 92

455.

1899-1915.

Size.— 11½ in. by 5½ in.

Extent.— 37 leaves ; 11 lines to a page ; 42 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; not very old in appearance ; hand-writing very beautiful, clear, legible and uniform ; red pigment occasionally used ; complete. The Ms belonged to one Paraśurāma Godbole and was copied by one Haripanta for him at Poona in Śaka 1783.

Age.— Śaka 1783.

Author.— Śrī Harṣa.

Subject.— A drama describing the story of Jimutavāhana.

Begins.— fol. 1^b.

श्रीकृष्णाय नमः ॥

ध्यानव्याजमुपेय चित्तयासि कामुन्मीत्य चक्षुः क्षणं

पश्यानंगशारादुरं जवाभिरं घाताऽपि नो रक्षसि ॥

मिथ्याकारुणिकोसि निर्घृणतरस्वन्नः कुतोऽन्यः पुमान्
त्सेर्थ्यं वारवधुभिरत्यभिहितो बुद्धो जिनः पातु वः ॥ १ ॥

... ..
नायंते सूत्रधारः ॥ अथाहमिद्रेत्सवे सत्रहुमानमा(हूय)कार्यनानादिग्देशागतेन
राज्ञः श्रीहर्षदेवस्य राजपैः पादपद्मोपजीविना राणसमूहनोक्तः ॥ यथा ॥
यदस्मत्स्वामिना श्रीहर्षदेवेनापूर्ववस्तु रचनाऽलंकृतं विद्याधरजातके प्रतिनिबद्धं
नागानंदनाम नाटकं कृतमित्यस्माभिः श्रोत्रपरंपरया श्रुतं न च प्रयोगतो
दृष्टं तत्स्यैव राज्ञो बहुमानादस्मात्तुवाऽनुग्रहबुद्ध्या यथा प्रयोगेण त्वया
नाटयितव्यमिति ॥ etc.

fol. 7^b इति श्रीहर्षकृतस्य नागानंदनाटकस्य प्रथमोक्तः ॥ १ ॥

fol. 15^b इति श्रीहर्षकृतौ नागानंदनाटके गांधर्वविवाहे जीमूतवाहनपरिणयो
नाम द्वितीयोक्तः समाप्तः ॥ २ ॥

fol. 22^a इति ... तृतीयोक्तः समाप्तः ॥ ३ ॥

fol. 28^a इति ... चतुर्थोक्तः समाप्तः ॥ ४ ॥

Ends— fol. 36^b

तथापीदमस्तु भरतवाक्यं

दृष्टिं दृष्टशिखंडितांढवकृतो मुंचंत्र कालांऽनुदाः

कूर्बंतु प्रतिरूढसंततहरित्सोमोन्नरीयां क्षितिं

चिन्वानाः सुकृतानि वीतयिपदो निर्मत्सरैर्मानसैः--

मोदंतां सततं च वांधवसुहृद्गोष्ठी प्रमोदाः प्रजाः ४०

इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ इति श्रीहर्षकृतौ नागानंदनाटको जीमूतवाहन-
जीवनो नाम पंचमोक्तः ॥ ५ ॥ श्रीगोपालकृष्णार्पणमस्तु ॥ श्रीहरये नमः ॥ ५ ॥

References.— 1 Mss—Aufrecht's Catalogus Catalogorum i, 283 ;
ii, 61^b ; iii, 61^a.

Descriptive Catalogues Mad. Des Cat. Vol. XXI,
Nos. 12532-4 ; I. O. Cat. No. 4161.

A. B. Keith : Sanskrit Drama, p. 174-5.

2 Printed Editions— 1 Ed. Calcutta 1886 ; 2 ed. by
M. R. Kale ; 3 ed. by R. D. Karmarkar ; 4 by Bergaigne,
French translation ; 5 trans. by P. Boyd, London 1872
etc.

पञ्चायुधप्रपञ्चभाग

Pañcāyudhaprapañcabhāṇa

No. 93

191.
1879-80.

Size.-- 12½ in. by 5¼ in.

Extent.-- 42 leaves ; 10-12 lines to a page ; 25-30 letters to a line.

Description.— Modern bluish paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing, bold but careless and not uniform ; folios 11-14 missing ; incomplete.

Age.— A modern copy.

Author.— Not mentioned (ascribed to Trivikrama).

Begins.— fol. 1^b

पञ्चायुधप्रपञ्चभागोयं नाम्नाख्य(ख्या)तोस्तिचापेयतरुः

आताम्रे नयने स्फुरत्कुचभरश्वासो न विश्राम्यति

स्वेदांभःकणदंतुरं तव मुखं हेतुस्तु नो लक्ष्यते ॥

धिकोवेदमनः स्त्रिया इति गिरारुष्टां प्रियां भीषयं—

स्तस्यास्तत्क्षणकातरेक्षणपरिरपृष्टो हरिः पातु वः ॥ १ ॥

विलिख्य सत्याकुचकुंभसीम्नि पञ्चावलिन्यासमिषेण राधां ॥

लीलारविदेन तथा सरोषं पायाद्विटः कोप्यभिहन्यमानः ॥ २ ॥

नाथंते सूत्रधारः ॥ etc.

Ends.— abruptly fol. 46^aअयि कमनज्योःस्ने कदात्रागतासि । त्रिभिरप्यस्माभिर्न लक्षिता ॥ अनाकणित-
केन । किं ब्र० विजयताम्रुत्क्रोशलेशविधुरः ॥

कंदर्पविलासः ॥ उपेक्षारसनापीतरक्तकांतासु मारुते ॥

भुजंगशब्दो रसिकनूनमेवार्थं वास्त्वयि ॥ ६१ ॥

सहर्षोत्सुक्यं ॥ अयि कमनज्योःस्ने मद्भुपालंभगर्भोपितावकवचनसंदर्भोयमनु-
रक्तकांतागमशुषिरोमे समास्वायतापदमधिरोहति मत्स्यंढिकाReferences.— Aufrecht s Catalogus Catalogorum i, 317^b ; ii 70^a,
209^a.

पार्थपराक्रम

Pārthaparākrama

No. 94

20.
1872-73.

Size.— 10 in. 4 in.

Extent.— 12(24) leaves ; 12 lines to a page ; 40 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters with वृद्धमात्राः; old and discoloured ; hand-writing closely written but legible and uniform ; the Ms contains very thin folios which are pasted on other thick folios ; square blanks in the centre ; borders ruled in triple black pencil lines ; corrections recorded with pencil in margins ; the Ms is very incorrect.

This Ms is a tracing of a Ms in the Bhaṇḍāra of the Limbdi's Pādā (Cf. Introduction to Pārthaparākrama, ed. in the Gaikwad Oriental Series, No. IV. p. vi.).

Age.— Śaṅvat 1426.

Author.— Pralhādanadeva, Paramāra. (For details see G. O. S. Vol. IV. Introduction).

Subject.— The valour of Arjuna in recovering the cows from the Kauravas for the King of Virāṭa.

Begins.— fol. 1

॥ ५० ॥ अहं ।

देवः स षः शिवशतानि तनोतु शौरि-

र्यः शैशवेऽपि तुलयन्तुलं नगेंद्रं ।

लज्जां विजित्य परिधूय भियं गुरूणां ।

गोपीगणैः सरमसं परिरभ्यते स्म । ५

नांयंते स्थापकः ।

तन्न जाने मगधतः श्रीमद्चलेश्वरदेशस्य पवित्रीकारोपणपर्वाणि केनापि रूपकेणाय प्रमोदनीयाः समासदः । इति च्चितां नाटयति ।

प्रविद्य पटक्षेपेण नटः

नटः आर्य तदेतदतुलपराक्रमचमःकारिताखिलमारते वर्षस्य श्रीपारा-
वर्षस्य पर्षदा प्रद्वितं प्रत्रकं तस्मिन् रूपयतु भवान् । त्वप्रधारः । यद्गीष्वा
वाचयति ।

यत्र क्षत्रनिकारकारणरूपेण कुमारः प्रभुः
 सदर्भः सुकवेः समाधिसमतागर्भः कुमारस्य च ।
 तत्रास्माकमकुण्ठिताद्भुतरसश्रोतः प्लुते रूपके
 चेतः कौतुकलोलुपं सपदि तत्संपाद्यताम्यमः ॥
 एतेन व्यायोगप्रयोगेनियोगः सामाजिकानां इति तर्कयामि । स हि
 दीप्तरसतरंगितो राजव्यतिरक्तनायकोपेतश्च ।
 नटः सृष्ट्वा भाव । अस्थेव युवराजप्रल्हादननिर्मितपार्थपराक्रम-
 नामा व्यायोगः ।

सूत्रः सानंदं । अहो प्राचीनपुण्यसंपदां संप्रदायः ।
 तथा हि । प्रल्हादनस्य कविता वसतिः प्रसन्नेः
 संतोषकारि चरितं कपिकेतनस्य ।
 निर्मत्सरा च परिपत् पदुरत्सि नाट्ये
 तत्सर्वथा फलितमद्य मनोरथैर्नः ॥ ५ etc.

Ends.-- fol. 24

वासवः— वत्स सात्विकशिरोमणे युधिष्ठिर वीरोत्तंस सद्यसाचिन । तथापी-
 दमस्तु ।

अन्नैरस्तु निरंतरा वस्तुमती तत्संपदं वारिदाः ।
 काले कंदलयंतु भेकनिकरप्राणप्रदैरंशुभिः ।
 तत्संताम्रतिदानमग्निषु वषट् कुर्वंतु हव्यं द्विज- ।
 स्तत्रक्षा सुविचक्षणाः क्षितिभुजां राज्यं भजंतु स्थिरं ॥ ६१
 इति निष्क्रान्ताः सर्वे समाप्तोयं पार्थपराक्रमनामा व्यायोगः ॥ छ ॥
 ग्रं. ४३२ ॥ छ ॥

शुभं भवतु ॥ छ ॥

श्रीविक्रमादृतुविलोचनवेदचंद्र
 वर्षे नभस्यविशवे प्रतिपदिने व (च)
 व्यायोगमेतमिति पार्थपराक्रमार्यं

सन्नाटकं लिखितवान् जिनदेवसूरिः । कल्याणं भूयात् श्रीसर्वज्ञदेवचरण-
 कमलयुगलप्रसादात् श्रीश्रमणसंघस्य ॥ श्रीः

दा (!) ८ प्र. १९ अर्जुननाटक छे

References.— 1 Mss—Aufrecht i, 335^b ; ii, 74^b.

2 Printed editions—The work is published in the
 Gaikwad Oriental Series, Vol. IV, 1917.

पार्थपराक्रम

Pārthaparākrama

No. 95

37.

1873-74.

Size.— 10 $\frac{2}{3}$ in. by 4 $\frac{2}{3}$ in.

Extent.— 5 leaves ; 18 lines to a page ; 60 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters with वृद्धमात्राः ; fairly old but in good condition ; hand-writing very small and closely written but clear, legible and uniform ; borders on either side of the text ruled in triple black lines ; a square blank space in the centre of each folio ; red pigment frequently used ; slight additions recorded in margins ; complete.

Age.— Fairly old.

Author.— Prahādanadeva Paramāra.

Begins.— fol. 1^a

॥ ६० ॥ श्रीशारदायै नमः ॥

देवः स वः etc. as in No. 94.

Ends.— fol. 5^b

तथापीदमस्तु ।

अनैरस्तु etc up to राज्यं भजंतु स्थिरं as in No. 94.

followed by इति निष्क्रान्तास्सर्वे समाप्तोयं पार्थपराक्रमनामा व्यायोगः

॥ छ ॥ ग्रं. ४५५ ॥ छ ॥

References.— See No. 94.

पार्थपराक्रम

Pārthaparākrama

No. 96

728.

1886-92.

Size.— 10 $\frac{2}{3}$ in by 4 $\frac{2}{3}$ in.

Extent.— 4 leaves ; 20 lines to a page ; 66-70 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters with वृद्धमात्राः ; hand-writing, very small and closely written but

clear, legible and uniform ; a blank space partially filled by a red circle in the centre of each folio and similar circles in either margins ; catch-words and colophons marked with red pigment ; borders ruled in triple red lines ; folios slightly moth-eaten ; complete.

Age.— Samvat 1492.

Author.— Prahlādanadeva Paramāra.

Begins.—fol. 1^a

॥ ५० ॥ श्रीशारदायै नमः ॥

देवः स षः etc. as in No. 94.

Ends.— fol 4^b

तथापीदमस्तु ॥

अक्षरस्तु etc. up to राज्यं भजंतु स्थिरं ॥ ६२ as in No. 94.

followed by इति निष्क्रान्ताः सञ्जे ॥ छ ॥ परिसमाप्तोऽयं पार्थपराक्रमनामा
व्यायोगः ॥ छ ॥ श्री ॥ छ ॥ संवत् १४९२ वर्षे फाल्गुनशुदि ९
आदित्यवारे लासापुरवरेऽलेखि ॥ छ ॥ छ ॥ शुभं भवतु ॥ छ ॥ श्री ॥

References.— See No. 94.

पार्वतीपरिणय

Pārvatīpariṇaya

No. 97

148.

1875-76.

Size.— 8 $\frac{2}{3}$ in. by 13 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 67 leaves ; 16-18 lines to a page ; 15 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks : Devanāgarī characters : bluish in appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ; written on one side of the folios ; complete ; corrections recorded in margin ; fol. 24 repeated.

Age.— A modern copy.

Author.— Bāṇabhaṭṭa. Cf. the following remarks of Keith “The *Pārvalīpariṇaya* once ascribed to Bāṇa is now allotted to Vāmana Bhaṭṭa Bāṇa (A. D. 1400).” Sanskrit Drama, p. 221.

Subject.— Describes the nuptials of Śiva and Pārvatī.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ।

आदौ प्रेमकषायिता हरमुखव्यापारलोला शनै—

व्रीडाभारविघूर्णिता मुकुलिता धूमोद्गजन्याजतः ।

पत्युः सम्मिलिता दृशा सरभसन्व्यावर्तनव्याकुला

पार्वत्याः परिणीतमङ्गलाविधौ दृष्टिः शिवायास्तु वः ॥ १ ॥

अपि च । संपदमतरलभ्यामनन्यसामान्यबाहुदर्पनिधेः ।

पुष्पात् चित्तयोनेरघटितघटनापटीयसी विभुता ॥ २ ॥

नान्यन्ते सूत्रधारः । सप्रणाममञ्जलिं बध्वा ।

ब्रह्मस्तम्बकुटुम्बस्य योगक्षेमविधायिनौ ।

आनन्दविग्रहौ भृत्यै सूयास्तामादिदंपती ॥ ३ ॥

इति पुष्पाञ्जलिं विकीर्य । नेपथ्याभिमुखमवलोक्य । आर्ये हतस्तावत ।

प्रविश्य नटी । अज्ज इअह्नि ।

सूत्रधारः । आर्य अय खलु किमप्यभिनवं पार्वतीपरिणयं नाम नाटकं

द्रष्टृमाभिलषति परिषदेषा ।

नटी । अज्ज त उण अभिणवं कस्य कयिणो किदी भाविस्सदि ।

सूत्र० अस्ति कविसार्वभौमो वत्सान्वयजलधिचौस्तुभो द्वाणः ।

नृत्यति यद्रसनायां वेधोमुखरङ्गलासिका वाणी ॥ ४ ॥

तद्विरचितेन विचित्रसंविधानेन वस्तुनानेन सामाजिकानवस्थास्यामहे ।
etc.

fol. 13 प्रथमोङ्कः ॥

fol. 25 द्वितीयोङ्कः ॥ २ ॥

Ends.— fol. 66

समधिगतसकलमनोरथागां नः किमतः परं प्रार्थनीयम् ।

तथापीदमस्तु भरतवाक्यम् ।

पर्जन्यो दृष्टिमिष्टां प्रादिशतु जगतो भद्रसंपादायित्री

शश्वत्सस्यैः प्ररूढैर्भक्तु पुलकिता सर्वतो भूतघात्री

वर्धन्तां वीतविघ्नाः स्फुरदुपकृतयः संपदः सज्जनानां
 निन्यानन्दो महेशो निरतिशयसुखप्राप्तये कल्पतां वः ॥ ११० ॥
 इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ पञ्चमोऽङ्कः ॥ इति श्रीमदृचाणकृतं पार्वतीपरिणयं नाम
 नाटकं समाप्तम् ॥

References.— 1 Mss— Aufrecht's Catalogus Catalogorum i, 336^a ;
 ii, 75^a ; iii, 72^a.

Descriptive Catalogue ; Cf. Mad. Des. Cat. Vol. XXI
 No. 12539.

2 Printed Editions— 1 Ed. by Glaser, Wien 1883 ;
 2 Published by the Vani Vilasa Press, Shirangam, 1906.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 98

239.
 Viśrāma (i).

Size.— 9 $\frac{1}{2}$ in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 19 leaves ; 11 lines to a page ; 38 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writ-
 ing beautiful, clear and uniform ; complete.

Age.— Does not appear to be very old.

Author.— Kṛṣṇamiśra. According to Goldstücker, the author
 flourished about the end of the 12th century.

Subject.— A philosophical drama in six acts, treating of the
 different sects of religions and showing the superiority of
 the Advaita philosophy.

For further particulars see No. 26 of M. Seshagiri
 Shastri's Report No. 2. p. 67.

Begins.— fol. 1^a

श्रीमंगलमूर्तये नमः ॥

मध्यान्हार्कमारीचिकास्त्रिव पयः पुरो यदज्ञानतः
 एवं वायुर्ज्वलनो जलं क्षितिरिति त्रैलोक्यसुखमीलति ।

यत्तत्त्वं विदुषां निमीलति पुनः स्रग्भोगिभोगोपमं
 सांद्रानंदसुपास्महे तदमलं स्वात्मावबोधं महः ॥ १ ॥
 अंतर्नाडीनियमितमरुल्लुधितब्रह्मरंभ्रं
 स्वांते शांतिप्रणयिनि समुन्मीलदानंदसांद्रं ॥
 प्रत्यग्ज्योतिर्जयति यमिनः स्पष्टलालाटनेत्र-
 व्याजव्यक्तीकृतमिव जगद्व्यापिचंद्रार्थमौलेः ॥ २ ॥

सूत्रधारवाक्यं ॥ नीताः क्षयं क्षितिभुजो नृपतेर्विपक्षा
 रक्षावती क्षितिरभूत्प्रथितैरमात्यैः ॥
 साम्राज्यमस्य विहितं क्षितिपालमौलि-
 मालार्चितं भुवि पयोधरमेखलायां ॥ ३ ॥

अस्ति प्रत्यर्धिपृथ्वीपतिविपुलबलारण्यभृच्छ्रताप-
 ज्योतिर्ज्वालावलीढत्रिभुवनविवरो विश्वविभ्रान्तकीर्तिः ॥
 गोपालो भूमिपालान् प्रसभमासेलतामात्रमित्रेण जित्वा
 साम्राज्ये कीर्तिवर्मा नरपतितिलको येन भूयोभ्यषेचि ॥ ४ ॥

तेन च शांतप्रथप्रस्थितेन आत्माविनोदार्थं प्रबोधचंद्रोदयाभिधानं नाटकं
 अभिनेतुमादिष्टोस्मि ॥ etc.

fol. 3^a इति प्रथमोऽंकः

fol. 7^a इति द्वितीयोऽंकः ॥ २ ॥

Ends.—fol. 18^b

तथाप्येतदस्तु ॥

पर्जन्योस्मिन्जगति महतीं वृष्टिमिष्टां विधत्तां
 राजानः क्षमागलितविधिपोपल्लावाः पालयंतु ॥
 तत्त्वोन्मेषोपहततमसस्त्वत्प्रसादान्महांतः
 संसारार्धि विषयममतातंकपंकं तरंतु ॥
 इति षष्ठोऽंकः ॥ ५ ॥

References.— I Mss—Aufrecht, i 352^b; ii 78^b, 211^b; iii, 75^a.

Also See Madras Triennial Cat. of Sanskrit Mss. Vol. II. No. 1108 and I. O. Cat. Pt. VII Nos. 4138. Often printed with or without commentaries.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 99

526.
1891-95.Size.— 9³/₈ in. by 3³/₄ in.

Extent.— 75 leaves; 8-9 lines to a page; 28-30 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing, bold, clear and legible; borders ruled in triple black lines; folios 39 and 42, repeated; fol. 61^b, blank; fol. 63 is whitish in appearance and the hand-writing on it is different; the last colophon is written in red ink; complete.

Age.— Śaṃvat 1670 (Śaka 1535).

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins.— fol. 1^b

॥ ६० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 98.

fol. 12^a इति श्रीकृष्णमिश्रविरचिते प्रबोधचन्द्रोदयनाटके कामापयानो नाम प्रथमोऽंकः ॥ १ ॥fol. 27^b इति ... .. द्वितीयोऽंकः समाप्तः ॥Ends.— fol. 72^bपर्जन्योस्मिन् जगति etc. up to संसाराखि विषयममतातंकपंकं तरंतु ॥
as in No. 98.

followed by इति निःक्राता सर्वे जीवन्मुक्तिर्नाम षष्ठोऽंकः ॥

इति श्रीकृष्णमिश्रविरचिते प्रबोधचन्द्रोदयनाटकं संपूर्णं शुभं स्रुयात् ॥

॥ संवत् १६७० वर्षे शाके १५३५ प्रवर्तमाने महामांगल्यप्रदमार्गशिर-
मासे शुक्लपक्षे तिथौ तृतीयायां वासरे अमरसरमध्ये ॥ लिखिते नरिः
सिद्धेण ॥ शुभं भवतु ॥ कल्याणमस्तु ॥ पुत्रपौत्रादिपठनार्थं ॥ श्री ॥ श्री ॥

References.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 100

77.
1883-84.

Size.— 10½ in. by 3¼ in

Extent.— 101 leaves ; 5-6 lines to a page ; 25 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing bold, clear and legible ; borders ruled in two double black lines ; red pigment used ; edges of folios worn out ; occasional notes ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins.— fol. 1^b

श्रीमहागणपतये नमः ॥

मध्याह्नार्कमरीचि etc., as in No. 98.

fol. 12^b इति ब्रह्माद्वैतमहाकविश्रीकृष्णमिश्रकृतौ प्रबोधचन्द्रोदये कामाप-
यानो नाम प्रथमोऽङ्कः ॥

fol. 31^b इति ... .. महामोहप्रयाणो नाम द्वितीयोऽङ्कः ॥

Ends— fol. 100^b

पर्जन्योस्मिन्जगति etc. up to संसारान्धि विषयममतातंकपकं तरन्तु ॥३०॥
as in No. 98.

followed by इति सर्वे निःष्क्रान्ताः ॥ छ ॥ श्री ॥ इति श्रीकृष्णमिश्रविरचिते
प्रबोधचन्द्रोदये षष्ठोऽङ्कः ॥

सूच्याकाशरसेन्दुभिर्विगणिते श्रीविक्रमार्कप्रभोः
शाके श्रावणमासि सोमादिवसे पक्षेव लक्षेत्रे ॥
पकादशभिधे तिथौ लिखितवान्श्रीविष्णुदेवान्मजो
विद्वान्धि...प्रबोधसहितं चन्द्रोदयं नाटकम् ॥ १ ॥

श्री ॥ ॥ छ ॥ श्रीमहागणपतये नमः ॥ शुभमस्तु

References.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 101

34.

1898-99.

Size.— 9 in. by 4¾ in.

Extent.— 37 leaves; 13-14 lines to a page; 35 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing clear and legible; borders ruled in single black lines; red pigment used; folios worn out; folios 1 and 38 missing, otherwise complete.

Age.— Śaka 1546.

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins.— (abruptly) fol. 2^a

तिवाहिता दिवसाः ॥ इदानीं तु कृतकृत्या एव वयं ॥ यतः

नीताः क्षयं क्षितिभुजोर्नृपतेर्विपक्षा

रक्षावती क्षितिर्भूत्प्राथितैरभाव्यैः ॥

साम्राज्यमस्य विहितं क्षितिपालमौलि-

भालार्चितं भुवि पयोनिधिमेखलायां ॥

तद्वयं ज्ञांतरसप्रयोगाभिनयेनात्मानं विनोदयितुमिच्छामः etc.

as in No. 98.

fol. 7^b इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदयनामनाटके कृष्णमिश्रविरचिते मंत्रसूत्रो
नाम प्रथमोऽङ्कः समाप्तः ।

fol. 15^a द्वितीयोऽङ्कः समाप्तः ।

Ends.— fol. 39^a

पर्जन्योऽस्मिन् जगति etc. up to संसाराब्धिं विषयममतातंकपंकं
तरंतु ॥ १ ॥ as in No. 98.

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ इति श्रीकृष्णमिश्रविरचिते प्रबोध-
चन्द्रोदयनाटके षष्ठोऽङ्कः समाप्तः ॥ नाटकमपि समाप्तमगमत् ॥
शाके १५४६ प्रवर्त्तमाने ॥ उत्तरायनगते श्रीमन् दिनमणौ ॥ श्रीष्म-
कृताषाषाढमासे कृष्णपक्षे ७ रवौ नागमंडलवासिनो दीन्यज्ञातीये नव्य ॥
श्रीगणेशात्मजेनेदम्लोस्मि । स्वार्थे

शाके षट्युगबाणचंद्रसमिते मासे शुचौ पक्षके
 कृष्णे चोत्तरमार्गमाश्रित...नेचेह भास्वत्तियो ।
 भानोश्रवाथ दिने हि सर्वगणितज्ञानैकग...गैकदं-
 ताख्यस्यार्थसुतोऽलिखान्निजकृते रुद्रः शुभं नाटकं ॥ १ ॥ श्री ॥

fol. 37^b इति श्रीकृष्णामिश्रविराचिते प्रबोधचन्द्रोदयनाटके षष्टोऽक समाप्तः
 ॥ नाटकमपि समाप्ती गममत् ॥ राम ॥

References.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 102

527.
 1891-95.

Size.— 10 in. by 4 $\frac{1}{3}$ in.

Extent.— 35 leaves ; 12 lines to a page ; 35-40 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ; borders ruled in triple black lines ; red pigment used ; edges of folios worn out ; fol. 24 missing ; occasional notes in the margins ; complete.

Age.— Śaivāt 1650.

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगोपालाय नमः ॥

मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 98.

fol. 6^a इति प्रबोधचन्द्रोदयाभिधाननाटके प्रथमोऽकः ।

fol. 13^a द्वितीयोऽकः ।

Ends.— fol. 36^a

पर्जन्योस्मिन् जगति etc. up to संसाराग्नि विषयममतातंकर्पकं तरंतु
 as is No. 98.

followed by इति निःक्रांताः सर्षे ॥

इति प्रबोधचन्द्रोदयाभिधाने नाटके षष्ठोःकः ॥

संवत् १६५० वर्षे चैत्रशुदि ११ दिने लिपितं ॥ छ ॥ छ ॥ श्रीः ॥ रा ॥ मा
॥ य ॥ न ॥ मः ॥ ॥ छ ॥ छ ॥

References.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 103

377.
1884-87.

Size.— 8½ in. by 5 in.

Extent.— 55 leaves ; 12 lines to a page ; 28 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing bold, clear and legible ; borders ruled in double black lines ; red pigment used ; folios worn out and moth-eaten ; complete.

Age.— 1672.

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीकर्मेश्वराय नमः । श्रीगोपीजनबल्लभाय नमः ।

श्रीगणाधिपतये नमः ।

मह्याह्लाकर्मरीचि etc. as No. 98.

fol. 10^a प्रबोधचन्द्रोदयनाटके प्रथमोःकः समाप्तः ॥ छ ॥

fol. 21^b इति प्रबोधचन्द्रोदये द्वितीयोःकः । समाप्तः ॥ छ ॥

Ends.— fol. 55^a

पर्जन्योस्मिन् जगति etc. up to संसाराग्निं विषयममतातंकषकं तरंतु ॥३४॥
as in No. 98.

followed by इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदये जीवन्मुक्तिर्नाम षष्ठोःकः समाप्तः ।

समाप्तः प्रबोधचन्द्रोदयाभिधानं नाटकं ॥ श्रीरस्तु ॥ छ ।

काल्याणमस्तु ॥ श्रीकर्मेश्वरप्रसादाल्लिखितोयं ग्रंथः ।

श्रीगोपीजनबल्लभो जयतु ॥ संवत् १६७२ वर्षे कार्तिकशुदि ५ तिथौ
मल्लपुरीनिवासी भट्टश्रीबलभद्रस्यात्मजगणेशाभिधानेन लिखितं ॥

References.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 104

459.
1895-1902.

Size.— 10½ in. by 3¾ in.

Extent.— 54 leaves ; 8 lines to a page ; 30-35 letters to a line.

Description.— Old country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear and legible except some folios where some letters cannot be deciphered ; borders ruled with double black lines ; edges of folios worn out and moth-eaten ; red pigment used ; white chalk also used ; complete.

Age.— Śaṁvat 1595.

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins— fol. 1^b

सिद्धिः ॥ गणपतये नमः ॥

मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 98.

fol. 9^b प्रथमोक्तः ॥fol. 20^b श्रद्धापकर्षणं नाम द्वितीयोक्तः ॥Ends.— fol. 53^bपर्जन्योर्मिजगति etc. up to संसारान्धि विषयममतातंकपंकं तरन्ति । छ ॥
as in No. 98.followed by इति निःक्रान्ता सर्वे प्रबोधचन्द्रोदये जीवन्मुक्तिनाम षष्ठोक्तः ॥
॥ इति ब्रह्म...महाकविकृष्णामिश्रविरचितं प्रबोधचन्द्रोदयाख्यं
नाटकं समाप्तं ॥ शुभमस्तु ॥ गोपालाय नमः ॥ ॥ कृष्णार्पणमस्तु ॥
संवत् १५९५ वर्षे वैशाखदि भौमे ॥...तंवतभद्रेण नाटकं नाटकोत्तमं ॥
कृतो यत्कृष्णामिश्रैस्तु नाम्ना चन्द्रोदयं स्रुतम् ॥

References.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 105

445.
1884-87.Size.— $7\frac{7}{16}$ in by $3\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 70 leaves ; 9 lines to a page ; 28 letters to a line.

Description— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear and legible but not uniform ; borders ruled in double black lines ; yellow pigment used for corrections ; edges moth-eaten ; complete.

Age.— Śaka 1629.

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः

मध्याह्नार्कमरीचि etc. as is No. 98.

fol. 13^b इति श्रीकृष्णमिश्रविरचिते प्रबोधचन्द्रोदये प्रथमोः ॥ १ ॥fol. 31^b द्वितीयोः ॥ २ ॥ छ ॥Ends.—fol. 69^bपर्जन्योस्मिन्जगति । etc. up to संसाराविधे विषयसमतातकपकं तरन्तु ॥
as in No. 98.followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ इति श्रीकृष्णमिश्रविरचिते प्रबोधचन्द्रो-
दये नाटके षष्ठोः ॥ ॥ श्रीः ॥शके १६२९ सर्वाजित्संवत्सरे पौषकृष्णदशम्यां भौमे लिखितमिदं समाप्ति-
मगमत् ॥on fol. 70^b there is an endorsement in Kanarese characters.

References.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 106

426.
1877-91.

Size.—10½ in. by 4½ in.

Extent.— 43 leaves ; 10 lines to a page ; 36 letters to a line.

Description.— Country paper, old in appearance; Devanāgarī characters; hand-writing clear, legible and uniform; borders ruled in double black lines; red pigment often used; edges of folios worn out; complete.

Age.— The Ms. appears to be old.

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins.— fol. 1^b.

॥ ५० ॥ ॐ नमो ब्रह्मणे ।

मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 98.

fol. 7^b प्रथमोक्तः ॥ ६५ ॥fol. 17^b द्वितीयोक्तःEnds.— fol. 43^bपर्जन्योस्मिन् जगति etc., up to संसाराद्धि विषयममतातंकपंक तरुं ॥
as in No. 98.followed by इति निःक्रान्ताः सर्वे षष्ठोऽंकः समाप्तः ॥ समाप्तमेतः प्रबोधचन्द्रोदयं
नाम नाटकं ॥

Reference.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 107

149.
1882-83.

Size.— 7¾ in. by 3¾ in.

Extent.— 60 leaves ; 10 lines to a page ; 30 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing small, but clear and legible ; borders ruled in double black lines ; complete.

Age.— Śaṁvat 1676 (Śāka 1542).

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins.— fol. 1^b

श्रीबरदस्यैर्विजयते ॥

॥ मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 98.

fol. 10^a इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदये नाटके प्रथमोऽङ्कः ॥ १ ॥

fol. 20^b इति ,, ,, द्वितीयोऽङ्कः ॥ २

Ends— fol 59^b

पर्जन्योस्मिञ्जगति etc. up to संसाराद्धि विषयममतातं कर्षकं तरंतु ॥
as in No. 98.

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ इति श्रीकृष्णमिश्रविरचिते प्रबोधचन्द्रो-
दयो नाम षष्ठोऽङ्कः ॥ समाप्तिमगमत् ॥

संवत् १६७६ वर्षे शके १५४२ प्रवर्तमानेऽक्षरपुरनिवासिना ज्योतिर्विद्भोवा-
लस्यात्मजेन भट्टकल्याणेन लिखितमिदं प्रबोधचन्द्रोदयाभिधानं नाटकं ॥

मासि भाद्रपदे शुक्ले प्रतिपदुरुवासरे ।

लिखितं नाटकं चैतत्कल्याणेन द्विजन्मना ॥ १ ॥

श्रीरस्तु ॥ कल्याणं स्यात् ॥

References.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 108

464.
1899-1915.

Size.— 10½ in. by 4¾ in.

Extent.— 41 leaves ; 11 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing bold, clear and legible ; borders ruled in two double black lines ; red pigment used for marking the portion ; yellow pigment used for corrections ; occasional notes in the margins ; complete.

Age.— Satvat 1665.

Author.— Kṛṣṇamīśra.

Begins.—fol. 1^b

॥ ६० ॥ मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 98.

fol. 7^a प्रथमोक्तः समाप्तः ॥

fol. 15^a द्वितीयोक्तः समाप्तः ॥

Ends.— fol. 14^b

पर्जन्योस्मिन्जगति etc. up to संसाराब्धि विषयममतातंकपंकं तरंतु । ३१ ।
as is No. 98.

followed by इति श्रीनिःक्रांताः सर्वे जीवन्मुक्ति नाम षष्टोऽङ्कः । समाप्तं चेदं
प्रबोधचन्द्रोदयं नाम नाटकं ॥ ॥ संबत् १६६५ वर्षे आसौ जबदि
१० दिने मिश्रद्वारका ग्रंथ लिखावतं ॥ ६० नरबदलिपतं ॥ कल्याणं
शिपुलं ख्यात ॥ श्रीरस्तु । श्री ॥

अंडजाः पक्षिसर्पायाः । पोतजाः कुंजरादयः ।

सजाः मय कीटाया मृगवाया जरायुजाः ॥ १ ॥

एकायाः श्वेदजा मत्स्यादयसमुच्छन्नोद्भावाः

उद्भिदस्त्रंजना सोयपाट्टकादेव ना रका ॥ २ ॥

विलासिनीनां स.....जाविलासास्त एव श्रुदस्य इदि स्फुरंति
रागो नलिन्या हि निसर्गसिद्धस्तत्र भ्रमत्येव मुधा वमंति ॥

References.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 109

446.
1884-87.

Size.— 11 $\frac{3}{4}$ in. by 4 in.

Extent.— 44 leaves ; 7 lines to a page : 38 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear, legible and uniform ; red pigment used.

The Ms. contains acts 3-6.

Age.— Not old.

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins.— 1^b

श्रीगणेशाय नमः ।

॥ ततः प्रविशति शांतिः करुणा च ॥ शांतिः सास्रं ॥ मातः २

कासि देहि मे प्रियदर्शनं

सुक्तातंककुरंगकाननध्रुवः शैलाः स्वलद्वारयः

पुण्यान्यायतनानि संतततपो निष्ठाश्च वैखानसः ॥

यस्याः प्रीतिरमीषु सात्र भवती चंडालवेदमोदरं

प्राप्ता गौः कपिलेव जीवति कथं पापंढहस्तंगता ॥ ७० ॥ etc.

fol. 14^b इति पापंढविहंबनो नाम तृतीयोक्तः ॥ छ ॥

Ends.— fol. 43^b

पर्जन्योस्मिन्जगति etc. up to संसारांश्चि विषयममतातंकपंकं तरंतु ॥ १८३ ॥
as in No. 98.

followed by ॥ इति नृसिंहप्रतापः ॥ इति चण्डोक्तः समाप्तः ॥ छ ॥

इति प्रबोधचन्द्रोदयनामजाटकं सम्मत्तं ॥ छ ॥

श्रीपांडुरंगार्पणमस्तु ॥ श्रीबिह्लार्यणमस्तु ॥

References.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 110

731.

1886-92.

Size.— 8½ in. by 5 in.

Extent.— 37 leaves ; 15 lines to a page ; 32 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible ; borders ruled in double black lines ; red pigment used ; complete.

Age.— Samvat 1688.

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगोपीजनवल्लभाय नमः ॥ श्रीविश्वेश्वराय नमः ॥ श्रीरुद्राकालाय नमः ॥
मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 98.

fol. 8^a इति ब्रह्माद्वैतमहाकविश्रीकृष्णमिश्रकृतौ प्रबोधचन्द्रोदये कामापयानो
नामः प्रथमोऽङ्कः ॥

fol. 14^b इति प्रबोधचन्द्रोदये द्वितीयोऽङ्कः ॥

Ends.— fol. 37^a

पर्जन्योस्मिन् जगति etc. up to संसारार्ब्धि विषयममतातंकपकं तरंतु ॥
as in No. 98.

followed by इति श्रीकृष्णमिश्रविरचिते प्रबोधचन्द्रोदये ज्यैष्ठ्यमहाकिर्णाम
पट्टोऽङ्कः ॥ संवत् १६८८ वर्षे श्रावणमासे कृष्णपक्षे त्रयोदश्यां शनि
लिखितमिदं मनोहरं वाचकेन स्वपठनार्थं परोपकृत्यै च ॥ शुभं
भवतु ॥ छ ॥ श्रीरस्तु ॥ छ ॥ छ ॥ स्वस्त्यस्तु ॥

References.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 111

730.
1886-92.

Size.— 8 $\frac{3}{4}$ in. by 3 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 59 leaves ; 8 lines to a page ; 36 letters to a line.

Description.— Old country paper ; Devanāgarī characters ; hand-
writing clear, legible and uniform ; borders of folios 1-28
ruled in two double red lines, the rest in two double
black ; some of the folios yellowish in appearance ; edges of
some folios torn ; fol. 1 seems to be pasted on another
leaf ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्री ० ॥ ॥ श्रीगोपीजनभाय नमः ॥
मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 98.

fol. 10^b इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदये नाटके प्रथमोऽंकः ॥

fol. 22^b इति " " द्वितीयोऽंकः ॥ २ ॥

Ends.— fol. 59^a

पर्जन्योस्मिन् जगति etc. up to संसाराग्निं विषयममतातंकपंकं तरंतु ३४
as in No. 98.

followed by इति उल्का निःक्रांताः पुरुषं विष्णुभक्तिप्रबोधचंद्रोदयः सर्वे ॥

बोधचन्द्रोदयं नाम दुर्मोहतमसो रविं ॥

निर्मितं कृष्णमिश्रायैस्तत्त्वबोधाय नाटकं ३५

इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदये नाटके पुरुषस्य जीवन्मुक्तितत्वज्ञानं नाम षष्ठोऽंकः
समाप्तमिदं प्रबोधचंद्रोदयं ना

References.— Same as in No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय

Prabodhacandrodaya

No. 112

152.
1875-76.

Size.— 6 $\frac{3}{4}$ in. by 8 $\frac{1}{4}$ in.

Extent.— 43 leaves ; 17-23 lines to a page ; 19-21 letters to a line.

Description.— Country paper ; Śāradā characters ; hand-writing clear and legible but not uniform ; yellow pigment used for corrections.

Age.— Appears to be fairly old.

Author.— Kṛṣṇamiśra.

Begins.—

ॐ नमो हरवे सरस्वतीरूपाय ॥ ह्यममस्तु ॥ तत्सत् ॥

ॐ मध्यानाकं मरीचिकास्त्रिवषयः पुरोयवज्ञानतः ।

रवं वायुर्ज्वलनोजलक्षितिरिति त्रैलोक्यमुन्मीलति ॥

यत्सत्त्वं विदुषां निमीलति पुनः स्रग्भोगिभोगोपमं ॥

सांभ्रानंदसुखास्महे तदमलं स्वात्मावबोधं महः ॥

अपि च । अंतर्नाडीनियमित मरुल्लंघितब्रह्मरंभस्य

स्वांते शांतिं प्रणयिमिसहस्रमीलदानं च सांप्रथ ॥

प्रत्यग्ज्योतिर्जयति यमिनः स्पष्टलालाटनेत्र-
 व्याजव्यक्तीकृतमिव जगन्व्यापि चंद्रार्धमौलेः ॥
 नांयते सूत्रधारः आदिष्टोस्मि सकलसामंतचक्रचूडामणि मरीचि मंजरी
 नीराजितचरण कमलेन बलवदरि निवह वक्षस्तटकवाटपाटन-

Ends.—

पर्जन्योस्मिन् जगति महतीं दृष्टिमिष्टां विधत्तां
 राजानः क्ष्मां गलितनिखिलोपप्लवां पालयंतु ।

तत्तन्मेषोपहततमसस्त्वत्प्रसादान्महांतः
 संसारान्ते विषममतातंकपकात्तरंतु ॥ ४४ ॥

इति निष्कांताः सर्वे ॥ ४४ ॥

इति श्रीप्रबोधचंद्रोदयनाटके श्रीकृष्णमिश्रविरचिते जीवन्मुक्तिर्नाम षष्ठोः
 ॥ ६० ॥ समाप्तं चेदं प्रबोधचन्द्रोदयो नाटकम् ॥

जयत्यनंत्य(न्य)सामान्य(स्य)प्रकृष्टद्युणवैभवः ।

संसारनाटकारंभ निर्वाहण कविः शिवः ॥ ३० ॥ ४४ ॥

References.— See No. 98.

प्रबोधचन्द्रोदय
 with
 टीका चिचंद्रिका

No. 113

Prabodhacandrodaya
 with
 Commentary Ciccandrikā

92
 1919-24.

Size.— 12¼ in. by 4½ in.

Extent.— 105 leavaes ; 2-3 lines to a page ; 40 letters to a line (text).
 6-8 „ „ „ „ 45 „ „ „ „ (com).

Description.— Smooth country paper ; Devanāgarī characters ;
 hand-writing clear and legible but not uniform ; borders
 ruled in two double black lines ; red pigment used ; some
 folios without borders ; text in the middle with the comm.
 above and below it ; complete.

Age.— Śaṁvat 1842.

Author (of the text).— Kṛṣṇamiśra.

„ („ „ comm.)— Gaṇeśa, son of Viśvaṇātha Dikṣita.

Subject.— A commentary on the Prabodhacandrodaya of Kṛṣṇamiśra.

Begins— (text) fol. 2^a

श्रीपरमात्मने नमः ॥

मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 98.

„ (com.) fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः

पदमानादिदं विश्वं यद्भानात्नेह किञ्चन

तन्महः परमानन्दं हृदये निर्विघ्नकारणं १

अथास्य प्रबोधचन्द्रोदयमिदं नाटकस्य प्रवृत्तिप्रयोजनमभिधीयते ।
ब्रह्माज्ञानजनितादि संसारस्रग्गरविमग्नानामुत्तितीर्षणाशुपानिबद्धनाटकादि-
कथास्वादात्मनां संसारिणां परमकारुणिकः श्रीकृष्णमिश्रः संसारं सहज-
दाय नाटकव्याजेन हुंगारादिरसैरुपासिच्य वेदांतसिद्धांतमंतःकरणेषु दृढयन्
नाटकमारब्धवान् । तत्र च यद्यपि विवरणोपायाः पूर्वसूरिभिर्निरूपिता बहव
उपलभ्यन्ते तथाप्यनभ्यस्तकाव्यव्याकरणानामनधीतशास्त्राणामेतद्बोधविरह-
व्याकुलितचेतसां सचेतसां प्रयोजनाय नालामिति चिच्चंद्रिकाविवरणं संक्षिप-
क्षतिस्तुबोधमारब्धुमुपकल्पतेतिशयेन भवानीं भावयन् भावागणेशस्तत्र प्रारी-
प्सितं प्रतिबंधकविघ्नविघातमुद्दिश्य कृतं मंगलं शिष्यशिक्षार्थं ग्रथादावुप-
निबध्नति ॥ मध्याह्नेति धयमित्यध्याहारः । महस्तेजः प्रकाशरूपमिति यावत् ।
उपासमहे संचितयामः । etc.

fol. 18^b इति श्रीभावाविश्वनाथदीक्षितसुजगणेशविरचितायां प्रबोधचन्द्रो-
दयीय चन्द्रिकायां प्रथमोः ॥

fol. 37^b प्रबोधचन्द्रोदयीचिच्चंद्रिकायां द्वितीयोः ॥

fol. 53^a इति ... .. तृतीयोः ॥

Ends.—(text) fol. 104^a

उत्तिष्ठ वन्त किं ते श्रुयः प्रियमुपकरोमि । etc. up to संसाराधिं विषय-
ममतातकपंकं तरंतु ॥ as in No. 98.

followed by ॥ विष्णुभक्तिः । तथासिचति निष्कांताः सर्वे षष्टोः ॥ इति
श्रीकृष्णमिश्रविरचितं प्रबोधचन्द्रोदयं नाटकम् समाप्तम् संवत्
१८४२ माघमासे सुक्लापक्ष ७ रवीवार

Ends. — (com.) fol. 105^a

जीवस्य हि मोहपुरःसराः कामक्रोधलोभादयो मुक्तिपरिपाथिनः पाषण्ड-
शास्त्राणि । तदागमाश्च । एवं मति विष्णुभक्त्यैकसहायेन मुमुक्षुणा वस्तु-
विचारेण कामं क्षमया क्रोधं संतोषेण लोभमित्यादि पूर्वोक्तरीत्या कामादीन्
पाषण्डागमशास्त्राणि च विजित्य श्रवणं विधाय पश्चाद्विवेकसहायेन मनसा
मननं कृत्वा निदिध्यासनं च विधाय तदवसाक्षात्कारो जननीयः तेन च मोह-
नाशः संपादनीयः । एषं च सति प्रारब्धे जीवन्मुक्तिरसति च परममुक्तिरित्यल-
मतिविस्तरेण ।

आसीद्भावोपनामा भुवि विदितयज्ञा रामकृष्णोति विज्ञ-

स्तस्माद्गौर्यो विनीतो विविधगुणनिधिर्विश्वनाथोवतीर्णः

तस्मात्प्रख्यातकीर्तिर्विविधमखरुतः प्रादुरासीद्भवान्यां

श्रीमत्यां यो गणेशो भुवि विदितगुणा तस्य चिच्छांद्रिकास्तु ।

न प्राकृतं त्यक्तमिहाम्नि किञ्चिन्मयेति संतः श्रुतिगोचरम् वः ।

करोमि तेनास्तु निरंकुशेयं चिच्चन्द्रिकानंदविबोधनाय ।

ज्ञानतोऽज्ञानतो वा पि सुष्ठु वाऽसुष्ठु यत् कृतम् ।

तद्धो क्षमध्वं सद्भुक्ताः परीक्षयत सादरम् ॥ १ ॥

इति श्रीभावाविश्वनाथदीक्षितसूनुगणेशाविरचितायां प्रबोधचन्द्रोदयीय-
चिच्चन्द्रिकायां षष्ठोऽंकः समाप्तः ॥

References.— 1 Mss— Aufrecht's Catalogus Catalogorum i, 353^a;
ii, 79^a; iii, 75^a.

Descriptive Catalogue I. O. Cat. Pt. VII. No. 4143.

प्रबोधचन्द्रोदय

with

टीका चिच्चन्द्रिका

Prabodhacandrodaya

with

Commentary Ciccandrikā

No. 114

425.

1892-95.

Size.— 10 in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent. — 74 leaves; 4-6 lines to a page; 35-40 letters to a line (text).

7-10 " " " " " " " " (com.).

Description.— Thick country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing bold, clear and legible but not uniform ; borders and edges of folios 1-23 ruled in double red lines ; the rest have no ruled borders ; red pigment used ; yellow pigment used for corrections ; text in the middle with the commentary above and below it ; folios 59-74 seem to be written in a different hand ; folio 1 is torn ; complete.

Age.— Not very old.

Author (of the text).— Kṛṣṇamiśra.

„ („ „ com.).— Gaṇeśa.

Begins— (text) fol. 1^b

मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 111.

„ (com.) fol. 1^b

॥ ६० ॥ श्रीअघनाशनकीर्त्तनाय नमः ॥

रामं विनायकं वंदे सदानंदगुणाकरं

संसारतापसंहारकारणं विघ्नकारणम् ?

अथ कथमप्यन्तेवासिनं बहुशोध्यापितवेदांतसिद्धान्तमपि तत्त्वावबोधपराङ्मुखं नाटकादि रसिकाः परमकारुणिकाः श्रीकृष्णमिश्राः प्रबोधचन्द्रोदयाख्य-नाटकप्रयोजेन तं बुबोधयिषवस्तद्वचयन्ति । यम् । तत्राय पयस्ये नांदीसंज्ञके निर्विघ्नपरिसमाप्तये कृतं मंगलं निबध्नाति ॥ मध्याह्नेति वयं तदौपनिषदमहस्तेज उपासमहे सेवयामः etc.

fol. 11^b इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदयव्याख्याने प्रकाशे प्रथमोऽंकः ॥

fol. 24^b इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदयप्रकाशे द्वितीयोऽंकः

Ends.— (text) fol. 73^a

उत्तिष्ठ वत्स किं ते भूयः प्रियसुपकरोमि etc. up to संसाराब्धिं विषयममता-
तंकपंकं तरंतु ३३ as in No. 111.

followed by तथास्त्विति निष्क्रान्ताः सर्वे समाप्तोयं षष्ठोऽंकः ६

इति श्रीकृष्णमिश्रविरचितं प्रबोधचन्द्रोदयं नाटकं समाप्तमगात्
६ श्रीरस्तु ॥

Ends.— (com.) fol. 73^b

जीवस्य हि मोहपुनःसगः etc. up to परीक्षयत सादरम् ?

as in No 111.

followed by इति श्रीभावाधिश्चनाथदीक्षितसूत्रगणेश्वरिचितायां प्रबोध-
चन्द्रोदयीयचिच्चन्द्रिकायां षष्ठोः समाप्तिमगमत् ? ।
शुभं भवतु ॥ कल्याणमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

On folio 1^a we have—

नाटकादौ च विघ्नविघाताय नांदी कार्या यदाह भरतः
यद्यर्पगानि ध्रुयांसि संति वै नाटकादिषु
तथाप्यवदयं कर्त्तव्यं नांदी विघ्नप्रशांतये
देवद्विजट्टपादीनां(ना)माशीर्वचनपूर्विका
नांदी कार्या बुधैर्नाम्ना नमस्कारेण संयुतेति नांदीलक्षणं
काचिद्वादशपदा नांदी काचिदष्टपदा तथा
सूत्रधारं पटेदेनां मध्यमस्वरसंयुतामिति ॥
रंगं प्रसाय मधुरै श्रुतैः काव्यार्थसूचकै
रूपकस्य कवेराख्यां गोत्राय ..च कीर्त्तयेदिति भरतशास्त्रात्
रुणद्धि रोदसीं चास्य यावत्कीर्त्तिरनीश्वरी ।
तावत्किलायमध्यास्ते सुहृती वै बुधपदमिति श्रुतेश्च
कवेर्गोत्रनामादिकीर्त्तनमभ्युचितमिति स्वनाम कीर्त्तयति कृष्णामिश्रेति

References.— Same as in No. 113.

प्रबोधचन्द्रोदय	Prahodhacandrodaya
with	with
टीका चिच्चन्द्रिका	Commentary Ciccandrikā
No. 115	460.
	1895-1902.

Size.— 9 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 103 leaves ; 5 lines to a page : 36 letters to a line (text).
8 .. .. . 45 .. .. . (com.).

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance : hand-writing legible but not quite clear ; borders ruled in double red lines ; some in triple ; white chalk used for corrections ; edges of folios worn out ; slightly moth-

eatén; folio 1 pasted with paper-slips: text in the middle with commentary above and below it; commentary incomplete.

Age.— Appears to be old.

Author (of the text).— Kṛṣṇamīśra.

„ („ „ „ com.).— Gaṇeśa.

Begins.— (text) fol. 2^a

मध्याह्नाह्नमरीचि etc. as in No. 111.

„ — (com.) fol. 1^b

॥ ९० ॥ ॐ नमो श्रीगणेशाय नमः श्रीसरस्वत्यै नमः ॥

यदभावनादिदं विश्वं etc. as in No. 113.

fol. 19^b इति श्रीभावाविश्वनाथदीक्षितसूनुगणेशाविरचितायां प्रबोधचन्द्रो-
दर्याकचिच्चन्द्रिकायां प्रथमोः

fol. 38^b इति ... .. द्वितीयोः

Ends.— (text) fol. 103^b

उत्तिष्ठ वत्स किं ते श्रुयः प्रियसुपकरोमि etc. up to सं...न्धि विषयममता-
तंरुपकं तरंतु ॥ as in No. 111.

followed by विष्णुभक्तिः तथास्तु ॥ इति निःक्रांताः सर्वे षष्टोः ॥

इति श्रीप्रबोधचं...नाटकं समाप्तम् ॥

Ends.— (com.) fol. 103^b

तथा च ज्ञानिनो विरक्तसर्वथा प्रयोजनाभावाद्गगनभनदिश्रियामान
किंचिच्च...चरिष्यत्यर्थे स्थलनियमोपेक्षित इति तात्पर्यं प्रशांतारार्ति...मोहं...
परं उल्लुष्टम्

References.— Same as in No. 113.

प्रबोधचन्द्रोदयटीका

called

. चिञ्चन्द्रिका

No. 116

Prabodhaçandrodayatikā

called

(Ciccandrikā

447.
1884-87.

Size.— 11 in. by 5 in.

Extent.— 53 leaves; 13-14 lines to a page; 40-45 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing clear, legible and uniform; folios numbered in both the margins: fol. 43 slightly moth-eaten; folio 53 slightly torn; complete.

Age.— Not very old.

Author.— Gaṇeśa.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः

यदभानादिदं विश्वं etc. as in No. 113.

fol. 10^a इति श्रीभारार्थविश्वनाथदीक्षितसूनुगणेशाविरचितायां प्रबोधचन्द्रो-
दयीयचन्द्रिकायां प्रथमोः १

fol. 19^a प्रबोधचन्द्रोदयीयचिञ्चन्द्रिकायां द्वितीयोः २

Ends.— fol. 52^b

जीवस्य हि मोहपुरः etc. up to परीक्षयत सादरम् ?

as in No. 113.

followed by इति श्रीभारविश्वनाथदीक्षितसूनुगणेशाविरचितायां प्रबो-

चन्द्रोदयीयचिञ्चन्द्रिकायां षष्ठोः समाप्तः छ छ छ

श्रीगजाननार्पणमस्तु

References.— Same as in No. 113.

प्रबोधचन्द्रोदय
with
प्रकाश

No. 117

Prabodhacandrodaya
with
Prakāśa

55.

1869-70.

Size.— 12 $\frac{1}{2}$ in. 8 in.

Extent.— 82 leaves ; 4-6 lines to a page ; 32 letters to a line (text).
8-10 „ „ „ „ 40 „ „ „ „ (com.).

Description.— Blue paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear, legible and uniform ; borders ruled in double red lines ; comm. above and below the text ; complete ; last folio slightly torn.

Age.— A modern copy.

Author (of the text).— Kṛṣṇamiśra.

„ („ „ comm.).— Rāmadāsa Dikṣita.

Begins.— (text) fol. 1^a

श्रीलक्ष्मीनृसिंहाय नमः ॥

मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 111.

„ (com.) fol. 1^a

अंगणेशाय नमः ॥

रामं विनायकं वन्दे सदानन्दं युगाकरं ॥

संसारतापसंहारकारणं विघ्नवारणं ॥ १ ॥

अथ कमप्यंतेवासिनं बहुशोध्यापितवेदांतसिद्धांतमपि तत्रावबोधपराङ्मुखं
नाटकादि रसिकं परमकारुणिकाः श्रीकृष्णमिश्राः प्रबोधचन्द्रोदयाख्य-
नाटकव्याजेन तं बोधविषयस्तद्वचयन्ति स्म । तत्रायपद्यद्वये नांदीसंज्ञके निर्विघ्न-
परिसमाप्तये कृतं मंगलं निबध्नन्ति । तत्र नांदीस्वरूपं ।

नदंति कान्यानि कर्षाद्वर्गाः कुशीलवाः परिषदाश्च संतः ।

यस्मादलं सज्जनसिंधुहंसी तरमादियं सा कथितेति नांदी ।

इति नांदीस्वरूपं । तल्लक्षणं च । आशीर्नमस्क्रियावस्तुश्लोकः कान्यार्थं सूत्रकः ।
नांदीति गणगदितपदैर्वादि (जा)भिस्तथा । इति नांदीस्वरूपलक्षणलक्षितमाद्य-
पद्यद्वयं । तत्रायं पद्य व्याख्यायते । मध्याह्नेति । वयं तत् । औषनिषदं
महस्तेजः । इपास्महे । सेवयामः । etc.

fol. 12^b इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदयव्याख्याने प्रकाशाख्ये प्रथमोऽङ्कः ॥

fol. 28^b इति० प्रकाशो द्विति०

Ends.— (text) fol. 82^a

तथाप्येतदस्तु । पर्जन्योस्मिन् etc. up to संसाराब्धिं विषयममतातकपकं तरंतु ॥ ३२ ॥ as in No. 111.

followed by इति निःक्रांताः सर्वे । इति श्रीमत्प्रबोधचन्द्रोदयाख्ये श्रीकृष्ण-
मिश्राविरचिते नाटकसारे षष्ठोऽङ्कः ॥ ६ ॥ राम ॥

Ends.— (com.) fol. 82^a

श्रीकृष्णमिश्राः ग्रंथान्ते आशीर्लक्षणं मंगलमाचरन्ति । तथाप्येतदस्तु ।
पर्जन्य इति । पर्जन्यो जलपूर्णमेघः । अस्मिन् जगति अस्यां भूमौ महतीं मिष्टां
समये यावदपेक्षितामिष्टामिति पदेनातिवृष्टिं निवारयन्ति विघनान् करोति ।
गालितो नष्टः उपद्रवोदेशराज्याद्युपद्रवो येभ्यस्ते राजानः क्षमां पृथिवीं पालयंतु ।
संसारिभ्य आशिषो दत्त्वा ज्ञानिभ्योपि ददाति । महान्तः ज्ञानिनस्त्वत्प्रसादा-
द्विष्णुभक्तिप्रसादात्संसारपवाब्धिः (:) समुद्रः तं तरंतु कीदृशं समुद्रं । विषयाः
ब्रगादयः ममत्वाभिमानिनः आतंको भयं एतान्येव पंक कर्दमो यस्मिस्तं ।
कीदृशा महान्तः । त्वानां उन्मेषः साक्षात्कारः तस्मादुपहतं नाशितं तम
अज्ञानं येषां ते । विष्णुभक्तेः प्रसादात्सर्वं प्राप्यत इति भावः ॥ ३२ ॥ अंक-
समाप्तिं द्योतयति । इति निःक्रांताः सर्वे ॥ इति अंकसमाप्तौ सर्वेषां निष्क्रामण-
मित्यर्थः ॥ ॥ इति श्रीभट्टविनायकात्मजवीक्षितरामदासविरचिते प्रका-
शाख्ये प्रबोधचन्द्रोदयनाटकाख्याने षष्ठोऽङ्कः समाप्तः ॥ ६ ॥ छ ॥ छ ॥

References.— 1 Mss.— Aufrecht's Catalogus Catalogorum i, 353^a; ii, 79^a, 211^a; iii, 75^a.

Descriptive Catalogues—1. O. Cat. Pt. VII. Nos. 4139-42.

2 Printed Editions— Printed by R. S. Gondhalekar
Poona, 1886.

प्रबोधचन्द्रोदय

with

प्रकाश

No. 118

Prabodhacandrodaya

with

Prakāśa

255.

1880-81.

Size.— 14 in. by 5½ in.

Extent.— 70 leaves : 3-5 lines to a page ; 40 letters to a line (text).

6-8 „ „ „ „ 55-60 „ „ „ „ (com.).

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible but not uniform ; borders ruled in two double black lines ; red pigment used ; folios numbered in both margins ; text in the middle with the commentary above and below it ; yellow pigment used for corrections ; folios 68, 69 and 70 have yellow appearance ; fol. 1 slightly torn ; some edges worn out ; complete.

Age.— Samvat 1753.

Author (of the text).— Kṛṣṇamiśra.

„ („ „ com.).— Rāmadāsa.

Begins—(text) fol. 1^b

श्रीलक्ष्मीनृसिंहाय नमः

मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 111.

„ (com.) fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ रामं विनायकं वन्दे etc. as in No. 117.

fol. 11^b इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदयव्याख्याने प्रकाशाख्ये प्रथमोऽंकः ॥fol. 24^b इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदयप्रकाशो द्वितीयोऽंकः समाप्तः ॥Ends.—(text) fol. 69^b

उत्तिष्ठ वत्स किं ते शूयः प्रियसुपकरोमि etc. up to संसारार्थि विषयममता-
तंकपकं तरंतु as in No. 111.

Ends.— (com.) fol. 69^b

श्रीकृष्णमिश्राः ग्रंथांते etc. up to सर्वे प्राप्यत इति भावः ३३
as in No. 117.

followed by अंकसमाप्तिं योतयति ॥ इति निःक्रांताः सर्वे इति अंकसमाप्तौ

सर्वेषां निष्क्रामणमित्यर्थः ८

इति श्रीमद्भट्टविनायकात्मजदीक्षितरामदासविरचिते प्रकाशाख्ये प्रबोधचन्द्रो

दयनाटकव्याख्याने जीवन्मुक्तिनिरूपणं नाम षष्ठोऽंकः ६

संप्राकृतं etc....up to विबुधैर्न सूखे १ as in No. 120 below

followed by संवत् १७५३ ॥

References.— Same as in No. 117.

प्रबोधचन्द्रोदय

with

प्रकाश

No. 119

Prabodhacandrodaya

with

Prakāśa

78.

1883-84.

Size.— 13 in. by 6½ in.

Extent.— 70 leaves ; 5-7 lines to a page ; 40 letters to a line (text).
6-9 " " " " 45 " " " " (com.).

Description.— Smooth country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear, legible and uniform ; red pigment used for certain words and colophons : text in the middle with the commentary above and below it ; yellow pigment used for corrections ; folios numbered in both margins ; complete.

Age. — Not very old.

Author (of the text).— Kṛṣṇamiśra.

„ („ „ com.).— Rāmadāśa.

19 [Nāṭaka]

Begins—(text) fol. 1^b

मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 111.

,, (com.) fol. 1^b

ॐ श्रीगणेशाय नमः

रामं विनायकं बंदे etc. as in No. 117.

fol. 11^b इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदये त्याख्याने प्रकाशाख्ये प्रथमो अंकः १

fol. 24^b इति प्रबोधचन्द्रोदयप्रकासे द्वितीयो अंकः संपूर्णम् ॥

Ends.—(text) fol. 69^b

उत्तिष्ठ वत्स किं ते भूयः प्रियसुपकरोमि etc. up to संसाराब्धि
विषयममतातंकपकं तरंतु as in No. 111.

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे इति

Ends.—(com.) fol. 69^b

श्रीकृष्णमिश्रः ग्रंथांते etc. up to सर्वे प्राप्यत इति भावः

as in No. 117.

followed by अंकसमाप्तिं शोतयति इति इति निष्क्रान्ताः सर्वे इति अंकसमाप्तौ
सर्वेषां निष्क्रामणीमित्यर्थः इति श्रीभट्टविनायकान्मजदीक्षितरामदास-
विरचिते प्रकाशाख्ये प्रबोधचन्द्रोदयनाटके जीवन्मुक्तिनिरूपणं नाम
षष्ठोऽंकः समाप्तः ६ ॥ समाप्तोऽयं नाटकं ॥

References.— Same as in No. 117.

प्रबोधचन्द्रोदय

with
प्रकाश

No. 120

Prabodhacandrodaya

with
Prakāśa

224.

Viśrāma (i).

Size.— 14 in. by 7 in.

Extent.— 70 leaves ; 4-7 lines to a page ; 40 letters to a line (text).

8-10 ,, ,, ,, ,, 45 ,, ,, ,, ,, (com.).

Description.— Modern paper with water-marks; Devanāgarī characters; hand-writing clear, legible and uniform; borders ruled in double red lines; folios numbered in both margins; text in the middle with the commentary above and below it; yellow pigment used for corrections; certain words and lines smeared off with black ink on many folios; the edges of last few folios torn; complete.

Age.— Samvat 1746.

Author (of the text).— Kṛṣṇamiśra.

„ („ „ „ com.).— Rāmadāsa.

Begins—(text) fol. 1^b

मध्यान्हार्कमरीचि etc. as in No. 111.

„ -- (Com.) fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

नत्वा परात्मानमशेषदेहिनामात्मानमस्यैव सुखप्रबोधनं ॥

कर्तुं प्रबोधाख्याननिबन्धने मया प्रकाशनाम्नी क्रियते हि टीका १

विनायकस्य तनयो दीक्षितस्य करोदिमां ॥

रामदासोति सरलां टीकां संतोत्र मेऽरणं २

मध्याह्नेति ॥ अहो मध्यो मध्याह्नास्तस्मिन्नर्कः सूर्यस्तस्य मरीचिकासु
किरणेषु पयः पुरः पयसां जलानां पुरः etc.

fol. 11^b इति श्रीप्रबोधचंद्रोदयव्याख्याने प्रकाशाख्ये प्रथमोऽंकः श्रीः
श्रीः

fol. 24^b इति... ..द्वितीयोऽंकः समाप्तः ॥

Ends:— (text) fol. 69^b

उत्तिष्ठ वत्स किं ते भूया प्रियसुपकरोमि etc. up to संसाराब्धि विषय-
ममतातकपके तरंतु ३३ as in No. 111.

followed by इति निःक्रांताः इति श्रीकृष्णमिश्रविरचिते प्रबोधचंद्रो-
दये जीवन्मुक्तिर्नाम षष्ठांकः समाप्तश्चार्य प्रबोधचंद्रोदयं। नाम ग्रंथः ॥
श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

Ends:— (text) fol. 70^a

पर्जन्य इति etc. up to सर्वे प्राप्यत इति भावः ३३ as in No. 117.

followed by अंकं । कर्माणि चोक्त इति क्रांता सर्वे इति अंकसमाप्तौ सर्वेषां
निष्क्रामणमित्यर्थः ॥ छ ॥ इति श्रीमद्भट्टविनायकात्मजदीक्षितरामदास-
विरचितं प्रकाशाख्ये प्रबोधचन्द्रोदयनाटकख्याख्याने जीवन्मुक्तिनिरूपणं
नाम षष्ठोः ६

स्वप्राकृतसंस्कृतमत्र किञ्चिद्याख्यायतात्ययमवर्णि किञ्चित्
तत्राप्यशुद्धं यदि किञ्चिदस्ति तच्छोधनीयं विबुधैर्न मुसैः १ ॥
संवत् शके १७४६ त्रययाब्देन०

References.— Same as in No. 117.

प्रबोधचन्द्रोदय with प्रकाश	Prabodhacandrodaya with Prakāśa
No. 121	378. 1884-87.

Size.— 15¼ in. by 6¾ in.

Extent.— 70 leaves ; 4-8 lines to a page ; 40-44 letters to a line (text).
8-10 „ „ „ „ 45 „ „ „ „ (com.).

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in ap-
pearance ; hand-writing clear and legible but not uniform :
borders ruled in double red lines ; some in triple ; edges
in single ; folios numbered in both margins ; red pigment
used ; text in the middle with the commentary above and
below it ; white chalk used for corrections ; edges worn
out ; the first folio has two numbers 1 and 2 ; complete.

Age.— Not very old.

Author (of the text).— Kṛṣṇamiśra.

„ („ „ com.).— Rāmadāsa.

Begins.— (text) fol. 1^a

मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 111.

Begins--(com.) fol. 1^a मध्याह्नेति ॥ वयं तत् औपनिषदं महस्तेजः ब्रह्माख्यं
उपास्महे । सेवयामः । etc.
fol. 12^b इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदयव्याख्याने प्रकाशाख्ये प्रथमोक्तः ॥१॥
fol. 25^b इति... .. द्वितीयोक्तः ॥ २ ॥

Ends.— (text) fol. 70^b

उत्तिष्ठ वत्स किं ते भूयः प्रियसुपकरोमि etc. up to मंसाराग्धि
विषयममतातंकपकं तरंतु as in No. 111.

Ends.— (com.) fol. 70^b

श्रीकृष्णमिश्राः ग्रंथांते etc. up to सर्वे प्राप्यत इति भावः
as in No. 117.

followed by अंकसमाप्तिं बोधयति इति निष्क्रांताः सर्वे इति अंकसमाप्तौ
सर्वेषां निष्क्रामणमित्यर्थः ॥ इति श्रीमद्भट्टविनायकात्मजदीक्षितरामदास-
विरचिते प्रबोधचन्द्रोदयनाटकव्याख्याने जीवन्मुक्ते निरूपणं नाम षष्ठोक्तः
॥ ६ ॥

सप्राकृतं संस्कृतमत्र किञ्चिद्व्याख्यायतात्पर्यमवर्णि किञ्चित्
तत्राप्यशुद्धं यदि किञ्चिदस्ति तच्छोधनीयं विबुधैः-

References.— Same as in No. 117.

प्रबोधचन्द्रोदय
with
प्रकाश

No. 122

Prabodhacandrodaya
with
Prakāśa

503.
1887-91.

Size.— 12½ in. by 8½ in.

Extent.— 69 leaves ; 4-5 lines to a page ; 35-40 letters to a line (text).
8-12 ,, ,, ,, 40-44 ,, ,, ,, (com.).

Description.— Modern country paper ; Devanāgarī characters ;
hand-writing clear, legible and uniform ; borders ruled
in double red lines ; text in the middle with the comment-
ary above and below it ; folios numbered in both

margins ; white chalk used for corrections : the first folio is numbered as 1 on one side and as 2 on the other ; complete.

Age.— Śake 1747.

Author (of the text).— Kṛṣṇamiśra.

„ („ „ com.).— Rāmadāsa.

Begins.—(text) fol. 1^a

मध्याह्नार्कमरीचि etc. as in No. 111.

∴ (com.) fol. 1^a

श्रीगणेशाय नमः ॥

नत्वा परात्मानमशेष etc. as in No. 120.

fol. 12^a इति श्रीप्रबोधचंद्रोदयव्याख्याने प्रकाशाख्ये प्रथमोःकः ॥

fol. 25^a इति श्रीप्रबोधचंद्रोदयप्रकाशो(ज्ञे) द्वितीयोःकः ॥ २ ॥

Ends.—(text) fol. 70^a

उत्तिष्ठ वत्स किं ते श्रूयः प्रियमपकरोमि etc. up to संसाराद्धि
विषयमतातंकपके तरंतु ॥ ३३ ॥ as in No. 111.

followed by इति निःक्रांताः ॥ इति श्रीरुष्णमिश्रविरचिते प्रबोधचंद्रोदये
जीवन्मुक्तिर्नाम षष्ठोःकः ॥ समाप्तश्चायं प्रबोधचंद्रोदयो नाम ग्रंथः सर्वे
शुभं भवतु ॥ छ ॥

Ends.—(com.) fol. 70^b

पर्जन्य इति etc. up to सर्वे प्राप्यत इति भावः ॥ ३३ ॥

as in No. 117

followed by अंकसमाप्तिं द्योतयति ॥ इति निःक्रांताः सर्वे इति ॥

अंकसमाप्तौ सर्वेषां निष्क्रामणमित्यर्थः ॥ छ ॥

इति श्रीमद्भट्टविनायकात्मजदीक्षितरामदासविरचितं प्रकाशाख्ये
प्रबोधचंद्रोदयनाटकव्याख्याने जीवन्मुक्तिनिरूपणं नाम षष्ठोःकः ॥

संप्राकृत etc. up to विदुषैर्नमुख्यैः ॥ as in No. 120

followed by इदं पुस्तकं समाप्तं ॥ शके १७४७ पार्थीव नामाच्चे माघमासे
इंदुवासरे.....वासिना...तं प्रबोधचंद्रोदयाख्यनाटस्य सव्याख्यां...इदं पुस्तकं
संपूर्णं ॥

References.— Same as in No. 117.

प्रबोधचन्द्रोदयटीका

Prabodhacandrodayaṭikā

called

called

प्रकाश

Prakāśa

No. 123

463.

1894-1915.

Size.— 9½ in. by 4½ in.

Extent.— 90 leaves ; 9 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing legible but neither clear nor uniform ; borders ruled in black and red lines ; red pigment used ; yellow pigment used for corrections ; folios numbered in both margins ; edges worn out ; slightly moth-eaten ; complete.

Age.— Śaṁvat 1806.

Author.— Rāmadāsa.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ महागुरवे नमः ॥

गमं विनायकं वंदे etc. as in No. 117.

fol. 11^b इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदयन्याख्याने प्रकाशाख्ये प्रथमोः ॥fol. 26^a इति श्रीप्रबोधचन्द्रोदयप्रकाशाख्ये द्वि(ति)योः संपूर्णः ॥Ends.— fol. 89^b

श्रीरुष्णमिश्राः ग्रंथांते etc. up to सर्वे प्राप्यत इति भावः ॥

as in No. 117.

followed by अंकसमाप्तिं योतयति ॥ इति निःक्रांताः सर्वे इति ॥ अंक-
समाप्तौ सर्वेषां निःक्रमणमित्यर्थः ॥ इति श्रीमद्भट्टविनायकात्मजदीक्षित-
रामदासविरचिते प्रकाशाख्ये प्रबोधचन्द्रोदयनाटकव्याख्याने जीवन्मु-
क्तिनिरूपणं नाम षष्ठोः ॥ ६ ॥ संवत् १८०६ वदी आषाढ शुक्रवार ॥

यादृशं पुस्तकं... ..

...पत्रं वदंति पुस्तकं ॥

लिखितं गन्नागममिश्रेण ॥ ललितां मध्ये ॥ इदं पुस्तकं योः शुभं
भूयात् ॥ शुभमस्तु ॥ सिद्धिरस्तु ॥ ॐ नीलकण्ठाय नमः

On fol. 90^b we have—

मांडव्यग्रामवासिना सप्तर्ष्यपनामकेन मनोहरेण काश्यामिदं पुस्तकं
लिखापितं शोधितं च

References.— Same as in No. 117.

प्रसन्नराघव

Prasannarāghava

No. 124

448.

1884-87.

Size.— 10½ in. by 5 in.

Extent.— 49 leaves ; 13 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ; lacunae supplied in the margins ; complete.

Age.— Śaka 1707.

Author.— Jayadeva.

Subject.— A drama in seven acts by Jayadeva, son of Mahādeva

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ चत्वारः प्रथयंतु विद्रुमलतारकांगुलिश्रेणयः

श्रेयः शाणसरोजकोरकरुचस्ते शार्ङ्गिणः पाणयः ॥

भालेष्वरुजभुवो लिखन्तिपुण्यपथे पुण्यवर्णावलाः

कस्तुरीमकरीः पयोधरशुभे गंडद्वये च श्रियः

fol. 9^b प्रथमोः ॥

fol. 14^b द्वितीयोः ॥ २ ॥

Ends— fol. 48^b

तथापीदमस्तु ॥

आबास्याह्वदनांजुजे तनुभृतां सारस्वतं जंभतः

देवे कोस्तुमघान्नि संब्रह्मकुटाद्वैतामतिः खेलतु

वाग्देव्या सह सुक्तवेशसरसा देवी च दीव्यादियं-
 शेषस्येव फणांचले वसुमती लक्ष्मीः सतां सद्मञ्च ॥ ९२ ॥
 रामः ॥ तदागच्छत एष्यकादवतीर्यं शुरुं बंधुजनं
 पौरांश्वानंदयाम इति एष्यकादवतरणमभिसंवृत्तं ॥
 इति निःक्रांता सर्वे ॥ सप्तमोःकः ॥ ७ ॥
 जायंतामभिरामरामचारिताक्रीडाभिरामाः सता-
 मुन्मीलनमल्लिभाविरचितछग्दामरम्या गिरः ॥
 याः कंठे विनिवेश्य पेशलधियो रोमांचलीलांचिताः
 कांताबाहुलताविलासमहिमाश्लेषांस्तृणं मन्वते ॥ ९३ ॥
 इति श्रीजयदेवकविविरचितं प्रसन्नराघवं नाम नाटकं समाप्तं ॥
 स्वस्ति श्रीमन्नुपशालिवाहनशके १७०७ विश्वावसु नाम संवत्सरे ज्येष्ठकृष्ण-
 चतुर्दश्यां भोमे कुतुलापुरस्थेनोपासन्नुपनामकेनावाभिधानेन लिखितमिदं
 प्रसन्नराघवाभिधानं नाटकं संपूर्णतामगमत् अभिये श्रूयात् ॥ शुभं भवतु ॥
 ॥ छ ॥ छ ॥

References.—(1) Mss.—Aufrecht's Catalogus Catalogorum: i, 359^b; ii 81^a, 211^b; iii, 76^b.

Descriptive Catalogues:—I. O. Cat. Pt. VII. No. 4158; A. B. Keith (I. O. Cat.) Nos. 7394-6; Mad. Des. Cat. Vol. XXI. Nos. 12562-8.

A. B. Keith—Sanskrit Drama, pp. 244-6.

(2) Printed Editions:—Published by the Nirayasagar Press, Bombay; 2 Edited in the Pandit (1867-9);

(3) Ed. by Pandita Govinda Deva Śāstri, Benares (1868);

(4) Ed. by Jivananda Vidyāsagara Scramapore, 1872 ;

(5) Ed. S. M. Paranjpe, Poona 1894.

प्रसन्नराघव

Prasannarāghava

No. 125

167 (a).
1882-83.

Size.—12½ in. by 5 in.

Extent.—14 leaves; 9 lines to a page; 42 letters to a line.

Description.—Country paper; Devanāgarī characters; old in-
 appearance; hand-writing legible and uniform but some-
 times not quite clear; borders ruled in two double black

lines with a thick red line between them ; some folios have yellow appearance ; edges worn out and moth eaten ; incomplete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Jayadeva.

Begins.-- fol. 1^a

श्रीमहागणपतये नमः ॥ ॥ रामजय ॥

॥ चत्वारः प्रथयन्तु etc. as in No. 124.

fol. 13^a प्रथमोकः ॥

Ends.— (abruptly) fol. 14^b

रामः । वत्स अलमनेन तयावता अयं भगवान्

विश्वामित्रस्तत्रभवतो याज्ञवल्क्यस्य समागमद्वेषमनुभवति ।

तावत्तक्षीयसायंतनदेवार्चिनोचितकुष्ठमान्यपची

References.— Same as in No. 124.

प्रसन्नराघव

Prasannarāghava

No. 126

426.

1892-95.

Size.— 10 $\frac{4}{8}$ in. by 5 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.-- 88 leaves ; 9 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Thick country paper ; Devanāgarī characters ; handwriting bold, clear and legible ; borders of folios 1-37 ruled in triple red lines and edges in single ; some folios have blackish appearance ; edges of first three folios moth-eaten ; complete.

Age.— Śaivāt 1896.

Author.— Jayadeva.

Begins— fol. 1^a

श्रीगणेशाय नमः ॥

चत्वारः प्रथयन्तु etc. as in No. 124.

fol. 16^b इति श्रीजयदेवविरचिते प्रसन्नराघवनाम्नि नाटके प्रथमोः १

fol. 25^b द्वितीयोः २

Ends.-- fol. 85^b

तथापीदमस्तु भरतवाक्यम्

आबाल्याद्बदनांबुजे etc. up to इति एष्यंकादवतारणमभिनन्दयंतः सर्वे
निक्रान्ताः ॥ as in No. 124.

followed by इति श्री जयदेवविरचिते प्रसन्नराघवनाम्नि नाटके सप्त-
मोः ॥ समाप्त ॥ ७ ॥ संवत् १८९६ का ॥

References.— Same as in No. 124.

प्रसन्नराघव

Prasannarāghava

No 127

427.
1892-95.

Size.— 9 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{2}{3}$ in.

Extent.— 44 leaves ; 10 lines to a page ; 33 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writ-
ing bold, clear and legible ; borders ruled in double red lines.

The Ms. contains acts 1-4 and some portion of the
fifth act.

Age.— Appears to be old.

Author.— Jayadeva.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगोविंदाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्री...सः ॥

चत्वारः प्रथयंतु etc. as in No. 124.

fol. 13^b प्रथमोः ॥

fol. 21^a द्वितीयोः ॥ छ ॥

Ends.— fol. 37^a

कातेनाथप्रणयमधुरं किंचिदाचंचलेन

भ्रांताभ्रांता जनकतनया वल्कलस्यांचलेन ।

चक्रे पीतभ्रमजलकणस्त्रिपद्युग्धाननश्रीः

भ्रांतः सांतः स पुनरनया लोचनस्यांचलेन ॥ गं

References.— Same as in No. 124.

प्रसन्नराघव

Prasannarāghava

No. 128

142.
1866-68.

Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in. by 5 in.

Extent.— 55 leaves; 10 lines to a page; 44 letters to a line.

Description.— Modern blue paper with water-marks; Devanāgarī characters; hand-writing clear, legible and uniform; complete.

Age.— Śaka 1789.

Author.— Jayadeva.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीधारणासरस्वत्यै नमः ॥

चत्वारः प्रथयंतु etc. as in No. 124.

fol. 11^b प्रसन्नराघवनाटके प्रथमोऽंकः पर्याप्तः ॥fol. 17^a इति श्रीप्रसन्नराघवनाटके श्रीजयदेवकृते द्वितीयोऽंकः ॥Ends--- fol 55^a

तथापीदमस्तु ॥

आबाल्याद्वदनांबुजे etc. up to इति पुष्पकादवतरणं सवृत्तमिति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ as in No. 124.

followed by इति सप्तमोऽंकः

जायन्तामभिराम etc. up to श्लेषास्तृणं मन्यते ॥ १ ॥

as in No. 124.

followed by नाटकघटितमदः पद्यं ॥

इति श्रीजयदेवकवोद्वृत्तचामणीविरचितं प्रसन्नराघवनाटकं संपूर्णं ॥

श्रीदंतिलपननीलांबाभर्गचरणेषुनतिर्विजयनुतरां ॥ स्वस्ति श्रीशालिवाहनशके

१७८९ प्रभवसंवत्सरे माघशुक्लपक्षे समाप्तं ॥ छ ॥

ग्रंथसंख्या १८०० श्रीकृष्णनाथप्रसन्नोस्तु

References.— Same as in No. 124.

भाणनाटक

Bhāṇanāṭaka

No. 129

94.

1919-24.

Size.— 7 in. 1 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 14 leaves ; 11 lines to a page ; 40 letters to a line.

Description.— Palm-leaves ; *Malyālam* characters ; old in appearance ; hand-writing very small but clear, legible and uniform ; leaves slightly worn out ; leaves have holes to pass a string through ; letters inscribed.

Age.— Appears to be fairly old.

Author.— Not mentioned.

Begins.— श्रीगणपतये नमः ॥

अविद्मस्तु ।

केळीकोष दशा सुतन्वत.....न किञ्चन्द्रार्थं चूडामणौ

चूडा चन्द्रकलानुपंगकलपा यद्भूयते कोमलं,

यद्वा फर्कशाकासरासुरशिरो निष्पेवणे निर्दयं

पायाद्वरतदिदं गिरीन्द्रदुहितुः पादारविन्दद्वयम् । नायन्ते ततः प्रविशति
सूत्रधारः । सूत्रः । यमाहुस्सं सारेऽप्रकृतिरससं षस्तुमुनयो यदास्वादेतिक्तस्स च
परचिदाग्नेहन रसः । कुचा भोगानघ्राः कुबलयदृशो यस्य करणं तृतीयो वि-
ख्यातो जगति सपुमर्थो विजयते । अपि च नितंबालसयातानां स्मितं जयति
योषितां । विधत्ते विद्वति यत्र जगत्त्रयमयीस्मरः । अलमतिविस्तरेण । किञ्चि-
दुपसृत्य । साञ्जलिबन्धं ।

Ends.— इयं कल्याणांगीर मयतुच्चिरायैनमुच्चितं । समारूढप्रेमा भवतु सुहुरस्यामयमपि
विधातुः पञ्चेषेरपि च युवयोरस्य मम च । प्रयासाश्रयासुः प्रगुणफल संयोग
सुभगाः ॥ किं ब्रूयः । परिगृहीतमिदमस्माभिः सुरतदेशिकवदनेन्दुबिबिनिमुत्-
माशीरमुत्तमिति । प्रतीचीं विलोक्य । इन्त अतिक्रामति सन्ध्यासमयः तत्
प्रस्थातुकामा वयं । चित्रलतामदनरथौ किं ब्रूयः । भवदसंनिधाने प्रियसखी
प्रियसखयोर्महती पीडिते । सन्निहितौ ननु युवां । अवश्यं च गन्तव्यं । अनंग-
पताकानंगकेतू किं ब्रूयः । अवश्यञ्चेत् गन्तव्यं । अतिनिर्वन्धो न शोभते ।
कवापुमर्षक्याश्च इति । ताचिनिगद्यते । निद्राभंगनिकामरकनयनौ सुव्रादरि-
स्मरक्रीडासंभूतसाद्ये.....

मत्तविलासप्रहसनटीका

Mattavilāsaprahasanatikā

No. 130

96.
1919-24.Size.— 9 $\frac{3}{4}$ in. by 1 in.

Extent.— 12 leaves ; 7 lines to a page ; 30 letters to a line.

Description.—Palm-leaf use; *Malyālam* characters; old in appearance; hand-writing very small but clear, legible and uniform; leaves with holes to pass a string through ; incomplete.

Age.— Fairly old.

Author.— Not mentioned.

Begins.— श्रीगणपतये नमः ।

अविघ्नमस्तु । आर्यं किं चिरस्य कालस्य यौवनयुगभरमत्तविलासप्रहसनं दर्शयितुमद्यगतासि तस्यै इदानीं दर्शय या त्वया रमयितव्या किन्तया एव-
नियुक्तोसि तथा एवं खलु एतत् युज्यते एवं लब्धः आर्याभिप्राणां प्रसादः
यद्येवं किन्ते प्रियाख्यानानि तक्रन्दामि किमिदानीमार्येण नाटकं नाटयितव्यं
आम इत्यनुवादे अस्मिन् पक्षपाती मे कोपः येन अभिप्रायानुरूपं भणितास्मि
आर्यं कतमः पुनः स कविः । यः अनया कृत्या आत्मानमेवं प्रकाशयिष्यति

Ends.— भगवन् चन्द्रसमागतमिवप्रदोषं भगवन्तं पश्यन्त्या मे अय आनन्दतीव्रदृष्टिः
किमेतदभ्यर्थनीयं किन्ते प्रियं करोमि गच्छामि तावदहं तथा भवतु विधवा
सुण्डा भिक्षुका धर्मदाराः मयम्मांसं पीयते खायते च भिक्षा भोज्यं चर्म-
खण्डश्च शय्या । कौटः धर्मः कस्य नो भाति रम्यः । मुक्तिं भणन्ति हरिब्रह्मादि-
देवाध्यानेन वेदपठनेन क्रतुक्रियाभिः । एकेन केवलसुमादयितेन दृष्टो मोक्षः समं
सुरतकेळि सुरारसैः । पञ्चताम्बूलं पञ्चसुगन्धोत् बोधितं । एलत्तरि इलवङ्गं
जातिक्का करां पूव् वसुवाशि इव पञ्चसुगन्धम् । शाणं शण विकारं क्षौमं
अतसीसूत्रनिर्मितं चीरं दर्भादि निष्पन्नं कृतपं पार्वतीया हजरोमानिर्मितकबळं
अत्रिक आहताः बुद्ध्याः क्षपणकाः नग्नाः अवगीतं विप्रतिपत्ति ।

मदनसंजीवन

Madanasarṅjivana

No. 131

470.
1899-1915.Size.— 10 in. by 4 $\frac{2}{3}$ in.

Extent.— 44 leaves ; 6-8 lines to a page ; 25 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; not very old in appearance ; hand-writing, clear and legible but not uniform ; borders ruled in double red lines ; red and yellow pigment applied to some folios.

Age.— Does not appear to be very old.

Age.— Not mentioned.

Begins.— 1^b

... श्रीगणेशाय नमः ॥

भग्नपास्तु स गेहेषु यद्वाहो गूढतस्करः ॥

यत्र नायकनामापि लालसीति विवर्णवत् ॥ २ ॥

अपि च

क्षेमायास्तु दिगंबरस्य वपुषसौंदर्यलेशः पुरा

यं दृष्ट्वा फिल दारुकावनमृनिस्त्रैणं पुरोवर्तित ॥

जुद्व्यत्कुचुकमस्तकां धि विगठस्त्रीविप्रहृष्यन्मुखं

सर्वांगीणानिरूढरोमविततस्विन्नां गमृत्कंपनं ॥

... ..

नाथंते सूत्रधारः

... ..

वित्तित्य सहर्षे ॥ कश्चिदस्ति भवाद्दृशानसूपरसिकमानसानंदछणगर्भितः

मदनसंजीवनो नाम भाणः । तमहं प्रयुंजानोतुरंजयाम्यार्यमिश्रान् ॥ etc.

Ends.— fol. 44^aगाढमालिग्य सस्मितं किं ब्रवीषि । मंचमारोहेति ॥ सानंदं प्रेयसि
परिगृहीतसंभारः तूर्णमागच्छामि । मंजुयुगः तावदत्रैव तिष्ठति ॥ कथय किं
श्रूयः श्रियमृपकरोसि ॥ किं ब्रवीषि नन्वितोपि श्रियमस्तीति ॥
तथापीदमस्तु भरतवाक्यं ॥

सर्वत्रापि सुभिक्षमेवसतरं भूमंडले वर्षतां
 मकत्या यज्ञकृतो भवंतु सुजनाःश्र्वद्रार्धचूडार्चकाः ॥
 श्रीमंतः कवयो भवंतु परितः कल्याणपारं परी—
 माचंद्रार्कमवर्गलं विजयतां मद्द्वैतमव्याहृतं ॥ १०० ॥
 अपि कसंतत चित्रलेखाख्य शिवकामिन्यलंकृतः ॥
 कुलभूषणनामायं पातु विश्वं सभापतिः ॥

॥ इति निक्रांतः ॥ संपूर्णोयं मदनसंजीवनयो नाम भाणः ॥ छ ॥

Aufrecht does not mention any Ms. of this work in his Catalogus Catalogorum.

मन्त्राङ्कनाटक

Mantrāṅka Nāṭaka

No. 132

103.

1919-24.

Size.— 7 $\frac{1}{8}$ in. by 1 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 153 leaves ; 6 lines to a page ; 27 letters to a line.

Description.— Palm-leaves ; *Malyālam* characters ; old in appearance ; hand-writing small but clear, legible and uniform ; letters inscribed on the leaves ; leaves have holes in the middle to pass a string through ; wooden-planks above and below the leaves ; the Ms is preserved in a wooden-box.

Age.— Fairly old.

Author.— Bhāsa.

Subject.— Nāṭaka.

Begins.— हरिः श्रीगणपतये नमः ॥

अविघ्नमस्तु । ततः प्रविशति द्विण्डकषेषोवसन्तकः । पूर्वं कैशिकायिष्ट
 रणदुश्चि रणदुपाटि पिन्नेआळामं चोल्लू द्विण्डीदण्डं वधानः भसितासिततनुः
 मस्मरुत्तत्रिपुण्डीभास्त्रःकौपीनवासाः प्रविशति गणयन् दक्षिणामाषकाणां ।
 मन्त्रार्थं वद्विशाला प्रतिकृतसमयस्तःसखीभ्यामुभाभ्यां । नोपश्यामीति जल्पन्
 जञ्ज इव मतिमान् मोदकं देवपीठे ।

Ends.— स तेन रामो रचितेन सेतुना पथा समुत्तीर्य महार्णवं क्षणात् ।
 पूर्वा सुवेलाच्चलमस्तकं श्रितामवाप लङ्काममरावतीसमां ।
 तौ सुग्रीवविभीषणौ रघुपतिं पार्श्वद्वयेमानयन्
 सौमित्रिं पुरतः प्रभञ्जनमुतं भृत्यं पुरस्कृत्य च
 युक्तो वानरसेनया सकलया राजन्पञ्चडामणि-
 स्तीर्त्वाभोनिधिमास्पदं च विदधे लङ्कोत्तरद्वारि सः ।
 व्याधस्त्री तुंगपीनस्तनकलशमिच्छत् कुम्भिकुम्भाभिमान
 प्रत्यागच्छन्मदान्धद्विरद् वररदक्षुण्णकृटे त्रिकृटे
 स्कन्धावारं विधाय स्थितिमकृतगिरा रामभद्रस्य लङ्का-
 ज्ञातातङ्कांविधास्यन् सहवलनिवहैश्वक्रवतीं कपीनाम् ।

मन्त्राङ्कटीका

No. 133

Mantrāṅkāṭikā

98.

1919-24.

Size.— 8½ in. by 13½ in.

Extent.— 84 leaves ; 9 lines to a page ; 20 letters to a line.

Description.— Modern foolscap paper ; Devanāgarī characters ;
 hand-writing clear, legible and uniform ; written on one
 side only ; copied by one Venkatarāmasāstri.

Age.— A modern copy.

Author.— Not mentioned.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ॥

आसीदंशेषभुवनप्रथिता पृथिवीतले ।

कौशाम्बी नाम नगरी यस्या रौन गरीयसी ॥

तत्राश्रुत्पार्थिवः श्रीमानिन्द्रतुल्यपराक्रमः ।

प्रणताखिलभूपालः शतानीक इति श्रुतः ।

लावण्यस्यन्दिनीवाङ्मैर्निर्देशेषगुणैः नभूः ।

तस्य राजवरस्यासीन्महिषी सुगयावती ॥ etc.

Ends.— fol. 83-84^b

अहमिदानीं स्वामिनो मङ्गलचनानवस्थितः यात् निरुद्धारम्भः स्यामिति च
 मस्यते । ब्राह्मणोपासकेत्यत्र उपासकशब्द उपहासयोक्तः । मा भेषीरित्यत्र
 सर्वथा बयं कार्यं साधयिष्याम इति योच्यते । अथ वसन्तकः । अर्घं ब्राह्मणभवं
 धिक् । ब्राह्मणत्वं ब्राह्मणजन्म वा अत्र हेतुमाह मात्रेण चेष्टामात्रस्मरेण
 प्रत्यक्षप्रमाणैकतानेन कुत्सितेन श्रवणकेनाहतेनाभयं दीयते इत्येकत्र ॥

महानाटक or हनुमन्नाटक

Mahānāṭaka or Hanumannāṭaka

No. 134

826.
1886-92.Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in. by 5 $\frac{2}{8}$ in.

Extent.— 24 leaves ; 15 lines to a page ; 50 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing, clear and legible but not uniform ; occasional marginal notes ; yellow pigment frequently used for corrections ; red pigment used for marking the portion ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Hanumat—in the recension of Dāmodara Mīśra.

Subject.— A drama based on the story of Rāmāyaṇa and ascribed to Hanumat. It is supposed to be in two recensions one by Dāmodara and the other by Madhusūdana.

Begins.— fol. 1^b

॥ ६० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

कल्याणानां निधानं पावनं पावनानां
 पाथेर्यं यन्मुमुक्षुः सपदि परपद्प्राप्तये प्रस्थितस्य
 बिभ्रामस्थानमेकं कविषरवचसां जीवनं सज्जनानां
 बीजं धर्मदुमस्य प्रभवतु भवतां सूतये रामनाम । १ ।
 पातु श्रीस्तनपात्रभंगमकरी मुद्रांकितोरस्थलो
 देवः सर्वजगत्पतिर्मधुवध्वक्राञ्जचंद्रोदयः
 क्रीडाक्रीडतनोर्नर्वेदुविशदे वृष्टांकुरे यस्य स-
 र्भाति स्म प्रलयाग्निपल्वलतलोत्खातकमुस्ताकृतिः ॥ २ ॥
 यं शैवाः समुपासते शिव इति ब्रह्मेति वेदांतिनो
 बौद्धा बुद्ध इति प्रमाणपटवः कर्नेति नैयायकाः ।
 अहंस्मित्यथ जैनशासनगता कर्मेति मीमांसकाः
 सायं शो विदपातु वाञ्छितफलं त्रैलोक्यनाथो हरिः । ३ । ॥ ॥

fol. 3^b इति श्रीहनुमन्नाटकज्ञानकीर्णखंडरो नाम प्रथमोऽंकःfol. 5^a इति श्रीहनुमन्नाटकज्ञानकीरामविलासो नाम द्वितीयोऽंकः २ ।

... ..

Ends— fol. 24^b

यद्ग्रं धनुरीश्वरस्य समरे यज्जामदग्न्योजित-
 रत्यक्ता येन गुरोर्गिरा बह्वमती सेतुः पयोधौ कृतः
 एकैकं दशकंधरक्षयकृतो रामस्य किं वर्ण्यते
 देवं वर्णय येन सोपि सहसा नीतः कथा शेषतां ८७
 रम्यं श्रीरामचंद्रं प्रबलभुजवृहतां च कांडसीढ-
 स्याप्तं ब्रह्मांडभांडे रणाशिरासि महानाटकं पाटवाधिं
 पुण्यं भक्त्यां जेनपाविरचितमिदं यः शृणोति प्रसंगात्
 सुक्तोसौ सर्वपापाहरिभटविजयी रामबत्संगरेषु ८८
 चतुर्दशभिरेवाकैर्भवानानि चतुर्दश
 श्रीमहानाटकं धत्ते केवलं ब्रह्मनिर्मलं ८९
 रचितमनिलपुत्रेणाथवा वाल्मीकिना-
 निहितममृतसुद्ध्या प्राग्महानाटकं यत्
 सुमतिवृपतिभोजेनोद्धतं तत्क्रमेण
 ग्रथितमिष तु विश्वं मिश्रदामोद्वरेण ९०
 माधुरकुलसंघतः शुद्धर्षेदिवोथ विख्यातः ।
 हेमौ रसो विजयते कमलापतिरीश्वरः ९१
 पतद्वृथार्थोक्तिश्रमैकादिकृपति श्रियो रामः
 तुष्टा निजपदभक्ति दिशतु दयावातुरूकरः स्वल्पं ९२
 तत्पुत्रेण मयेर्यं मोहननाम्नाय रत्नानां
 मंजूषा कापि विहिताप्यविधीनसलेन संविवृतम् ९३

इति श्रीहनुमन्नाटकचतुर्दशोः । इति श्रीहनुमन्नाटकः संपूर्णता-
 मगात् शुभं भवतु ॥

References.— 1 Aufrecht's Catalogus Catalogorum i, 438^a; ii 100^b,
 216^b; iii, 94^b.

Aufrecht remarks—" It exists in two recensions, the
 more ancient by Dāmodara and explained by Mohanadāsa,
 and a recent one edited by Madhusūdana. "

For described Mss see I. O. Cat. pt. VII, Nos. 4144-
 48; Mad. Des. Cat. Vol. XXI No. 12581; A. S. B. Cat.
 Vol. VII Nos. 5307-11.

2 A. B. Keith—Sanskrit Drama, pp. 271-75.

3 Printed Editions—Repeatedly printed.

हनुमन्नाटक
also called
महानाटक

Hanumannāṭaka-
also called
Mahānāṭaka

No. 135

485.
1887-91.

Size.— 12¼ in. by 4¼ in.

Extent.— 54 leaves ; 8 lines to a page ; 32-34 letters to a line.

Description.— Country paper ; old in appearance ; Devanāgarī characters ; hand-writing bold, clear and legible ; borders ruled in triple red lines some of the last folios in double lines : red ink used for marking the portion ; yellow pigment used for corrections ; complete.

Age.— Śaṁvat 1790.

Editor.— Madhusūdana.

Subject.— Nāṭaka.

Begins.— fol. 1^b

॥ ६ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

कल्याणानां निधानं etc. as in No. 134.

इदमे यस्मैरणया समुद्यतोर्हं विशुद्धतरकुन्दिः ॥

तत्पद्कमलं वन्दे गोकुण्डनाथस्य वेदादेः ॥ १ ॥

हनुमन्नाटकसागरशब्दार्थागायतां सुगाधत्वं

नेतुं कृतसाहसतां मम सुधियः क्षंतुमर्हतु ॥ २ ॥

तावच्छ्रीरामचंद्रगुणचक्रवालवर्णेनरुहः कविः स्वामीष्टवेत्तानामांतरि-
ताक्षीः पूर्वां नांदीमवतारयति etc.

Ends.— fol. 53^b

एवं दोर्षैर्ददर्पे दिशि दिशि परमाश्चर्यकं गापयित्वा

कृत्वः दुर्वृत्तगांत्या त्रिसुवनमस्त्रिलं स्वस्वधर्मवृत्तं ॥

लंकाराज्यं महस्त्राधिकमयुतमधोबन्तगान् पुर्णकामः

माद्धं यौरैः समस्ते रंगमदतिकृती राघवः स्त्रीयलोकं ॥ ४२ ॥

विक्षिप्तमप्येकमनेकयत्नायोग्यं तु यद्यत्र तद्वानुपूर्व्या ॥

निबद्धमास्तां परितोषहेतोरेमन्सराणां मधुसूदनैः ॥ ४३ ॥

इति श्रीहनुमत्कृतं महानाटककाव्यं संपूर्णं ॥

संवत् १७९० प्रथम आषाढ शुद्धि १४ भृगु दिने पुस्तकं लिखितं।

सुभमस्तु । कल्याणमस्तु मिश्रनाथुरामगौडान्वय लिखित्वा

References.— Same as in No. 134.

महानाटक

Mahānāṭaka

No. 136

181.

1902-07.

Size.— 9½ in: by 4½ in.

9¾ ” ” ” ”

Extent.— 70 leaves ; 10 lines to a page ; 28-32 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing, careless and illegible : modern paper also used ; borders of some folios ruled in black and red lines ; corrections made with yellow pigment ; folios 11 and 12 ; missing ; complete.

The Ms. contains 13 acts.

Age.— The Ms appears to be old.

Author.— Hanumat - Damodara Miśra.

Begins— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

कल्याणानां विधानं etc. as in No. 134.

fol. 9^b इति श्रीहनुमद्विरचिते महानाटके जानकीस्वयंबरो नाम प्रथमोऽंकः

fol. 15^a इति श्रीहनुमद्विरचिते महानाटके सीताविलासो नाम द्वितीयोऽंकः २

Ends.— fol. 72^b

यद्भग्नं धनुरीश्वरस्य etc., up to मिश्रवामोदरेण ॥ १६ ॥

as in No. 134.

followed by रामरामेति रामेति रामे रामे मनोरमे ॥

सहस्रनामतनुल्यं श्रीरामनामवरानने ॥ १७ ॥

इति श्रीहनुमत्नाटके हनुमद्विरचिते श्रीरामचंद्रविजयो नाम त्रयो-
दशोऽंकः समाप्तः ॥ १८ ॥ इदं सखा(रा?)म पुराणिकेन लिखितं ॥

References.— See No. 134.

महानाटक

Mahānāṭaka

No. 137

650.

1883-84.

Size.— 11 in. by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 12 leaves ; 8-9 lines to a page ; 30 letters to a line.

Description.— Country paper, Devanāgarī characters ; old and discoloured ; hand-writing, careless and illegible ; borders ruled in double black lines ; red pigment used occasionally.

The Ms is fragmentary.

Age.— Appears to be old.

Author.— Hanumat.

Begins.—fol. 1^a

सिद्धिः श्रीगणेशाय नमः । श्रीरामचंद्राय नमः ॥

शृणुत जनकशु...कं क्षत्रिया सर्व एते

दशवदनशुजानां कुंठिता यत्र शक्तिः

नमयति धनुर्दशं यस्तदारोपणेन

त्रिशुबनजयलक्ष्मीमैथिली तस्य दारा । १ ।

शतानंदवाक्यं माहेश्वरो दशग्रीवः सुब्राह्मण्ये महीभुजः ।

पिनाकारोपणं शृङ्गं हासीते किं भविष्यति । २ । etc.

Ends.— fol. 12^a

विजेतव्या लंका चरणतरणीयो जलनिधि-

र्विपक्षः पौलस्त्यो रणभुवि सदा यश्च कपयः ।

तथाप्येको रामः सकलमवधीव्राक्षसकुलं

क्रियासिद्धिः सत्वे वसति महतां नोपकरणे ॥ १०५ ॥

॥ इति श्रीहनुमच्छतं महानाटकं ॥ ॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

लिखितमिदं शृङ्गचक्रपाणिना ॥ गोविंदे भक्ति-

अतिपरिचयाद्ब्रजा संसतगमनादनादरो यत्सि ।

मलयं विह्वपुरं श्री बंधनतकमिंधनं कुक्ते ॥ १ ॥

दुःखं महत्प्राप्य खलादवश्यं संसृत्य संसृत्य पुमान् बिभेति ।
 उष्णेन दग्धा खलु पायसेन फुत्कृत्य फुत्कृत्य पिबन्ति तक्रं ॥ २ ॥
 प्राक् शिरः ज्ञाने विद्या दक्षिणे सुखसंपदा
 पश्चिमे प्रबला चिता हानिसृत्यू तथोत्तरे ॥ ३ ॥
 शठे प्रति शठं कुर्यात् आदरे प्रतिमादरं
 आगते सुस्वागतं कुर्यात् गच्छन्तं न निवारयेत् ॥ ४ ॥

References.— See No. 134.

महानाटक

Mahānāṭaka

No. 138

506.

1899-1915.

Size.— 10 in. by 4 $\frac{1}{4}$ in.

Extent.— 23 leaves ; 16-19 lines to a page ; 55 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters with **पृष्ठमात्रा** ; hand-writing, clear and legible but very closely written ; borders ruled in two double black lines ; very old in appearance ; square blanks in the centre of folios ; red pigment frequently used ; folios 1 and 2 missing ; complete.

Age.— Śaṁvat 1657.

Author.— Hanumat—Damodara Miśra.

Begins.— (abruptly) fol. 3^a

न भुजविपनच्छेदलीलाविदुष्यः ।

केयूरग्रंथिरत्नोत्करकषणरणत्कारघोरः कुवारः ।

तेजोभिः कुत्र गोत्रप्रलयसमुदितद्वादशार्कानुकारः

किं न प्राप्तः स्थितिं ते स्मरदहनधनुर्भेगपर्युःसुकस्य ॥ ३२ ॥ etc.

fol. 3^b इति श्रीमद्भनुमता विरचिते महानाटके जानकीस्वयंवरो नाम प्रथमोऽङ्कः १ ॥

fol. 5^b इति श्रीमद्भनुमता विरचिते महानाटके जानकीविलाशो नाम द्वितीयोऽङ्कः २ ॥

Ends.— fol. 25^a

यद्भ्रं धनुरीश्वरस्य etc. up to मिश्रदामोदरस्य ॥ ३० ॥

as in No. 134.

followed by यःशृणोति च भक्त्या वै रात्रौ नित्यं च मानवः ।

अग्निष्टोमस्य यज्ञस्य फलं प्राप्नोति स ध्रुवं ॥ ३१ ॥

इति श्रीमद्भुजुमता विरचिते महानाटके रामवर्णनो नाम चतुर्थश्लोकः
॥ १४ ॥

मुनीशुरसचंद्रे च । वर्ष उर्जेसिते तिथौ ।

दशम्यायां चांद्रिघने । क्षमानाटकमालिखत् ॥ १

श्रीमत्कृष्णार्षिगच्छे भ श्रीश्रीपद्मचंद्रसूरीणां शिष्य० श्रीकर्म्मसारवस्तोषां
शिष्यः क्षमा लिलेख ॥

॥ दातं वित्तादृतं वाचः । कीर्त्तिधम्मौ तथायुषः ।

परोपकरणं कायादसारात्सारहृद्धरेत् ॥ १

अस्तन्यपानाज्जननी पशुनामादारलाभाच्च नराधमानां ।

अगेहकर्मैव तु मध्यमानामाजीवितं तीर्थमिवोत्तमानां ॥ २

अर्थिनि कवयति २ ।

पठति पठतःस्तवोयस्तौति ।

पञ्चाषामीशुक्ते क्षपणः प्रणतौजलिं कुरुते ॥ ३ ॥

References.— See No. 134.

महानाटक

Mahānāṭaka

No. 139

210.
1875-76.

Size.— 13 $\frac{3}{4}$ in by 5 $\frac{1}{4}$ in.

Extent.— 45 leaves ; 12-13 lines to a page ; 35-40 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, careless and illegible ; red ink occasionally used in writing ; borders ruled in double red lines ; complete.

Age.— Saṁvat 1680.

Author.— Hanumat—Dāmodara Miśra.

Begins.—fol. 1^b

॥ सिद्धिभीगणेशाय नमः ॥ ॥ श्रीरामाय नमः ॥

॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ ॥ श्रीगुरवे नमः ॥

॥ श्रीपुराणपुरुषोत्तमाय नमः ॥

कल्याणानां निधानं etc. as in No. 134.

fol. 5^a इति श्रीहनुमद्विरचिते महानाटके जानकीस्वयंवरो नाम प्रथमोः
॥ १ ॥

fol. 7^b इति... ..रामजानकीविलासो नाम द्वितीयोः ॥ २

Ends—fol. 45^a

यद्भयं धनुरीश्वरस्य etc. up to मिश्रदामोदरेण ॥ ९५ ॥

as is No. 134.

followed by इति हनुमद्विरचिते महानाटके रामविजयो नाम चतुर्द-
शोः ॥ १४ ॥ समाप्तः सुभमस्तु ॥

संवत् १६८० वर्षे वैसाख वदि ४ रविवासरे लिखितं पं । मिश्ररामदास-
दीक्षित ॥ आत्मार्थे सुभं सुभः ॥

References.— See No. 134.

महानाटक

Mahānāṭaka

No. 140

326.
1884-86.

Size. — 10 $\frac{1}{4}$ in. by 4 $\frac{3}{8}$ in

Extent.— 9 leaves ; 13 lines to a page ; 42 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old and dis-
coloured ; hand-writing, clear, legible and uniform ;
borders ruled in double black lines ; verse-numbers marked
with red pigment.

See remarks on Ms. No. 141 below.

Age.— Saṁvat 1753.

Author.— Hanumat.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

चिन्नेशो वस्सपायाद्विदतिष्ठु etc. up to नक्रादिचक्रं

as in No. 141 below.

Ends.— fol. 9^b

शिरो मात्रं गात्रं रिपुरजयदिनं सा किल कुहः

प्रतिद्वेषीकृष्णः स खलु सुरलोके निवसति ॥

तथाप्येको राहुः कलयति मार्त्तण्डमपि च

क्रियासिद्धिः सत्वे वसति महतां नोपकरणे ॥ ३८ ॥

इति श्रीहनुमत्कृतं महानाटकं समाप्तं ॥ शुभं भद्रं ॥

॥ संवत् १७५३ ना वर्षे मार्गशिर्षमासे कृष्णपक्षे नवम्यां सोमवासरे
आत्मपठनार्थं लिपितं

महानाटक

Mahānāṭaka

No. 141

432.

1887-91.

Size.— 10 in. by 4 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 51 leaves ; 8-9 lines to a page ; 28 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; very old and worn out ; hand-writing, clear, legible and uniform ; borders ruled in two double black lines ; incomplete and incorrect.

The present work though styled as a *nāṭaka* really appears to be a *kāvya*. It contains more than 400 stanzas and has characters such as Rāma, Rāvaṇa, Sītā etc. But it does not possess the requirements of a drama.

Age.— Appears to be old.

Author.— Not mentioned.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ नमः शिवाय ॥
 विघ्नेशो वः स पायाद्विदतिषु जलधीन्युष्कराग्रेण पीत्वा
 यस्मिन्नुद्भृत्य तोयं वमति हुतरं दृश्यते व्योम्नि देवैः ।
 काप्यभः कबलकमधुः काप्य...श्रीः
 काप्यौर्वः कापि शैलाः कवणमणिगणाः कापि नक्रादिचक्रं ?
 जयति रघुवंशतिलः कौशल्याहृदये नो राम
 दशवदननिधनकारी दाशराथिः पुंढरीकाक्ष २
 रामं लक्ष्मणपूर्वजं रघुवरं सीतापतिं सुन्दरं
 काकुत्स्थं करुणाकरं गुणनिधिं विप्रप्रियं धार्मिकं ॥
 राजेन्द्रं सत्यदशरथतनयं श्यामलं शाक्तमूर्तिं (रिं)
 बंदे लोकाभिरामं रघुकुलतिलकं राघवं रावना(ण)रिं ३ etc.

Ends.— (abruptly) fol. 51^b

यावद्ग्रामचरित्रद्वग्धजलधिः प्राय...स्फुरन्...स्फीतरसावलोकनरणन्मं-
 थानजातै...श्रिमान् । रत्नैः श्लोकमयैः प्र.....

The Ms contains the following endorsement on fol.
 1^a:—अथ महानाटकं प्रारभ्यते ॥ गूर्जरज्ञातिशुक्लोपाख्यवत्सगजात्मजपूर्णा-
 नंदस्येवं पु. तप्त. ५२

महानाटक

No. 142

Mahānāṭaka

60.

1871-72.

Size.— 10 $\frac{1}{2}$ in. by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 24 leaves; 18 lines to a page; 45-50 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; white in appearance; hand-writing, small but clear, legible and uniform.

The Ms contains 13 acts.

Age.— Appears to be old.

Author.— Hanumat.

Begins.— fol. 1^a

॥ ६ ॥ जयति रघुवंशतिलकः कौशिल्याहृदयनन्दनो रामः
दशसुखनिधनकारी दाशराथिः पुंडरीकाक्षः १
कल्याणानां निधानं etc. as in No. 134.

fol. 3^b इति हनुमद्विरचिते महानाटके जानकीस्वयंवरो नाम प्रथमोः १

fol. 4^b इति... ..जानकीविलासो नाम द्वितीयोः २

Ends.— (abruptly) fol. 24^b

श्रीराम सानंदं

वह्निं गताया जनकात्मजायाः प्रोत्कृष्टराजीवसुखं विलोक्य
उवाच रामः किमहो सुरादीन्नंगारमध्ये जलजं विभाति ५१

जानकी सानंदं

श्रीरामे दयिताविनोदविपुलप्रीतिप्रभृतीभव-
त्प्रस्वेदांबुक्णाव्रतास्य कमले दिव्योत्थिता जानकी
सा गत्याशु ससंभ्रमं बहूतरां भक्तिं दधाना पुन-
स्तत्पादौ मणिकंकणोज्वलकरा नैवास्पृशत्यद्भुतं ५२
अहिल्यावच्चरणस्पर्शं

References.— See No. 134.

महानाटक

with

टीका भावार्थदीपिका

No. 143

Mahānāṭaka

with

Commentary Bhāvārthadīpikā

827.

1886-92.

Size.—12 $\frac{3}{4}$ in. by 5 $\frac{5}{8}$ in.

Extent.— 117 leaves ; 12 lines to a page ; 38 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, bold, clear and legible but not uniform ; borders and edges ruled in double and single red

lines respectively ; portion marked with red pigment and corrections made with white chalk ; text in the middle and the commentary above and below it ; complete.

Age.— Saṁvat 1849.

Author (of the text).— Hanumat—Dāmodara Miśra.

„ („ „ comm.).— Mohanadāsa.

Begins— (text) fol. 1^b

कल्याणानां निधानं etc. as in No. 134.

„ (com.) fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

हृदये यत्प्रेरणया समुपतोहं विमूढतरङ्गुद्धिः

तत्पदकमलं वंदे गोकुळनाथस्य वेदादेः ॥ १ ॥

हनुमान्नाटकसागरशब्दार्थागाधतां सुगाधत्वं ।

नेतुं कृतसाहस्रतां मम सुधियः क्षंतुमर्हतु ॥ २ ॥

तावच्छ्रीरामचंद्रगुणचक्रवालवर्णनेच्छुः । कविः स्वाभीष्टदेवतानामांतरिताशीः ।
पूर्वा नांदीमवतारयती कल्याणानामित्यादि द्वादशपदैः ॥ etc.

fol. 13^b इति श्रीकालीदासवी(षि)रचिता हनुमान्नाटके ज्ञानकीर्णपंचरो
नाम प्रथमोऽंकः ॥ १ ॥

fol. 21^b इति श्रीदीपिकायां मोहोनदासविरचितायां द्वितीयोऽंकः ।

Ends.— (text) fol. 116^b

यद्भ्रं धनुरीश्वरस्य etc. up to मिश्रदामोदरेण ॥ ८८ ॥

as in No. 134.

followed by इति श्रीहनुमत्विरचिते महानाटके श्रीरामविजयो नाम
चतुर्विंशोऽंकः ॥ समाप्तोऽयं ग्रंथोऽयं हनुमानाटकोऽयं

Ends.— (com.) fol. 117^a

ननु हनुमतः प्राक्कालकर्तृत्वं एतस्याद्यतनीनाविर्भावत्वं तत्कथमंत्रपद्यमव-
तारयति ॥ असृतवदसरसमिदामिति बुद्ध्या वाल्मीकिना ॥ क्रमेण कथापद्या-
नुक्रमेण भोजेनोद्धतमंत्रेयं कथापूर्वमेत हनुमता नस्वटकैर्गिरिशिलासु बिलि-
षितं न तु वाल्मीकिना दृष्टं तद्वैतस्यातिमधुरत्वं माकप्यरामायणप्रचार ॥ भाव-

शंकया ॥ हृदमासुक्तः त्वमेतत्सुद्रेर्नियोहीति तथेति तेनाध्वौ प्रापितं ततो
गंधर्वावतारेण भोजेन बलज्ञानैरुद्धतमिति ॥ ८८ ॥

माथुरकुलसंघतिः शुद्धचतुर्वेदिबोधविख्यातः ।

हेमौ रसौ विजयते कमलापतिरीश्वरप्रेमा

तत्पुत्रेण मयेयं मोहनदासनाम्नार्थरत्नानां

मंजूषा कपिपिहिता व्यभिधातशलेन संवृत्ता ॥

एतद्व्रथार्थोक्तिभ्रमैकविज्ञः पतिः क्रियते

तुष्ट्वा निजपदभक्तिं दिशतु दयावानुरुक्त ॥ १ ॥

इति श्रीमीश्रमोहनदासविरचितायां भावार्थदीपिकायां श्रीराम-
बीजयो नाम चतुर्दशोऽंशः ॥

सुमं भवतु कल्याणमस्तु संवत् १८४९ मीति आसाढकृष्ण तिथौ २ बुध-
दीने लिपतं चोवीसाकरणे सुरजीतस्य सुतेन वैजनाथेन लीपतं

References.— 1 Mss—Aufrecht's Catalogus Catalogorum, i 438^b ;
ii 100^b, 216^b ; iii, 94^b.

This commentary is described in the I. O. Cat.
No. 4149.

महानाटक

with

टीका भावार्थदीपिका

No. 144

Mahānāṭaka

with

Commentary Bhāvārthadīpikā

438.

1892-95.

Size.— 12½ in. by 5¾ in.

Extent.— 75 leaves ; 16 lines to a page ; 48-50 letters to a line.

Description.— Smooth country paper ; Devanāgarī characters ;
white in appearance ; hand-writing clear, legible and uni-
form ; comm. above and below the text ; borders and
edges ruled in double and single red lines respectively.

The Ms breaks off at the 78th stanza of the 14th act.

Age. — Does not appear to be very old.

Author (of the text).— Hanumat—Dāmodara Miśra.

„ („ „ comm.).— Mohanadāsa.

Begins.— (text) fol. 1^b

॥ श्रीरामानुजाय नमः ॥

कल्याणानां निधानं etc. as is No. 134.

„ — (com.) fol. 1^b

॥ श्रीमंगलमूर्तये नमः ॥

हृदये यत्प्रेरणया etc. as in No. 143.

fol. 11^a इति श्रीमिश्रमोहनदासविरचितायां हनुमन्नाटकदीपिकायां
स्वजानकीस्वयंवरो नाम प्रथमोऽंकः १

fol. 17^a इति... ..जानकीविलासो नाम द्वितीयोऽंकः ॥ २ ॥

Ends.— (text) fol. 75^b

चिन्तितोपकलाविलासविभवत्यावलामूर्त्तेशुजो

विक्षेपादकरोन्निशाचरवलं प्रत्यर्थिनां यत्पुरः

क्रन्दत्फेरुटत्कफेरुवितहारुस्फटत् गुग्गुलु

प्रक्रीडत्कपि विश्वसत्फणिरटद्ग्लिभ्रमद्वि(द्वी)पि च ७८

„ — (com.) fol. 75^b

रावणवल्लभपदिश्यत द्विजयिनो रामस्य बलमुपदिशति वृत्रद्रुहो महेंद्रस्य
सा धादिनी सेनापि ज्ञानविकारिणः ज्ञ(ज्ञा ?)ने रामादात्मनिघनज्ञाने सति
विक्रयमाणस्य रावणस्य भुजयुगं दृष्ट्वा पटमतिविस्तारं शैत्यं औश्रयाभावं
अनयत् प्रापयामास पटञ्च विस्तारे साकायस्यां हतसेनायां रवेरपि मयूखाः
शित्रिराजाताः सैन्यरेणुबहुत्वादाच्छादकतया धर्माभावाच्छि-

References.— See No. 143.

महानाटक

with

टीका भावार्थदीपिका

Mahānāṭaka

with

Commentary Bhāvārthadīpikā

No. 145

439.

1892-95.

Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in. by 6 in.

Extent.— 82 leaves ; 12-17 lines to a page ; 35-40 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, clear and legible but not uniform ; borders ruled in double black lines ; mostly the text is in the middle with the comm. above and below it ; red pigment occasionally used ; complete.

Age.— Saṁvat 1768.

Author (of the text).— Hanumat—Dāmodara Miśra.

„ („ „ comm.).— Mohanadāsa.

Begins.— (text) fol. 1^b

कल्याणानां निधानं etc. as in¹No. 134.

श्रीगणेशाय नमः

„ — (com.) fol. 1^b

हृदये यत्प्रेरणया etc. as in No. 143.

fol. 10^b इति श्रीमिश्रमोहनदासविरचितायां हनुमन्नाटकदीपिकायां
ज्ञानकीस्वर्यवरो नाम प्रथमोऽंकः १

fol. 16^a इति द्वितीयोऽंकः

Ends.—(text) fol. 81^b

यद्भ्रं घनुरीश्वरस्य etc. up to मिश्रदामोदरेण ८९

as in No. 134.

followed by माधुरकुलसंभृतिः etc. up to दयावानुरूकरः स्वल्पं ९२
as in No. 143.

followed by इति श्रीहनुमद्विरचितमहानाटके श्रीरामविजयो नाम
चतुर्दशोऽंकः १४ समाप्तोऽयं महानाटकः श्री

Ends.— (com.) fol. 92^a

ननु हनुमतः etc. up to ज(ब)लज्ञानैरुधृतमिति ९१

as in No. 143.

followed by इति श्रीमिश्रमोहनदासविरचितायां हनुमन्नाटकदीपिकायां
श्रीरामविजयो नाम चतुर्दशोऽंकः १४ समाप्तः शुभं श्याल्लेखकपाठक-
योरनेनैव

नागांगान्निहिमांशुभिः परिमिते संवत्सरे आचरणे
मासे कृष्णदले तिथौ मधुभिदसप्ताश्वधरत्रे शुभे
श्रीमद्गणेशहात्मजोदितमिदं श्रीमन्महानाटकं
श्रीधरजनमिश्रहरिलालनेव लिखितम् १

References.— See No. 143.

महानाटक
with टीका
भावार्थदीपिका

Mahānāṭaka
with commentary
Bhavarthadipikā

No. 146

209.
1875-76.

Size.— 10 in. by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 92 leaves ; 4-6 lines to a page; 35-36 letters to a line (text)
8-10 „ „ „ ; 40 „ „ (com.).

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, small but clear and legible ; borders and edges ruled in red lines ; text in the middle and the comm. above and below it ; hand-writing of the text is bold ; red and yellow pigment used ; complete.

Age.— Appears to be pretty old.

Author (of the text).— Hanumat-Dāmodara Miśra.

„ („ „ comm.).— Mohonadāsa.

Beginns.— (text) fol. 1 .

॥ ६० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

कल्याणानां निधानं etc. as in No. 134.

„ — (com.) fol. 1^b

॥ ६० ॥ हृदये यत् प्रेरणया etc. as in No. 143.

fol. 11^a इति श्रीमिश्रमोहनदासविरचितायां हनुमन्नाटकदीपिकायां
जानकीस्वयंवरो नाम प्रथमोध्यायः ॥

fol. 18^b इति... .. जानकीविलासो नाम द्वितीयोऽध्यायः २

Ends.— (text) fol. 91^b

यद्गङ्गा धनुरीश्वरस्य etc. up to मिश्रदामोदरेण १०

as in No. 134.

followed by मायूरकुलसंघतः etc.

Ends.— (com.) fol. 92^a

ननु हनुमतः etc. up to जानैरुद्धमिति ३०

as in No. 143.

followed by इति श्रीमिश्रमोहनदासविरचितायां हनुमत्चाटकदीपिकायां रामविजयो नाम चतुर्दशोः ॥ १४ ॥

विख्याताः सकलपुरस्सरगणीनाम् पुज्याना निखिलबुधाग्रकोविदानाम्
श्री... .. *

तेषां हि शिष्योजसस्पजित्कः अ...भ्रसधांतविचारयक्षः

जितेंद्रियः कर्मविदारणेच्छुः बभूव सद्धर्मपरायणोरम् ॥ २० ॥

ल्लिलेख यस्योष्णमयूपतेजसः समीपवर्ती कृतवृद्धसेवनः

सुदीपिकामल्पविचारसंयुतां संमीरसूनोः चरितस्य प्रीतिसंभवे ॥

* This portion is not legible owing to the diffusion of ink.

References.— See No. 143.

महानाटक
with टीका
काव्यकौमुदी

Mahānāṭaka
with commentary
Kāvyaakaumudī

No. 147

505
1899-1915.

Size.— 14 $\frac{3}{4}$ in. by 6 $\frac{2}{8}$ in.

Extent.— 86 leaves; 12-16 lines to a page; 40-50 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing clear, legible and uniform; borders ruled in double black lines; occasional marginal notes; complete; fol. 1 pasted with paper slips on all sides.

Age.— Śaivāt 181 (?). The day कार्तिक सुदि ११ सोमवार mentioned in the colophon falls in the year (śaivāt) 1814.

Author (of the text).— Hanumat-Dāmodara Miśra.

„ („ „ comm.).— Rāghavendra Sarasvatī.

Begins.— (text) fol. 2^b

पातु श्रीस्तनपत्रभंगिमकरी etc. as in No. 134.

„ — (com.) fol. 1^b

॥ ६० ॥ स्वस्ति श्रीः ॥

शंषांभोवाहदं भो भयदलनवपुः कुल्लदंभोजनेत्रो-
निस्तंभोजंभशत्रोररिक्कुलटपदो भेददंभोवज्रं
दंभोलि इत्यामरलिदंभः ।

अंभोजा शातकुंभस्तनकलशपरीरंभसंभोगलंभो
भव्यं देवप्रगल्भो दिशतु जनकजा बल्लभो दुर्लभं ॥ १ ॥

व्याख्यातुं न हि कोपि मारुतकृतं काव्यं क्षमायां क्षमो
निष्प्रत्यूहदुसहमद्भुतपदं वक्चेतसोर्वाक्पतेः ।

ययेष्येयमथापि तत्करुणया प्रेक्षावतां प्रांतये

व्याख्यामो यशसां सतां रघुपतेर्विज्ञापकं नाटकं ॥ २ ॥ etc.

[ol. 11^b इति श्रीराघवेंद्रसरस्वती हनुमन्नाटकस्य टीका प्रथमांकः

fol. 16^b इति श्रीराघवेंद्रसरस्वतीकृतीकृतायां महानाटकटीकायां काम-
कौमुद्यां द्वितीयोक्कविरचनं ॥ २ ॥

Ends.— (text) fol. 85^a

यद्गगनं धनुरीश्वरस्य etc. up to मिश्रदामोदरेण ॥ १२ ॥

as in No. 134.

followed by इति श्रीहनुमद्विरचिते महानाटके रामत्रिजयो नाम चतुर्द-
शोः ॥ १४ ॥

Ends.— (com.) fol. 86^a.

प्रेक्षावंतः क्षमध्वं पवनसुतकृतश्रीमहानाटकस्य

व्याख्याने मादृशानां स्वलनमनुपदं प्रापसो वाक्पतीनां

प्रागल्भ्यं नः सहध्वं यदकृत तदिदं साधवो वाग्बिलासे

कौस्तुभ्यामप्यामयं स्फुरतु हृदि शतां राघवेंद्रप्रणीता ॥ १ ॥

राघवेंद्रपदांभोजे राघवेंद्रेण भिक्षुणा

महानाटकटीकेयमर्पिता काव्यकौमुदी ॥ २ ॥

शाके शशांकेषु कृशानुपांके वृंदावने भागवतप्रधाने ।

श्रीराघवेंद्रेण कृता बुधानां सुदे महानाटकटिप्पनीयं ॥ ३ ॥

इति श्रीराघवेंद्रसरस्वतीकृतायां श्रीमहानाटकटीकायां काव्य-

कौमुद्यां चतुर्दशोः संपूर्णः ॥ श्रीऽनुमान् नाटिकग्रंथसंपूर्णः ॥ संवत् १८१ वर्षे
कार्तिके मासि ११ सोमवारः ॥ श्रीरस्तुः ॥

Autrecht does not refer to this comm. in his Catalogus
Catalogorum.

महानाटक
with टीका

Mahānāṭaka
with commentary

No. 148

96.
1883-84.

Size.— 13½ in. by 6½ in.

Extent.— 102 leaves ; 14-15 lines to a page ; 38-40 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible but not uniform ; commentary above and below the text ; red pigment occasionally used ; fol. 94^b blank : the Ms is very incorrect.

Author (of the text).— Hanumat.

„ („ „ comm.).— Balabhadra Miśra. Aufrecht remarks :—
“ बलभद्र son of Kāśinātha, grandson of Kṛṣṇadatta, wrote in
1562 : Mahānāṭakadīpikā— ” p. 367.

Begins.— fol. (text) 1^b

कल्याणानां निधानं etc., as in No. 134.

„ — (com.) fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ।

शुंगारी क्षितिजासुखजकरुणोऽहल्यासु वीरः स्वै
बीमत्सुख जये शरैश्च भयलुब्धदाधिरत्यद्भुतः
रोद्रौ रावणमर्द्दने कपि सद्यो हासः सुशांतो युरौ
भक्तः सर्वरसात्मको रघुपतिर्वर्धति सर्वोपरि १
प्रस्तारात्रापि पत्नीन्व याति वारि तरन्ति च
यस्कृपा चंद्रिकास्पर्शाद्रामचंद्रं नतोस्मि तं २
स्वा राम राम चरजनीचर दुर्घणातां
कल्पांतपावकनिजोत्तमनामधेयं
नाथःव...सरसी हहषद्रदानां
यस्माद्भयंनुत्त मया कुरुतस्ततो ब्राह्म ३
रामायणमर्यां नावं संसारार्णवतारिणीं
यश्चकार मृनिः सम्यक् तस्मै वल्मीकये नमः ४

आसीच्छ्रीकृष्णदत्तः सकलगुणनिदिवादिनागैर्ब्रह्मसिंहं
 तस्युत्रः काशिनाथः समजनि बलभद्रः।भिधस्ततनूजः
 नत्वा श्रीरामभद्रं निखिलगुण(ण)निधिं श्रीपतेः प्रीणनाय
 व्याचष्टे नाटकं श्रीसकलगुणधजना क्षम्यतां धाष्टर्चमेतत् ५ etc.

fol. 12^b इति श्रीहनुमान्नाटकदीपिकायां प्रथमः प्रकाशः ॥ १ ॥

fol. 21^b इति श्रीबलभद्रमिश्रविरचितायां द्वितीयः प्रकाशः ॥

Begins.— (text) fol. 102^a

यद्गनं धनुरीश्वरस्य etc., up to मिश्रकाशीश्वरेण २२
 practically as in No. 134.

followed by इति श्रीहनुमतविरचिते महानाटके ब्रह्मादिछतस्तुतिषैकुंड-
 बिजयो नाम पंचदशोऽंकः समाप्तः १५

Ends.— (com.) fol. 102^a

यागीजनप्रियस्यापि स्तवो येन विनिर्मतः
 तच्छ्रुता दीपिक(का) चेयं चकास्तु महतां हृदि १
 कीर्तिब्रह्मांडखंडेत्प्रचरतु सततं भक्तिं सत्येक्षयुक्ता
 ज्ञानैजा(र्जा)लं स्फुरतु हृदि परं सच्चिदानंदरूपं
 स्वस्ति स्याद्गोविन्देन धुकरनृपतेर्मंडले खंडलाश्री-
 रामः धृष्टश्च देहे रिपुषु सविजयं राजराजत्वमस्तु २
 श्रीकृष्णदत्तपदपङ्कजपद्मस्य श्रीकाशिना(थ) तनयस्य सनादजातेः
 श्रीकुंभवारिधिविधोर्बलभद्रकस्य वाक्यं रक्षया सुवेस्तु रत्ननाथपरावर्णा ३
 एतद्विचारसंतुष्टसूरिसंमोदसंभवात्
 सुकृतात् श्रीपतिः प्रीतिं प्रयातु प्राणतप्रियः ४
 श्रीकृष्ण क्षम्यतां सुदेवश्च सतां सुहृत्
 कालातिपाताद्ब्रथस्य थदधं मे स्थिरात्मनः ५
 चक्षुर्भिरसचंद्रैश्च गणिते व्ययवत्सरे
 सिद्धै याचैत्र शुक्लास्य श्रीरामनयमीदिने ६

इति श्रीमत्सनादाककुलकृष्णदिनीकातदांतरुक्मिणीद्वय्यां वनेनसश्रीबल-
 भद्रेण विरचितायां श्रीहनुमान्नाटकदीपिकायां पंचदशप्रकाशः १५

सिद्धाकाशबहुद्विजैर्गगने ते भागो विषेवःसंरहेमंतर्तुयेते

लिंगे दिनकरे मासे वक्षदलेवाखोर्द्धिस्रता त्यजे भवति

द्वौभे कृतिकायां शुभे श्रीमद्रामचरित्रचित्रमिदं चालेख्य साधोर्द्धवे २

यादृशं पुस्तकं... ..मम दोषो न विद्यते

References.— Aufrecht's Catalogus Catalogorum i, 438^b : ii, 100^b,

महानाटक
with टीका

Mahānāṭaka
with commentary

No. 149

466.
1884-87.

Size.— 11 $\frac{1}{2}$ in. by 3 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 104 leaves; 7-9 lines to a page; 55-60 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks; Devanāgarī characters; slightly discoloured; hand-writing very small but beautiful, clear and legible; commentary above and below the text.

The Ms breaks off at the 17th stanza of the 14th act.

Age.— A modern copy.

Author (of the text).— Hanumat.

„ („ „ comm.).— Balabhadra Miśra. On fol. 101^a the commentator refers to his comm. on the Mudrārākṣasa.

Begins.— (text) fol. 2^a

कल्याणानां निधानं etc.as in No. 134.

„ — (com) 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॐ नमो भगवते रामचंद्राय
शुंगारी क्षितिजामुखे etc. as in No. 148.

fol. 13^a इति श्रीहनुमन्नाटकदीपिकायां प्रथमः प्रकाशः १

fol. 23^b इति श्रीबलभद्रमिश्रविरचिताया द्वितीयः प्रकाशः २

fol. 101^a मुद्रारक्षो नाटकस्य टीका येन विनिर्मिता
तस्येयं बलभद्रस्य कृतिर्भूयान्सता सुवे १
इति श्रीहनुमन्नाटकदीपिकायां त्रयोदशोऽंकः

Ends.— (abruptly) (text) fol. 104^b

तत्र मारो नाम राक्षसस्तुष्टुलयुद्धे
अध्वारूढस्तु यावद् व्रजति न शिविरं वाजिनः पूर्वमर्द्धं
धावंतं खड्गितस्य स्वमरिक्कलबलात्पादपुग्मे न धीरः

मारः क्रव्यादधीरः शिरसि करतलोत्थापितेनांगदेन
कुन्देनाताडितोद्राक् शिवशिव समरे पश्चिमाद्धेन तावत् १८७

Ends.— (com.) fol. 140^b

अश्वारूढो मारो राक्षसश्रेष्ठः तत्र युद्धे पश्चिमाद्धेन खंडितस्य नाजिनः
पूर्वमर्द्धे पादयुग्मेन धावतं अध्यारूढः सन् अरिकुलबलात् यावत्स्वं शिबिरं न
दु(व्र)जति तावत्कुन्देनांगदेनाश्वस्य पश्चिमाद्धेन करतलोत्थापितेन द्राक् शीघ्रः
मेघ शिरसि आसमंतात्ताडितः पपातेत्यन्वयः १८०

References.— See No. 148.

महावीरचरित

Mahāvīracarita

No. 150

152.
1866-68.

Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in. by 5 in.

Extent.— 50 leaves ; 10 lines to a page ; 40 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; blue in appearance ; hand-writing, clear, legible and uniform : folios numbered in both margins ; the Ms is a bound copy.

Age.— Śake 1789.

Author.— Bhavabhūti.

Subject.— A play based on the life of Rāma.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगुरुदेवदत्त ॥

अथ स्वच्छा(स्था ?)य देवाय नित्याय हतपाप्मने ॥

त्यक्तक्रमविभागाय चैतन्यज्योतिषे नमः ॥ १ ॥

नायंते सूत्रधारः अये स्वल्प भगवतः कालप्रियता(ना)थस्य यात्रायामार्ग-
मिच्छाः समादिशंति ।

महापुरुषसंरंभो यत्र यंभीरभीषणः ।

असक्तकर्कशा यत्र जिह्वार्या च भास्वी ॥ २ ॥

अप्राकृतेषु पात्रेषु यत्र वीरः स्थितो रसः ॥

भेदैः सूक्ष्मैरभिव्यक्तै मध्याधारं विभज्यते ॥ ३ ॥

ससंदर्भोभिनेतव्य इति । सहर्ष । महावीरचरितं तर्हि मधोक्तव्य-
मित्यादिष्टमर्थतो भवति ।

वदयवाचः कवेः काव्यं सा च रामाश्रयां कथा ।

लब्धश्च वाक्यनिष्पंदनिष्पेपनिकपो जनः ॥ ४ ॥

सोहमेतद्विज्ञापयामि । अस्ति दक्षिणापथे पद्मपुरं नाम नगरं तत्र
केचित्तैतिरिघिणः काश्यपाश्र्वरणगुरवः पंक्तिपावनाः पंचाग्नयो घृतव्रताः सौम-
पीथिनस्तुदुंबरनामानां ब्रह्मवादिनः प्रतिवसन्ति । तद्ब्राह्मण्यायणस्य तत्र भवतो
बाजपेययाजिनो महाकवेः पंचमः सुगृहीतनाम्ना भट्टगार्पलस्य पौत्रः पवित्र-
कीर्तेर्नीलकंठस्यात्मसंभवः श्रीकंठपादलांछनो भवभूतिनाम जातृकर्णीपुत्रः
मकर्षिर्मित्रपेयस्माकमित्यत्र भवंतो विदां कुर्वतु ॥ etc.

fol. 7^b कौमारो नाम प्रथमोक्तः ॥ छ ॥

fol. 14^a परशुरामसंवादो ना(म) द्वितीयोक्तः ॥

Ends.— fol. 50^a

वि. वत्स रामभद्र

निष्पुङ्गुं गुरुशासनं गुरुतरं धर्मोपि संरक्षितो

रक्षं संहरणाच्चिकित्तमनोरोगात्रिलोकीकृता

सिन्दार्याश्च सुरा सहाजुजस्रद्वारेण राज्यं पुन-

लब्धं किं करणीयमेतदधिकं श्रेयस्तदप्युच्यतां ४०

रामः इतोधिकमपि श्रयोस्ति तथापिदमस्तु भगवत्यादप्रसा(दा)त् भरतवाक्यं

क्षमापालाः क्षीणतंत्राः क्षितिषलयमिदं पांतु ते कामवर्षा

वार्षाहाः संतु राष्ट्रं पुनरखिलमपास्तेति संपन्नसस्य

लोको नित्यं प्रमोदं विदधतु कवयः श्लोकमाप्तप्रसादं

संख्यावतोपि धृम्ना प्रकृतिषु हृदं संप्रधार्य प्रयांतु ४१

वि. एवमस्तु इति निःक्रांताः सर्वे ॥

जातोयमंकरश्र्वरमोत्रपत्रे ममाप्तमिदं वीरचरितं नाम नाटकं ॥

भवभूतिकृतं वीररामस्य चरितं मिते ॥

शुचौ वर्याङ्गयोगे च नक्षत्रे उन्नराभिष्टे ॥

लिखितं रामचंद्रेण सगौ वष्ट्या च ताण्णे ॥ ४२ ॥

संपूर्णं रामचंद्रप्रसन्न ॥ मद्राप्रः ॥

लेखकबालकृष्णरामचंद्रपाठकेन लिखितं ॥

शके १७८९ फाल्गुन वद्य १ सोमवार तदिनं रात्रौ समाप्तः शुभं भवतु
॥ ३ ॥ ३ ॥ लि ॥

वीररामनाटक समाप्तः ॥

References.— 1 Mss—Aufrecht, i 443^a; ii 102^a, 217^a. This work is described in various catalogues and repeatedly printed.

महावीरचरित

Mahāvīracarita

No. 151

471.
1899-1915.

Size.— 9½ in. by 4¼ in.

Extent.— 42 leaves; 10 lines to a page; 30 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing, clear, legible and uniform; borders ruled in double red lines; red ink used for daṇḍas and colophons; folios slightly moth-eaten; fol. 33-36 missing; almost complete.

Age.— The Ms is considerably old.

Author.— Bhavabhūti.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ ॥ शुभमस्तु ॥
अथ स्वस्थाय देवाय etc. as in No. 150.

fol. 13^a प्रथमोक्तः ॥

fol. 22^b इति द्वितीयोक्तः ॥

Ends.— fol. 46^b

दौरात्म्यादग्निभिर्निजार्जवशुचौ मायाविभिर्विचिंते
धर्मान्मन्यतिथौ निरागसि जगत्पुज्ये युहानागते ॥
एतस्मिन्शुचितं न नाम विहितं वाचापि नात्रदितं ॥
इति श्रीवद्यवाचा भवभूतिमहाकविना विरचितंम

References.— See No. 150.

महावीरचरित

Mahāvīracarita

No. 152

32
1872-73.Size.— 9 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 31 leaves ; 12 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, legible but not quite clear borders ruled in double black lines ; folios slightly moth-caten ; complete ; incorrect.

Age.— Appears to be old.

Author.— Bhavabhūti.

Begins.—fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ स्वस्थाय देवाय etc. as in No. 150.

fol. 7^b कुमारो नाम प्रथमोऽंकःfol. 14^a परछुरामसंवादो द्वितीयोऽंकः ॥Ends.—fol. 31^b

कर्णावर्जितदिङ्मत्तंगजयुगाद्धोपमर्दाश्च ते

षू ... च्छाटरलत्सहृष्टविवरैः पीतालरं पाश्वताः ।

काये यस्य च पौरुषस्य च तथा प्रेणोगरिगणाश्च

यद्दोषामुन्मथितद्विषां सुसदृशं तन्मात्मगे विस्मर च ॥

इति निष्क्रान्ताः सर्वे । महावीरचरिते आरण्यकं नाम पंचमोऽंकः ॥५॥

समाप्तं चेदं वीरचरितं नाम नाटकं कृतश्रीकंठापरताम्नो भट्ट भवभूतः राम

References.— See No. 150.

मालतीमाधव

Mālatīmādhava

No. 153

145.
1866-66.Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in. by 5 in.

Extent.— 62 leaves : 13 lines to a page : 54 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; blue in appearance ; hand-writing, very small but clear, legible and uniform ; folios slightly moth-eaten : a bound copy : complete : folios 1-3 pasted with paper-slips.

Age.— A modern copy.

Author.— Bhavabhūti.

Subject.— A well-known comedy containing the love-story of Mālatī and Mādhava.

Begins.—fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीत्र्यंबकाय नमः ॥

बूढापीडकपालसंकुलगलन्मंदाकिनीवारयो-

विद्युत्प्रायललाटलोचनपुटज्योतिर्बिरमिभ्रत्विषः ॥

पांशु त्वामकटोरकेतकशिखा संदिग्धमृगधेदवो

भूतेशस्य शुजंगबल्लिषलयन्नद्धनद्धः जूटाजटाः ॥ १ ॥

अपि च ॥ सानंदनंदिहरदाहतंमुरजरवाहनकौमारबर्हि-

त्रासङ्गासाग्रभ्रं विशति फणिपतौ भोगसंकोचभाजि ॥

गंडोड्डीनालिमालामुखरितककुभस्तांडवे श्लपाणे-

वैनायक्यश्रिरं वो वदनविद्युतयः पांतु चीत्कारवत्यः ॥ २ ॥

नाथंते सूत्रधारः

... ..

अस्ति दक्षिणपदे पद्मपुरं नाम नगरं तत्र केचित्तैत्तिरेयिणः काश्यपा-
श्रारणशुरवः पंक्तिपावनाः पंचाग्रयो घृतव्रताः सोमपीथिनः उद्वरनामानो
ब्रह्मवादिनः प्रतिवसन्ति ते श्रोत्रियारतःवदिनिश्चयाय शूरिश्रुतं शाश्वतमादि-
यन्ते ॥ इष्टाय पुत्राय च कर्मणैर्धानं दारानपत्यायत्तपोर्धमायुः ॥ १ ॥ तदा-
मुष्यायणस्य तत्र भवतः सुदृहीतनाम्नो मट्टगोपालस्य पौत्रः पवित्रकीर्त्ति-
नीलकंठस्यात्मसंभवः मट्टश्रीकंठपदलाञ्छनो भवभूतिनामा जातृकर्णो
पुत्रः कविर्निसर्गसौहृदेन भरतेषु वर्त्तमानः स्वकृतिमेवं प्रायगुणस्यसामस्माक-
मर्षितवान् यत्र खल्वियं वाचोयुक्तिः

ये नाम केचिद्विद्व नः प्रथयंत्यवज्ञां जानन्ति तै किमपि तान् प्रति नैव पत्नः ॥

उत्यस्यतेस्ति मम कोपि ममानजन्मा कालोद्दयं निरवधिर्बिडुला च पृथ्वी ॥

etc.

- fol. 6^a मालतीमाधवे बकुलबीधी नाम प्रथमोऽकः ॥
 fol. 8^b ,, धवलगृह नाम त्रितर्योक्तः ॥ २ ॥
 fol. 11^b ,, शार्ङ्गलविद्राविणो नाम तृतीयोऽकः ॥ ३ ॥

Ends.— fol. 31^b

कामं ॥ वत्स ॥

यत् प्रागेव मनोरथैर्दत्तमभूत् कल्याणमायुष्मतो-
 स्तत्पुण्यैर्मदुपक्रमैश्च फलितं क्लेशोपि मच्छिष्ययोः ॥

निष्णातश्च समागमोपि विहितस्वल्पेयसः कांतया
 संप्रीतौ नृपनंदनौ यदपरं प्रेयसतदप्युच्यतां ॥

माध. ॥ सहर्षे प्रणमन् ॥ भगवति अतःपरमपि प्रियमस्ति ॥

तथापीदमस्तु ॥ भगवतीपादप्रसादात् ॥

संतः संतु निरंतरं सुकृतिनो विष्वस्तपापोदया-

राजानः परिपालयंतु बह्वधां धर्मे स्थिताः सर्वथा ॥

काले संततवर्षिणो जलस्रुचः संतु क्षितौ पुण्यतो

मोदतां घनबंधुवांधवसृष्टद्वेगप्रमोदाः प्रजाः १ ।

कामं ॥ एवमस्तु ॥

इति श्री परिक्रम्य निष्क्रान्ताः सर्वे मालतीमाधवे दशमोक्तः ॥ १० ।

इति मालतीमाधव नाम नाटकं समाप्तं ॥ ग्रंथसंख्या १३६५

References. — 1 Mss.—Aufrecht, i, 453^b; ii, 104^b; iii, 98^a. This work is described in various Catalogues.

Printed editions.— 1 with the commentaries of Tripurāri, Nānyadeva and Jagaddhara, pub. by Nirṇaya Sagara Press; 2 with the comm. of Jagaddhara ed. with a literal English Translation, notes, and intro, by M. R. Kale, 3 with comm. of Jagaddhara, ed. by Dr. R. G. Bhandarkar, Bombay Sanskrit Series, No. 19; 4 ed. by Kuñjavihāri Tarkasiddhānta; 5 French translation by Foucause; 6 in Marathi by M. V. Lele, etc.

मालतीमाधव

Mālatīmādhava

No. 154

354
1895-98.Size.— 10 in. 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 47 leaves ; 13 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; white in appearance ; hand-writing, clear, legible and uniform ; borders and edges ruled in red lines ; red and yellow pigment used ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Bhavabhūti.

Begins.— fol. 1^b

श्रीमन्हा (मन्महा) गणपतये नमः ॥

रूढापीडकपाल etc. as in No. 153

fol. 8^a बङ्गुलवीथी नाम प्रथमोक्तः समाप्तोयम्fol. 12^b द्वितीयोक्तः ॥ २ ॥Ends— fol. 46^b

कामं वत्स माधव etc. up to प्रमोदाः प्रजाः

as in No. 153

followed by इति श्रीकविरूढामणिमवभूतिरुतौ मालतीमाधवाख्ये
प्रकरणे मालत्यापुनर्लाभो नाम दशमोक्तः ॥ १० ॥

References.— See No. 153.

मालतीमाधव

Mālatīmādhava

No. 155

386
1884-87.Size.— 10 $\frac{3}{8}$ in. by 3 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 56 leaves ; 8 lines to a page ; 42 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing, clear and legible ; borders ruled in double black lines ; red and yellow pigment frequently used ; lacunae recorded in margins ; folios moth-eaten and pasted with blue slips of paper ; incomplete, abruptly breaking in the middle of the 10 act.

Age.— Does not appear to be very old.

Author.— Bhavabhūti.

Begins.— fol. 1^a

॥ श्रीविघ्नराजाय नमः ॥ अथ मधुमालतिनाटक लिख्यते ॥

सानंदं नंदिहस्ता etc. as in No. 153

fol. 9^a प्रथमोक्तः ॥

fol. 14^a द्वितीयोक्तः ॥

Ends.— abruptly fol. 56^b

माधवः श्रुतमिदानीं च । सर्वतः कृतार्थोऽस्मि मालती विद्विया । एका-
हेज्जेवगदं हि ययस्सनो आसंकासहं । लषं । संपदं गिरध्वसेसं माहवस्त
फलिया मणोरहा । मक । कथमबलोकिता बुद्धरक्षिता कलहंसकम्बदूरतः ।
प्रहृदि

References.— See No. 153

मालतीमाधव

Mālatimādhava

No. 156

387
1884-87.

Size.— 9¼ in. by 4 in.

Extent.— 100 leaves ; 6-7 lines to a page ; 32 letters to a line.

Description.— Country paper having yellowish appearance ; Devanāgarī characters ; very old and worn-out ; hand-writing, clear and legible ; borders ruled in two double black lines ; red pigment used ; almost complete ; folios 2-4 missing.

Age. — The Ms appears to be old.

Author. — Bhavabhūti.

Begins. — fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

पक्षाली पिंगलिम्लः कण इव तद्वितां यस्य कृत्स्नः समूहो

यस्मिन्ब्रह्मांडमीषद्विघाटितमुकुले कालयज्ञा जुहाव ।

विनिष्टतच्छृङ्गाशशिगलितसुधासारभांकारिकोणं

तार्तीयिकं पुरारेस्ततं चनुमदन...षणां लोचनं वः ॥ १ ॥ etc.

fol. 20^a प्रथमोऽंकः समाप्तः ॥

fol. 31^a द्वितीयोऽंकः ॥

Ends. — fol. 102^a

कामंदकी ॥ वत्स माधव etc. up to प्रमोदाः प्रजाः ॥

as in No. 153

followed by इति निःष्क्रान्ता सर्वे दशमोऽंकः समाप्तः ॥ छ ॥ शुभं भवतु ॥

॥ श्री ॥ मालतीमाधवाभिषेकं नाटकं नेति

References. — See No. 153

मालतीमाधव

with टीका

No. 157

Mālatimādhava

with commentary

146

1866-68.

Size. — 12 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent — 62 leaves ; 4-6 lines to a page ; 48 letters to a line. (text)

8-10 „ „ „ 52 „ „ „ (comm.)

Description. — Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; blue in appearance ; hand-writing, small but clear and legible ; comm. above and below the text ; lacunae recorded in margins : corrections made with yellow pigment ; a bound copy ; fol. 1 pasted with a paper-slip.

The Ms breaks in the middle of the 6th act.

Age.— A modern copy.

Author (of the text)— Bhavabhūti.

„ „ „ comm.— Jagaddhara.

Begins—(text) fol. 1^b

सानंदं नंदिहस्ता etc. as in No. 153

„ (com.) fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

चंचच्चंद्रिकचंच्रचारुकुसुमो माघजटापल्लवो
दृप्यहारुणदंदशूकमणिमान् तत्पंचशाखालयः ॥
स्थाणुर्भेफलदो भवत्वतितरां गौरीमुखैर्दुद्रव-
त्पीपूषप्रवदोहदादिव दधहेवद्रुमत्वं सदा ॥ १ ॥

नत्वा गुरुन् युगयूरुनवलोक्य टीकां
विश्वदिकोशभरतश्रुतिशब्दविद्यां ॥
छंदास्यलंकरणमर्थगतिं विचिंत्य
श्रीमान् जगद्धरकविर्वितनोति टीकां ॥ २ ॥

श्रीकंठकंठचिलुठल्पदुनाटकेरिभन्
टीका मयाल्पमतिनापि वितन्यते यत् ॥
हासाय दुर्जनगणस्य भवेन्नचैत—
दुश्चैः पदं यद्भिकाक्षति सर्व एव ॥ ३ ॥

इह तावदष्टपदां नांदीं त्रिदधान एव कविरप्रत्यूहमीहतसिद्धिमनुरुध्य
प्रचंडचट्टीनते(चंडपते)प्रकांडतांडवाडंबरेण स्वदेवतोत्कीर्तनरूपं मंगलं प्रक-
रणादौ निबध्नाति ॥ सानंदमिति ॥ वैनायक्यो वदनविधुतयश्चिरं वो युष्मान्
पांतु इति श्रोतुन् मामाजिकान् कविराशास्ते ॥ etc.

fol. 23^b इति श्रीजगद्धरविरचितायां मालतीमाधवप्रकरणटीकायां
प्रथमोः ॥ संपूर्णतामियात् ॥ छ ॥

fol. 32^b इति द्वितीयोः ॥ २ ॥ छ ॥

Ends.— (text) fol. 62^a

माघ० ॥ नैराश्यकातरधियो हरिणेक्षणयाः
श्रुत्वा निकामकरुणं च मनोहरं च ॥
वात्सल्यमोहपरिदेवि तमुद्दहामि

चिंताविषादविषदं च महोत्सवं च ॥ ९ ।

लवं० ॥ अइ पढिहदं दाणिदे अमंगलं णादोवि अधिअं सणिरसं ॥

Ends.--- (com.) fol. 62*

इह हेतुफलभावेनान्वयः ॥ तथाहि नैराशयकातरशुद्धित्वाद्वात्सल्यं ॥
ततः परिदेवनं तत् श्रुत्वा मनोवसादः ॥ हरिणेषणत्वेनापहृतचित्तस्य ममा-
लाभान्मनोज्ञपरिदेवि तं श्रुत्वा महोत्सवः ॥ स पुनः क्रुदनैः मोहः प्रलापैः
परिदेवनैः देहाया साभिघातैश्च करुणाभिनयो भवेदिति भरतः ॥ ९ ॥

लवं० ॥ अयि प्रतिहतमिदानीं अमंगलं नातोधिकं श्रोष्यामि ॥ छ ॥ ग्रंथ-
संख्या अक्षरार्हा २८८० ॥ ये० छ ॥

References.— 1 Mss— Aufrecht, i, 453^b; ii, 104^b; iii, 98^a. For described Mss. see I. O. Cat. Pt. VII, No. 4131 and Mad. Des. Cat. Vol. XXI, No. 12601. This commentary is included in Dr. Bhandarkar's edition of the *Mālatimādhava* published in the Bombay Sanskrit Series, No. 15.

मालतीमाधव
with टीका

No. 158

Malatimādhava
with commentary

437.
1887-91.

Size.— 11 in. by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 113 leaves; 17 lines to a page; 38 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing, very small, closely written and careless; additions in margin; comm. written above and below the text; fol. 1 missing and fol. no 76 repeated; borders ruled in double black lines, almost complete.

The commentator gives his genealogy in the post-colophon.

Age.— Śaṃvat 1803. The chronogram gives the date as 1703 Śaṃvat. On verification, however, the chronogram app-

ears to be correct. (Vide, the Indian Ephemeris, by D. Swami kannu Pillai, Vol. VI. p. 94).

Author (of the text)-- Bhavabhūti.

„ (of the comm.)-- Jagaddhara, son of Ratnadhara.

Begins.--(text) fol. 2^a

गंडोड्डीनालिमालामुखरितककुभस्तांडवे शूलपाणे-

वैनायक्यश्विरं वो घदनाधिधुतयः पांतु चीत्कारवत्यः ॥ १ ॥

अपि च ॥ चूडापीडकपाल etc. as in No. 153

„ — (Com.) fol. 2^a

हर्षः ॥ यद्वा ॥ सानंदं यथा तथा पांत्विति योज्यं ॥ यद्वा ॥ सानंद-

मित्याहृतविशेषणां सापेक्षत्वेपि गमक्रवात्सत्समासः ॥ etc.

fol. 29^a इति मालतीमाधवटीकायां प्रथमोक्तः

fol. 38^b इति „ द्वितीयोक्तः ॥

Ends.— (text) fol. 111^b

कामं ॥ वत्स माधव etc. up to प्रमोदाः प्रजाः ॥ २३ ॥

as in No. 153.

followed by एवमस्तु इति निःक्रान्ताः सर्वे ॥

इति श्रीमालतीमाधवे दशमोक्तः ।

Ends.— (com.) fol. 112^a

प्रजानां लोकानां पुण्याप्रजायिष्यतां धनबद्धो निरंतरकृतो बांधवानां
संबंधिनां सुहृदां गोष्ठीषु प्रकृष्टहर्षो याभिस्ताः । तद्नेन प्रशास्तिरुक्ता ।
कान्योपसंहारोप्यनेनैव कृतः ॥ यद्वाह ॥ वरदानस्य उक्तिर्यां सा काव्ये उप-
संहृतिरिति ॥ २३ ॥ इति दशमांकटीका ॥

लब्धे दुर्लभशासने सुरगणग्रामश्च कैवर्त्तिका

विद्यावंशविभूषणेष्वपि शुभे चंडे शुभे धारिते ॥

येनायं समभृद्विजातितिलकश्रद्धेश्वरः पंडितो

मीमांसैकरहरपवश्यहृदपा दातावदाताक्षयः ॥ १ ॥

देवेशं समसूत सोयममलं मीमांसकं सत्कवि

सोप्युच्चैरजनिष्ट जैमिनिमते रामेश्वरं सुदुषं ॥

सूतेस्मायमपि प्रतापजयिने मीमांसयालंकृतं

शुद्धं धीरगद्गाधरं कविवरं पुत्रं पवित्राक्षयं ॥ २ ॥

विद्याधरं वरमजिजनदेष धीर
 हीरं जनेषु जयिनं शुरुणोक्तशाल्मे ।
 प्रासूत सोयममलं गुणिनं सुपुत्रं
 तं रत्नपूर्वधरमेप जगद्धरं च ॥ ३ ॥

येनापाठिकगेरगोतममतं वैशेषिकं खंडनं
 येनाभ्रावि सकोषकाव्यनिबहं तत्पाणिनीयं मतं ॥
 छंदोलंकरणं च भव्यभरते येनाध्यगायिभ्युति-
 स्तस्या मुख्यजगद्धरस्य कवितुष्टीकेयमुज्ज्वलतां ॥ ४ ॥
 अस्तं यं रत्नधरोति भव्योति भव्यरूपा मद्भयंति (दमयंती) कापि ॥
 जगद्धरं तत्कृतटिप्पणोंकः सभाप्रिमापहशमोनवयः ॥ ५ ॥
 इति श्रीमहामहोपाध्याय धर्माधिकरणिकश्रीजगद्धरकृतटीकायां दश-

मोंकः समाप्तः ॥ समाप्तमिदं नाटकं ॥ श्री

ज्वलनगगनभूभृद्भूमिभिर्भावितेभ्ये

शुचि बहुलदशम्यां वासरे तिग्मभानोः ॥

उदयपुरपुरेदः पुस्तकं संप्रपूर्णं

लिखितमलघुविद्यारामभट्टेन भव्यं ॥ १ ॥

यदत्र वर्णभ्रमतः श्वबुद्धेरियत्तपाषानवधानतो वा ॥

स्यादन्यथा लेखनसूत्रमैस्तच्छुभं विधेयं शुभकृत्वभावैः ॥ २ ॥

कल्याणं कमलापतिः कल्पतां सर्वस्य शर्षः श्रियं

भानुर्भूरितरामरुंतुदरुजामन्याहितं न्याहतात् ॥

दुर्गादुर्गहनेषु विश्वमवताद्धैमातुरः सर्वदा

निःप्रत्यहमथा दधातु सकलारंभेषु सिद्धिं परां ॥ ३ ॥

श्री श्री ॥ लिखितमिदं विद्यारामेण उदयपुरमध्ये सं० १८०३ वर्षं

आषाढकृष्णदशम्यां रघौ

तातो यस्याभिजातः सहृदयहृदयो वेणिरामाभिधानो

गीर्वाणाचार्यदेवयो ब्रजपतिगितियत्ताततातोथचासूत् ॥

भट्टो यस्यावटंको विशालनगरजब्रह्मणेषु प्रसूति

विद्यारामस्य तस्यास्यमलतरमिदं पुस्तकं नाटकस्य ॥ १ ॥

अपि च । आलीच्छीब्रजनाथभट्ट इति यत्तातस्य तातस्तथा ।

वेणिराम बुधश्रव्यजनयिता श्रीमान् गुणैकार्णवः ॥

तस्य श्रीवसरसेत्रिनो निजभुजन्यस्ताक्षरं पुतस्कं

विद्यारामकवेरिदं विजयते पापग्रमानं सदा ॥ २ ॥

References.— See No. १५७.

मालतीमाधव टीका

Mālatimādhavatīkā

No. 159

545.
1891-95.Size.— 9 $\frac{3}{4}$ in. by 4 in.

Extent.— 10 leaves ; 12-13 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing ; small and not quite clear and legible ; borders in double black lines ; edges of folios worn out ; incomplete.

The Ms contains only the 1st act (in).

Age.— Appears to be old.

Author.— Jagaddhara.

Begins.— 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

चंचरुचंरिकचंचरुचरुकुसुमो etc. as in No. 157

Ends.— (abruptly) fol. 14^b

एवमन्यत्रापि सूचितस्य प्रवेशः । आन्वीक्षिकी न्यायशास्त्रं । तत्र तर्क-
श्ललादि नि...कनेन तदभ्यासात् ॥ माधवस्यचोरिका विवाहे कौशलमुक्तं
पा...कुंडिनपुरं वैदर्भनृत्य...

References.— See No. 157.

मालतीमाधवटीका

Mālatimādhavatīkā

No. 160

67.
1869-70.Size.— 10 $\frac{1}{4}$ in. by 4 in.

Extent.— 60 leaves ; 10 to 16 lines to a page ; 34 to 52 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, upto fol. 28, bold clear and uniform ; thereafter, very small and closely written but clear and legible ; borders ruled in double black lines : right-hand corners of folios 61-83, moth-eaten ; incomplete ; folios 1-17 missing.

Age.— Appears to be old.

Author.— Jagaddhara.

Begins.— abruptly fol. 18^a

जनमास्कंवति । विकर्तुं शीलमस्येति विकारिं पूर्वदशान्यागेन दशांतर-
योगो विकारस्तयोगियौवनं अयं तु युवेत्यर्थः ।

fol. 31^b इति प्रथमोक्तः ॥ छ ॥

fol. 36^b इति द्वितीयोक्तः ॥

Ends--- fol 82^b

मम जीवने नेति भावः इतरः ॥ सुप्रसन्नातः कनिष्ठा भगवती ॥ अत्रत्य
ज्येष्ठा कामंदकी अस्माकं यथा सुप्रसन्नाता...मिनिमते रामेश्वरं सद्बुधं etc.
up to समाप्तिमापदशमोऽनवधः ॥ ५ ॥

as in No. 158.

followed by इति महामहोपाध्यायधर्माधिकारिजगन्धरकृतायां मालती-
माधवटीकायां दशमोक्तः ॥ ॥ पाठवदि ५ लिखितां सुकुंवेन ॥ छ ॥ ॥

References.— See No. 157.

मालतीमाधवटीका

Mālatīmādhavatikā

No. 161

147.
1866-68.

Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in. by 3 $\frac{3}{4}$ in.

Extent. — 124 leaves ; 10 lines to a page : 40 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; blue in appearance ; hand-writing, clear and

legible but not uniform; lacunae recorded in margins; yellow pigment used for corrections; after fol. 76 the numbering is not properly done; instead of fol. 77, the folios are numbered 107 etc.; two blank folios are to be seen; last few folios not numbered at all; folios slightly moth-eaten.

Age.— Śake 1789.

Author.— Jagaddhara.

Begins— fol. 1^a

श्रीगणेशाय नमः ॥

चञ्चच्चञ्चिकचञ्चञ्चिकुञ्चमो etc. as in No. 157

Ends.—प्रजानां लोकानां पुण्यात् । यदाह । प्रजाभाग्यं निर्वर्षते वर्षीते च पतिव्रता । इति प्रजास्यात्मन्ततौ जने इत्यमरः । पुरापत इति पञ्चम्यास्तसिः ॥ प्रजा इष्यंतां घनबाह्यो निरंतरकृतो बांधवानां संबन्धिनां सुहृदामित्राणां णोटीषु प्रकृष्टहर्षोयामिस्तातद्नेरप्रशस्तिरुक्ता । यदाह । आशीनृपे च देशादौः प्रशस्तिः साभिधीयते इति । काव्योपसंहाराप्यनेनैव कृतः । यदाह । वरदानस्य शक्तिर्या सो काव्यो उपसंहरतिरिति । सर्वे निरवयमिति ।

यदि भवति मदीयं ग्रं...प्रमादः

कच्चिदपि समहिम्ना शोधनीयो महद्भिः

स्थलति गमनकारी मार्गो नात्र चित्रं

भवति न गुरुहस्तालवतोपि प्रकारः ॥

लक्ष्मो दुर्लभशासनं etc. up to वामेश्वरं सङ्क्षुर्ध

practically as in No. 158

followed by आपत्सोपि गदाधरं गुरुमते दीक्षा सुदीक्षा क्षमं लेभे सोपि महामतिं गुरुमते त्रिधाधर ॥

शके १७८९ प्रभवनाम्नसंत्वमरे फाल्गुन वद्य १ तद्विने पुस्तकं समाप्तं ॥

इदं पुस्तकं रुकडीकरेऽप्युपनामकं गणे(श)शास्त्रिणा यथामति अज्ञोधि ग्रंथ संख्या ३७००

References.— See No. 157.

मालतीमाधव
संक्षिप्तटिप्पण.

Mālatimādhava.
saṅkṣiptaṭippana.

No. 162

438.
1887-91.

Size.-- 13 $\frac{3}{4}$ in. by 7 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 12 leaves ; 16 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; white in appearance ; hand-writing, legible and uniform, complete.

Age.— Does not appear to be very old.

Author.— Dharānanda.

Subject.— A small commentary on Mālatimādhava by Dharānanda.

Begins.-- fol. 1^b

ॐ श्रीगणेशाय नमः

सानन्दमित्यादिना अष्टपद्यानान्दी विद्मपक्षांतये नांदी कर्त्तव्या नाटके
शुभैरिति- नाशस्य यदनुष्ठानं तस्मैवं स्यात्सर्वाजकं रंगदैवतपूजाकृतव्युत्तरधार
उदीरितः देवद्विजन्मपादीनामाशीर्बचनपूर्विका नांदीकार्याशुभैर्पतलमस्कारेण
संयुता etc.

fol. 3^b इति मालतीमाधवे धरानंदकृते लघुविवरणे द्वितीयोः

fol. 5^b इति मालतीमाधवे शोकग्रहं नाम तृतीयोः ३

En. 16. — fol. 12^b

माधवस्य मालत्याश्च सममेव पूर्णा मनोरथाः जयतु भगवती कार्य-
निर्वाहणे साधनर्द्धिः जयमकरंदानंदनपूर्णचंद्रमाधवादिष्ट्या बर्द्धसे कोषा
अस्मिन् सर्वप्रकारपरिच्छुषितमहोत्सवे न नृत्यति कथमिव भगवति विप्रति
पत्तिव्यं आश्चर्यं संवरणम् इति संपंडितधरानंदकृते मालतीमाधवप्रकरण-
स्य संक्षिप्तटिप्पणे दशमोः समाप्तः शुभं भवतु लिप्यकृतं लक्ष्मीनारायण
ब्राह्मणगौड श्रीरस्तु शु

References.-- 1 Mss- Aufrecht refers to only two Mss in his Cata-
logus Catalogorum, viz. Nos. 438 and 430.

मालतीमाधव
संक्षिप्तटिप्पण

Mālatimādhava
sankṣiptatippaṇa

No. 163

430.
1892-95.

Size.—10½ in. by 4½ in.

Extent.— 26 leaves ; 8 lines to a page ; 36 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, clear, legible and uniform ; folios pasted with paper-slips ; red and yellow pigment occasionally used ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Dharānanda.

Begins.--fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

सानन्दमित्यादिना etc. as in No. 162

fol. 4^a इति मालतीमाधवलघुविवरणे धरानंदकृते प्रथमोः १

fol. 7^b इति... ..द्वितीयोः २

Ends.-- fol. 85^b

माधवस्य मालत्याश्च सममेव etc. up to आश्चर्ये संवरणम्
as in No. 162

followed by इति पंडितधरानंदकृते मालतीमाधवप्रकरणस्य संक्षिप्त-
टिप्पणे दशमोः समाप्तः शुभं भवतु

मालतीमाधव
प्राकृतविवृत्ति

Mālatimādhava
prākṛtavivṛtti

No. 164

33.
1870-71.

Size.— 10¼ in. by 3¾ in.

Extent.— 19 leaves ; 11-12 lines to a page ; 36 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, small but clear and uniform ; portion marked with red pigment and corrections made with yellow ; borders ruled with double black lines.

Age.— Appears to be old.

Author.— Not mentioned.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

अवलोकिता वाक्ये । आज्ञापयतु भगवती ।

अ. महान् खलु भगवत्या एष चिन्तविशेषः etc.

fol. 2^b इति मालतीमाधवनाटके प्राकृतविवृत्तौ प्रथमोः ॥

fol. 5^b इति द्वितीयोः ॥

Ends.— fol. 19^a

लवं । सांप्रतं निरवशेषं माधवश्रियः मालत्याः
फलता मनोरथाः । अब । बुद्ध । कल । जय
भगवति कार्यनिधाने । जय मकरंदनंदनमाधवपूर्णचंद्र दिष्ट्या बर्द्धसे ।
लवं । कोवा अमिन् पूरितसर्वप्रकारमहोत्सवे न नृत्यति
मा । कथमिव ।
लव । भगवति किं प्रतिपत्तव्यं ।
भा । अहो संवरणं ॥ " छ ॥ " छ ॥ राम ॥ राम ॥

मालतीमाधव
प्राकृतच्छाया

Mālatimādhava
prākṛtacchāyā

No. 165

451.
1884-87.

Size.— 9²/₈ in. by 4 in.

Extent.— 14 leaves ; 11-12 lines to a page : 35 letters to a line.

Description.— Country paper : Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing, careless and not uniform ; edges of folios moth-eaten and considerably damaged ; complete ; one additional folio at the end is blank.

Age.— Appears to be old.

Author.— Not mentioned.

Begins.— fol. 1^a

श्रीगणेशाय नमः श्रीपांडुरंगः शरणं ॥ श्रीरामः शरणं ॥

अबलोकृता ॥ आज्ञापयतु भवती ॥

अ. । महान् खलु भग...अपि चित्तविक्षेपः । etc.

fol. 2^a प्रथमोक्तः ।

fol. 3^b इति द्वितीयांकः ।

Ends.— fol. 72^b

सांप्रतं निरवशेषं माधवस्य फलितमनोरथाः । सर्वो भगवति कार्यनिर्वा-
हने अयं मकरंदनेर्देनमाधवपूर्णचंद्रप्रदिष्ट्या वर्धसे ।

ल. । को वाऽस्मिन् पूरितिसर्वप्रकारमहोत्सवे न सानंद इति ।

मा. । कथमिव ।

ल. । भगवति किं प्रतिपत्तय्यं ॥

इति मालतीमाधवप्राकृतछायायां दशमः

श्रीराम जयराम ॥ श्रीरामार्पणमस्तु ॥

मालविकार्णमित्र

Mālavikāgnimitra

No. 166

473.
1899-1915.

Size.— 12 in. by 5 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 38 leaves; 10-11 lines to a page; 32 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing bold, clear, legible and uniform; no borders for folios, folios numbered in both the margins; yellow pigment used for corrections: complete.

Age.— The Ms appears to be old.

Author.— Kalidasa.

Subject.— A well-known drama by Kalidasa.

Begins— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

एकैश्वर्यस्थितोपि प्रणति बहुफलो यः स्वयं कृत्स्निवासाः

कांतासंमिश्रदेहोप्यविषयमनसां यः परस्ताद्यतीनां ॥

अष्टाभिर्धस्य कृत्स्नं जगदपि तनुभिर्बिभ्रतो नामिमानः

मन्मार्गालोकनाय व्यपनयतु सनस्तामसीं वृत्तिमीशाः ॥ १ ॥

नांचंते सूत्रधारः नेपथ्याभिमुखमवलोक्य मारिष इतस्तावत् । प्रविश्य
पारिषाश्विकः ॥ २ ॥ भाव अयमस्मि

सूत्र. अभिहितोस्मि पारिषदा कालिदासप्रथितवस्तु मालाविकाम्निमित्रं नाम
नाटकं अस्मिन् वसंतोत्सवे प्रयोक्तव्यमिति तदारभ्यतां संगतिकं etc.

fol. 9^a प्रथमोःकः

fol. 12^b द्वितीयोःकः २

Ends.— fol. 38^a

राजा । किमतःपरं तथापि भवत्वेवं तावत्

त्वं मे प्रसादं सुमुखी भव च्छि नित्य-

मेतावदेव दृगये प्रतिपन्नहेतोः

आशास्यमित्यधिगमप्रभृति प्रजानां

संपत्स्यते न खलु गोतुरि नाम्निमित्रे २१

इति निष्क्रान्ताः सर्वे पंचमोःकः ५ ॥ छ ॥

मालाविकाम्निमित्रं नाम नाटकम् संपूर्णमस्तु ॥ छ ॥

References.— (1) Mss—A—Aufrecht's Catalogus Catalogurm:—i, 453^b;
ii, 104^b; iii, 98^a.

B—Descriptive Catalogues:— I. O. Cat. vol. VII Nos. 4122 ;
A. B. Keith (I. O. Cat.) Nos. 7348-9 ; Mad. Des. Cat.
Vol. XXI No. 605-8 etc. A. B. Keith Sanskrit Drama pp.
147-149.

(2) Printed Editions :— 1 Ed. with comm. of काव्यवेम by
the Nirṇaya Sager Press, Bombay ; 2 ed. by M. R. Kale
with notes and Eng. Translation ; 3 ed. with notes by S. P.
Pandit ; 4 French translation by G. Strehly 1885 ; 5
German translation by A. Weber (1856) and L. Fritze
1881 ; trans. into Italian, by F. Cimmino. etc.

मालविकाग्निमित्र

Mālavikāgnimitra

No. 167

125 (i).
1866-68.Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in by 5 in.

Extent.— 20 leaves ; 12 lines to a page ; 48-50 letters to a line.

Description.— Modern blue paper ; with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear, legible and uniform : folios numbered in both the margins ; complete.

The Ms. is bound and contains another work called चण्डकौशिक.

Age.— A modern copy.

Author.— Kālidāsa.

Begins.—fol. 1^b

॥ ६॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

एकैश्वर्यस्थितोपि etc. as in No. 166

fol. 5^b प्रथमोः ॥fol. 7^a द्वितीयोः ॥ छ १.Ends.— fol. 20^a

गजा । किमतःपरं etc. up to गोसरि नाग्निमित्रे ॥ २१ ॥

as in No. 166.

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ इति श्रीकालिदासकृते माल-
विकाग्निमित्रनाटके पंचमोः ॥ ५ ॥ समाप्तं चेदं नाटकं ॥ छ ॥ ग्रंथसंख्या

७५१ अक्षरं १४ श्रीगौरीज्ञं वंदे

References.— See No. 166.

मिथ्याज्ञानखण्डम्

Mithyājñānakhaṇḍana

No. 168

474.
1899-1915.

Size.— 8½ in. by 5½ in.

Extent.— 13 leaves ; 11 lines to a page ; 26 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing, beautiful, clear and legible ; borders and edges ruled in red ink ; yellow pigment used for corrections ; complete.

Age.— Saṁvat 1903.

Author.— Ravidāsa.

Subject.— An allegorical play.

Begins.— fol. 1^b

श्रीसहजानंदस्वामिने नमः ॥

श्रीदेवी वः सुखापाखिलजनजननी पार्वती पावनी स्या-
द्वाग्देवी वाक्पदास्तुं शुभणिरपि परां सिद्धिसिद्धिं ददानु ॥रामः कामं निकामं वितरतु सततं धामधामा सुधामा
देवश्वं दार्द्ध्यचूडो दमरुवरकर। कीर्त्तिकांतिप्रदोऽस्तु ॥ १ ॥

अपि च ॥ सतां संनिहितो नित्यं पाण्डिपथद्वरग ॥

स श्रीपतिः परासिद्धिं सर्वसिद्धिं च यच्छतु ॥ २ ॥

नांयते सूत्रधारः ॥ इह खलु भरतखंडमंडनीभूतगुर्जरदेशे द्वारावतीपतेः
प्रियाय कविरविदासरुतस्य मिथ्याज्ञानखंडनाभिधस्य नाटकस्याभिनयार्थं
प्रवृत्तोऽस्मि ॥ तदा कायैषनटी ॥

सूत्रधारः प्रिये हतस्तावत् ॥

प्रविश्य नटी । अज्जउत्तं कं कज्जम् ॥ आर्यपुत्रं किं कार्यम् ॥

सूत्रधारः प्रिये नाटकमभिनेतव्यमस्माभिः ॥

अज्जउत्तं कंकवत्थम् ॥ आर्यपुत्रं तत्किमथं ॥

सूत्रधारः प्रिये मगबन्धक्यर्थमेव । etc.

Ends.— fol. 25^a

मगवती वाग्देवी वेदाश्च जयश्रिया सेव्यमानाः सकलसुनिगणैः प्रस्तूयन्ते ।

तथा ।

नमोस्तुते देवि मविनृशारवे नमोस्तु वेदाः सकलेश्वरेश्वराः ।

सच्छास्त्रसंघाश्च पुराणमहिता नमोस्तु वो धर्मपथप्रवर्तकाः ॥

वेदाः कुर्वंतु कल्याणं श्रीरस्तु मद्ने हि नः ।

शारदासंपदे नः स्यात्कारुण्यांबुतरंगिणी ॥

॥ इति श्रीकविरविदासविरचितं मिथ्याज्ञानखंडनं नाम नाटकं समाप्तम् ॥ ॥ संवत् १९०३ वर्षे कार्तिकमासे शुक्रपक्षेऽष्टम्यां भोमवामरे नारायणभट्टेन लिखितमिदं नाटकम् ।

References.— Aufrecht i, 455^b; ii, 105^a; iii, 98^b. Cf. also, I. O. Cat. pt. VII. No. 4200.

मिथ्याज्ञानखण्डन

Mithyājñānakhaṇḍana

No. 169

439.
1887-91.

Size.— 9½ in. by 4¼ in.

Extent.— 11 leaves; 8-10 lines to a page; 34 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing, clear but not quite legible; portion marked with red pigment and corrections made with yellow; borders ruled double black lines; the name of the work written at the right-hand corner of every folio.

Age.— Śaṁvat 1673.

Author.— Ravidāsa.

Begins.— fol. 1^b

॥ ६० ॥ श्रीगणाधिपतये नमः ॥

॥ श्रीदेवी त्रः सुखायाखिलजनजननी etc. as in No. 168.

Ends.— fol. 11^b

नमोस्तु ते etc. up to करुणांबुतरंगिणी ॥ as in No. 168 followed by इति श्रीरविदासकृत मिथ्याज्ञानखंडनं नाम नाटकं समाप्तम् ॥ श्रीरस्तु । स्वस्ति श्री संवत् १६७३ वर्षे वर्षे अग्रजाज अम्बनवदि

प्रतिपत्तीर्थौ चंद्रदिने श्रिया उपलक्षितस्तंभती...श्ववर्त्तमानं कोटितार्थेन
धपलक्षितं नारदपुरं तस्मिन्निवासिना तपत्या पुनीतमूर्यपुरसमीपे उरःपतने
छात्रवस्थायिना त्रि हरिवन्द्य आत्मजेन हरिदेवेन लिखितमिदं मिथ्याज्ञान-
खण्डनं ॥ श्रीरस्तु सर्वेषां

सत्य सहीमहीरे हाअसहि महिउ आहधो ।

बहु ए उभपणाः मोदु ततणं सुरसई करई ९ ॥

छुणियं पुत्तिपुणाणं सरियासंगेणे होयिपायाहं ।

रसिपासगो तथ्यविकिकिजे सगामगोण ॥ २ ॥

References.— See No. 168.

मिथ्याज्ञानखण्डन

Mithyājñānakhaṇḍana

No. 170

510.

1887-91.

Size.— 12½ in. by 4½ in.

Extent.— 8 leaves ; 8-10 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing, legible but careless, complete.

Age.— A modern copy.

Author.— Ravidāsa.

Begins—fol. 1^a

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगु(रु)भ्यो नमः ॥

श्रीदेवी वः सुखायाखिलजनजननी etc. as in No. 168.

Ends— fol. 7^a

भगवती वाग्देवी etc. up to कारुण्यांबुतरंगिणी ॥ ४७ ॥

as in No. 168.

followed by इति श्रीकविरविदासविरचितं मिथ्याज्ञानखण्डनं नाटकं समाप्तं ॥ श्री ॥

References.— See No. 168.

मिथ्याज्ञानखण्डन

Mithyājñānakhaṇḍana

No. 171

205.
Viśrāma (i).

Size.— 13½ in. by 4¾ in.

Extent.— 8 leaves ; 10 lines to a page ; 50 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; new in appearance ; hand-writing, beautiful, clear, legible and uniform, complete ; the letters मि० ज्ञा० are written in the left-hand margins of the folios ; foll. 7^b and 8^a blank ; borders ruled in double red lines ; complete.

Age.— A modern copy.

Author.— Ravidāsa.

Begins—fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥

श्रीदेवी व. सुखायाखिलजनजननी etc. as in No. 168

Ends.— fol. 8^b

भगवती वाग्देवी etc. up to कारुण्यांबुतरंगिणी ॥ ४७ ॥

as in No. 168

followed by इति श्रीरविदासविरचितं मिथ्याज्ञानखण्डनं नाम नाटकं समाप्तं ॥ छ ॥ छ छ

References.— See No. 168.

मुकुन्दानन्दभाषण

Mukundānandabhāṣaṇa

No. 172

219.
Viśrāma (i).

Size.— 13½ in. by 4¾ in.

Extent.— 39 leaves ; 9 lines to a page ; 40-42 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing, clear, legible and uniform right-hand margin of folios spoiled with spots ; left-hand corner of fol. 39 torn ; complete.

Age.— A modern copy.

Author.— Kāśirāja.

Subject.— A drama describing the love of Mukunda (Śrīkr̥ṣṇa) Mañjari.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

वन्दे वंदारुमंदारमिदुभूषणनंदनं

अमंदांनंदसंदोहबंधुरं सिंधुराननं ?

कंठालिंगनमंगल धनकुचाभोपभोगोत्सवं

श्रोणीसंगमसौभगं च सततं सत्प्रेयसीनां पुनः ।

प्राप्तं कोयमितीर्ष्यं यैव यमुनाकूले बलाघः स्वयं

गोपीनाममद्भुकलनिचयं कृष्णः स पुष्पातु नः

... ..

नायंते सूत्रधारः

... ..

आकाशे कर्णे दत्त्वा किं ह्यथ साधु भरताचार्यपुत्र साधु वयमपि चिरा-
त्कस्यापि सरसकवेः सूक्तिमुक्तामणिग्रथितमभिनवं भाणमलोकितमुत्कंठिताः
तदय ताडशमेष कमपि भाणमभिनीय दर्शयतु भवानिति अनुग्रहीतोस्मि etc.

Ends.— (com.) fol. 70^b

तथापीदमस्तु

वर्षेत्तु कामं भुषि वारिवाहा गोब्राह्मणेभ्यः कुशलानि संतु

तुष्यंतु संतः सुकविप्रबंधैस्तेषां च शाम्यंतु खलोपसर्गाः ५६

मुकुंदांनंदनाम्ना मे भाणेनानेन तोषितः

कमलाकमनः कामं कल्लोलयतु मंगलं ५७

कृतिं लसदलंकृतिं रसविदो बुधाय मम

प्रसन्नहृदयादयाजलधयो ब्रह्म कूर्वते

तदीयपदपद्मयोरयमयं प्रणामांजलिः

सरोजमुकुलाकृतिः शिरसि . स्थये ५८

इति श्रीकाशीपतिकविराड्विरचितो मुकुन्दानन्दनामायं मिश्रभाणः
संपूर्णः श्रीरामचंद्राय नमः श्रीमुकुन्दानंद नाटक समाप्तः श्रीकृष्णाय नमः
श्रीसरस्वत्यै नमः श्रीगणपतिगुरुचरणाभ्यां नमः श्रीरस्तु ॥

References.— (1) Mss— A—Aufrecht's Catalogus Catalogorum,
i, 459^a; ii, 106^a; iii, 99^a.
B—Descriptive Catalogues :—I. O. Cat. pt. VII. No. 4195,
7410-12; Mad. Des. Cat. Vol. XXI. No. 12613.
(2) Printed Editions :— Printed in Kāvyaṃalā 16 and at
Madras 1882.

मुकुन्दानन्दभाण

Mukundānandabhāṇa

No 173

511.
1887-91.

Size.— 11¼ in. by 4⅛ in.

Extent.— 35 leaves; 10 lines to a page; 35 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks; Devanāgarī characters; hand-writing, not quite clear and legible; white chalk used for corrections; folios 1-8 missing; incomplete.

Age.— A modern copy.

Author.— Kaśīrāja.

Begins.— (abruptly) fol. 9^a

किं तु वृषवासिनस्तस्या संभावितमालोकनं ॥ अथवा स्वप्नविजृम्भित-
प्रेतप्रियसखस्य भवितव्यं ॥ किं ब्रवीषि ॥ वयस्य नायं स्वप्न इति ॥ कथं तर्हि
तव पुनरागमनं ॥ etc.

Ends.— fol. 43^b

तथापीदमस्तु ॥ वर्षे तु कामं etc. up to शिरसि संततन्यस्यते ॥ १५८
as in No. 172

followed by इति श्रीकाशीपतिकविराड्विरचितो मुकुन्दानन्दनामायं
मिश्रभाणः संपूर्णः ॥

References.— See No. 172.

मुण्डितप्रहसन

Muṇḍitaprabhasana

No. 174

83
A. 1883-84.Size.— 15 in. by 6 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 12 leaves ; 15 lines to a page ; 54 letters to a line.

Description.— Modern country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing, clear, legible and uniform ; complete ; margins not ruled with border-lines.

Age.— Saṁvat 1940 (= A. D. 1884).

Author.— Śivajyotirvit.

Subject.— A farce in three acts.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

कटिनकृचयुगं ते चंचलाक्षिह्वयं ते
 कुटिलकचचयस्ते मंदयानं त्वदीयं
 अतिक्रशतमध्यस्ते मिथः केलि तल्पे-
 प्रलयनमिति रोषात् पातु गौरीशयोर्षः १

नांघंते सूत्रधारः

Alter Some lines:—

भद्रादिष्टास्मः परिषदा दांभिकहासोपन्यासाय तन्न जानीमः केन विनोदे-
 नेनामाराधयाम इति

नटः कथं विसुमरिंद अज्जमिस्सेहिंजंसवच्छरि आसिबकिदंद्दुज्जनाविद्धं करण-
 समत्थं मुण्डितप्पहसनं णाम णाढअं तं पओए अधिकरी अब्हुति

सूत्र भद्र सम्यग् दृष्टवानसि यत्सत्यं शिवश्शोतिर्विकृतं मुण्डितप्रहसनं

धर्मे रतानां किलधर्मवृद्धिं पाखंडनिंदाशतो विधत्ते

ये दांभिकाबंधनमात्रनिष्टास्तेषां विधेः केवलवज्रपातः २

यद्भुकर्णाह्वयमपि धर्माप्सभागिनो भवामस्तदेहि कुशीलवानां प्रतिपात्रं

यत्त्वमाज्ञापयाम etc.

Ends.— fol. 12^b

इत्याशास्ते राजा मुंडित कथय किं ते सूयः प्रियसुपकरोमि गंह अतः
 परमपि प्रियमस्ति किंचिद् दविशालधि। परः विठ्ठलीकुशलिन्यास्ते प्रालीला-
 वती मया २७

तथापि पदोच्छसि तर्हीदमस्तु blank lines
 नरता वर्षेत्तु घाराधरा दृष्टाः संक्षयितां व्रजंतु सृजनाः
 कुर्वंतु भक्ति हरेः कांतागाढतरं प्रियानरत.. ...चुंबतु
 भो राजेन्द्र त्वसि शासति क्षितितलं नंदंतु सर्वाः प्रजाः २४
 श्यालादयः तह भोवु इति निष्क्रान्ता सर्वे मुंडितप्रहसने शिवज्योति-
 विवृक्ते तृतीयोक्तः ३

समाप्तं चेदं मुंडितप्रहसनं नाम नाटकं ॥

संवत् १९४० का फाल्गुण कृष्ण ११ भृगुवासरे समाप्तोयं ॥

शुभं भूयात् ॥ लिखितानुराब्राह्मणः ॥ शुभमस्तु ॥

References.—(1) Mss-A-Aufrecht's Catalogus Catalogorum. i, 461^a.
 B-Descriptive Catalogues : Rajendralal Mitra, Notices Vol.
 I No. 125.

मुद्राराक्षस

Mudrārākṣasa

No. 175

216.

Viśrāma (i).

Size.— 13½ in. by 4½ in.

Extent.— 50 leaves ; 9 lines to a page ; 45 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters : hand-writing, clear, legible and uniform ; borders ruled in double red lines ; portion marked with red pigment and corrections made with yellow ; complete.

Age.— A modern copy.

Author.— Viśākhadatta.

Subject.— A drama of political intrigue, centred in the persons of Rākṣasa, the minister of the Nāṇdas and Cāṇakya the minister of Candragupta.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः श्रीसरस्वत्यै नमः श्रीमत्कालिकायै नमः
 धन्या केयं स्थिता ते क्षिरसि शशिकला किमु नामैतदस्या

तामैवास्यास्तदेतत्परिचितमपि ते विस्मृतं कल्पहेतोः
नारीं वृच्छामि नेंदुं कथयतु विजया न प्रमाणं यदीन्दु-
देव्या निहोतुमिच्छोरिति सुरसरितं शाठ्यमव्याद्विभोर्वः ॥ १ ॥

अपि च पादस्याविर्भवतीमवनतिमवने रक्षतः स्वैरपातैः
सकोचेनैव दाष्णां मुहुराभिनयतः सर्वलोकातिगानां ॥
दृष्टिं लक्ष्येषु नोग्रज्वलनकणस्रुचं बिभ्रतो दाहभीते-
रित्याधारानुरोधत्रिपुरविजयिनः पातु वो दुःखचूतं ॥ २ ॥
नाचंते सूत्रधारः ॥ अलमति विस्तरेण आज्ञापितोस्मि परिषदा ॥
यथात्र त्वया सामंतवटेश्वरदत्तपौत्रमहाराजपृथुसुनोः
कवेर्विशारदत्तस्य कृतिरपूर्वं मुद्राराक्षसं नाम नाटकं नाटयितव्य-
मिति ॥ etc.

fol. 12^a इति मुद्राराक्षसनाम्नि नाटके मुद्रालाभः प्रथमोः १ ॥

fol. 20^a इति ,, ,, द्वितीयोः ॥ २ ॥

चा० भो राजन(न) चंद्रगुप्त भो अमात्य राक्षस उच्चतां श्रुयः किं वा प्रिय-
मुपकरोमि ॥

राजा किमतःपरमपि प्रियमस्ति ॥
राक्षसेन सप्तं मौत्री राज्ये चारोपिता वयं ॥
नंदाश्वोन्मूलिदाः सर्वे किं कर्तव्यमतः प्रियं । १९ ॥

रा० तथार्पादमरतु । इत्थमत्रातिगंभीरह्युभोदर्कचाणक्यनयसंविधानेन चंद्र-
गुप्तसाचिव्यपदलाभपरितुष्टो महामात्यो राक्षस इत्याशास्ते ॥ भरतवाक्यं ॥
वाराहीमांमयोनेस्तनुवनविधावास्थितस्यानुरूपां
यस्य प्राक्दंतकोटिं प्रलयपरिगता शिश्रिये शूतघात्री ॥
म्लेंच्छैरुद्विज्यमाना भुजयुगमधुना संमिता राजसूतेः
स श्रीमद्वंधुभृत्यश्विरमवतु महीं पार्थिवश्वंद्रगुप्तः २०

इति निष्क्रांताः सर्वे इति श्रीमन्महाराजपदभाजः पृथोः सूनुना श्री-

विशारदत्तमहाकविना विरचिते मुद्राराक्षसनाम्नि नाटके सप्तमोः । श्री

References.— 1 Mss.-Autrecht, i, 461^b; ii, 106^b, 218^a; iii, 99^b.
For described Mss see Mad. Des. Cat. Vol. VII, Nos.
12616-19; I. O. Cat. Pt. VII. Nos. 4165-69; Keith (I.
O. Cat.) Vol. II, pt. ii Nos. 7366-69.

2 A. B. Keith-Sanskrit Drama, pp. 205-12.

3 Printed Editions:— 1 With the commentary of धुण्डिराज,
ed. with an English translation, critical and explanatory
notes by M. R. Kale; 2 by K. V. Abhyankar; 3 by Prof.
Dhruva; 4 by S. R. Ray etc.

मुद्राराक्षस

Mudrārakṣasa

No. 176

168.
1902-07.

Size.— 13 $\frac{2}{3}$ in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 83 leaves ; 9 lines to a page ; 35-40 letters to a line.

Description.— Modern paper ; Devanāgarī characters ; bluish in appearance ; hand-writing, legible but careless and not uniform ; complete ; in many places every alternate folio is numbered.

Age.— Śaka 1780 ; Saṃvat 1915.

Author.— Viśakhadatta.

Begins.— fol. 1^a

॥ श्रीगणेशाय नमः श्रीगुरुभ्यो नमः श्रीसरस्वत्ये नमः अथ मुद्रा-
राक्षस नाम नाटक प्रारंभः

स जयति सिद्धरत्नो देवो यत्पादपंकजस्मरणं

वासरमणिरिव तमसां राज्ञीं नाशयति विघ्नानां

अथ नान्दी धन्या केयं स्थिता ते etc. as in No. 175

fol. 16^b इति प्रथमोऽङ्कः ॥ समाप्तः ॥

fol. 29^b इति द्वितीयोऽङ्कः ॥

Ends.— fol. 83^a

चाण ॥ अमात्य राक्षस ॥ तदुच्यतां किं ते ख्यः प्रियस्यपकरोमि etc.
up to पार्थिव चंद्रगुप्तः as in No. 175

followed by इति लिष्कान्ता सन्वे ॥ इति सप्तमोऽङ्कः समाप्तः ॥ इति
मुद्राराक्षसनाम नाटकं समाप्तं ॥ शके १७८० ॥ संमत १९१५ ॥ मास
मार्गशिर्ष शुध १० बुधवार तत दिवे समाप्तं ॥ श्रीगुरुचरणाविदेभ्यो नमः ॥

References.— See No. 175.

मुद्राराक्षस

Mudrārākṣasā

No. 177

452.

1884-87.

Size.— 11 $\frac{3}{4}$ in. by 3 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 28 leaves ; 11 lines to a page ; 65 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; slightly discoloured ; hand-writing, small but very beautiful, legible and uniform ; complete.

Age.— modern copy.

Author.— Viśākhadatta.

Begins.—fol. 1^a

श्रीगणेशाय नमः

घन्या केयं स्थिता ते etc. as in No. 175

fol. 6^a प्रथमोः ॥ छ ॥ १ ॥fol. 11^a द्वितीयोः २Ends.— fol. 28^a

चाण. भो राजन् चंद्रगुप्तः etc. up to पार्थिवध्वंशगुप्तः २०

as in No. 175.

followed by इति निष्क्रांताः सर्वे (स)प्तमोः ॥ ७ ॥

समाप्तमिदं मुद्राराक्षसं नाम नाटकं ॥ विशाखदत्तकवेः कृतिरिवं
नाटकं समाप्तं मुद्राराक्षसं नाम ॥

References.— See No. 175.

मुद्राराक्षस

Mudrārākṣasa

No. 178

547.

1891-95.

Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in. by 4 in.

Extent.— 16 leaves ; 8 9 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Modern paper ; Devanāgarī characters ; new in appearance ; hand-writing, legible but careless ; borders ruled in double red lines ; 1st and the last folio contain floral designs and the name of work and its autor.

Age.— modern copy ; Śāke 1745.

Author.— Viśākhadatta.

Subject.— The Ms. contains only the verses from Mudrārākṣasa.

Begins— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीमत्कलिकायै नमः ॥

घन्या केयं स्थिता ते etc. as in No. 175

Ends.-- fol. 16^a

वाराहीमात्मयोने etc. up to पार्थिवश्रवंद्रगुप्तः

as in No. 175.

followed by इति श्रीमहापृथुमनोराज्या श्रीविद्या(ख)दत्तकविना विरचिते मुद्राराक्षसनाटके सप्तमोऽंकः मुद्राराक्षसनाटकस्थाः केवल श्लोका एषात्र लिखिताः तत्रापि बालभाषया लिखिताः ते त्यक्ताः ॥ इदं पुस्तकं सखारामेण लिखितं स्वार्थं परार्थं च ॥ श्रीमहागणपतिः प्रसन्नोऽस्तु शके १७४५ मार्गशीर्ष कृष्ण १४ बुधवारे समाप्तमिदं पुस्तकं ॥ शुभं भवतु ॥ श्रीराम जयति

मुद्राराक्षस

Mudrārākṣasa

No. 179

167.

1902-07.

Size.— 9 $\frac{2}{3}$ in. by 4 $\frac{2}{3}$ in.

Extent.— 44 leaves ; 10-13 lines to a page ; 28-40 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old and mutilated ; hand-writing, careless and not uniform ; borders ruled in double black and red lines ; much of the portion scratched out ; red and yellow pigment used ; edges of folios moth-eaten ; some folios stuck together and some extremely damaged.

Age. — Appears to be old.

Author. — Viśākhadatta.

Begins.—fol. 1^b

.....शाय नमः ॥

धन्या केयं स्थिता ते etc. as in No. 175

fol. 13^a मुद्रालाभो नाम प्रथमोः ॥

fol. 21^a इति राक्षसविचारो नाम द्वितीयोः ॥

Ends—fol. 44^b

तथापीदमस्तु भरतवाक्यं

वाराहीमात्मयोने etc. up to पार्थिवश्वंत्रगुप्तः ॥ १९ ॥

as is No. 175.

followed by इति निष्क्रान्ता सर्वे ॥ ॥ इति श्रीमन्महाराजपदमाजः
पृथोः सलुना श्रीविशाखदत्तमहाकविना रचिते मुद्राराक्षसनाटके निर्वहणं
नाम सप्तमोः ॥ ७ ॥

शुभं स्यात् सततम्.

References. — See No. 175.

मुद्राराक्षस

with टीका

No 180

Mudrārākṣasa

with commentary

431.

1892-95.

Size.— 12 $\frac{1}{4}$ in. by 5 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 100 leaves; 2-6 lines to a page; 32 letters to a line. (text)

6-8 „ „ „ 40 „ „ „ (com.)

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; white in appearance ; hand-writing, bold, clear and legible ; borders ruled in double red lines and edges in single ; yellow pigment used for corrections ; portion of the commentary added in the margin on some folios ; complete.

Age.— Saṁvat 1896.

Author of the text.— Viśākhadatta.

„ „ comm.— Dhunḍirāja.

Subject.— A commentary on the *Mudrārākṣasa* “by Dhunḍirāja composed for king Shahji of Tanjore in 1714.” Keith, however remarks that the comm. was composed for king *Trymbaka*.

Begins.— fol. 1^b

धन्या केयं स्थिता ते etc. as is No. 175.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

सिंदूरारुणगंडमंडलमदामोदप्रमद्वंगिका

...करिण कलेन कर्णसुरजध्वानेन मन्त्रेण च ।

तन्नौर्यत्रिकरीति मेति शिरसः शश्वन्मदांदोलनं ।

यस्य श्रीगणनायकः स दिशतु श्रेयांसि भूयांसि वः ॥ १ ।

षड्भिरंगैरुपेताय पुमर्थामरभूरुहे ॥

शंकराय नमस्कृमो निगमाय नयाय च

दुहित्नाम्ना बुधेनेदं सुद्वाराक्षसनाटकं ॥

सांगमद्भुतवृत्तं तत्कृतं व्याख्यायतेषुना ॥ ३ ।

श्रीमद्विशाखदत्तीये मुद्राराक्षसनाटके ।

कथोपीद्धातमाचक्षे सविधानावबुद्धये ॥ ४ ॥

नंदांतं क्षत्रियकुलमिति पौराणशासनात् ।

कल्पादौ नंदनामानः केचिदासन्महीभुजः । ५ ।

सर्वार्थसिद्धिनामासीत्तेषु विख्यातपौरुषः ।

स चिरादाशिष्यपृथ्वीं नवकोटिशतेश्वरः । ६ ।

वक्रनासादयस्तस्य कुलामात्या द्विजातयः ।

बभ्रुवृस्तेषु विख्यात आसीद्राक्षससुरः । ७ ।

दंडनीतिप्रवीणः स पाद्मगुण्यप्रविभागवित् ॥

शुचिः शूरतमो नंदैर्मान्यो राजधुरामघात् । ८ ।

...

...

...

उपोद्धातोत्र वृत्तायाः कथाया एवमीरितः ।

अतःपरं कविर्वस्तु नाटकीयं प्रयोश्यते । ६४ ।

ऋग्ग्रहः स इत्यस्मिन्पये प्रस्तावनासुखे ।

उक्तमर्थं श्लेषदिशा कविरन्ववदन्मनाक । ६५ ।

इत्युपोद्धातः ।

अथेदं नाटकं सांगं सलक्षणमिहोच्यते
तत्राप्रवृहसंपूर्णं कविनाशीर्निबध्धते । १ ।

अत्र श्रीमान्विशालखट्वात्तनामा महाकविः प्रारीप्सितस्य नाटकस्य नि-
र्विघ्नपरिसमाप्तिप्रचयसिध्दर्थं स्वेष्टदेवतायणसंकीर्तनपूर्वकाशीर्वचनरूपं मंगलं
शिष्यशिक्षायै नांथा निबध्धनमनागर्थतः । शब्दतश्च नाटकीयं वस्तु ध्वनयति ।
नांदीलक्षणमग्रे वक्ष्यते । तत्राग्रे नांदीपद्ये । धन्या केयमिति । जटाजूटकुहर-
निलीनां दिव्यस्त्रीरूपधारिणी । गंगामवलोक्य सेष्यायाः । शिवाया इयमुक्तिः
etc.

fol. 27^a इति श्रीत्र्यंबकयज्वप्रभुवर्याश्रितहुंदिराजन्यासयज्वविरचिते मुद्रा-
राक्षसव्याख्याने प्रथमोः ॥ १ ॥

fol. 42^a इति... ... गर्भसंधिरूपो द्वितीयोः ॥ २ ॥

Ends.— (text) fol. 98^b

चाणक्यः भो राजन् चंद्रगुप्त etc. up to पार्थिवश्वंभ्रगुप्तः ॥ १९ ॥
as in No. 175.

followed by इति निष्क्रांताः सर्वे ॥ इति श्रीमन्महाराजपदभाजः पृथोः
सूचना श्रीविशाखदत्तमहाकविना विरचिते मुद्राराक्षसनाटके सप्तमोः
। ७ । समाप्तं चेदं नाटकं

Ends.— (com.) fol. 99^a

नाटकसमाप्तौ च वाराहीमात्मयोनेरिति पद्येनादि बराहरूपिणो भगवतो
महापुरुषस्य जगद्बुद्धरणगुणसंकीर्तनरूपं मंगलं विरचितवान् अनेन मंगला-
चरणेनोपास्योपासकभेदावस्थायामपि उपास्योर्हरिहरयोर्भेदेनैवोपासनमास्ति-
लश्रेयः ॥ प्राप्तिसाधनत्वेन श्रुतिस्मृतीतिहासपुराणप्रसिद्धमिति ज्ञेयं ।

बुधोहुदिर्नाम्ना जगति विदितो लक्ष्मणमुधी ।

मणेः श्रीमन्व्यासान्वयजलधिचंद्ररय तनयः

स्फुटं सांगं व्याख्यन्नयणविदस्यंबकविभो-

नियोगाःप्रौढार्थं बुधवरमुदे नाटकमिदं ॥ १ ॥

इति श्रीहुंदिव्यासविरचिते मुद्राराक्षसव्याख्याने सप्तमोः

अत्र चतुर्थेऽङ्के कविरद्भुततरचाणक्यनीतिविषयस्वयंविधानक्लेशमनुभाज्य
प्रमोदभरमनुभवतः सरसाः सहृदया जगति दुर्लभा इति मन्वानः स्वयमेव
सवीधनाटकसंविधानक्लेशं राक्षसवचनव्याजेन प्रस्तोति स्मं

कार्योपक्षेयमादौ तनुमपि रचयस्तस्यं विस्तारमिच्छन्
 बीजानां गर्भितानां फलमतिगहनं गूढसुद्वेदयंश्च ।
 कुर्वन्बुद्ध्या विमर्शं प्रसृतमपि पुनः । संहरन्कार्यजातं ।
 कर्त्तावान्(ना)टकानामिममनुभवति क्लेशमस्मद्विधो वा ।
 एवं नाटकीयं चतुःषष्ट्यंगलक्षणानुसरणकविहृदयाभिमतार्थाविष्करणप्रयासोपि
 व्याख्यातुरनु मोदयितव्यः । सहृदयैरिति प्रार्थयामः
 कर्त्तव्यत्वाटकस्याद्भुतरसविलसत्संविधागप्रवीणः
 क्लेशं चाणक्ष्यनीतो बहुविधमतनोल्लक्षणाद्यैर्वचोभिः ।
 ततल्लक्ष्ये तदंगानुसरणविधिदिविधक्लेशसमस्माद्विधानां
 राजश्री व्यञ्जकायानुमति सुविहित वीक्ष्य तुष्यंतु सत्तः ॥ १ ॥
 समाप्तोयं ग्रंथः ॥ संवत् ॥ १८९६ ॥ का शुभमस्तु ।
 ॥ कल्याणमस्तु ॥

References.— 1 Mss— Aufrecht i 461^b; ii, 106^b; iii, 99^b. See also Keith, I. O. Cat. Vol. II, pt. ii Nos. 7366-70.

This commentary is published in the Bombay Sanskrit Series, No. XXVII, by K. T. Telang in 1884 and revised by V. S. Ghate in 1918.

मुद्राराक्षस
with टीका

Mudrārākṣasa
with commentary

No. 181

548.
1891-95.

Size.— 11½ in. by 5 in.

Extent.—77 leaves; 4-6 lines to a page; 36 letters to a line. (text)
 „ „ „ „ 40 „ „ „ (comm.)

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing, clear and legible but not uniform; portion marked with red pigment and corrections made with yellow; complete.

Age.— Śaivāt 1895.

Author of the text.— Viśākhadatta.

„ „ comm.— Dhunḍirāja.

Begins.— (text) fol. 102^a

श्रीगणेशाय नमः ॥

धन्या केयं स्थिता ते etc. as in No. 175.

,, (com.) fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

सिद्धारुण etc. as in No. 180

fol. 3^a अथेदं नाटकं etc., up to शिवाया इयमृक्ते
as in No. 180

fol. 23^a इति श्रीशं(व)क्रयज्वप्रभुवर्याभिन हुंढिराजव्यासयज्वविरचिते
मुद्राराक्ष(स)व्याय(ख्या)ने प्रथमोः १

fol. 33^b इति... ..गर्भसंधिरूपो द्वितीयोः २

Ends.— (text) fol. 76^a

चाणक्यः भो राजन् चंद्रगुप्त etc. up to शिष्ये भूतधात्री
as in No. 175.

Ends.— (com.) fol. 77^a

नाटकसमाप्तौ च etc. up to बुधवरमुदे नाटकमिदं
as in No. 180.

followed by इति श्रीहुंढिव्यासविरचिते मुद्राराक्षसव्याख्याने सप्त-
मोः ॥ ७ ॥

then अत्र चतुर्थेऽङ्के etc. up to तुष्यंतु संतः
as in No. 180

followed by संवत् १८९५ आषाढ कृष्ण तिथौ च १२ ॥

References.— See No. 80.

मुद्राराक्षस
with टीका

No. 182

Mudrārākṣasa
with commentary

440.
1887-91.

Size.— 11 in. by 5 in.

Extent.— 77 leaves ; 10-13 lines to a page ; 40 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; not very old in appearance ; hand-writing, clear, legible and uniform ; comm. written in margin also ; comm. above and below the text ; complete.

Age.— Sainvat 1890.

Author of the text.— Viśākhadatta.

„ „ comm.— Dhunḍirāja.

Begins.— (text) fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः

धन्या केयं स्थिता ते etc. as in No. 175.

„ — (com.) fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

सिंदूरारुण etc. as in No. 180.

fol. 3^a अथेदं नाटकं etc. up to शिवाया इयमुक्ति

as in No. 180.

fol. 23^a इति श्रीअंकयज्वप्रभुवर्याभितं दुंदिराजव्यासयज्वविरचिते मुद्राराक्ष(स)व्याख्यायने प्रथमोः १

fol. 33^b इति... ..गर्मसंघिरूपो द्वितीयोः २

Ends.— (text) fol. 76^a

चाणक्यः भो राजन् चंद्रयज्ञ etc. up to पार्थिवश्वंद्रयज्ञः १९

as in No. 175.

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे इति श्रीमन्महाराजपदभाजः पृथोः सनुना श्रीबिशाखदत्तमहाकविना विरचिते मुद्राराक्षसनाटके सप्तमोः ७ समाप्तं चेदं नाटकं

Ends.— (com.) fol. 77^a

नाटक समाप्तौ च etc. up to बुधवरमिदे नाटकमिदं १ as in No. 180 followed by इति श्रीदुंदिव्यासविरचिते मुद्राराक्षसव्याख्याने सप्तमोः ७

Then अत्र चतुर्थेऽङ्के etc. up to तुष्यंतु संतः १

as in No. 180

followed by संवत् १८९० कार्तिक शुक्र १० बृहस्पत.

References.— See No. 180.

मुद्राराक्षस टीका
called
मुद्रादीपिका

Mudrārākṣasaṭikā
called
Mudrāḍipikā

No. 183

328.

1884-86.

Size.— 15 in. 6 $\frac{2}{3}$ in.

Extent.— 42 leaves; 13 lines to a page; 58 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; white in appearance; hand-writing, clear, legible and uniform; incomplete, being broken off in the middle of the 7th act, the Ms is very incorrect.

The Ms is almost complete except for the last few verses which render some information about the author. These verses are to be seen in the I. O. Ms No. 4170

Age.— Does not appear to be very old.

Author.— Graheśvara.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीहयग्रीवाय नमः ॥

त्रैलोक्यरंगभूमिसकलगुणवृत्ता नायिका शैलपुत्री
व्योमेशान धि(नान्तर्विता)नं निजवसनवसनवरं वाद्यभांडं कपालं
आनंदप्राप्तिहृद्भ्रैः (सुचचैः)कलिकलुषहतेर्यस्य लाभो जना-
स्वा(स्था)णुर्विश्वैकटृश्वा सकपटनरना...नं कोकः पुनातु ?

... ..

नन्वा शंकरचरणं स्तुत्वा साधुनुदीनमहात्म्यान्

कुरुत ग्रहेश्वराख्यो मुद्राया द्वीपिकायत्नान् (त) ॥ ७ ॥

इह खलु ग्रंथारंभे मंगलाचरणेन समाप्तिरुद्देश्या नाटकग्रंथोर्नभे विशिष्य
सकलनाटककार्थनिर्वचनं संक्षेपेण नादीश्लोक एव यदि भवति तदा सामान्यतो
विशेषनश्रवयंधशुद्धि रसिदिना भवति etc.

fol. 13^a इति श्रीमहोपाध्यायश्रीग्रहेश्वरविरचितायां मुद्रादीपिकायां
प्रथमोःकः

(fol. 16^b इति द्वितीयोःकः

Ends.—abruptly fol. 42^b

साधुनामप्यसाधो उचितपदविधौ दक्षतामादधानो
नीत्या देव्या भवान्यपारिगतहृदयः सर्वकर्मैकदृ(श्वा)

The following lines, wanting in the present Ms. are to be seen in the I. O. Ms. No. 4170:—

कारुण्याहृष्टचेता निजहितपरिताहः। नितान्पुञ्जितश्रीः (!)

श्रीमान्देवो महेशः प्रभवतु कृतितामष्टसिद्धशिवराय ॥

देशे श्रीतीरभुक्तौ स(स)त्सिमलमतिश्वक्रपाणिगुणाढ्यः

श्रीवत्सस्तत्सुतोऽभून्नपाविनयमयस्तत्र(०स्तन्त्र)विद्यः कवीन्द्रः

तत्पुत्रः ख्यातकीर्तिः कविदरगणितः श्रीजयादित्यधीरः

श्रीदेवस्तत्सुतोऽभूत्तदुचित(त)नयः पण्डितो रामशर्मा ॥

सिद्धेश्वरस्तत्तनयोऽप्यतोऽभूद् द्विजेन्द्रवर्गे गणितप्रतिष्ठः ।

तत्सुपुरानम्रशिरा गुरुभ्यो ग्रहेश्वरः सन्नयमार्गसेवी

तेनेयं रचितौचैर्पत्नान्मुद्राख्यनाटके टीका

इति महोपाध्यायश्रीग्रहेश्वररचितायां सप्तमोऽङ्कः ॥ ख्यातःपृथुतरयशा
दुर्लभो नाम विप्रः ॥

References.— 1 Mss—Aufrecht, ii, 106^b; iii, 99^b.

This commentary is described in the I. O. Cat. Pt. VII. No. 4170. Cf. also Mad. Des. Cat. Vol. XXI. No. 12623.

मुद्राराक्षस-
प्राकृतच्छाया

No. 184

Mudrārākṣasa-
prākṛtachāya

453.

1884-87.

Size. — 11 $\frac{1}{2}$ in. by 4 $\frac{1}{4}$ in.

Extent.— 15 leaves; 9 lines to a page; 36 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks; Devanāgarī characters; hand-writing, clear, legible and uniform; complete.

Age.— A modern copy.

Author.— Keśavopādhyāya.

Begins.— fol. 1

॥ ६० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

नत्वा श्रीमन्नृणेशस्य चरणी सद्गुरोरपि ॥

कुरुते केशवो मुद्राराक्षसप्राकृतछवि ॥ १ ॥

नटी वाक्यछाया ॥ आर्य इयमास्मि आज्ञानियोगेन मामार्यः । अनु-
गुण्हातु etc.

fol. 4^b इति छायायां प्रथमोऽंकः ॥ छ ॥

fol. 6^a इति द्वितीयोऽंकः ॥ २ ॥

Ends.— fol. 15^a

आनालोच्य व्याख्यां प्रतिमनधिगम्यापि च परां

विशुद्धां सूत्रस्य स्वमतिपरिणामावधिकृतः ॥

अमोचंतं संतो निजहृदि विभाव्याथ विबुधाः

कदाचिद्भ्रंस्तस्याद्विगतमपि वा पूरयत तत् ॥ १ ॥

इति श्रीमद्वाजुरायापरपर्यायकेशवोपाध्यायकल्पियां मुद्राराक्षस
नाटकप्राकृतछायायां सप्तमोऽंकः समाप्तः ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ छ ॥

मुद्राराक्षसछाया

Mudrārākṣasachāyā

No. 185

217.

Vīśrāma (i).

Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 4 leaves ; 10 lines to a page ; 48 letters to a line.

Description.—Modern paper; Devanāgarī characters; hand-writing, clear, legible and uniform; borders ruled in double red lines; incomplete.

Age.—A modern copy.

Author.—Not mentioned.

This is a fragment of a drama the name of which is not mentioned. The characters are Draupadi, Bḥanumatī, Rākṣasi, Aṅjuna, etc. the name मुद्राराक्षस is written upon the fly-leaf. Aufrecht wrongly mentions the work as Mudrārākṣasanaṭakachāyā.

Begins.— fol. 1^a

श्रीगणेशाय नमः ।

नेपथ्ये ॥ समाश्वासितु ॥ मट्टिणी ॥ चेटी अपनेष्यति ॥ ते मन्पुरिन्या-
मुबपकुरुषैरः कुमारभीमसेनः ॥ etc.

fol. 2^a प्रथमोऽंकः

fol. 2^b इति द्वितीयोऽंकः ॥

Ends.— fol. 4^b

राक्षसः अरेवसागंधे पुत्र घटोत्कच शोकसंतप्तहृदयां स्वामिनीं हिडंबा-
देवीं प्रक्षितुं गतोस्मि ॥

राक्षसी ॥ रुधिरप्रियअद्यापि स्वामिन्या हिडिं ॥

मुद्रितकुमुदचन्द्र

Mudritakumudacandra

No. 186

475.

1899-1915.

Size.— 10 in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 12 leaves ; 15-16 lines to a page ; 50 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters with पुत्रमात्राः; old in appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ; borders ruled in triple red lines ; square blank spaces in the centre of folios ; red pigment used for marking the portion and red ink for colophons of every act ; complete.

Age.— The Ms appears to be old.

Author.— Yaśascandra, son of Padmacandra, grandson of Dhana-
deva of the Dharaṇa family who was the minister of a
prince of Śākambhārī in Sapādalakṣa (cf. A. B. Keith,
Sanskrit drama p. 260).

Subject.— The play describes the controversy which took place in
A. D. 1124 between the Śvetāmbara Jaina teacher Deva
Sūri and the Digambara Kumudachandra, in which the
latter was silent.

Begings.— fol. 1^b

॥ ६ ° ॥ ॐ नमः सर्वज्ञाय ।

श्रेयः कुञ्जलमांसलां त्रिजगतः कुर्वतु वाञ्छालतां ।

व्याख्याभूमिजुषः शशांकसुहृदो धीरस्य दंतत्विषः ।

दृप्यहुर्मतदांतिकुंभदलने क्रीडां समातत्वता ।

कीर्णाः केशरिणेषु लाञ्छनभुवा मुक्तामणिभ्रंशयः ॥ १ ॥

नापते सूत्रधारः ।

मूत्र मारिष अस्त्यभिनवोक्तिभंगीतरंगितरसनिस्यंद-

निर्भरणं मुद्रितकुमुदचंद्रं नाम प्रकरणं ॥ पारिकोऽस्य
कविः ।

सूत्र ते स्मैर्मुद्रितसुधारसव्यतिकरैः शाकंमरी भुभुजो ॥

येनास्यां भुवि चेतसोप्यविषयामभ्युन्नतिं लंभिताः ॥

स श्रीधर्कटवंशशारिधिस्तुधाराविर्जगद्विश्रुतो ॥

यस्य श्रीधनदेव इत्यभिधया ख्यातः पिता भूत्वितुः etc.

... ...कर्त्तानेकप्रबंधानां स्तोत्रप्रकरणे कविः

अतन्त्रकाव्यसुध्रासु यज्ञश्चंद्र इति श्रुतः ॥ ७ ॥

fol. 3^b प्रथमोऽंकः ॥ ७ ॥

fol. 6^a द्वितीयोऽंकः ॥

Ends.— fol. 12^a

राजा देवसूरिं प्रति । प्रतिवादिमदज्ञरापनोदधत्वत्तरेभीदेवसूरेलंकुरुष्व
वसतिं । छतमंगलाचारः प्रतीक्षते आरुषर्गाभवदागमनं ।

राजा प्रतीहारं च प्रति । समाविश्यतां । महोत्सवा पौरलोको बयं योगीन्द्र-
कलामनुशीलयाम इति निःक्रांताः सर्वे पंचमोऽंकः समर्थितः समाप्तमिषं
मुद्रितकुमुदचंद्रं नाम भाटकं ॥ ७ ॥

References.— Cf. A. B. Keith—Sanskrit Drama, p. 260. He refers
to an edition printed at Benares in Virasamvat 2432.

मृच्छकटिकवृत्ति

Mṛcchakaṭikavṛtti

No. 187

149.
1866-68.Size.— 12 $\frac{3}{8}$ in. by 5 in.

Extent.— 30 leaves ; 11 lines to a page ; 45 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; blue in appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ; yellow pigment used only in one or two places for correctious ; complete ; the Ms is a bound copy.

Age.— A modern copy.

Author.— Pṛthvidhara.

Subject.— A short commentary containing explanations of difficult words and passages in the Mṛcchakaṭika of Śūdraka.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

मृच्छकटिकप्रकरणे बहुबोधं पदं किञ्चित् ॥

विवृत्तिः(ः)तस्य स्वधिया क्रियते सद्भिर्विलोकनीयैषा ॥ १ ॥

प्रकरणं चेदं ॥ तथा च तद्गणनं ॥ यत्र कविरात्मबुध्या वस्तुशरीरं च
नायकं चैव ॥ विरचयति समुत्पाय तत् ज्ञेयं प्रकरणं नाम ॥ स्वतन्त्रो वृत्तः
पंचसंधयोऽष्टरत्याहयः ॥ प्रकरणत्वात्प्रसिद्धनायकं विहाय कल्पितबणिद्धनायकं ॥
विविधाश्चयात्र रसाः ॥ etc.fol. 11^a इति महोपाध्यायश्रीपृथ्वीधरकृतमृच्छकटिकवृत्तौ न्यासाव्युत्थो
नाम प्रथमोऽंकः ॥ छ ॥fol. 14^a शूतकसंवाहको नाम द्वितीयोऽंकः ॥Ends.— fol. 30^b

किं एतत्किमेतदिति शत्रूणां क्रूरः कलकलः

पुस्तकांतरपाठदर्शनव्याख्या अहमेवेति पर्यवस्थापन-

माचार इति कृत्वा स्वयमेव क्षमोहमिति भावः

विउणतलद्विउणतरः अचलां पृथ्वीं ॥

॥ मृच्छकटिकविवृत्तिरियं गणपतिचित्तांतपारपर्येता

पृथ्वीधरकृतिरुपनयतु संतोषं कृति समुद्रे ॥

॥ इति श्रीरामदेवकारिता मृच्छकटिक(क)वृत्ति समाप्तः । छ ॥

References.— 1 Mss—Aufrecht, i 465; ii, 107^b.

मृच्छकटिकटीका

Mrচ্चकटिकटिका

No. 188

150.
1866-68.

Size.— 12½ in. by 7¾ in.

Extent.— 14 leaves ; 19-20 lines to a page ; 45 letters to a line.

Description.— Modern paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing, small but very clear, legible and uniform ; borders ruled in double black lines ; considerable portion of one side of folios moth-eaten ; the Ms is a bound copy ; complete ; incorrect.

Author.—A modern copy.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

शेमुषी प्रौढजीवातुर्विदृर्त्तिर्मुच्छकेटके ।

पृथ्वीधरेश्विकीर्षाद्भिर्गणेशो गण्यते युरुः ॥

तथा बालानां सुखबोधाय युरूणां वचनं शुभं ॥

लिख्यते गहनैऽप्यत्र हेरम्बावनतिस्थिरैः ॥

प्रकरणं चेदं etc. as in No. 187

fol. 6^b इति महोपाध्यायश्रीपृथ्वीधररुत मृच्छकटिकाविवृतौ न्यासा-
ध्वणो नाम प्रथमोऽंकः ॥ छ ॥fol. 8^a सूतिकरसंवाहको नाम द्वितीयोऽंकः ॥ छ ॥Ends.— fol. 14^aजयति सर्वश्रुतकर्षणेन वर्द्धतां तदनुजयति आत्मसात् करोति शेषभूतां
पुष्यदायमानां गुणभूतामिति केचित् । पुस्तकांतरपाटदर्शनन्याख्या । आचार
इति कृत्वा स्वयमेव मोहं इति भावः दिष्ट्या भो इति प्रहर्षिरायाम्हाकारे
गुष्टिकारं वति सृष्टं दत्तं । एवं दटमित्यर्थस्तु बिउनदयं । द्विगुणतरा अथला
पृथ्वी ॥

मृच्छकटिकविवृतिरियं गणपतिचिंतामपारपर्यता ।

पृथ्वीधररुतिलुपतनयतु संतोषं कृति समुदे ॥ छ ॥ छ ॥

इति स महोपाध्यायश्रीपृथ्वीधररुतमृच्छकटिकविवृतौ दशमां क ॥

छ ॥ इति मिथिलोपपत्तिश्रीमन्नार्मोसहदेव ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

References.— See No. 187.

मृच्छकटिकविवृत्ति

Mṛcchakatīkavivṛtti

No. 189

44.
1868-69.Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in by 5 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 27 leaves ; 11 lines to a page ; 45 letters to a line.

Description.— Modern paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear, legible and uniform ; yellow pigment frequently used for corrections ; complete.

Age.— A modern copy.

Author.— Pṛthivīdhara.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

शौम्यी प्रौढजीवात् etc. as in No. 188

fol. 11^a इति महोपाध्यायश्रीपृथ्वीधररुतमृच्छकटिकविवृत्तौ न्यासार्थं नाम प्रथमोऽङ्कः ॥ छ ॥fol. 14^a सूतिकरसंवाहको नाम द्वितीयोऽङ्कः ॥ छ ॥Ends.—fol. 27^bजयति सर्वपुतकर्मणेन वर्द्धतां etc. up to संतोषं कृति सद्ये ॥ छ ॥
as in No. 188followed by इति महोपाध्यायश्रीपृथ्वीधररुतमृच्छकटिकविवृत्तौ
दशमाङ्कः ॥ छ ॥ इति मिथिलाधिपतिश्रीमद्रामसिंहदेव ॥ छ ।

References.— See No. 187.

रत्नावली

Rātnāvalī

No. 190

455.
1884-87.Size.— 12 $\frac{1}{2}$ in. by 4 in.

Extent.— 30 leaves ; 9 lines to a page ; 45-50 letters to a line,

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear and legible ; Sanskrit rendering for Prakṛt written between the lines ; folios numbered in both margins ; complete.

Age.— A modern copy.

Author.— Śrī Harṣa.

Subject.— A drama in four acts. The plot is based upon the story of the marriage of king Udayana with Vasavadatta.

Begins. fol. 1_a

श्रीगणेशाय नमः श्रीरामचंद्राय नमः

पादाग्रस्थितया हृद्गुः स्तनभरेणानीतया नम्रतां

शंभोः सस्पृहलोचनत्रयपथं यांत्या तदाराधने

श्रीमत्या शिरसीहितः सपुलकस्वेदोद्गमोत्कंपया

विचिलष्यत् कुसुमांजलिर्गिरिजया क्षिप्योत्तरे पातु वः १

नांघंते सूत्रधारः अलमतिविस्तरेण आयाहं वसंतोत्सवे सबहुमानं आहूय नानादिग्देशादागतं राज्ञः श्रीहर्षदेवस्य पादपद्मोपजीवीना राजसम्भूतेनोक्तः यथासाधस्मत्स्वामिना श्रीहर्षदेवेनापूर्ववस्तुरचनालंकृता रत्नावली नाम नाटिका कृतेत्यस्माभिः(ः)श्रोत्रपरंपरया श्रुता न च प्रयोगतो दृष्टा तत्तस्यैव राज्ञः सकलजनहृदयालहादिनो बहुमानावस्मात् चानुग्रहबुद्ध्या यथावस्तु-प्रयोगेण नाटयितव्येति etc.

fol. 7^a रत्नावल्यां प्रथमोः ॥ १ ॥

fol. 15^b रत्नावल्यां द्वितीयोः ॥ ७ ॥

fol. 22^a रत्नावल्यां तृतीयोः ॥

Ends.— fol. 29^b

तथापिदमस्तु ॥ भरतवाक्यं

उर्वीसुहृदामसंस्यां जनपतु विलुज्ज्वासवो वृष्टिमिष्ट

सिद्धैः(तुष्ट्ये)श्रैविपानां विदधतु विधिबन्धि(त्प्रो)णनं विप्रहृल्याः ॥

आकल्यांतं च श्रूयान्सुपचितसुखदसंगमः सज्जनानां

निः(ः)शेषा यांतु शान्तिं पिण्डनजनगिरो दुर्जया बज्रलेपाः ॥ १५ ॥

इति निःक्रांता सर्वे ॥ रत्नावल्यां चतुर्थोः ॥ नाटिका समाप्ता ॥

श्रीराम जयराम ॥ ७ ॥

References.—1. Mss-A-Aufrecht's Catalogue Catalogorum:— i, 492^a
ii, 115^a; iii, 105.

B-Descriptive Catalogues:—I. O. Cat. Pt. VII. Nos. 4159-60
Mad. Cat. Vol. XXI Nos. 12629-31.

A. B. Keith—Sanskrit Drama pp. 171-3.

(2) Printed Editions:—Repeatedly printed. Translation by
H. H. Wilson.

रत्नावली

Ratnāvālī

No. 191

398.
1884-87.

Size.— 10½ in. by 4½ in.

Extent.— 23 leaves; 9 lines to a page; 54 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing small, clear and legible but not uniform; borders ruled in two double black lines; red pigment used for marking certain words and letters and colophons; folios numbered in both the margins; folio 2 missing; some edges slightly moth-eaten; fol. 24 torn; incomplete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Śrī Harṣa.

Begins.—fol. 1^b

॥ ६० ॐ नमः श्रीगणपतिसारदाभ्यां ॥

॥ पादाग्रस्थितया etc. as in No. 190.

fol. 6^b प्रथमोऽंकः समाप्तः

fol. 13^b द्वितीयोऽंकः समाप्तः ॥

fol. 18^b तृतीयोऽंकः समाप्तः ॥

Ends.— (abruptly) fol. 24^b

वास । सरिमतं । अज्ज कुट्टंजोव किं न भणासि अं विवाहे हि ते ।
रायणाबलिणि ।

References.— See No. 190.

रत्नावली

Ratnāvali

No. 192

334.
1884-86.

Size.— 10½ in. by 4½ in.

Extent.— 11 leaves ; 18 lines to a page ; 60 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing small, uniform but not clear and legible ; borders ruled in double black lines ; some blank space left in the middle of each folio ; occasional marginal notes ; slightly moth-eaten ; edges of some folios worn out ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Śrī Harṣa.

Begins.— fol. 1^a

॥ ६० ॥

पादाग्रस्थितया etc., as in No. 190.

fol. 3^a प्रथमोऽङ्कः ॥fol. 6^a द्वितीयोऽङ्कः ॥fol. 8^b तृतीयोऽङ्कः ॥Ends.—fol. 11^a

तथापीदमस्तु ॥

उर्ध्वोऽह्वामसस्यां etc. up to पिष्टानजनबच्चो वर्जनाद्बजलेपं ॥१॥
as in No. 190.

followed by इति निःक्रान्ताः सर्वे चतुर्थोऽङ्कः समाप्तः ॥

इति निघसति मेरुः शेखरो बृधराणा—

मिह विनिहितभाराः सागराः सप्त चैते ।

धृतमखिलमनंतं नागराजं. नञ्चर्च...

नखर पुनरीदृक् स्थानमस्मद्विधानां ॥ १

काचिदृषानविनिता निदाधे गगासमभ्येत्य मुधासवर्णा ।

आदाय तद्वारि करद्वयेन विलोकयंती न पापो किमेतत् ॥ २ ॥

रत्नावलीनाटिका समाप्ता ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥

References.— See No. 190.

रत्नावली

Ratnāvālī

No. 193

630.
1882-83.

Size.— 10 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{2}{3}$ in.

Extent.— 25 leaves ; 13 lines to a page ; 32-34 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear, legible but not uniform ; yellow pigment used for corrections ; folios numbered in both the margins, some additional portion on folios 3, 4, 5, 6 ; complete.

Age.— Śaka 1749.

Author.— Śrī Harṣa.

Begins.—fol. 1^b

श्रीमद्वेदव्यासाय नमः ॥

पादाग्रस्थितया etc. as in No. 190.

fol. 6^a प्रथमोऽंकः ॥fol. 11^b द्वितीयोऽंकः ॥fol. 18^a तृतीयोऽंकः ॥Ends.—fol. 25^a

तथापीवमस्तु

उञ्जीहृत्प्रहामशब्दां etc. up to पिशुनजनवचो षर्जनाह्नलेपं ॥ २१ ॥

as in No. 190.

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ चतुर्थोऽङ्कः ॥

इति श्रीपाण्डितशिरोमणि कविराजेन श्रीहर्षेण विरचिता रत्नावली
नाम नाटीका समाप्ता ॥ छ ॥इदं पुस्तकं आत्मरामविश्वामित्रोपाधिधस्य ॥ स्वार्थे परोपकारार्थे
चास्तु ॥ लेखकपाठकयोः शुभं भवतु कल्याणं चास्तु ॥श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ शके १७४९ सर्वजिद्वजे तपसः शुक्लवर्म्यां एतौ
समाप्तंOn fol. 25^b we have

॥ इति श्रीहर्षस्य रत्नावली नाटिका समाप्ता ॥

References.— See No. 190.

रत्नावली

Ratnāvalī

No. 194

454.
1884-87.

Size.— 12½ in. by 5 in.

Extent.— 29 leaves ; 10 lines to a page ; 42 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; whitish in appearance; hand-writing clear, legible and uniform; red pigment used for marking the portion; edges of some folios worn out; complete.

Age.— Not very old.

Author.—Śrī Harṣa.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

पादाग्रस्थितया etc. as in No. 190.

• fol. 6^a इति श्रीहर्षकविराजविरचितायां रत्नावल्यां प्रथमोः ॥ १ ॥fol. 14^a इति रत्नावल्यां नाटिकायां द्वितीयोः ॥fol. 21^a इति रत्नावल्यां नाटिकायां तृतीयोः ॥Ends.—fol. 29^a

तथापीडमस्तु भरतवाक्यं ॥

उर्ध्वोऽस्यहामसस्यां etc. up to पिञ्चुनजनगिरो दुर्जया वज्रलेपाः ॥ ७६

as in No. 190.

followed by इति निःक्रान्ताः सर्वे ॥ इति श्रीहर्षकविराजविरचितायां

रत्नावलीनाटिकायां चतुर्थोऽङ्कः समाप्तः ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ८ ॥

References.— See No. 190.

रत्नावली

Ratnāvalī

No. 195

71.

1889-70.

Size.— 9 in. by 4 in.

Extent.— 47 leaves; 8-10 lines to a page; 25-28 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters: hand-writing legible, but neither uniform nor clear; borders ruled in double black lines; red pigment used; occasional marginal notes; edges of folios worn out; complete.

Age.— Śaṁvat 1654.

Author.— Śrī Harṣa.

Begins.—fol. 1^b

॥ ६० । ३^० नमो श्रीगणेशाय ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ।
पादाग्रस्थितया etc. as in No. 190.

fol. 10^b रत्नावली नाम प्रधाननाटिकायां प्रथमोऽङ्कः ॥fol. 23^b ,, ,, ,, द्वितीयोऽङ्कः ॥ २ ॥fol. 33^b ,, ,, ,, तृतीयोऽङ्कः ॥Ends.—fol. 46^b

तथापीदमस्तु ।

उर्वीसृष्टामसस्यां etc. up to पिह्यनजनवचो वर्जनाद्ब्रह्मलेपं ॥
as in No. 190.

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥

रत्नावली नाम प्रधाननाटिकायां चतुर्थोऽङ्कः ।।

समाप्त्यं रत्नावली नाम प्रधाननाटिका ॥ श्रीस्वस्ति ॥

संवत् १६५४ वर्षे आषाढमासे शुक्लपक्षे द्वितीयायां तिथौ रविवासरे
श्रीमत्कनीजग्रामनिवासिना भद्रहरजीसतसूरजीकेन रत्नावली नामनाटिका
श्लेषि ॥ शुभं भवतु ॥

References.— See No. 190.

रत्नावली

Ratnāvalī

No. 196

194.
1879-80.

Size.— 9¼ in. by 4¼ in.

Extent.— 36 leaves ; 11 lines to a page ; 32 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible ; borders ruled in double black lines ; red pigment used ; yellow pigment used for correctious ; fol. 33 repeated ; additional portion in the margins ; white chalk used on fol. 32^b ; edges worn out ; complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Śrī Harṣa.

Begins. fol. 1^b

॥ ॐ नमः श्रीकृष्णाय ॥

पादाग्रस्थितया etc. as in No. 190.

fol. 8^b रत्नावली नाम प्रधाननाटिकायां प्रथमोऽङ्कः ॥fol. 19^b इति... ..द्वितीयोऽङ्कःfol. 27^a इति... ..तृतीयोऽङ्कः ॥Ends.—fol. 35^a

तथापीडमस्तु ।

उर्ध्वानुद्धामसस्यां etc. up to पिष्टुनजनवचो वर्जनाद्वचलेपं ॥
as in No. 190.

followed by इति रत्नावलीनाटिकायां चतुर्थोऽङ्कः ॥

संपूर्णं रत्नावलीनाटिका ॥ ग्रंथाग्रं ७५० ॥ छ ॥

References.— See No. 190.

रत्नावली

Ratnāvalī

No. 197

432.
1892-95.Size. — 10 $\frac{2}{8}$ in. by 5 $\frac{1}{8}$ in

Extent.— 35 leaves ; 11 lines to a page ; 30-32 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing bold, legible but not quite clear on some folios ; borders ruled in double black lines ; the first colophon written in red ink ; edges of folios worn out ; complete.

Age. — Appears to be old.

Author.— Śrī Harṣa.

Begins.—fol. 1^b

॥ श्रीकृष्णः शरणं मम ॥

पादाग्रस्थितया etc. as in No. 190.

fol. 8^b प्रथमोक्तः ॥fol. 18^b द्वितीयोक्तः ॥fol. 26^a तृतीयोक्तः.Ends.—fol. 35^a

तथापीदमस्तु भरतवाक्यं ॥

उत्सोमुहामसस्यां etc. up to पिङ्गुनजनगिरो दुर्जया वज्रलेपाः ॥

as in No. 190.

followed by ॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे चतुर्थोऽङ्कः ॥

इति श्रीहर्षदेवस्य कृतिरियं रत्नावली समाप्ता ॥

लिखिता विशिष्टविश्वेश्वरोष ॥ श्रीकृष्णः शरणं ॥

References.— See No. 190.

रत्नावली

Ratnāvalī

No. 198

452.
1887-91.Size.— 8 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 71 leaves; 7-8 lines to page; 22-25 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing bold, clear and legible; borders ruled in red lines; red pigment used; yellow pigment used for corrections; fol. 35 missing; fol. 45 repeated; edges of some folios moth-eaten; complete.

Age.— Śaṁvat 1707.

Author.— Śrī Harṣa.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीरामाय नमः ॥

पादाग्रस्थितया etc. as in No. 190.

fol. 16^b प्रथमोःकःfol. 35^a द्वितीयोःकः ।fol. 50^b तृतीयोःकः ।Ends.— fol. 70^a

तथापीडमस्तु

उर्वीहृद्दामसरया etc. up to विष्णुनजनबचो षर्जनाहजलेपः ॥ २२ ॥

as in No. 190.

followed by

जीवाग्रं विरमस्तु तपस्यज्यतामस्थिकोशो

भूयादेवः स्तव पुनरसावस्तु कापालिकस्य ।

तत्राप्येवं वरदभवतोभ्यर्थं मे यथा स्या—

त्कंठे कंठो हृदि बहदयं गंडयोर्गंडलेखं ॥ २३ ॥

इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ इति श्रीहर्षदेवविरचिता रत्नावलीनाटिका संपूर्णा ॥

संवत् १७०७ वर्षे भाद्रपदमासि कृष्णपक्षे चतुर्थ्यां रविवासरे लिखितेयं

रत्नावली नाम नाटिका ॥ छ ॥

यादृशं पुस्तके etc. .... कोपो न कार्यः खलु लेखकेत्र ॥ ह्युभमस्तु

भवान्याः प्रसादात्

References.— See No. 190.

रत्नावली

Ratnāvali

No. 199

481.

1899-1915.

Size.— 12½ in. by 5½ in.

Extent.— 29 leaves ; 14 lines to a page ; 45 letters to a line.

Description.— Modern paper with water marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear, legible and uniform ; borders ruled in two double red lines ; red pigment used ; yellow pigment used for corrections ; folios numbered in both margins ; edges moth-eaten ; complete.

Age. — Śake 1769.

Author.— Śri Harṣa.

Begins.— fol. 1^b.

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ रत्नावली नाम नाटिकाप्रारंभः ॥

पादाग्रस्थितया etc. as in No. 190.

fol. 7^a इति रत्नावल्यां प्रथमोः ॥ १ ॥fol. 15^b रत्नावल्यां द्वितीयोः ॥fol. 22^b रत्नावल्यां तृतीयोः ॥Fnds.— fol. 29^a.

तथापीदमस्तु ॥ मरतवाक्यं ।

उर्ध्वसुखामसस्यां etc. up to पिण्डनजनागिरो दुर्जया वञ्चलेपाः ॥ १५ ॥

as in No. 190.

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ रत्नावल्यां चतुर्थोः ॥ रत्नावली समाप्ता
on fol. 29^b we have

इदं पुस्तकं रानडे इत्युपनामकं शामारायांगजेन विष्णुना पुण्याख्यपत्तने लेख-
कस्य हस्तेन लेखितं ॥ शके १७६९ प्लवंगान्दे ज्येष्ठे भाद्रतिथौ इन्दुघासरे
समाप्तं ॥

अनित्यानि शरीराणि विभवो नैव शाश्वतः ॥

नित्यं सञ्चिहितो मृत्युः कर्तव्यो धर्मसंग्रहः ॥ १ ॥

श्री श्री ॥ रामप्रसन्न ॥

इति रत्नावली नाटिका समाप्ता ॥

References.— See No. 190.

रत्नावली

Ratnāvalī

No. 200

169.

1902-1907.

Size.— 13¼ in. by 4½ in.

Extent.— 59 leaves; 7 lines to a page; 40-42 letters to a line.

Description.— Modern paper with water marks; Devanāgarī characters; hand-writing, clear, legible and uniform; red pigment used; yellow pigment used for corrections; folios numbered in both margins; folios 9 and 10 of part (ii) repeated; fol. 13^b of part ii blank; Sanskrit rendering of Prākṛit passages given at the end; complete. The Ms consists of two parts. Part I (folios 1 to 43) containing text and Part II (folios 1 to 13) containing the Sanskrit rendering of Prākṛit passages.

Age.— A modern copy.

Author.— Śrī Harṣa.

Begins.— fol. 1^a (of Part I)

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीरामचंद्राय नमः ॥

पादाग्रस्थितया etc. as in No. 190.

fol. 9^a रत्नावल्यां प्रथमोक्तः ॥ १ ॥fol. 22^a रत्नावल्यां द्वितीयोक्तःfol. 32^a रत्नावल्यां तृतीयोक्तःEnds.— fol. 43^b (of Part I)

तथापीदमस्तु भरतवाक्यं

उर्वीहृद्दामसस्यां etc. up to पिशुनजनगिरो दुर्जया वज्रलेपा । १५

as in No. 190.

followed by इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ रत्नावल्यां चतुर्थोक्तः ॥ नाटिका

समाप्ता ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥ श्रीजगद्वा प्रसन्न ॥ छ ॥

Part II— Begins —

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

नटी ॥ आर्यपुत्र इयमस्मि आज्ञातपत्न्यार्यः को नियोग अनुष्ठीयता-

मिति ॥

न० ॥ आर्य निश्चितं इदानीमसि त्वं तत्किमर्थं न वृत्तसि etc.

fol. 4^a इति प्रथमोक्तःfol. 10^a द्वितीयोक्तः ॥ २ ॥

fol. 12^b (10^b) इति तृतीयोः ॥

Ends.—fol. 13^a (of Part II)

वा. । एहि रत्नावलि एहि इदानीमपि ते अनुरूपं भवतु ।

वा. । आर्यपुत्र एतां रत्नावलीं प्रतीछ । वा. । आर्यपुत्र हूरे खलु
एतस्याः ज्ञातिकुलं तत्तथा कुरुष्व यथा बंधुजनं न स्मरेदिति ।

वि. । हीहि भोजयतु २ भवान् पृथ्वीखलु इदानीं हरते गता ॥

References.— See No. 190.

रत्नावली

Ratnāvali

No. 201

170.
1902-1907.

Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in. by 4 in.

Extent.— 67 leaves ; 8-9 lines to a page ; 30 letters to a line.

Description.— Modern blue paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear, legible and uniform ; edges of some folios moth-eaten ; complete.

Age.— Sāhvat 1914 ; Śaka 1779.

Author.— Śrī Harṣa.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ अथ रत्नावलि प्रारंभः ॥

नान्दी

पादाग्रस्थितया etc. as in No. 190.

fol. 34^b इति द्वितीऽऽकः समाप्तः

fol. 49^b इति तृतीयोऽऽकः

Ends— fol. 66^b

तथापीदमस्तु भरतवाक्यं ॥

उद्वोऽष्टवामशस्यां etc. up to विशुनजनगिरो दुर्जया वज्रलेपाः ॥
as in No. 190

followed by इति लिष्कृताः सर्वे ऽऽ

इति श्रीहर्षनेत्रस्य ऋचिर्गिर्य रत्नावली समाप्ता ऽऽ

श्रीमाहाराजाधिराजवेदशास्त्रसंपन्नशुक्लशास्त्रीचरणार्घिदेभ्यो नमः ॥
 श्री ॥ श्री ॥ छ ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 श्रीगुरुदत्तात्रयेभ्यः समस्त १९१४ स० १७७१ तीर्थौ १ सनवासरे माहे माघ
 शुभप्रतिपदा सनवासरे तद्दिने लीखितं नरसिद्धात्मजसहदेवेन ॥ श्रीरस्तु ॥
 ॥ श्रीपरब्रह्मणे नमः ॥ अनुमान प्र० उपमान प्र० प्रत्यक्ष प्र० शब्द प्र०
 समय प्र० अनुपलब्धि प्र० अर्यापत्ति प्र० अयतीह्य प्र० ॥ दोष ॥ ब्रह्मप्रमा-
 दकरणापाटव

References.— See No. 190.

रत्नावली

Ratnāvalī

No. 202

762.
 1885-92.

Size.— 8 $\frac{3}{4}$ in. by 3 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 38 leaves ; 8 lines to a page ; 36 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ; borders ruled in double black lines ; red pigment used ; yellow pigment used for corrections ; folio 1 missing ; edges worn out ; folio 2 and folio 10 being torn, pasted with paper-slips ; incomplete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Śrī Harṣa.

Begins.— abruptly fol. 2^a

द्विजवृषभा निरुपद्रवा भवंतु ॥

जपति च पृथिवी ससृद्धसःया प्रमंतु चंद्रपुनरेन्द्रचंद्रः ॥ ४ ॥

नांयंते सूत्रधारः etc. as in No. 190.

fol. 10^b प्रथमोः ॥

fol. 22^a द्वितीयोः ॥

fol. 31^a तृतीयोः

Ends.— abruptly fol. 39^b

अथवा । किं ६ क्रियते । इदृशमत्यंतमाननीयेषु निरनुबंधवृत्तिस्वामि-
भक्तिव्रतं । अयं च देवः । यावदुपसर्पामि । उपसृत्य । जयन्तु २ दे...

References.— See No. 190.

रत्नावली

Ratnāvālī

प्राकृतछाया

prākṛtachhāyā

No. 203

456.

1884-87.

Size.— 12½ in. by 5 in.

Extent.— 13 leaves ; 10 lines to a page ; 45 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writ-
ing clear, legible and uniform ; red pigment used for
marking the portion ; yellow pigment used for correc-
tions ; folios numbered in both the margins ; incomplete.

Age.— Not very old.

Author.— Not mentioned.

Begins.— fol. 1^b

अःगणपतये नमः ॥

नटी ॥ आर्षपुत्र इयमस्मि ॥ आज्ञापयत्वार्यः ॥ को नियोगः अनुष्टीय-
तामिति ॥ etc.

fol. 3^b प्रथमोऽंकः ॥ छ ॥

fol. 8^a इति श्रीहर्षकविराजविरचितायां रत्नावलीनाटिकाछायायां
द्वितीयोऽंकः ॥

fol. 11^b इति रत्नावलीनाटिकाछायायां तृतीयोऽंकः

Ends.— abruptly fol. 13^b

विदुः ॥ प्रथममेष ज्ञातं मया न खलु सामान्यजनस्येदृशः प्रतिच्छंदो
भवति ।

रत्नावली ॥ कृतापराधा खल्वहं देव्याः न शक्नोमि सुखं दर्शयितुं ॥

वास. ॥ एहि २ अतिनिष्ठुरे इदानीं प्रियमगिनिल्ले

रत्नावलीप्राकृतव्याख्या

Ratnāvaliprakṛtavyaṅgyā

No. 204

783.
1886-92.Size.— 9 in. 4 $\frac{1}{3}$ in.

Extent.— 13 leaves ; 10 lines to a page ; 35 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; whitish in appearance ; hand-writing small, uniform but not quite clear ; borders ruled in double black lines ; the folios have no uniformity in size ; folios 1-3 missing ; complete.

Age.— Not very old.

Author.— Not mentioned.

Begins.— abruptly fol. 4^a

नेन पिशुनजनहृदयकुटिलेन दंदकाष्टेन परिपक्वामिष कपित्थफलसंस्थाद्भ्र-
कुलपादपादाहत्पपातायेष्यामि । etc.

fol. 6^b इति द्वितीयोः ॥fol. 12^a इति तृतीयोः ॥Ends.— fol. 16^a

आर्यपुत्र हरे खल्विदं मातृकुलं तत्तथा कुरुष्व यथा बंधुजनो न स्मरति ।
हाहा इति । हाहा भोः जयतु रे भवान् । पृथिवी खल्विदानीं हस्तेगता । प्रय-
स्यस्या पृथिवीलाभेनापि न तथा तव संतोषो ह्यतो यथा एतल्लाभेनेत्यर्थः
एतावतं कालं राज्यं व्यर्थमेव । इदानीं मे सफलं यत्रेतादृशी कांता भुज्यत
इति वा ॥ इति श्रीरत्नावलीप्राकृतव्याख्या समाप्ता ॥ ह्यभमस्तु लेखक-
पाठकयोः ॥ श्रीशिषो

रन्मामञ्जरी
with
टिप्पण

Rainbhāmanjari
with
Tippana

No. 205

335.
1884-86.

Size.— 12½ in. by 4½ in.

Extent.— 11 leaves ; 12 lines to a page ; 50-52 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters with **पृष्ठमात्रा**s ; hand-writing clear, legible, uniform, and very closely written ; borders ruled in triple yellow lines ; red pigment used ; Tippanaka in the margins as well as above and below the text ; square blank spaces left in the middle of each folio ; complete : this is a **पञ्चपाठी** Ms.

Age.— Śaṁvat 1535.

Author.— Nayacandra.

Begins—(text) fol. 1^a

॥ ९० ॥ श्रीसारदायै नमः ॥

दंष्ट्राग्रोद्धृतपंकपिंडवदियं विश्वासमस्ताप्यहो
गच्छंती प्रलपं वराहवपुषा येनोदधेधीयत ।

देवः श्रीकुचकुंभपत्ररचनाचातुर्यचिंतामणिः

स श्रेयांसि चरीकरीतु कृतिनां कल्याणकौटीश्वरः ॥ १

गिरामधीश्वरी स्मृत्वा स्मेरकास्मीरवासिनी ।

प्रबंधं जैत्रचंद्रस्य वक्षिं सज्जनवल्लभं ॥ २ etc.

Begins.—(Tippanaka) fol. 1^a

पूर्वं यस्मिं प्रस्तावे दृष्टा तदाकामस्य दशैवदशांपुंसः उत्पन्ना । एषा
मां मिलिष्यति तुन । परं यदा नेत्रत्रिभागे न दृष्टं तदा इति ज्ञानं मा मिलि-
ष्यति

दंष्ट्राग्रोद्धृतः यं पिंडो दंष्ट्राग्रोद्धृतपंकपिंडस्तद्वत् १

किं विशिष्टो देवः श्रीकुचकुंभपत्ररचनाचातुर्यचिंतामणिः । etc.

fol. 8^a प्रथमं जवनिकांतरं

fol. 9^b द्वितीयं जवनिकांतरं

Ends.— (text) fol. 11^a

राजा ॥ कोमलतरकरकमलावलंबनयत्नेन प्राप्यतां ॥
 देवी । अंतरंतःपुरं ॥ वयमपि प्रातः कृत्यं सूत्रयित्वा स्वसूत्रं साधयामः ॥
 इति निःक्रान्ताः सत्वे । तृतीयं जवनिकांतरं ॥
 समाप्ता रंभामंजरी नाम नाटिका ॥ कृतिरियं संस्कृतकवित्वनलिनी-
 वनदिनकरस्य प्राकृतकवित्वं मालतीमधुकरस्य महाकवेः श्रीनयचंद्रस्य ॥
 शुभमस्तु ॥

माघः स्फुर्ज्जनिदाधः सकाविरपि पविर्भारविः कालिदासः ।
 प्रहस्य धारिवलासः समभवदचलश्र्वंचलः साक्ति युक्तौ ।
 एको हर्षः प्रकर्षादवतरति सतां चेतसि श्राकृष्टधायाः ।
 सध्रीचीं काव्यधीचीं रचयति रुचिरां श्रीनयैदृकबीरो ॥ १ ॥
 आसीद्भूतेः कृतज्ञः कृपमाणघ्नस्तु सांप्रतं दृष्टः ।
 इति मे मनसि वितर्कौ मविताः लोकाकथं भविता ॥ १ ॥
 सं १५३५ त्रैषे मृण्णिणयकीयणा यो इणीणयस्म...सारंभामंजरी
 लिहिदा अप्पहिए ॥ शुभं भोदु ॥ श्री ॥

Ends.— Tippanaka fol. 11^a

पूर्वस्यां दिशि प्रस्थिता वर्द्धमानानमिदं संघारागं पश्यत इत्येकते
 सूर्यसिंहेन निहितस्य तिमिरकिरिणः गजस्य रुधिरप्रवाहमिव ॥

References.— Aufrecht records only two Mss of this work out of which the present Ms is one.

राधामाधव

Rādhamaḍhava

No. 206

474.

1895-1902.

Size.— 11 in. by 6 in.

Extent.— 30 leaves; 13-14 lines to a page; 40 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; hand-writing clear, legible and uniform; borders ruled in double red lines and right hand edges in single; yellow pigment used for corrections; the left hand edges of all folios moth-eaten; folio 1 missing; complete.

Age.— Samvat 1784.

Author.— Not mentioned.

Begins.— abruptly fol. 2^a

निकुंजमंदिरस्य नवतमालदलकोमलश्यामलकलेवरस्य नवजलधरस्फुरदं
त्ररविद्युत्कदंबविडंबिनिविडनितंबविंबावलंविपीतांबरस्य etc.

fol. 6^b इति राधामाधवनामधेयनाटके मृग्यमाधवो नाम प्रथमोः ॥

fol. 11^b इति राधामाधवनामधेयनाटके विदग्धमाधवो नाम द्वितीयोः ॥

Ends.— fol. 30^b

इतीदमस्तु मादृशीनां

दृंदारण्ये शरण्ये मधुरिमगरिमस्यामविश्रामधाम-

श्रीमच्छंभारविंदशुतवदि . धनश्यामहेमाभिरामं ।

कंदर्पादोलमंदं मधुरमधुरस्मेरदुंदं मृकुदं

निष्पंदानंदमंदं स्मरमय च्चसुधया राधया राधयामः ।

इति ताः सर्वा निष्क्रांताः । सुबलोपि निष्क्रांतः ॥

इति निष्क्रांताः सर्वे ॥

॥ स्व ॥ समुन्मीलनीलांबुदसमुदयश्यामलतनु-

निर्मिलं नीलेदीधरवदनवंशीनवरवः ।

निकुजन्मंजीरस्मरसमरलीलापरिभवः ।

सतृष्णाः श्रीकृष्णो विषयसृगतृष्णां हरतु वः ॥

इति श्रीराधामाधवनामधेयनाटके सानंदगोविंदो नाम सप्तमोः ॥ ७

समाप्तश्रवायं ग्रंथसंदर्भः । संख्या १००० श्लोक । संवत् १७८४ समये माघ-

शुद्धप्रत्यदायां श्रीशिवपुर्यो मध्ये लिखितम् ॥ समाप्तम् ॥

रामायण

Rāmāyana

No. 207

343.

1884-86.

Size.— 10½ in. by 4 in.

Extent.— 77 leaves ; 11 lines to a page ; 38 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters with पृष्ठमात्राः ; hand-writing clear, legible and uniform, borders ruled with single thick red lines : blank spaces in the middle of each folio ; edges worn out and slightly torn ; folios 1-5, 18, 39, 40, 71, 73, 87 missing ; in complete.

The Ms appears to be a part of some other Ms as it contains Nos. 175, 196 etc. on the folios.

Age.— Śaṁvat 1537.

Author.— Someśvaradeva.

Begins.—(abruptly) fol. 175^a (6^a)

हरिदत्त किमरमाभिरिह प्रतिविधातव्यं । पश्य ।
 बालोऽपि प्रबलां निनाय विलयं यः क्रीडया ताडकां-
 चक्रे दूरमुदस्तमरतकृतया राहुं सुबाहुं च यः ॥
 यः कोदंढमसंढयन्मखरिपोर्यातू निहंतुं स्थितः
 काकुस्थोऽस्ति स एव संप्रति पुनः संन्यस्तशस्त्रा वयं । etc.

fol. 191^a (22^a) द्वितीयोऽंकः

fol. 202^a (33^a) तृतीयोऽंकः

Ends.— fol. 256^a (87^a)

आसीद्भूमि...र्जरो र्जराणां पूजापात्रं श्रीकुमारः पुरोधाः ॥
 यः प्राकारः पुण्यसंरक्षणार्थं विप्राकारः कल्पितो वे...साह्य ॥
 यः कर्माणि च बहुयुणांश्वतनुते तद्भूर्भुवः स्वस्वयं
 कीर्तिर्यस्य वरास्य निर्मलरुचिनो जातु ॥ विन्मुंचति
 शस्त्रा विःकृतिरध्वे च युधिवश्लाघ्योजिहीते यतः
 सूत्रं यस्य हृदि स्फुरत्यविरतं ब्राह्म च राज्यस्य च
 अरुंध ॥ तव कांतास्य । पत्युराज्ञामरुंधती ।
 असूदभियया लक्ष्मीः साक्षालक्ष्मीरिव क्षितौ ॥
 तदंगजः स्वांगजलल्लक्ष्मप्रयुक्तया प्रार्थनया प्रणुजः ।
 चकार सोमेश्वरदेव नामा स (रा ?) मायणं नाटकरूपमेतत् ॥
 प्रायो वयं वेदविचारपरवश्येन नाथेन तथाभियुक्ताः ॥
 दुर्गेश्च माप्रे तद...प्रवृत्ताः नोपैक्षणीयाः कविभिः ङलंतः ॥ श्री ॥
 स्वरित श्रीसंवत् १५३७ वर्षे माघ वदि २ द्वितीया...दुष ४ दिने ॥
 अथेह श्री ॥ अहिमदाबादवास्तव्ये मध्ये ॥ ...श्रीहमील ॥...श्री...ज्ञानपठना

॥ परोपकाराय ॥ मोडजातीय दुवेराठतलसुत...लाकेन पुस्तकामिदं लिखितं ॥
कल्याणमस्तुः ॥ लेपकपाठकयोः शुभं भवतुः ॥

यादृशं पुस्तकं etc.....मम दोषो न दीयते ॥ १

वनितानरप्रतिकरयवपाणं ॥ अभिनवुमही । अलिउदउभाणं ॥ सुघट-
सुभटपणि चतुरस्रजाणं ॥ सुखसुखसुंदरनहीविनाणं ॥ १ ॥ राजाद्विराजगुंजर-
नरैद्रबिख्यातय ॥ तसाह । श्रीमहमूदभसुपावश्रीआवाससुतसुझाव...॥ वदानि
मानि मदनावतार मगी ॥ जयसंधि ॥ पुहुविश्वओपम...व्यअंबरअप्पइपरा
पत्तनीपरिविविधरुचिना प्रौढमन । करिथप्य ॥

मही अलिसाधुमेह उत्तरादिशि इउं नये । कनक सरीसीदेहबुझाम सहि-
जिइ वरसुण ॥...वमस्तु सर्वजगतः

परहतनिरता भवतु भूतगणाः दोषाः प्रयांतु नाशं ।

सर्वत्र जनः सुखी भवतुः ॥ ५...चकूटंमद्राक्षीत् कूटं तु लिखितं मया
इति मन्वानमेगाली माहुः पुस्तकवांचका ॥ ६ ॥ शुभं भवतु ॥

References. — Aufrecht's Catalogus Catalogorum i, 524^a; Aufrecht refers to only two Ms. viz. Oppert 6175 and Peters. 3. 396 which is the present Ms.

लटकमेलननाटक

Latakamelananāṭaka

No. 208

87.

A. 1883-84.

Size.— 15 in. by 6 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 7 leaves; 15 lines to a page; 50 letters to a line.

Description.— Modern country paper; Devanāgarī characters: hand-writing, clear, legible and uniform; complete.

Age.— Śaṁvat 1940 (= A. D. 1884).

Author.— Śaṅkhadhara.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

गौरीचुंबनचंचलं etc. as in No. 89.

Ends--- fol 82^b

जुंबंतःसरसीसुखांबुजवनं etc. up to निश्चलं चंद्रचूडः ७४
as in No. 89.

followed by इति निष्क्रांताः सर्वे ॥

इति श्रीकविराजशंखधरविरचिते लटकमेलकनाटकं समाप्तं
लिखितं नाटुरामबाह्यनपठनात् ॥ संवत् १९४० का

References.— See No. 89.

ललितमाधव
with टीका

Lalitamādhava
with ṭikā

No. 209

433.
1892-95.

Size.— 14½ in. by 7½ in.

Extent.— 85 leaves ; 8-9 lines to a page ; 52 letters to a line (text).

7-8 „ „ „ 60 „ „ „ (com.).

Description.— Country paper ; Devanagari characters ; handwriting, clear, legible and bold for the text and small for the comm. ; portion marked with red pigment while corrections made with yellow ; complete.

The work was composed in Śaka 1459 i. e. A. D. 1537.

Age.— The Ms is old.

Author (of the text.) -- Rūpagosvāmin.

„ (, comm.) — Not mentioned. Aufrecht gives the name of the commentator as Nārāyaṇa who was the pupil of Rūpagosvāmin.

Subject.— A play in ten acts describing Kṛiṣṇa's life and amours at Vṛndāvana.

Begins.--(text) fol. 1^b

ॐ श्रीकृष्णाय नमः ॥

सुररिपुसृष्टशासुरोजकोकान्मुखकमलानि च खेदयत्सखंडः
 त्विरमविलसुहृच्चकोगन्दी दिशतु मुकुन्दयशःशशी सुदं वः १
 अपि च अष्टौ प्रोक्ष्य दिगंगनाघनरसेः पत्रांकुराणां त्रिया
 कुर्वन्मंजुलताभरस्य च सदा रामावलीमंडनं
 यः पीने हृदि भातुजामतुलभां चंप्राकृतिं चोज्वलां
 रुंधानः क्रमते तमत्र मुदिरं कृष्णं नमस्कुरुमहे २ etc.

,, — (Com.) fol. 1^b

श्रीवृंदावनेशौ जयतां

वंदेहं श्रीयुरोः श्रीयुतपदकमलं श्रीगुरून्वैष्णवांश्च
 श्रीरूपं साग्रजातं सहगणरघुनाथान्वितं तं सजीवं
 साद्वैतं सावधृतं परिजनसहितं श्रीकृष्णचैतन्यदेवं
 श्रीराधाकृष्णपादान्सहगणललिता श्रीविशाखान्वितांश्च १ etc.

fol. 13^b सायमुत्सवो नाम प्रथमोऽंकः १

fol. 21^a शंखचूडवधो नाम द्वितीयोऽंकः २

fol. 29^b उन्मत्तराधिको नाम तृतीयोऽंकः ३

Ends.— (text) fol. 84^b

तथापीदमस्तु

चिरादाशामात्रं त्वयि विरचयंतः स्थिरधियो
 विदधुर्ये वासं मधुरिमगभीरे मधुरे
 वधानः कैशोरे वयसि साखि तां गोकुलपते
 प्रपथेथास्तेषां परिचयमवदयं नयनयोः ७५
 किं च यांते लीलापदपरिमलोद्धारिवन्यापरीता
 धन्या क्षोणी त्रिलसति वृतामाधुरी माधुरीभिः
 तत्रास्माभिश्च द्दुलपशुपीमावमुग्धांतराभिः
 संवीतरुवं कलयवदनीलासित्रेणुर्विहारं ७६
 कृष्णः प्रिये तथारतु तदेहि स्वसुस्तवाभ्यर्थनाम वंध्यांकरवावेति मवैरिण्ड
 निष्क्रांतः ७७

इति निष्क्रांताः सर्वे पूर्णमनोरथो नाम द्दशमोऽंकः ॥

नाटके सप्तचितामपीश्वरः स्वैरमप्रकटयन्नुदानतां

अत्र मन्मथमनोहरो हरिलीलया ललितभावमापयौ १

समाप्तमिदं ललितमाधवारूपं नाटकमिति
 पूर्णं कला चतुःपष्ट्या लक्षणेर्धूपणै
 भजंतु श्रितगांधर्वे धीराः ललितमाधवं १
 नंदेषुवेदेदुमिते शकाब्दे शुक्रस्य मासस्य तिथौ चतुर्थ्या
 दिने दिनेशस्य हरिं प्रणम्य समापयं भद्रवने प्रबंधं
 तटस्थेनापि गंधीरे रसस्वोतसि यन्मया
 सर्वतो मुखभाकीर्णं तत्क्षमध्वं मनीषिण इति ३

Ends.— (com.) fol. 85^a

भद्रवने प्रबंधललितमाधवनाटकं हरिं प्रणम्याहं समापयं तत्र शकाब्दा-
 नाह नंदनवद्भूपचंद्रदुण्डुपकं १४५९ अंकस्य वामागतिरित्यत एव चतुर्दशसहस्र
 एकोनषष्टिवर्षसंख्यके शुक्रस्य जैष्ठस्य मासस्य चतुर्थ्या तिथौ दिनेशस्य सूर्य-
 स्य वारे तटस्थेनापि मया गंधीरे रसस्वोतसि सर्वतः सर्वत्र मुखं यदाकीर्णं
 प्रसारितं पक्षे सर्वतोमुखं जनं यत् आकीर्णं तन्मनीषिणः क्षमध्वं गंधीररस-
 मयनद्यां प्रवेशासामर्थ्यान् तटस्थितेन मया तत्रस्थं वसं अस्मिन् ग्रंथे लिखन-
 द्वारा सर्वजनगोचरीकरणरूपं यत्प्रसारितं तत्पक्षे रसमयनद्याजलं प्रणालिका-
 द्वारा यत्र तत्र नयनम् ऽऽ इति श्रीललितमाधवटीका समाप्ताः १ हस्ताक्षर
 गोपालदासस्य पौषशुक्ला द्वादश्यां ज्ञानिवासरे लिखितं मथुराक्षेत्रे १

References.— 1 Aufrecht i, 542^b; ii 128^a; iii, 115^a. For descri-
 bed Mss cf. I. O. Cat. Pt. VII. No. 4179.
 2 A. B. Keith— Sanskrit Drama, p. 247.

3 Printed Editions.— The text was published by Rama-
 narayana Vidyaratna, with notes and Bengali translation
 at Murshidabad, 1880.

ललितमाधव
 with टीका

No. 210

Size.—12 in. by 5 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 90 leaves : 8-10 lines to a page; 45 letters to a line (text.)
 8-10 „ „ „ 65 „ „ „ (com.)

Lalitamādhava
 with ṭikā

565.

1891-95.

Description.— Country paper ; Bengālī characters ; yellowish in appearance ; hand-writing of the text bold, of the com. small, legible but not uniform ; yellow pigment used for corrections ; text in the middle with the commentary above and below it ; red pigment used for marking the portion : complete.

Age.— Appears fairly old.

Author (of the text).— Rūpagosvāmin.

„ („ „ comm.).— Not mentioned.

Begins—(text) fol. 1^a

श्रीराधाविनोददेवो जयति ॥

सुररिपुसुदृशासुरोजकेकिन्

मुखकमलानि च खेदयन्नाखण्डः

चिरमखिलसुहृच्चकोरनन्दी

दिशतु मुकुन्दयशःशशी मुदं वः ॥ १ ॥

„ — Com. fol. 1^a श्रीभागवतोक्तकृष्णस्तु भगवान् स्वयमित्यादिना ऐश्वर्यादिभिः षड्भिः परिपूर्णस्य स्वयं भगवतः श्रीकृष्णस्य मल्लानामशानिर्दृणां नरवरःस्त्रीणां स्मरो मूर्तिमान् इत्यादि श्रीभागवतपद्येन तथा रसो वै सः इत्यादिश्रुति-वाक्येन वृत्तस्य etc.

Ends— (text.) fol. 81^a

इति निष्क्रान्ताः सर्वे । पूर्णमनोरथो नाम दशमोऽङ्कः

After 2 benedictory stanzas—

नन्देष्टवेदेन्दुमिते (१४५९) शकाब्दे

शुकस्य मासस्य तिथौ चतुर्थ्याम् ।

दिने दिनेशस्य हरिं प्रणस्य

समापयं भद्रवने प्रबन्धम् ॥

तटस्थेनापि गंभीरे रसस्रोतसि यन्मया ।

सर्वतोमृत्समाकीर्णं तरक्षमध्वं मनीषिणः ॥

श्रीवृन्दाबनेश्वरीप्राणेशाय नमः ॥ श्रीराधाविनोददेवो जयति ॥

,, — Com. गंभीरसमयनयां प्रवेशासामर्थ्यात् तदस्थितेन मया तत्रस्थं रसं अस्मिन् ग्रन्थे लिखनद्वारा सर्वजनगोचरीकरणरूपं यत्प्रसारितं तत् । पक्षे रसमय-
नया जलं प्रणालिकाद्वारा यत्र तत्र नयनम् । इति श्रीललितमाधवटीका
समाप्ता श्रीहरये नमः ॥

References.— See No. 209.

वसन्ततिलक (भाण)

Vasantatilaka (bhāṇa)

No. 211

484.
1899-1915.

Size.— 9 $\frac{3}{4}$ in. by 5 $\frac{1}{4}$ in.

Extent.— 26 leaves ; 11 lines to a page ; 38 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ; borders ruled in double red lines ; some folios are yellow in appearance ; edges of folios slightly worn-out ; complete.

Age.— The Ms appears to be old.

Author.— Varāda.

Subject.— A short play in one act describing the love story of Vasantasenā, a dancing girl and of a Brahmin of Kāñcī.

Begins.— fol. 1^b

ॐ श्रीगणेशाय नमः

जयंति जगतां मातुः स्तनकुंकुमर्षिवः ॥

सुकुंदाश्लेषसंक्रांतकौस्तुभश्रीविहंभिनः ॥ १ ॥

अपि च क्रीडाभिज्ञहिरण्यशुक्तिकुहरे रक्तात्मनावस्थिताम्

हारं हारमपूर्वकुंकुमरसानत्रयाजसिद्धाक्षसैः ॥

वीरश्रीकृचकुंभसीम्न लिखतो देवस्य पञ्चावली

स्तत्कालोचितभावबंधमधुरं मंदस्मितं पातु नः ॥ २ ॥

नांघते सूत्रधारः

कांचापुर कविरश्मद्द्वारवार्यनामा छन्दः सदृशानखरोर्घटिका शतस्य ॥
वेदांततर्कविविधार्थविचारदक्षो वात्स्यो वसंततिलकं सबमाण भाणं ॥३॥
समाणः सहृदयरंजकः सुप्रयोग इत्यहमपि तमेव प्रयुंजानः सामाजिका-
नुपतिष्ठे ॥ etc.

Ends.— fol. 25^b

किं च

कटकेषु जयंतु स्रपतीनां कवयः कांक्षितकल्पपादपानां
वचसां बलमानदिव्यगंधैर्मयुरस्यादिमन...निर्गुणैः ४३

तथापीदमस्तु भरतवाक्यं

अनवेक्ष्य चरित्रमंगनानामथ...अनुरागमच्छात्रिमं
बहती चिरमृत्लासय चित्तजन्मलक्ष्मीः ४४

कांचीपुरीमधिवसन्कमनीयश्रुमा कामस्य एष वरदः कमलालपायाः

आकल्पयन्वसुमती मनुकल्पमेनां कल्पद्रुमो जयति कश्चन मानवानां ४५

References.— (1) Mss.— Aufrecht's Catalogus Catalogorum
i, 556^a; ii, 131^b; iii, 118^a.

Descriptive Catalogues— I. O. Cat. No. 4198; Mad.
Des. Cat. XXI Nos. 12644-58; A. S. B. Cat. VII. No.
5338.

(2) Printed Editions—Printed at Calcutta and Madras.

वसुमतिचित्रसेन

Vasumaticitrasena

No. 212

48.

1898-99.

Size.— 9 in. by 3 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 70 leaves; 8-10 lines to a page; 28-34 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in ap-
pearance; hand-writing clear and legible; borders ruled
in double black lines; edges worn out; folios slightly
moth-eaten; complete; incorrect in many places.

Age.— The Ms appears to be old.

Author.— Appayadikṣita.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

स्वयं प्रसन्नां विरचय्य साहितीं अतद्विदेपि द्रविडाभकाय यः ।
अदत्तकीर्त्तै कविलोकलिप्सितां तमेव बंदे हृदि सुंदरेश्वरं ।

... ..

नायंते सूत्रधारः ।

नेपथ्याभिमुखमवलोक्य मारिय इतस्तावत् । प्रविश्य परिपार्श्वकः ।
भाव अयमस्मि । आदिष्टोस्मि हालास्य पतिसेवामसमागतैरसामाजिकैः । यथा
अस्ति खलु भरद्वाजकुलजलधिकलानिधे श्रीकंठमतप्रतिष्ठापयितुरशेषविद्वद्गुरो-
रप्पयदीक्षितस्य पौत्रः कविशुभकंठीरवनीलकंठमस्विसोदर्यतानुगुणसाहिति
संप्रदायः कविरप्पयदीक्षितो नाम । यस्य स दुष्यंतचरितरुक्मिणीपरिणय-
नालंकारतिलकादि काव्यनाटकालंकार प्रबंधनिर्मातापिना कविरप्पयदीक्षित
अरिपूयते सरसकविरितिः सर्वलोकैः तेन निर्वृतं वसुमतीचित्रसेनीयं नाम नट-
कमभिनीयतामिति etc.

fol. 12^b प्रथमोः ॥ छ ॥ ॐ

fol. 21^a द्वितीयोः ॥ छ ॥

Ends.— fol. 70^a

श्रुत्यन्नास्तु भवंतु वाननुतस्सर्वे च भाव्यं स्थिरं
विद्यास्थानेषु सर्वेष्वपि गुरुपदवीं नाटकांते च काव्ये
निर्मातृत्वं विवादे प्रतिकथमुखस्तंभस्रुत्याधिकारं ।
ये ये वाञ्छन्ति ते ते श्रुणु बुधकवेस्त्रीलकंठाध्वरीदो-
दिशप्यत्वं यातयद्वा सकृदपि सविधं तस्य तद्वेत्समनोवा ॥ छ ॥

इति निष्क्रान्तो सर्वे षष्ठोः ॥ छ ॥ इति श्रीमद्भरद्वाजकुलजलधिकौस्तुभ
श्रीकंठमतप्रतिष्ठापनाचार्य चतुरिकशतप्रबंधनिर्वाहधूर्वहोम व्रतापाजि श्री-
वृषायदीक्षितसोदर्यश्रीमदाच्चादीक्षितपौत्रेणाप्यदीक्षितात्मजेनाप्ययदीक्षि-
तेन विरचितं वसुमतीचित्रसेनञ्जाम नाटकं संपूर्णं ॥ छ ॥ श्रीगोपीजनबल-
भाय नमः

वसुमतिपरिणय

Vasumatiparinaya

No. 213

148 (ii).
1866-68.Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in. by 5 in.

Extent.— 53 leaves ; 9 lines to a page ; 44 letters to a line.

Description.— Modern paper ; Devanāgarī characters ; white in appearance ; hand-writing, beautiful, clear, legible and uniform ; yellow pigment occasionally used for corrections ; complete.

The Ms is a bound copy and contains another work viz. माहिषशतकम्.

Age.— A modern copy.

Author.— Jagannātha.

Begins— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीरामाय नमः ॥

॥ श्रीमच्चंद्रकलावतंसरूपया सेतुं विधायार्णवे

जित्वा पंक्तिमुखं रणे वसुमती कन्या समेतो मुदा ॥

साम्राज्यं प्रतिपद्य नीतिनिरतः पुष्पन् प्रजावत्प्रजा

देवो सौशुणः शूषणो वितरतु श्रेयांसि शूयांसि वः ॥ १ ॥

नार्यते सूत्रघारः ॥

fol. 10^a इति जगन्नाथपंडितकृतो वसुमतीपरिणये निखिलयुगञ्जाटके
नाटके प्रस्तुतनीतिनाम प्रथमोः ॥fol 20^a इति ... .. दोषनिरासो नाम द्वितीयोः ॥Ends.— fol. 53^aविशेषक० ॥ देव किं ते शूयः प्रियमुपहरतु देवी ॥ राजा ॥ सानंदं ॥ मंत्रिन
किमितोपि प्रियतरमस्ति मे । यतः ॥

जितो सौवर्द्धतः समितियवनानामधिपति—

वशो जज्ञे पृथ्वीं चतुरदधिवेलावलयिता ॥

जयत्येकच्छत्रं जगति मम साम्राज्यमधुना

प्रिया चर्यं लब्धा प्रथितकुलजाता वसुमती ॥ ३७ ॥

तथापीवमस्तु ॥ भरतवाक्यं ॥

मोदंतां शिथिलीभवत्बलजनं वर्णाद्विजन्मादयः
 स्वैरोन्मीलितसस्यजातसुभगं वर्षंतु वर्षाघनाः ॥
 वीरिंदारसुधीयहेषु विह्वतिं बध्नातु लोकप्रसू—
 राचंद्रार्कमयं सुखी विजयतां बालाजिरायप्रभुः ॥ ३८ ॥

इति निष्क्रांताः सर्वे ॥ इति जगन्नाथपंडितकृतावभिनव वसुमतीपरिणये
 निखिलरससंगीतके नाटके परितुष्टनायकी नाम पंचमोऽंकः ॥ समाप्तमिदं रूपकं
 ॥ छ ॥ आबद्धेकर इत्युपनामकेन आत्मरामेण लिखितं ॥ ७ ॥ ग्रंथसंख्या
 १४०३ ॥

This is the only Ms. referred to by Aufrecht in his catalogue catalogorum.

विक्रमोर्वशीय

Vikramorvaśīya

No. 214

406.
 1884-87.

Size.— 9½ in. by 4 in.

Extent.— 27 leaves ; 14-15 lines to a page ; 40 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing closely written but clear and legible ; borders of folios ruled in single and double black lines ; red pigment used for marking only upto first five folios ; complete.

This Ms was used by Prof. S. P. Pandit for his edition of Vikramorvaśīya. The Ms contains the following endorsement on the fly-leaf—“ Ms marked u in my edition. S. P. Pandit Surat 26th April A. D. 1874. ”.

Age.— Samvat 1732.

Author.— Kālidāsa.

Subject.— A well-known drama by Kālidāsa in five acts.

Begins.— fol. 1^b

शंकराय नमः ॥

वेदांतेषु यमाहुरेकपुरुषं व्याप्यस्थितं रोदसी
 यस्मिन्नोश्वर इत्यनन्यविषयः शब्दो यथार्थाक्षरः ।
 अंतर्ध्वं सुसुक्ष्माभिर्नियमितप्राणादिभिरुत्सृज्यते
 मस्थाप्यः स्थिरभक्तियोगसुलभो निःश्रेयसायास्तु वः । १ ।

नांघंते सूत्रधारः । नेपथ्याभिमुखमवलोक्य । मारिष इतस्तावत् । प्रविश्य
पारिपार्श्वकः । भाव अयमस्मि ।

सूत्र । मारिष बहुशः परिषदा पूर्वेषां कवीनां दृष्टः प्रयोगबंधः ।

सोहमय कालिदासग्रथितं विक्रमोर्वशीयं नाम त्रोटकं अपूर्वं प्रयाक्ष्ये । etc.

fol. 4^b प्रथमोः ॥

fol. 10^a द्वितीयोः ॥ छ ॥

Ends.— fol. 27^a

नार । भो राजन् किं ते ह्ययः प्रियसुपकरांतु पाकशासनः । अतः परमपि प्रिय-
मस्ति यदि भवान् पाकशासनः प्रसादं करोति ततः ।

परस्य रविराधिन्येरेकसंश्रयदुर्लभं ।

संगतं श्रीसरस्वत्योर्भूयाद्दुद्गतये सतां । २४ ।

अपि च । सर्वस्तरतु दुर्गाणि सर्वो भद्राणि पश्यतु ।

. सर्वः कामानवाप्नोतु सर्वः सर्वत्र नंदतु । २५ ।

इति निःक्रांताः सर्वे पंचमोः ॥ इति सन्मिश्रीकविकालिदासकृतौ
विक्रमोर्वशीयं नाम्नि त्रोटके पंचमोः समाप्तः । समाप्तमिदं त्रोटकम् ॥

करगुणमुनिभू १७३२ मिते च वर्षे भृगुदिवसे मधुमासिके सदाशिवेन ।

युगकृ १४ मिततिथौ हि कृष्णपक्षे लिखितमिदं खलु विक्रमोर्वशीयम् ॥ १ ॥

References.— (1) Mss.—Aufrecht's Catalogus Catalogorum— i, 569^b ; ii 134^b ; iii, 120^b. This work is described in various Catalogues.

(2) Printed Editions—1 with टीका of रङ्गनाथ, published by the Nirnaya Sagar Press, Bombay ; 2 ed. by M. R. Kale ; 3 ed. by S. P. Pandit ; 4 ed. with notes and translation by Prof. R. D. Karmarkar ; 5 ed. by Ramanatha Tarkaratna ; 6 Spanish trans. by Ayuso, D. ; 7 French trans. by Foucaun, 1879. etc.

विक्रमोर्वशीय

Vikramorvaśīya

No. 215

103.
1919-24.

Size.— 16¼ in. by 1½ in.

Extent.— 93-103 leaves ; 6 lines to a page ; 70 letters to a line.

Description.— Palm-leaf *Telugu* characters; hand-writing clear, and uniform; letters inscribed on the leaves; holes on leaves for the strings to pass through; the Ms contains acts 1 and 2 both incomplete.

Age.— Does not appear very old.

Author.— Kalidāsa.

विक्रमोर्वशीयम् ।

Begins.— श्रीमते रामानुजाय नमः ।

वेदान्तेषु यमाहुरेकं पुरुषं व्याप्य स्थितं रोदसी

यस्मिनीश्वर इत्यनन्य विषयस्योद्यथाथार्थाक्षरः ।

अन्तर्यश्रुसुश्रुताभिर्नियमितप्राणादिभिर्सृज्यते

स स्थाणु स्थिरभक्तियोगसुलभो निश्रेयसायास्तु नः ।

नांयन्ते सूत्रधारः । नेपथ्याभिसुखमवलोक्य । मारिष इतस्तावत् प्रयिष्य

परिपार्श्विकः । भाव एषोस्मि । सूत्रधारः । मारिष बहुशस्तु परिषदा पूर्वेषां

कवीनां दृष्टः प्रयोग प्रबन्धः । तावदहं विक्रमोर्वशीयं नाम नाटकं प्रयोक्ष्ये ।

तदुच्यतां पात्रवर्गः स्वेषु स्वेषु विषयेषु अवहितैर्भवितव्यमिति । पारिपार्श्विकः

यदाज्ञापयति भावः । निष्क्रान्तः ।

Ends.— स्वामिन्नसंभाविता यथा त्वयानुकरे...था अनुरक्तस्य यदि नाम तवोपरिनमे । परि-
लुलितपारिजातकसुमशयनी यमिहास्ति किं नन्दनवनवाता अपि अत्युष्णा-
शरीरके ।

उर्वशी । किणुरनु सवदभणसि । किं नु खलु सांप्रतं भणति । चित्रणं
भणितं एवकमळमिणाळा अमाणेहिं अंगेहिं । ननु भणितमेव कमलशृणाळा-
यमानैरंगैः । विदू । दिठिया मपेसु बुभुखिदेण सौथिवाअणं उवळं घ भवदा
इदानी संसासणं । दिष्ट्या खलु बुभुक्षितेन मया स्वास्ति वाचनमिव उपलब्धं
भवता समाश्वनं । राजा । समाश्वसनमिति किमुच्यते । तुल्यानुरागपिशुनं
ललितार्थबंधं पत्रे निवेनेशितमुदा.

References.— See No. 214.

विदग्धमाधव

Vidagḍhamādhava

No. 216

188.

1875-76.

Size.— 13 $\frac{3}{4}$ in by 6 in.

Extent.— 61 leaves; 12 lines to a page; 40 letters to a line.

Description.— Smooth country paper ; Kāsmīri devanāgarī characters ; hand-writing bold, clear legible and uniform ; no borders for folios ; yellow pigment used for corrections ; complete.

The work seems to have been composed in Saṁva: 1579 i. e. A. D. 1523. The present Ms does not contain the Nandī which is found in other Mss.

Age.— Does not appear to be very old.

Author.— Rūpagoswāmin.

Subject.— A drama illustrative of krishnā's life and amours, in seven acts.

Begins.— fol. 1^b

अलमतिविस्तरेण भो भो समाकर्णयतां अद्याहं स्वप्नान्तरे
समादिष्टोस्मि भक्तावतारेण भगवता श्रीशंकरदेवेन etc.

fol. 6^a इति विदग्धमाधवे वेणव(णु)नादविलासो नाम प्रथमोः ॥ १ ॥

fol. 21^a इति विदग्धमाधवे नाटके मन्मथलेखो नाम द्वितीयोः २

Ends.— fol. 61^a

किं च ॥

अन्तःकन्दलितादरः श्रुतिपुटीमुद्घाटयन्सेवते
यस्ते गोकुलकेलिनिर्मलस्वधासिधुत्थ विन्दुनपि ॥
राधामाधविकामधो मधुरिमस्वाराज्यमस्यार्जय
न्साधीयान्भवदीयपादकमले प्रेमोर्मिरुन्मीलतु ॥

रुष्णः ॥ रिमत्वा भगवति तथास्तु ॥ तदेहि गोदोहावसरे मामप्रेक्ष्य
चिन्तापिष्यन्तो पितरावविलम्बं गोकुलं प्रविष्य नन्दयिष्याम इति निष्क्रान्ताः
सर्वे ॥ गौरीतीर्थविहारो नाम । सप्तमोः ॥ ७ ॥ समाप्तमिदं विदग्धमाधवं
नाम नाटकं

राधाविलासशीताङ्कं चतुष्पाष्टिकलाधरम् ।

विदग्धमाधवं साधु शीयलन्तु विचक्षणाः ॥

नन्दसिन्दु(न्धु)रबाणेन्द्रुसांख्ये संवत्सरे गते

विदग्धमाधवं नाम नाटकं गोकुले कृतम् ॥

श्रीमन्महाकविरूपविरचितं नाटकमिदम् ॥ शिवम् ॥

References.— (1) Mss.—Aufrecht's *Catalogus Catalogorum*:— i, 512^b; ii 135^b; iii 121^a.

Descriptive Catalogues:— I. O. Cat. Pt. VII No. 4177-78 Mad. Des. Cat. vol. XXI No. 12678.

A. B. Keith's *Sanskrit Drama* p. 247.

(2) Printed Editions.— Printed in the *Kāvya-mālā* series.

विदग्धमाधव

Vidagdhamādhava

No. 217

167.
1882-83.

Size.— 12 in. by 5 in.

Extent.— 10 leaves; 9 lines to a page; 42 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing clear, legible and uniform; borders ruled in two double black lines with a thick red line between them; some folios have yellow appearance; edges worn out and moth-eaten; folios 1-67 and 77 missing; complete.

Age.— The Ms appears to be old.

Author.— Rūpa-gosvāmin.

Begins.— abruptly fol. 68^a

उमिष चिह्न २ सुष्णंतुह घरंगदु अलयणी आई गिलिस्सं ॥ etc.

Ends.— fol. 78^b

कि चि ॥

अन्तः कंदलितादरः etc. up to गोकुलं प्रविश्य नंदयामा इति निष्क्रान्तः
as in No. 216.

followed by श्री ॥ इति(नि)ष्क्रान्ताः सर्वे गौरीतीर्थविहारो नाम
सप्तमोःकः ॥ ७ ॥

राधाबिलासवीतांकं etc. up to ह्रीलयंतु विचक्षणाः ॥ १ ॥
as in No. 216.

followed by समाप्तमिदं श्रीविदग्धमाधवं नाम नाटकम् ॥ श्रीकृष्णाय
नमः ॥ ॥ राम ॥

References.— See No. 216.

विदग्धमाधव

with
टीका

Vidagdhamādhāva

with
Tikā

No. 218

465.
1887-91.Size.— 12 $\frac{3}{4}$ in. by 6 $\frac{1}{4}$ in.

Extent.— 101 leaves; 8-10 lines to a page; 35 letters to a line text

6-7 „ „ „ 40 „ „ „ com.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; hand-writing clear, legible and uniform; borders ruled with double red lines and edges in single: portion marked with red ink; yellow pigment used for corrections; white chalk also used; folios numbered in both the margins; text in the middle with the commentary above and below it; edges slightly moth-eaten; complete.

Age.— Fairly old.

Author (of the text.) — Rūpa-goswāmin.

„ (of the com.) — Not mentioned.

Begins— (text) fol. 1^b

श्रीकृष्णाय नमः ।

सुधानां चांग्रीणामपि मधुरिमोन्माद्वमना-

वधानाराधादिप्रणयघनस्मरैः सुरभितां ॥

समंतात् संतापोद्गमविषमसंसारसरणी

प्रणीतां ते नृष्णां हरतु हरिलीला शिखरिणी ॥ १ । etc.

Begins.— (Com.) fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ तैर्दर्शनीयावयवैरुदारविलासहासेक्षितवामसूक्तै

हृतात्मनोहृतप्राणांश्च भक्तिरनिच्छतो मे गतिमन्मी प्रयुःःः(?)

इति श्रीभागवतीय पद्यनिबद्धप्रसिद्धार्थक तत् हाब्दनिर्दिष्टौ-

यैरेषे दर्शनीयावयवो दारविलासादिभिर्हृतमनः । etc.

fol. 17^b वेणुनादविलासो नाम प्रथमोऽङ्कः ॥ १ ॥fol. 33^a मम्मण्डलेखो नाम द्वितीयोऽङ्कः ॥ २ ॥

Ends.— fol. 100^b

किं च

अंतः कंदलितादरः etc. up to नाटकं गोकुलेकृतं ॥

as in No. 216.

followed by शांतश्रियः परमा भागवताः समंताद्द्वैगुण्ययुंजमपि सद्गुणतां नयंति ॥ दोषावलीमपरितापि तथा मद्नि ज्योतींषि विष्णुपदभांजि विश्वव्यंति ॥ १४८९ ॥ अत्र ग्रंथे श्लोकसंख्या ॥ २१७ ॥ श्रीराधाकृष्णौ जयजयः ॥

Ends.— (com.) fol. 100^b

यशोदा माता यस्य हंत हर्षे हे राधिकारूपमाधविकायाः मधोवसंत-
स्वरूपं साधीयान् साधुतरः अतिशयतरो वा ॥ १९ ॥ १०० ॥ रामाय नमः ॥
॥ श्रीकृष्णाय तुभ्यं नमः ॥ नंदानवं सिंधुरा अष्टौ वारणाः पंच ह्यदुरेकः ॥ एव-
मंकस्य वामा गतिरित्यनुसारेण ज्ञेया अंकाः ॥ १५८९ ॥ समाप्तश्रायं वि-
दग्धमाधवः ॥ श्रीराधाकृष्णौ जयजयः ॥ गोपीनाथजीसाहायः ॥

References.— See No. 216.

विश्वशालमाञ्जिका

Viddhasālabhanjikā

No. 219

168.
1882-83.

Size.— 10 in. by 4 in.

Extent.— 14 leaves ; 12-13 lines to a page ; 36 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing small, but clear and legible ; borders ruled in double red lines : red pigment used ; additional portion in the margins : left-hand edges slightly worn out ; last leaf slightly torn ; incomplete.

Age.— The Ms appears to be old.

Author.— Rājaśekhara.

34 [Nāṭaka]

Subject.— The drama is based upon the love story of the king of the kerala country and Mrgāṅkāvali, daughter of candra-varman, king of Lāṭapura.

Begins.—fol. 1^a

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

कुलयरुचलानां केलिदीक्षाप्रदाने परमसुहृदङ्गो रोहिणीवल्लभस्य ॥

अपि कुसुमपृषत्कैर्देवदेवस्य जेता जपति सुरतलीलानाटिका सूत्रधारः ॥ १ ॥

... ..

नायते सूत्रधारः ॥ नेपथ्याभिमुखमवलोक्य ॥ न जाने कः पुनरथ श्रीयुवराज परिषदादेशः ॥

... ..

सू० ॥ आकर्ष्य यायावरेण दौहित्रिणा केविराजशेखरेण विरचितायां विद्व-
शास्त्रमजिका नाम्न्या नाटिकायां वस्तूपक्षेपो गीयते ॥ विभाव्य ॥ तन्मन्ये
तदाभिनये श्रीयुवराजदेवस्य परिषदा देशस्तदहमपि महामन्त्रिणो भागुरायणस्य
प्रतीकृत्या शिष्यैर्विहितनाम्नोतिवासिनो हरदत्तस्य भूमिकां संपाद्यामि ॥ etc.

fol. 7^a प्रथमोऽंकः

fol. 11^a द्वितीयोऽंकः

Ends.-- (abruptly) fol. 14^b

पुनर्नेपथ्ये ॥ ये पूर्वं यवसूचिसूत्रसुहृदो येकेत ॥ etc.

References.-- Mss—Aufrecht's Catalogus Catalogorum i, 573^a
ii, 135^b; iii, 129^a.

Cf. I. O. Cat. pt. VII, No. 4164 and A. B. Keith (I. O. Cat.) No. 7383; also see Mad. Des. Cat. Vol. XXI, No. 12680 for described Mss.

A. B. Keith— Sanskrit Drama, pp. 232, 234, 235.

Published at Poona, 1886 and trans. by L. H. Gray, J. A. O. S. xxvii, 1ff.

विद्धशालभाञ्जिका

Viddhasālabhañjikā

No. 220

516.
1887-91.Size.— 7 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 49 leaves ; 10-12 lines to a page : 25 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; very old in appearance : hand-writing legible but not quite clear ; borders ruled in double black lines ; folios considerably damaged ; worn out and moth-eaten ; complete.

Age.— The Ms. appears to be very old.

Author.— Rājaśekhara.

Begins.— fol. 1^a

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीरस्तु ॥

कुलधरुबळानां etc. as in No. 219.

fol. 12^b प्रथमोक्तः ॥fol. 21^b द्वितीयोक्तः ॥ ६५ ॥ श्री ॥Ends.— fol. 49^a

तथापीदमस्तु ॥

वामांगं पृथुलस्तनस्तचकितं यावद्भवानीपते—

लक्ष्मीकंटकरग्रहव्यसनता यावच्च दोषणां हरेः ॥

यावच्च प्रतिसामसारणविधिन्यग्रौ करौ ब्रह्मण—

स्थेयास्तः श्रुतिस्तुक्तिलेह्यमघवस्तावत्सतां सुक्तयः ॥ १ ॥

इति निष्क्रान्ताः सर्वे । चतुर्थोक्तः ॥ १ ॥

References.— See No. 219

विद्यापरिणय

Vidyāparinaya

No. 221

785.

1886-92.

Size— 11 $\frac{3}{4}$ in. by 5 $\frac{3}{4}$ in. ; 12 $\frac{1}{4}$ in. by 6 in.

Extent.— 47 leaves : 12 lines to a page , 34 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear and legible ; no border-lines for folios ; red pigment used ; edges of some folios slightly worn out ; complete.

Age.— Śaṁvat 1915.

Author.— Ānandarāyamakhi.

Subject.— An allegorical drama the plot of which is the marriage between the Jivātman and Vidyā.

Begins.—fol. 1^a

४० ॥ सत्यज्ञानसुखाद्योपि बहुधा रूपाणि विब्रञ्चिरा-

दप्रज्ञेयविलासवैभवनिजाविधाविधेयीकृतः ॥

आनन्दान्विषयोदिताननुभवं भूयः स्वया विद्या

प्रश्लिष्टः परमार्थभोगसुदितः पायादुमायाः पतिः ॥ १ ॥

... ..

नाचंते सूत्रधारः ॥ नेपथ्याभिमुखमवलोक्य ॥ मारिष इतस्तावत् ॥

प्रविश्य परिपार्श्विकः ॥ भाव एषोस्मि ॥

... ..

परिपार्श्विकः । कं पुनः प्रबंधमवलंब्य ॥

सूत्र० । नन्वस्ति मम वक्षे सकलशमधनजनहृदयानंदसमुद्घाटकं

विद्यापरिणयनं नाम नवीनं नाटकं ॥

परिपार्श्विकः । कस्तस्य प्रबंधस्य कविः

॥ सूत्र ॥ विद्वत्कथिकल्पतरुनंदरायमखीः ॥ etc.

fol. 9^b विद्यापरिणये नाटके प्रथमोऽंकः समाप्तः ॥fol. 12^b विद्यापरिणये द्वितीयोऽंकः समाप्तः ॥Ends.— fol. 47^b

तथापीदमस्तु ॥

अस्तु स्वस्ति जगत्रयाय जगतीं रक्षतु सूमीशुभो

धर्मैर्गैव यथा भवतु सुखिनः सर्वेऽपि गोब्राह्मणाः ॥

पर्जन्याक्षमखक्रमेण जगतश्चक्रं तदा वर्त्ततां

विद्वांसो विजयी भवन्तु भगवद्भक्त्या त्रयी वर्द्धतां ॥ ३७ ॥

इति निष्क्रान्ताः सर्वे सप्तमोक्तः समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

सं. १९१५ का

References.— Aufrecht's *Catalogus Catalogorum* i, 574^b; ii, 136^a; iii, 121^b.

Cf. *Mad. Des. Cat.* vol. XXI No. 12682.

Printed in *Kāvya-mālā Series*.

विवेकचन्द्रोदय

Vivekacandrodaya

No. 222

31.
1872-73.

Size.— 9 in. by 4 in.

Extent.— 32 leaves : 6 lines to a page : 30 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing bold, clear, legible and uniform ; borders ruled in double red lines and single yellow lines : edges slightly moth-eaten : yellow pigment used for corrections : marginal notes fol. 6 repeated : complete.

Age.— Śarāvāt 1819 ; Śaka 1685.

Author.— Śiva.

Begins.—fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

सिद्धरुद्रतिष्ठुतदानगंधलुभ्यद्भृंगालिश्रुतिततिगीतचित्रकीर्तिः ।

सेव्यश्रीरभिमतसिद्धये सुरैर्यः सस्तान्नः सकलसुखाय सिधुरास्यः । १ ।

नाचंते सुत्रधारः ॥ भो भो विदग्धाः श्रुणुत सावधानाः । अथ खलु

महाराजाधिराजेन समाहूय समादिष्टोस्मि श्रीमता भूपालेन । यद्वयं श्रीमद्भ-
गवद्गुणानुवादपूर्वकं राजनीत्यनुगतधर्मशास्त्रानुसारिणा नाटकीयप्रबंधेना-
नुरंजनीया इति । तदधुना शैल्यपुंगवानाहूय नेपथ्यसाधनानि विधाय श्री-
रुक्मिणीहरणकौतुककथाप्रस्तावशालिना विवेकचंद्रोदयनाम्ना नाटकीय
प्रबंधेनानुरंजयितुं सज्जनसमाजं नृपतिलकं च प्रवृत्ताः स्मेति नेपथ्याभिमुख-
मवलोक्य ॥ ॥ भो भो कुशीलवाः सजी ध्रुयेहागच्छतु ॥ etc.

fol. 6^a इति रुक्मिण्याहरणे नाट्ये विवेकचंद्रोदये नाम्नि प्रथमोः शिवरचिते
कारिते वृत्तः ॥ ॥ इति कथामुखप्रस्तावशाली प्रथमोः ॥ ॥ १ ॥

fol. 14^b इति द्वितीयोः ॥ २ ॥

Ends.-- fol. 22^a

अस्तु स्वस्ति महीशुजे परिजनाः संतु प्रसन्नाननाः
संतुष्टाः सदनं प्रयांतु युग्मिनः शंसंतु संतः कृति ।
श्रीतादृक्श्रितरुक्मिणीपरिणयक्रीडाकथाऽभिख्यया
सख्याऽलिंग्य सरस्वती शिवकवेः सानंदमाक्रीडतां । १ ।

कथां भरतशास्त्रीयनाट्यसंदर्भगर्भितां ।

प्रदश्योतर्दधेऽभीक्षणं पश्यतामैत्रजालिकः ॥ २ ॥

ततो निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ ॥ इति रुक्मिण्याहरणे नाट्ये
विवेकचंद्रोदये नाम्नि तृतीयोः शिवरचिते कारिते वृत्तः ॥

॥ संपूर्णं श्रीशुभोः कृपया ॥

On the fly leaf—

विलसति शके मंदातंकाधिकोदक वर्तके

जगति जयतीं ब्राह्मे मा जिति क्षितिपोत्तमे ।

कलिमलभिदे कृष्णक्रीडाकथोत्कटनाटकं

कविवरपदाब्जेषु न्यस्तं शिवेन विशुद्धये ॥ १ ॥

संवत् १८१९ शके १६८५ मंदातंकाधिकोदक इति

इति श्रीविवेकचंद्रोदय नाम नाटिका

॥ अथ शकुंतलाख्यनाटिकायाः मंगलाचरणश्लोकप्रारंभः ॥

Then follows the verse या सृष्टिः etc. from शाकुंतल.

On fol. 1^a we have--

अथेयं विवेकचंद्रोदया नाम्नी नाटिका ॥ श्री ॥

श्रीगुरुचरणारकि (विं) दकमलसरोत्तयोर्जयति ।

असुमहं पुरः पश्यसि देवदारूं पुत्री कृतेशौ वृषभध्वजेन

यो हेमकुंभस्तनविश्रतानां स्कंदस्य पानुःपयषां रसजः

References.— Aufrecht refers to this Ms only.

वेणीसंहार

Veṇīsaṁhāra

No. 223

492.

1899-1915.

Size.— 12 $\frac{3}{8}$ in. by 4 in.

Extent.— 54 leaves ; 9 lines to a page ; 45-50 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks ; Devanāgarī characters ; hand-writing clear, legible and uniform ; marginal additions on several folios ; colophons marked with red pigment ; white chalk used for corrections ; complete.

The Ms. is written by one Tiyambaka.

Age.— A Modern copy.

Author.— Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

Subject.— A well-known drama by Bhaṭṭa Nārāyaṇa in six acts. Draupadī vowed never to tie her hair until the insult, she suffered at the hands of Duśśāsana was avenged. Bhīma killed Duśśāsana and Draupadī braided her hair with his blood. The drama is based upon that incident.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ श्रीरामाय नमः ॥
 निषिद्धैरप्येभिर्दुर्लितमकरंदो मधुकरैः
 करैरिंदोरंतः छुरित इव संभिन्नसुकुलः
 विधत्तां सिद्धिं नो नयनसुभगामस्य सदसः
 प्रकीर्णः पुष्पाणां हरिचरणयोरंजलिरयं ॥ १ ॥

... ..

नायंते सूत्रधारः ॥ अलमतिप्रसंगेन ॥
 श्रवणांजलिपुटपेयं विरचितवान् भारतामख्यमसृते यः ॥
 तमहमरागमदृष्ट्वां कृष्णद्वैपायनं वंदे ॥ ७ ॥
 तद्भवंतः परिषदयेसराः विज्ञाप्यं नः किंचिदस्ति ॥
 कुसुमांजलिरपर इव प्रकीर्यते काव्यबंध एषोत्र ॥
 मधुलिह इव मधुबिंदुन्विरलानपि भजत गुणलेशान् ॥ ८ ॥

तदिदं कवेर्भृगराजलक्ष्मणो भट्टनारायणस्य कृतिः वेणिसंहारं नाम
नाटकं प्रयोक्तुमुद्यता वयं ॥ तदत्र कविपरिभ्रमाजुरोधाद्वा उदात्तकथावस्तुगौर-
वाद्वा नवनाटककुतूहलाद्वा भवद्भिरवधानं दीयमानमभ्यर्थये ॥ etc.

fol. 7^b इति वेणीसंहारनाम नाटके प्रथमोक्तः ॥

10l. 16^b इति वेणीसंहारनाटके द्वितीयोक्तः ॥

Ends.— fol. 54^a

तथापि प्रीतश्चेद्भगवांस्तदिदमस्तु ॥ भरतवाक्यं ॥

अरूपणमतिः कामं जीवाज्जनः पुरुषापुंषं

भवतु च भवद्भक्तिर्द्वैधं विना पुरुषोत्तमे ॥

दयितभुवनो विद्वद्भृगुणेषु विशेषित

सततस्रकृतीभूयाद्भूषः प्रसाधितमंडलः ॥ ४५ ॥

इति वेणीसंहारनाटके षष्ठोक्तः ॥ ॥ इदं नाटकं त्र्यंबकेन स्वहस्तेन

त्रियास्थाने वर्षाकृतौ भाद्रपदे सिते सप्तम्यायां प्रथमे यामे मंदे लिखितं समा-
प्तिमगमत् ॥

References.— (1) Mss.—Aufrecht's Catalogus Catalogorum :—
i, 603^b; ii 144, 227^a; iii, 126^b.

Descriptive Catalogues :— I. O. Cat. Pt. VII Nos. 4171-
72; Mad. Des. Cat. Vol. XXI. Nos. 12691-4; A. B. Keith
(I. O. Cat.). Nos. 7384-6 and 8195. etc.

Cf. Keith's Sanskrit Drama, pp. 212-19.

(2) Printed Editions :— Ed. Nirṇaya Sagar Press Bombay
with the comm. of जगद्भर; ed. by B. T. Dravid with notes;
Sanskrit comm. बालचोधिनी by अप्पाशास्त्री राशिचड्केर and Eng.
notes by Prof. K. N. Dravid; Ed. by M. R. Kale; trans.
S. M. Tagore, Calcutta, 1880. etc.

वेणीसवरण

Veṇīsānvarāṇa

No. 224

352.

1884-86.

Size.— 9½ in. by 4½ in.

Extent.— 51 leaves; 11 lines to a page; 35 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters with **पृष्ठमात्रा**s; hand-writing bold, clear, legible and uniform; borders ruled in double black lines; red pigment used for marking the portion; folio 1 missing; almost complete.

Age.— Śarāvāt 1703; Śaka 1568.

Author.— Bhaṭṭa Nārāyaṇa.

Begins.— (abruptly) fol. 2^a

...व नाटक कृतुहलादुदात्तकथावस्तुगौरवाच्च ।

भवद्भिरवधानं दीयमानमभ्यर्थये । etc.

fol. 7^a वेणीसंवरणनाम्नि नाटके प्रथमोः ॥ १ ॥ छ ॥

fol. 15^a इति... .. द्वितीयोः ॥ २ ॥

Ends.-- fol. 52^a

प्रसन्नतरश्रेद्भगवान् तदिदं भवतु ।

अरूपणमतिः etc. up to प्रसाधितमंडलः । ४२

as in No. 223

followed by

इदं च विदग्धविवेकदुर्मनसा प्रलपितनेन कविना ।

काव्यालापसुभाषितव्यसननिस्ते राजहंसा गताः ।

तागोष्ठ्यः क्षयमागता गुणलवश्लाघ्यः प्रवादः सतां ।

सालंकाररसप्रसन्नमधुराकाराः कवीनां गिरः

शांतिं प्राप्नुवाप दुर्जनगणो वाक्याटवी सांप्रतं ॥ ४३ ॥

इति निःक्रान्ता सर्वे ॥ छ ॥ इति वेणीसंवरणनाम्नि नाटके षष्ठोऽंकः

॥ छ ॥ ॥ समाप्तं चेदं कविस्वर्गांकभट्टश्रीनारायणस्य कृतिरभिनवं वेणी-

संवरणनाम नाटकं ॥ छ ॥ ॥ संवत् १७०३ वर्षे शाके १५६८ प्रवर्त्त-

माने अश्वनमासे कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां तिथौ भौमवासरे राजनगरस्थितेन

हरजिदाख्येन वेणीसंवरण नाम नाटकं लिखितं स्वावलोकनाय तथा परो-

पकृत्यै ॥ ग्रंथाग्रं १३२२

प्रथम अंक पत्र ६

द्वितीय अंक पत्र ८

तृतीय अंक पत्र १०

चतुर्थ अंक पत्र ३

पंचम अंक पत्र ८

षष्ठ अंक पत्र १४

तर्ब पत्र ग्रंथना ५२

॥ वेणीसंवरण नाटक पत्र ५२ संपूर्ण ॥ अंक ६ ॥ छ ॥

References.— See No. 223.

वेणीसंवरण

Veṇisamvaraṇa

No. 225

434.
1892-55.

Size.— 10½ in. by 4½ in.

Extent.— 72 leaves ; 10 lines to a page ; 30 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters with वृष्टमात्रास; old in appearance; hand-writing small, legible but not quite clear; borders ruled in double black lines; red pigment used for colophons; fol. 52 completely blank; complete.

Age.— Samvat 1475.

Author.— Bhaṭṭa Nārāyaṇa.

Begins.—fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

जयति स नाभिर्जगतां स्वनाभिरन्भ्रोद्भवजगद्बीजः ।

शश्रीदशै भिजोदग्गह्वरनिक्षिप्तजगदंडः ॥ १ ॥

अथ च ॥

जयति स भगवान्कृष्णः जेते यः शेवभोगशय्यायां ।

मथै पयः पयोवेरपर इवाम्भिमिधिः कृष्णः ॥ २ ॥

... ..

नांथते सूत्रधारः etc. as is No. 223.

fol. 10^a प्रथमोकः ॥

fol. 19^b इति द्वितीयोकः ॥

Ends—fol. 71^b

तथापि etc. up to प्रसधितमंडलः ॥ as in No. 223

followed by कृष्णः ॥ ॥ एवमस्त्विति निष्क्रान्ताः सन्त्रे ॥ पठोः ॥

समाप्त वेणीसंवरणं नाम नाटकं ॥ ॥ शुभं भवतु ॥

षाट्शं पुस्तके दृष्टं । तादृशं लिखितं मया ।

यदि शुद्धमशुद्धं वा । मम दोषो न दीयते ॥

संवत् १४७५ वर्षे मार्गशुदि वेणीसंवरणं नाम । नाटकं लिखितं मया

पंचसप्ततमे वर्षे मार्गसीर्षे हरे दिने

भगवारेग्निनक्षत्रे ॥ द्वीप (?) संज्ञके ॥ १ ॥

संवत् १४७५ वर्षे मार्गसीर्षे शुदि ११ सुक्ते* ... ..

जय हरविजय राज्ये ॥ आमात्यस्य यं पंच* ... .. नाक्षत्र ॥

आत्मपठनार्थं परार्थं च । वेणीसंवरणं नाम नाटकं लेखायां चक्रे ॥ मंगलं

भगवान् विष्णु ॥ मंगलं मधुसूदन ॥ मंगलं पुंडरीकाक्ष ॥ मंगलायतनो हरिः ॥

References.— See No. 223.

* Letters cannot be deciphered.

वेणीसंहार

Veṇīsaṃhāra

No. 226

519.

1887-91.

Size.— 9 in. by 4 in.

Extent.— 78 leaves ; 8 lines to a page ; 32 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters ; hand-writing clear legible and uniform ; some folios have yellow appearance ; fol. 14 missing ; almost complete.

Age.— Śaivvat 1858.

Author.— Bhaṭṭa Nārāyaṇa.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

निषिद्धैरप्येभि etc. as in No. 223.

fol. 9^a प्रथमोऽंक ॥ छ ॥

fol. 21^a द्वितीयोऽंक ॥

Ends.— fol. 79^a

तथापि etc. up to प्रसाधितमंडलः ॥

as in No. 223

followed by एवमस्त्विति निष्क्रान्ताः सर्वे षष्ठौकः ॥ समाप्तमिदं वेणी-
संहार नाम नाटकं ॥ शुभं भवतु ॥ संवत् १८५८ सन ३३०८ कृआर(?) वदी
२ सुकः जादसं एस्तकं दष्टा तद्विशे लिप्यतं मया अतिसुधममसुधन च वा म
दोस न दीयते ॥ रामसरनकाएस्थ ॥ जैतपुरामे वागे स्वरिभवानिजिको निकटः
शुभं श्रीरामचंद्राय नमः ॥

References.— See No. 223.

वेणीसंहार

Veṇīsaṅhāra

No. 227

214.

Vīrāma (i).

Size.— 13 $\frac{1}{10}$ in. by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 47 leaves; 9 lines to a page; 50-52 letters to a line.

Description.— Modern paper with water-marks; Devanāgarī cha-
racters; handwriting small but beautiful, clear, legible, and
uniform; borders ruled in double red lines; complete.

Age.— A modern copy.

Author.— Bhaṭṭa Nārāyaṇa.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥

निषिद्धैरप्येभि etc. as in No. 223

fol. 7^a प्रथमौकः

fol. 13^b द्वितीयौकः ॥

Ends.— fol. 47^a

तथापि etc. up to प्रसाधितमंडलः as is No. 223

followed by ॥ कृष्णः ॥ एवमस्त्विति निष्क्रान्ताः सर्वे षष्ठौकः ॥ सुगराज-
लक्ष्मणमट्टनारायणकृतं चेदं ॥ ॥ वेणीसंहारनाटकं संपूर्णं ॥ श्री-
कृष्णार्पणमस्तु ॥

References.— See No. 223.

त्रेणीसंवरण .

Venisativāraṇa

No. 228

71.

A. 1879-80.

Size.— 9 $\frac{3}{4}$ in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 35 leaves; 16-17 lines to a page; 40 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters with वृष्टमात्रस; old in appearance; hand-writing small but clear and legible; red pigment used; edges of some folios worn out; complete.

Age.— Samvat 1532.

Author.— Bhaṭṭa Narāyaṇa.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणपतिर्जयति ।

कार्लिदीजलकालफालियकुलक्रीडाविनाशोषिणा
 दुष्टारिष्टकठोरकंठबलना विभ्रिष्टकं...ज ॥
 रोहन्केशिकिशोरदंतपदधी रुष्टेन पुष्पातु बो
 दोष्णाद्वर्द्धरदैत्यदर्पदलनद्वारेण दामोदरः ॥ १ ॥

नायंते सूत्रधारः etc. as in No. 223.

fol. 5^b इति श्रीवेणीसंवरणनाटके प्रथमोऽङ्कः ॥fol. 11^b इति... .. द्वितीयोऽङ्कः ॥ छ ॥Ends.— fol. 35^a

तथापि etc. up to प्रसाधितमंडलं ॥ ४७ ॥

as in No. 223.

followed by कृष्णः । एवमस्त्विति निष्क्रान्ताः सर्वे ।

इति श्रीवेणीसंवरणनाम्नि नाटके भट्टनारायणकृतौ षष्ठोऽङ्कः ॥ छ
 शुभं भवतु एवमस्तु स्वस्ति संवत् १५३२ वर्षे शाके १३ भाद्रपदे शुक्लपक्षे ।
 एकादश्यां । बदरबावसतिः उदीचजातीय श्रीधरतल्लुजनिः विद्वज्जनचरणसरोज
 मकरंदोपनीची नृसिंहः स्वार्थे परोपकृत्यै च यशसे वेणीसंवरणं नाटकं
 लिलिखे । चिरं नन्दतु ॥

References.— See No. 223.

वेणीसंहार

Veṇīsaṁhāra

No. 229

485

1895-1902.

Size.— 11 $\frac{1}{10}$ in. by 5 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 56 leaves; 13 lines to a page; 35 letters to a line.

Description.— Country paper, Devanāgarī characters; old in appearance; handwriting legible but not uniform and sometimes not quite clear; borders ruled in double red lines; yellow pigment used for corrections; fol. 2 considerably damaged; almost every folio more or less moth-eaten, complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Bhaṭṭa Nārāyaṇa.

Begins.— fol. 1_a

श्रीमणेशाय नमः ॥

निविद्धैरप्येभि etc. as in No. 223.

fol. 10^a इति वेणीसंहारनाटके प्रथमोऽङ्कः ॥fol. 18^b (द्वि)तियोऽङ्कः ॥Ends.—fol. 56^a

तथापि etc. up to प्रसाधितमण्डलः ॥

as in No. 223.

followed by बाह्यः ॥ एवमस्तु ॥ इति विष्कान्ताः सर्वे ॥

इति षष्ठोऽङ्कः ॥ इति महाकविश्रीमद्भृगुनारायणविरचितं वेणीसंहारं

नाम नाटकं संपूर्णम् ॥ छ छ

References.— Same as in No. 223.

वेणीसंहार

Veṇīsaṁhāra

No. 230

71.

1871-72.

Size.— 9 $\frac{1}{2}$ in. by 4 $\frac{1}{2}$ in.

Extent.— 70 leaves; 10-12 lines to a page; 32 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-writing bold, clear and legible ; borders ruled in double black lines ; red pigment used ; edges of some folios worn out ; complete.

Age.— Samvat 1747.

Author.— Bhaṭṭa Nārāyaṇa.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥ भवान्यै नमः ॥

निबिद्धैरप्येभि etc. as in No. 223.

fol. 9^b प्रथमोः ॥

fol. 19^b द्वितीयोः ॥ छ ॥

Ends.— fol. 70^a

प्रीतश्चेद्भगवान् तदिदमस्तु भरतवाक्यं

अकृपणमतिः etc. up to प्रसाधितमंडलः ॥

as in No. 223.

followed by एवमस्त्विति निष्क्रान्ताः सर्वे षष्टोः ॥

इति श्रीनारायणभट्टविरचितं वेणीसंहारं नाम नाटकं समाप्तं ॥

संवत् १७४७ वर्षे अश्विनवदि ९ । चंद्रे नागपुरस्थितेन...अध्ययनार्थं भल्लपुर-
कसमिकेतनेन मधुश्रीयद्वारामान्मजेन देवरात्रेणालेखि पुस्तकमिदं

References.— See No. 223.

वेणीसंहार

Veṇīsamhāra

No 231

792.

1886-92.

Size.— 9 $\frac{3}{4}$ in by 4 in.

Extent.— 19 leaves ; 11 lines to a page ; 38 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear and legible ; borders ruled in single black lines ; edges of folios worn out.

The Ms contains acts 1 and 2 and some portion of the 3rd act.

Age.— Appears to be old.

Author.—Bhatta Nārāyaṇa.

Begins.—fol. 1^b श्रीविभीषणाय नमः ॥
श्रीविभीषणाय नमः ॥

निषिद्धैरप्येभि etc. as in No. 223

fol. 7^b इति प्रथमोऽंकः ॥

fol. 15^b द्वितीयोऽंकः समाप्तः ॥ छ ॥

Ends.—(abruptly) fol. 19^b

किं तातस्य दुरात्मना परिसूयमसु.

References.— See No. 223.

वेणिसंहार

Veṇisambhāra

No. 232

791.

1886-92.

Size.—9 $\frac{3}{4}$ in. by 4 in.

Extent.—73 leaves; 8-9 lines to a page; 30 letters to a line.

Description.—Country paper; Devanāgarī characters; hand-writing clear and legible but not uniform; borders ruled in single and double black lines; red pigment used; yellow pigment used for corrections; folio No. 8 repeated; complete.

Age.—Śaṁvat 1799.

Author.—Bhatta Nārāyaṇa.

Begins.—fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥ भवान्यै नमः ॥

निषिद्धैरप्येभि etc. as in No. 223.

fol. 10^a प्रथमोऽंकः समाप्तः ॥ " छ ॥

fol. 20^b द्वितीयोऽंकः ॥

Ends.—fol. 72^a

तथापि etc. up to प्रमादितमंडलः ॥

as in No. 223

followed by कृष्णः ॥ एवमस्त्विति निष्कांताः सर्वे पक्षीकः ॥ अग्राज-
लक्ष्मभट्टनारायणकृतं चेदं ॥

॥ घलां ग्रामस्थित अध्यारूजयशंकरेण लिखितमिदं वेणीसंहारनाम-
नाटकं ॥ संवत् १७९९ ना मार्गशीर्षे सित ११ एकादश्यां समाप्तमगात् ॥
श्री ॥ १ ॥ ॥ १ ॥

References.— See No. 223.

वेणीसंहार

Veṇīsambhāra

No. 233

491.
1899-1915.

Size.— 11 in. by 4 $\frac{3}{4}$ in.

Extent.— 45 leaves ; 10 lines to a page ; 50 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; hand-
writing clear legible and uniform ; borders ruled in double
black lines ; all the folios moth-eaten : complete.

Age.— Appears to be old.

Author.— Bhaṭṭa Nārāyaṇa.

Begins.— fol. 1^b

गणपति पाहि मां दीनं ॥

निषिद्धैरप्योभि etc. as in No. 223

fol. 6^a प्रथमोऽंकः

fol. 12^b द्वितीयोऽंकः ॥

Ends.— fol. 45^a

तथापि etc. up to प्रसाधितमंडलः as in No. 223.

followed by एवमस्त्विति निष्क्रान्ताः सर्वे षष्ठोऽंकः समाप्तमिदं वेणीसंहारं
नाम नाटकं ॥ ॥ श्रीरामकृष्णाय नमः ॥

References.— See No. 223.

वेणीसंहार

Veṇīsaṁhāra

No. 234

490.
1899-1915

Size.— 11 in. 4½ in.

Extent.— 65 leaves ; 9 lines to a page ; 34 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ; borders ruled with triple black lines ; red pigment used ; yellow pigment used for corrections ; almost all folios worn out and moth-eaten ; fol. 62 missing ; fol. No. 14 repeated ; fol. 64 considerably damaged ; fol. 1 and fol. 65 pasted with paper slips ; almost complete.

Age.— Śaṁvat 1710.

Author.— Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

Begins.— fol. 1^b

॥ श्रीगणपतये नमः ॥ भवान्ये नमः ॥

निषिद्धैरर्थेभि etc. as in No. 223

fol. 8^b प्रथमोक्तः ॥fol. 17^b द्वितीयोक्तः ॥Ends.— fol. 65^a

तथापि प्रीतश्वेद्भगवांस्तद्विद्वमस्तु भरतवाक्यं ।

अरुषणमतिः etc. up to प्रसाधितमण्डलः । as in No. 223

followed by एवमस्त्विति निष्क्रान्ताः सर्वे षडोक्तः ॥ मृगराजलक्ष्मी
नारायणभट्टारचितं वेणीसंहारं नाम नाटकं समाप्तं ॥ ॥ छ ॥ संवत्
१७१० वर्षे पोससुद्धि १ दीतवारदेने पुस्तकं लषायितं भटबीसुनाथलषितं
जोसीमकु तस्य पुत्र रघुनाथेन लषि...ग्राममध्ये बास्तव्यं ॥ छ ॥ सुभं भवतु ॥
॥ छ ॥ राम ॥ ॥ छ

References.— See No. 223.

वेणीसंहारटीका

Veṇisambhāratikā

No. 235

493.

1899-1915.

Size.— 12 $\frac{1}{4}$ in. by 4 $\frac{1}{4}$ in.

Extent.— 31 leaves : 12-13 lines to a page : 45 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in appearance ; hand-writing legible and uniform but not quite clear ; borders ruled in two double black lines ; folios are extremely moth-eaten and many letters have disappeared ; left-hand edges of the first three folios are considerably injured ; red pigment used for colophons of every act ; folio 31 pasted with paper-slips ; complete ; the Ms is very incorrect.

The last few verses at the end give the geneology of the commentator.

Age.— Appears to be old.

Auther.— Jagaddhara.

Subject.— A commentary on Veṇisambhāra by Jagaddhara.

Begins.— fol. 1^b

...णेशाय नमः ॥

कंठस्थाहिमणीविश्रुषिततनु राजजटापल्लवो
 हृष्यन्मालिसू(सु)धाकरैककुसुमस्तत्पंचशाखाभ्रयः ।
 स्थासा(सु)मै फलवस्तु...माधिकं गौरीसुखैवु ह(द्र)ब—
 त्पीयूषप्रवपानदोहद्वशात्कल्पद्रुमत्वं वहन् १
 युरूपदेशमासाय विभान्य निपुणां हृदो
 श्रीजगद्धरधीरेण टिप्प(णी) क्रियते शु(भा) २ etc.

fol. 9^a प्रथमोक्तः ॥fol. 13^b द्वितीयोक्तः ॥Ends.—fol. 31^b

टीकेयं विमलांगं नेव रहिता दोषै(रशेषै)त्तरत-
 स्तामेतामधिकशुष्यंतु कतिम(न)स्तेभ्यो नमः सर्वदा ।
 यदि भवति मदीयग्रंथमध्ये प्रमाद्ः
 कच्चिदपि स महिस्ता(म्ना) शोषनीयो महज्जिः
 स्वखलति गमनकारी प्रायशो नात्र चित्रं
 भवति^१श्च यरुहस्तालंबनोपि प्रकारः ॥

अस्यत यं.....गुणीशो नानागुणादद्या दमयंति कापि
जगद्धरं तस्य कृतौ न्यरंसीत्यष्टोयमंको वरटिप्पने(णे)त्र ॥
इति महामहोपाध्यायधर्माधिऋषि श्रीजगद्धरकृतौ वेणीसंहारटीका-
यां षष्ठोऽंकः समाप्तः ॥ शुभमस्तु शंकरप्रसादात्(त्)

References.— 1 Aufrecht's Catalogus Catalogorum :— i, 603 ; ii
144^a, 227^a. For other Mss of this commentary. cf. Mad.
Des. Cat. Vol. XXI No. 12695 and also I. O. Cat. Part
VII. No. 4173.
Published by the Nirnay Sagar Press, Bombay.

वेणीसंहार	Veṇīsamhāra
(प्राकृतछाया)	(Prākṛtachāyā)
No. 236	<u>469.</u> 1887-91.

Size.— 10 $\frac{1}{2}$ in. by 3 $\frac{3}{8}$ in.

Extent.— 8 leaves ; 10 lines to a page ; 50-52 letters to a line.

Description.— Country paper ; Devanāgarī characters ; old in ap-
pearance ; hand-writing legible but not quite clear ; edges
of folios worn out ; red and yellow pigment used ; bord-
ers ruled in double black lines.

Age.— Appears to be old.

Author.— Not mentioned.

Begins.—fol. 1^b

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

यन्प्राकृतमतिगहनं वेणीसंहारनाटकस्थिति तत्
विद्विष्यते मरवाण्या वाण्याः पदपंकजं नत्वा ॥ १ ॥
समाश्वासितु मर्तुपत्नी अपनेष्यति ते मन्थुं
निन्याशुब्रह्मकुरुवैरः कुमारभीमसेनः । etc.

fol. 2^a प्रथमोऽंकः ॥

fol. 3^b द्वितीयोऽंकः ॥

Ends.—fol. 8^b

श्री. महाराज किमिदं वर्तते नाथ स्वयं किल मे केशाः संयमितन्याः
न युक्तं ॥

षण्मतनाटक

Ṣaṇmatanāṭaka

No. 237

437.
1892-95.

Size.— 11 $\frac{2}{3}$ in. by 4 $\frac{2}{3}$ in.

Extent.— 38 leaves ; 9 lines to a page ; 45 letters to a line.

Description.— Thin country paper ; Devanāgarī characters ; white in appearance ; hand-writing bold, clear, legible and uniform ; fol. 16 half-blank : yellow pigment occasionally used for corrections ; complete.

Age.— Does not appear to be very old.

Author.— Jayantabhaṭṭa.

Begins.—fol. 1^b

॥ एर् ० ॥

तद् ब्रह्म वः क्रमचिनक्षयनाथाविद्युद्योततां स्फुरदमंदनवाभिनंदम् ।
संचित्यराद्धंतरजोन्मुख एव यत्र शाम्यंति कांतविषयांतरभोगवांछाः ।
नांघते सूत्रधारः

...मारिष । भग्नसुनिनोपादिष्टे दशरूपकप्रयोगे किल कृतश्रमा वयं अथ
चात्र भवतः शैशव एव न्याकरणविवरणाद्दृष्टिकार इति प्रथितापरनाम्नो
भट्टजयंतस्य शिष्यपरिषदाहमाज्ञप्तो यथास्मद्ग्रहरोः कृतिराभिनवमागमडंबरं
नाम किमपि रूपकं प्रयोक्तव्यमिति

fol. 9^b प्रथमोः ॥

fol. 17^b द्वितीयोः ॥

Ends.—fol. 38^a

आर्य । धैर्यराशे तदेहि वयमपीदानीं यथा दृत्तं स्वामिने निवेदयामः
॥ छ ॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे । चतुर्थोऽङ्कः ॥ समाप्तं ॥ संपूर्णं ॥ ॥ श्री ॥

References.— This is the only Ms recorded by Aufrecht in his Catalogus Catalogorum iii, 141^a.

सान्द्रकुतूहल

Sāndrakutūhala

No. 238

365.
1884-85.

Size.— 14 $\frac{1}{8}$ in. by 5 $\frac{1}{8}$ in.

Extent.— 23 leaves : 10 lines to a page ; 55 letters to a line.

Description.— Modern paper ; Devanāgarī characters ; not very old in appearance ; hand-writing clear, legible and uniform ; complete.

Age.— Śaṁvat 1943.

Author.— Kṛṣṇadatta.

Subject.— A prahasana in four acts.

Begins.— fol. 1^b

श्रीगणेशाय नमः ॥

व्रजगोपवधुरहस्करं चरणांभाजजुषा महस्करं
यदुवंशमहायशस्करं हरिर्माहं नवनीततस्करम् १
श्वदे श्रीमत्सप्तसप्तिननया रोधःस्थलीगोकुल-
ग्रामांतर्गतनंदगोपधवलप्रासादाद्याह्यांगणे
निःशं(कं)निजबालकेलिरचनायोग्यैर्व्ययस्यैः समं
चृत्यंतं व्रजवासिचंद्रवदना प्रस्तोभितं माधवम् २ eto.

fol. 8^b इति श्रीमत्सान्द्रकुतूहलनाम्नि नाटके कविकृष्णवृत्तकृते प्रथ-
मोऽङ्कः पूर्तिमैव

fol. 12^b इति... .. द्वितीयोऽङ्कः समाप्तमगच्छत्.

Ends.— fol. 23^a

दोषाकर० पापसंभाषणेन स्वयं पापिष्टो भवति उक्तं च कथापि खलु पापा-
नामलमभ्येसे यत इति भाषित्वा सर्वं निःक्रान्ताः इति श्रीमद्विद्वज्जमनोरंजन-
सांद्रकुतुहलनाम्निः प्रहसनकविकृष्णदत्तकृते चतुर्थोऽङ्कः पूर्तिर्मेव

विद्वन्मनोरंजनकृत्कवित्वं चतुर्भिरंकैः परिशोभमानं
सन्नाटकं सांद्रकुतुहलाख्यं चकार कीर्त्यं कविकृष्णदत्तः १
यस्यास्ते वाग्जडेति प्रथितजनपदेन्नामठीयाख्यखेटे
यं माता नंददेवी तनयमजनपच्छ्रीसदारामभर्तुः
साहस्रौदीच्यजातिय इह सुविदितो ढालवाणीयजोशी-
न्याविख्यातावटंको जयति कृतिरियं कृष्णदत्तस्य तस्य २

प्रथितजनपतेऽभृद्वाग्जडेत्याख्यया यो
द्विजवररघुरामस्त्रामठीयाख्यखेटे
कृतजनकविशेषो ढालवाणीयजोशी
त्यभिलसदवर्तकः ख्यातकृष्णात्रिगोत्रः ३
ससुदजनि सहस्रौदीच्यजातेस्तनूजो
द्विकृतपितृविशेषस्तस्य पीतांबराख्यः
विविधगुणगणाढ्यो लोकमान्यो मनस्वी
सुगमनिगममार्गः सद्सुहस्थाग्रगण्यः ४
अभवदचलदासस्तस्य पुत्रो महीया-
नकृतपितृविशेषो बालपनष्टान्मतातः
अपर इह कर्नायानोकुलाख्यस्तु हित्वा-
पितृसुहमथ गंगापारवासं चकार ५
त्रितयमभवदस्य ज्यायसो देहजानां
प्रथमजाशिवरामं श्रीसदाराममध्यं
तदनुजरणछोहं त्रिष्वमीषु प्रगल्भः
कृतजनकविशेषः श्रीसदाराम आसीत् ६

अभवत्त्रितये च यो महीयान्शिवरामो विधियोगतोऽनपत्यः

गणछाडसुती बभूवतुहौ रघुनाथाभिधरामचंद्रसंज्ञौ ७

द्वितयमभवदस्य श्रीसदारामनाम्नः
कृतजनकविशेषं पुत्रयार्दृतिसाध्वोः
गिरिवरधरदासः कृष्णदत्तो महीया-
नितरतदुलुजन्मा कानजीख्यातनाम ८
अभवत्तनयोस्य सन्मतिर्गिरिधारीत्यभिधानषान्कृती
पुरतोपि भवत्वनारतं मम वंशो भुवि पुत्रपांडवत्वात् ९

श्रीरस्तु वाग्जह्शब्दस्यार्थो विधीयते

जनवाक जडा भवति यत्प्रतापतः

स च वाग्जडोर्थमिति यत्समासजं

अपहाय वाचि जड इत्यनेकधा कथयंत्यतद्गुणविदो द्विषत्तया १०

नवांवराष्टापदशुषिता समा मा माधवो निर्मलपक्षसंयुतः

एकातिथिश्रेष्ठतमासुमंगला तेनेन्वहं स्वां कृतितामिमामिह

अयं श्लोको व्यर्थः संवत्सरपक्षेण भगवत्पक्षेण च संवत् १९४३ चैत्रशुक्ला
द्वितीयायां तिथौ २ ज भौम्यवासरे लिखितं नानुरामब्राह्मणदाधिचकुलोत्पन्ने
श्री(शु)र्मं श्रूयात् ॥

सीतास्वयंवर

Sitāsvarāvara

No 239

174.

1882-83.

Size.— 8 $\frac{3}{4}$ in. by 4 in.

Extent.— 3 leaves ; 9 lines to a page ; 22 letters to a line.

Description.— Country paper : Devanāgarī characters ; not very old in appearance ; hand-writing bold, clear and legible : borders ruled in three red lines : red pigment used.

Age.— Does not appear to be very old.

Author.— Not mentioned.

Begins.— fol. 1^b.

श्रीगणेशाय नमः ॥

आद्विपात्परतोप्यमी नृपतयः सर्वे समभ्यागताः

कन्येयं कलधौतकोमलरुचिः कीर्तिश्च लामास्पदं ॥

ना कृष्टं नच टंकितं न नमितं स्थानाश्च नोच्चालितं

केनापी दमहो महच्छरुरिवं नीवी(वी)रहृर्षितलं ॥ १ ॥ etc.

Fnds.— fol. 13^b

मग्ने शूतेशचापे पुलकितजनके कौशिके संग्रहटे

सग्रीढे राजद्रं(दं)दे ब्रजति निजनिजं स्थानमप्राप्तकाले ॥

मालामाधत्तकंठे नृपतितनया कामिनिभिर्व्रता(तां)गि
 सत्रीडा लोकरम्या सितमधुरमुखि तस्य सारपाद्वेक्ष्ये ॥ १७ ॥
 इति सीतास्वयंवरपूर्ण ॥ शुरुतीर्थमध्ये व्यासबालमुकुंदात्मजेन
 दुर्लभरामेण लिखितोयं ग्रंथः ॥ आत्मपठनार्थे ॥ श्री ॥ छ छ ॥

हास्यचूडामणि

Hāsyacūḍāmaṇi

No. 240

269.

1880-81.

Size.— 10½ in. by 4⅔ in.

Extent.— 13 leaves; 13 lines to a page; 34 letters to a line.

Description.— Country paper; Devanāgarī characters; old in appearance; hand-writing, clear, legible and uniform; borders ruled in two double black lines; square blanks in the centre of folios; complete; folios slightly moth-eaten.

The present Ms contains two acts while according to A. B. Keith the work has only one act.

Age.— Appears to be old.

Author.— Vatsarāja.

Subject.— A farce in two acts in which an Acārya styled Jñānarāsi and his pupil play many tricks and fooleries.

Begins.—fol. 1^b

॥ ६० ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥

कल्याणतितरंभुवः पृथुजटाजूटाथ विस्तारिण—
 स्ते चूडाशशिनः शिरः सुरधुनीधारानुकाराः कराः
 यानुप्रेक्ष्यमदोष्मभारत्रिधुरे स्रंडारदंडं तृषा
 हेरबे घटयन्यनारतमश्चदुलासिहासोहरः २

अपि च भूयिष्टाः परिरंभकेलिषु भुजाः सोत्कंठमालोकते

नेत्राणि प्रचुराणि चुंबनविधौ भ्रूयांसि वक्त्राणि ते

इत्थंभूरिवधूविलासघटना सज्जस्य का हन्तव—
 प्रोक्त क्रोधविसद्भयेति शिषया स्मेरो हरः पातु वः २
 नांयंते सूत्रधारः नभोऽत्रलोक्य अये विभातैव शार्ङ्गरी
 प्रतन्वीमवलोक्य अहह समय एव सर्वे शोभते etc.

fol. 7^a प्रथमोक्तः

Ends.—fol. 13^b

तथापीदमस्तु

अधनिमवनिपालाः पालयन्नुप्रकामं

विदधतु शुभवृष्टिं दत्तमोदाः पयोदाः

भवतु भवतु लोकः शोकवैदेशिकात्मा

रंजति र...णलेपा शेखरध्यानधन्यः ॥ छ ॥

कृतिरिय महाराजश्रीपरमर्हिदेवस्यामात्यस्य महाकवे श्रीवत्सराजस्य

छ हास्यचूडामणिनामकं प्रहसनं समाप्तमिति ग्रंथाच्चं ३७२ श्री श्री

References.— See A. B. Keith : Sanskrit Drama, p. 265.

APPENDIX I

INDEX OF AUTHORS

N. B.—(1) Anonymous works are not included in this appendix.

(2) The numbers denote the Serial Nos. of the works described and not the pages.

Amareśvara : Dhūrtaviḍambana	 86
Ānandarāyamakhī : Vidyāpariṇaya	 221
Anantadeva : Kṛṣṇabhakticandrikā	 59-64
Appayadikṣita : Vasumaticitrasena	 212
Balabhadra Miśra : Com. on Mahānāṭaka	 148-49
Bāṇabhaṭṭa : Pārvatipariṇaya	 97
Bhāradvāja : Kāleyakutūhala	 58
Bhāsa : Mantrāṅka Nāṭaka	 132
Bhaṭṭa Nārāyaṇa : Venīsaṁhāra	 223-34
Bhavabhūti : Mahāvīracarita	 150-52
„ : Mālatimādhava	 153-156
„ : Uttararāmacarita	 39
Bhavānīśāṅkara : Arthadīpikā, com. on Dharmavijaya	 82-85
Bhūbhaṭṭa (?) : Aṅgadanāṭaka	 1
Bhūdeva Śukla : Dharmavijaya	 81-83
Dāmodara : Kāmsavadha	 42
Dhaneśvara : Yaśodarpañikā, a com. on Anarghyarāghava	... 18
Dharānanda : a small com. on Mālatimādhava	... 162-63
Dharma, son of Parvateśvara : Narakāsuravadhavyāyoga	 90
Dharmasūri : Narakāsuravijaya	 91
Dhuṅḍirāja : com. on Mudrārākṣasa	 180-182
Gaṇeśa, son of Viśvanātha Dikṣita :—Ciccandrikā, a com. on Prabodhacandrodaya	 113-116

Graheśvara : Mudrādīpikā, a com. on Mudrārākṣasa	 183
Hanumat, in the recension of Dāmodara Miśra :	
Mahānāṭaka or Hanumannāṭaka	134, 136-142
Harṣa (Śrī) : Nāgānanda	 92
,, ,, : Ratnāvalī	 190-202
Jagaddhara : com. on Veṅṛisambhāra	 235
Jagaddhara : com. on Mālatimādhava of Bhavabhūti	 157-161
Jagannātha : Vasumatipariṇaya	 213
,, Son of Pitāmbara : Atandracandrikā	 3
Jayadeva : Prasannarāghava	 124-28
Jayantabhaṭṭa : Ṣaṅmatanāṭaka	 237
Jinaharṣagaṇi : com. on Anarghyarāghava	 17
Jyotirīśvara Kaviśekhara : Dhūrtasamāgama	 87
Kadamba Rāmakṣṣa : Aditikuṇḍalāharāṇa	.... 4, 5
Kālidāsa : Abhijñānaśākuntala	 19-31
,, : Mālavikāgnimitra	 166-67
,, : Vikramorvaśīya	 214-15
Kāncana : Dhanañjayavijaya	 78-80
Kaśīrāja : Mukundānandabhāṇa	 172-73
Keśavopādhyāya : Mudrārākṣasaprākṛtachāyā	 184
Kṣṣadatta : Sāndrakutūhala	 238
Kṣṣamiśra : Prabodhacandrodaya	 98-112
Kṣṣapaṇḍita : Karmāvadha	.... 40, 41, 43
Kṣemiśvara : Caṇḍakauśika	 65-69
Madhusūdana (Editor) : Hanumannāṭaka	
also called Mahānāṭaka	 135
Mohanāśa : Bhāvarthadīpikā, com. on Mahānāṭaka	 143-146
Murāri, son of Vardhamāna and Tāntumatī :	
Anarghyarāghava	 6-8

Naracandrasūri, pupil of Maladhāri : Glossary on the drama Anarghyarāghava of Murāri	15-16
Nayacandra : Rambhāmañjari	 205
Nilakaṇṭha kavi : Kalyāṇasaugandhika	 57
Pralhādanadeva Paramāra : Pārthaparākrama	94-96
Premarāja : Bhāṣya karpūrakusuma, com. on Karpūramañjari of Rājasekhara	 51-52
Pṛthvidhara : Mṛcchakaṭikavṛtti	 187-89
Rāghavabhaṭṭa : Arthadyotanikā, com. on Abhijñānaśākuntala	 31-34
Rāghavendra-Sarasvatī : Kāvyaakaumudī, com. on Mahānāṭaka of Hanumat Dāmodara Miśra	 147
Rājasekhara : Karpūramañjari	.... 46, 49, 50
„ : Karpūramañjarināṭikā	 55
„ : Viddhaśālabhañjika	 219-20
Rāmadāsa Dikṣita : Prakāśa, a com. on Prabodha- candrodaya of Kṛṣṇamiśra	 117-123
Ravidāsa : Mithyājñānakhaṇḍana	 168-171
Rucipatyupādhyāya : com. on Anarghyarāghava	9-14
Rūpagosvāmin : Vidagdhamādhava	 216-18
„ : Lalitamādhava	 209-210
„ : Dānakelikaumudī	 70
Śaktibhadra : Āścaryacūdāmaṇi	 38
Śāmarāja Dikṣita : Dāmacarita	 71
Śāṅkhadhara : Naṭakamelana	 88-89,
„ or Iaṭakamelananāṭaka	208
Śiva : Vivekacandrodaya	 222
Śivajyotirvid : Muṇḍitaprahasana	 174
Someśvaradeva : Rāmāyaṇa	 207
Subhaṭa : Dutāṅgada	 72-77

Trivikrama (ascribed to) : Pañcāyudhaprapañcabhāṇa	....	93
Vāmanācārya (?) : Karpūramañjari	....	47
„ (?) : Rajaśekhara : Karpūramañjari	....	48
Varada : Vasantatilaka (bhāṇa)	....	211
Vāsudeva : Com. on Karpūramañjari of Rajaśekhara	....	53-54
Vatsarāja : Hāsyacudāmaṇi	....	240
Viśākhadatta : Mudrārākṣasa	....	175-79
Viśvānāthacakravartin : Com. on Dānakelikaumudī	....	70
Yaśāścandra, son of Padmacandra, grandson of Dhanadeva : Mudritakumudacandra	.	186

APPENDIX II
INDEX OF WORKS

N. B.— The figures refer to the Serial Nos. of the works described and not to the pages.

Abhijñānaśākuntala, by Kalidāsa	....	19-30
„ — prākṛtachāyā	....	35-37
„ with Ṭippana	....	31
Abhijñānaśākuntalaṭippana	....	32
Abhijñānaśākuntalaṭikā called Arthadyotanikā, by Rāghavabhaṭṭa	....	33-34
Aditikuṇḍalāharaṇa, by Kadamba Rāmakṛṣṇa	....	4-5
Anarghayaṛāghava, by Murāri, son of Vardhamāna and Tantumati	....	6-8
„ with com. by Rucipatyupādhyāya	....	9
„ with Ṭippanaka, by Naracandrasūri, pupil of Maladhari	....	15
Anarghyarāghavaṭikā, by Jinalarṣagaṇi	....	17
„ by Naracandrasūri	....	16
„ by Rucipati Upādhyāya	....	10-14
„ called Yaśodarpaṇikā, by Dhaneśvara	....	18
Aṅgadanāṭaka, by Bhūbhaṭṭa	....	1
Aṅguliyaśāntakavyākhyāna from Abhiṣekanāṭaka	....	2
Āścaryacūdāmaṇi, by Śaktibhadra	....	38
Atandracandrikā, by Jagannātha	....	3
Bhāṣanāṭaka	....	129
Caṅḍakaśūka, by Kṣemiśvara	....	65-69
Dāmacarita, by Sāmarāja Dikṣita	....	71
Dānakelikaumudī, by Rūpagoswāmin with commentary by Viśvanāthacakravartin	....	70
Dhanañjayavijaya, by Kāñcana	....	78-80

Dharmavijaya, by Bhūdeva Sukla	....	81
„ with com Arthadīpikā, by Bhavānīśāṅkara	....	82-83
Dharmavijayaṭikā, called Arthadīpikā, by Bhavānīśāṅkara...		84-85
Dhūrtasamāgama, by Jyotirīśvara Kaviśekhara	....	87
Dhūrtaviḍambana, by Amareśvara	....	86
Dūtāṅgada, by Subhaṭa	....	72-76
„ with com. in Gujarāṭi	....	77
Hanumannāṭaka also called Mahānāṭaka, edited by		
Madhusūdana	....	135
Hāsyacūdāmaṇi, by Vatsarāja	....	240
Kāleyakutūhala, by Bhāradvāja	....	58
Kalyāṇasaugandhika, by Nilakaṇṭha Kavi	....	57
Kaṁsavadhā, by Kṛṣṇapaṇḍita	....	40-41
„ by Dāmodara (?)	....	42
„ with a gloss, by Kṛṣṇapaṇḍita	....	43
Kaṁsavadhāṭikā called Padakaumudī	....	44
„	....	45
Karpūramaṅjarī, by Rājāśekhara	....	49-50
„ by Vāmanācārya (?)	....	47-48
„ with Bhāṣya Karpūrakusuma, by		
Premarāja	....	51-52
„ with Chāyā in Sanskrit, by Rājāśekhara....		46
„ with com. by Vāsudeva	....	53-54
Karpūramaṅjarīchāyā	....	56
Karpūramaṅjarīnāṭikā, by Rājāśekhara	....	55
Kṛṣṇabhakticandrikā, by Anantadeva son of Āpadeva	....	59-64
Lalitāmadhava with com., text by Rūpagosvāmin		209-210
Laṭakamelānanāṭaka, by Saṅkhadhara		208
Madanasāhijivāna	....	131
Mahānāṭaka or Hanumannāṭaka, by Hanumat		
in the Recension of Dāmodara Miśra	....	134
„ by Hanumat-Dāmodara Miśra		136-140, 142
„		141

Mahānāṭaka with com. Bhāvārthadīpikā, by Mohanadāsa...	143-46
„ with com. Kāvya-kaumudī, by Rāghavendra Sarasvatī	 147
„ with com., by Balabhadra Miśra	 148-49
Mahāvīracarita, by Bhavabhūti	 150-52
Mālatīmādhava, by Bhavabhūti	 153-56
„ with com., by Jagaddhara	 157-58
Mālatīmādhavaprākṛtachāyā	 165
Mālatīmādhavaprākṛtavivṛtti	 164
Mālatīmādhavasamīkṣiptaṭīppaṇa, by Dharānanda	 162-63
Mālatīmādhavaṭīkā, by Jagaddhara	 159-61
Mālavikāgnimitra, by Kālidāsa	 166-67
Mantrañkanāṭaka, by Bhāsa	 132
Mantrañkaṭīkā	 133
Mattavilāsaprahasanaṭīkā	 130
Mithyājñānakhaṇḍana, by Ravidāsa	 168-71
Mṛcchakaṭīkavṛtti, by Pṛthvidhara	 187-189
Mudrārākṣasa, by Viśakhadatta	 175-79
„ with com. by Dhunḍirāja	 180-82
Mudrārākṣasachāyā	 185
Mudrārākṣasaprākṛtachāyā, by Keśavopādhyāya	 184
Mudrārākṣasaṭīkā called Mudrādīpikā, by Graheśvara	 183
Mudritakumudacandra, by Yaśascandra, son of Padmacandra	 186
Mukundānandabhāṇa, by Kāśirāja	 172-73
Muṇḍitaprahasana, by Śivajyotirvid	 174
Nagānanda, by Śrī Harṣa	 92
Narakāsura-vadhavyāyoga, by Dharmā, son of Parvateśvara	 90
Narakāsura-vijaya, by Dharmasūri	 91
Naṭakamelakaprahasana, by Śaṅkhadhara	 89
Naṭakamelana, by Śaṅkhadhara	 88
Pañcāyudhaprapañcabhāṇa, ascribed to Trivikrama	93

Pārthaparākrama, by Pralhādanadeva Paramāra	....	94-96
Pārvatipariṇaya, by Bāṇabhaṭṭa	....	97
Prabodhacandrodaya, by Kṛṣṇamiśra	....	98-112
,, with com. Ciccandrikā, by Gaṇeśa		
son of Viśvanātha Dikṣita	....	113-115
,, with Prakāśa by Rāmadāsa Dikṣita	....	117-122
Prabodhacandrodayaṭikā called Ciccandrikā, by Gaṇeśa	....	116
,, called Prakāśa, by Rāmadāsa	....	123
Prasannarāghava, by Jayadeva	....	124-28
Rādhāmādhava	....	206
Rāmāyaṇa, by Someśvaradeva	....	207
Rambhāmañjarī with Ṭippaṇa, by Nayacandra	..	205
Ratnāvalī, by Śrī Harṣa	....	190-202
Ratnāvalīprākṛtachāyā	....	203
Ratnāvalīprākṛtavyakhyā	....	204
Sāndrakutūhala, by Kṛṣṇadatta	....	238
Ṣaṇmatanāṭaka, by Jayantabhaṭṭa	....	237
Sitāsvayaṃvara	..	239
Uttararāmacarita, by Bhavabhūti	....	39
Vasantatilaka (bhāṇa), by Varada	....	211
Vasumaticitrasena, by Appayadikṣita	....	212
Vasumatipariṇaya, by Jagannātha	....	213
Veṇīsaṃhāra, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa	....	223-34
Veṇīsaṃhāraprākṛtachāyā	....	236
Veṇīsaṃhāraṭikā, by Jagaddhara	....	235
Vidagdhamādhava, by Rupagosvāmin	....	216-17
,, with com.		218
Viddhaśālabhañjikā, by Rājasekhara		219-20
Vidyāpariṇaya, by Anandarāyamakhi		221
Vikramorvaśīya, by Kālidāsa		214-15
Vivekacandrodaya, by Śiva		222

APPENDIX III

CORRESPONDENCE TABLE

(Old) Ms. No.	New Serial No.	(Old) Ms. No	New Serial No.
	Collection of 1866-68		
		19	80
120	4	20	94
125 (i)	167	21	89
125 (ii)	65	31	222
142	128	32	152
145	153		
146	157		
		Collection of 1873-74	
147	161	22	49
148 (ii)	213	23	51
149	187	37	95
150	188		
		Collection of 1874-75	
152	150		
156	34	11	41
		12	45
	Collection of 1868-69	13	44
44	189	15	76
	Collection of 1869-70		
		Collection of 1875-76	
37	75	104	5
55	117	116	58
67	160	148	97
71	195	152	112
		188	216
	Collection of 1870-71	193	25
33	164	209	146
	Collection of 1871-72	210	139
60	142		
		Collection of 1879-10	
71	230	177	43
		191	93
	Collection of 1872-73	194	196
15	39	200	32
16	42		

(Old) Ms. No.	New Serial No.	Old) Ms. No.	New Serial No.
Collection of A 1879-80		205	171
71	228	210	40
Collection of 1880-81		214	227
		216	175
238	15	217	185
239	16	219	172
242	56	224	120
248	81	225	82
249	84	239	98
255	118	240	8
269	240		
Collection of 1882-83			Collection of 1884-86
		278	53
149	107	294	60
167	217	299	69
167 (a)	125	306	77
168	219	307	74
174	239	326	140
418	48	328	183
419	47	334	192
624	90	335	205
630	193	343	207
Collection of 1883-84		352	224
		365	238
77	100		
78	119		Collection of 1884-87
87	27	318	6
96	148	319	18
650	137	353	66
Collection of A 1883-84		362	73
71	3	363	72
80	87	377	103
83	174	378	121
87	208	386	155
Viśrāma (i)		387	156
204	14	398	191

(Old) Ms. No.	New Serial No.	(Old) Ms. No.	New Serial No.
406	214	404	70
409	31	408	88
426	7	426	106
427	10	432	141
428	11	437	158
432	59	438	162
441	91	439	169
445	105	440	182
446	109	441	13
447	116	452	198
448	124	465	218
451	165	469	236
452	177	472	36
453	184	485	135
454	194	493	62
455	190	503	122
456	203	510	170
463	24	511	173
466	149	516	220
Collection of 1886-92		519	226
655	17	521	23
662	54	522	33
710	85	523	35
728	96	Collection of 1891-95	
730	111		
731	110	508	71
762	202	510	86
763	204	526	99
785	221	527	102
791	232	545	159
792	231	547	178
826	134	548	181
827	143	565	210
Collection of 1887-91		583	20
		584 (a)	21
380	63	544 (b)	22

(Old) Ms. No.	New Serial No.	(Old) Ms. No.	New Serial No.
		470	131
	Collection of 1892-95	471	131
423	50	473	166
424	46	474	168
425	114	475	186
426	126	481	199
427	127	484	211
430	163	490	234
431	180	491	233
432	197	492	223
433	209	493	235
434	225	505	147
436	61	506	138
437	237	700	52
438	144		
439	145	Collection of 1902-07	
	Collection of 1895-98	144	9
		145	28
354	154	152	64
369	12	158	67
	Collection of 1895-1902	160	79
		167	179
422	55	168	176
442	68	169	200
459	104	170	201
460	115	181	136
474	206		
485	229	Collection of 1907-15	
	Collection of 1898-99	69	1
		79	37
34	101	80	26
48	212		
51	29	73	2
52	30	77	38
	Collection of 1899-1915	79	57
		92	113
452	78	94	129
453	83	96	130
455	92	98	133
463	123	97	132
464	108	103	215
		106	79

ERRATA

Page	<i>For</i>	<i>Read</i>
12	Edds	Ends
19	hand-writiug	handwriting
32	as in	as in No 19
46	Inscribed	Inscribed
48	Harwaad	Harward
74	as in No. 50	as in No. 59
102	Description-See No248 of 1880-81	See No 81
147	Ends (text)	Ends (com.)
158	use	used
160	103 of 1919-24	97 of 1919-24
181	Begins (text)	Ends (text)
207	carelass	careless
213		Insert— “ Ends fol. 49 ^b ” before चा० भो राज्ञ
216	autor	author
218		Insert : “Begins : (com. fol. 1 ^b) ” before श्रीगणेशाय नमः
220	apparence	appearance
227	Begings	Begins
229	Author	Age
”		Insert— “Author—Prthvidhara”
232	apparence	Appearance
236	1889	1869
245	foios	folios
272	वेणीसंवरण	वेणीसंवरण
283	Auther	Author
286	1884-85	1884-86

Library

IAS, Shimla

S 016 B 469.11.1 D-B 469.XIX.2

00008617